Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s): Schandorph, S.
Titel | Title: Smaafolk : Fortælling.
Udgivet år og sted | Publication time and place: København ; Kristiania : Gyldendal, 1912

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

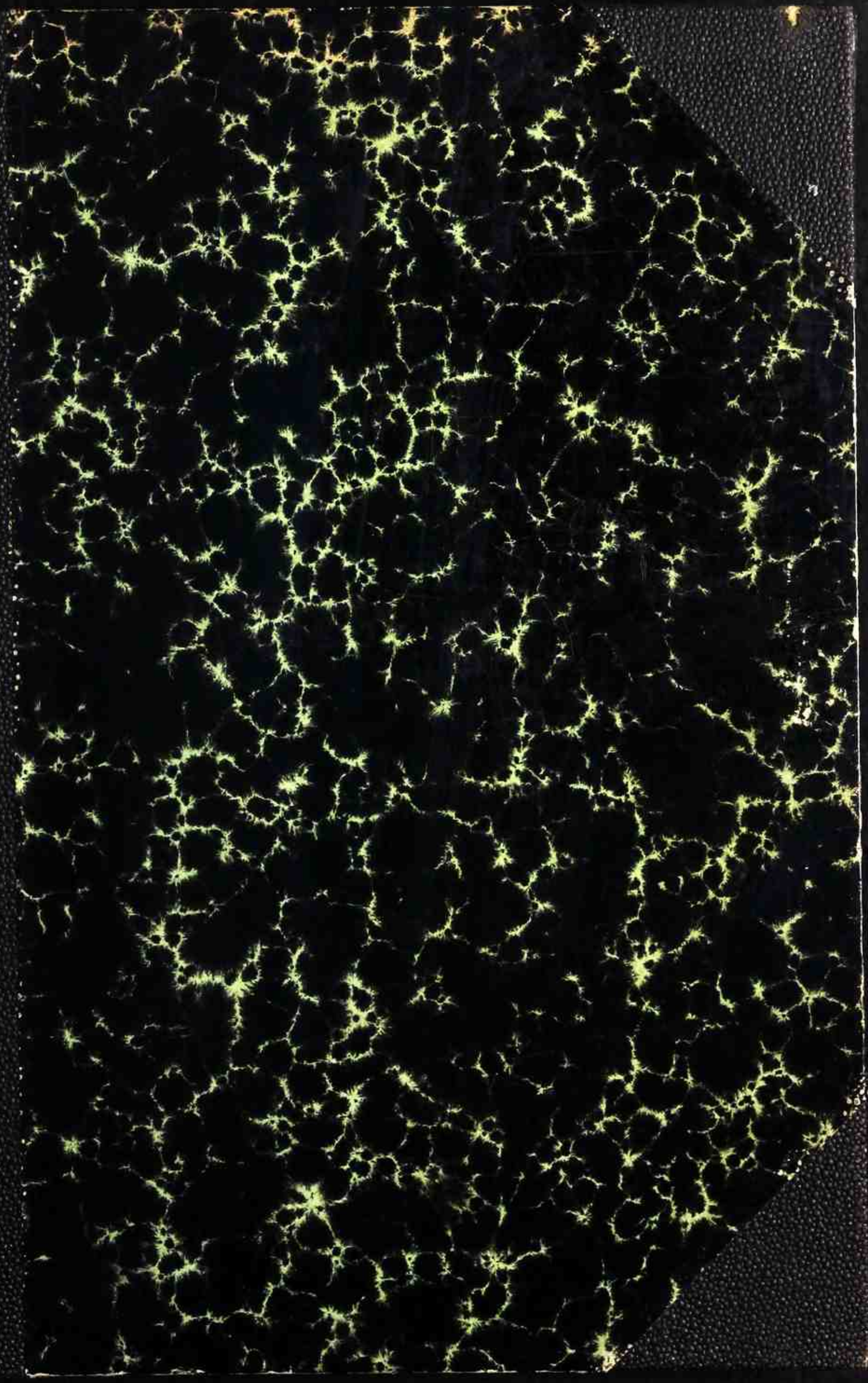

57,- 261a

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023208270

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

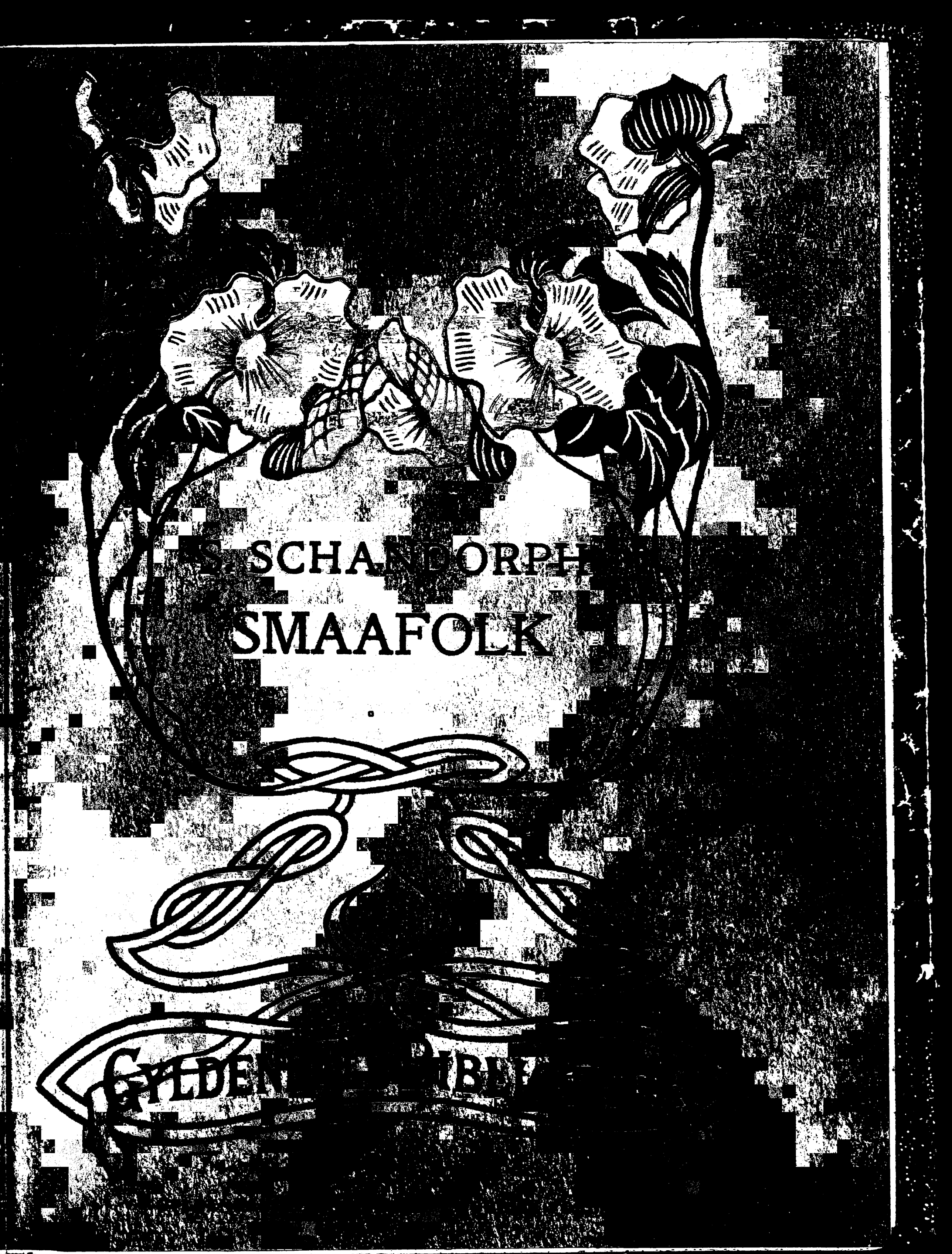
SCHANDORPH
SMAAFOLK
GYLDEN
IBEY

S. SCHANDORPH

SMAAFOLK

FORTÆLLING

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
1912

Efter Originaludgaven (1880).

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

SMAAFOLK

1913 107

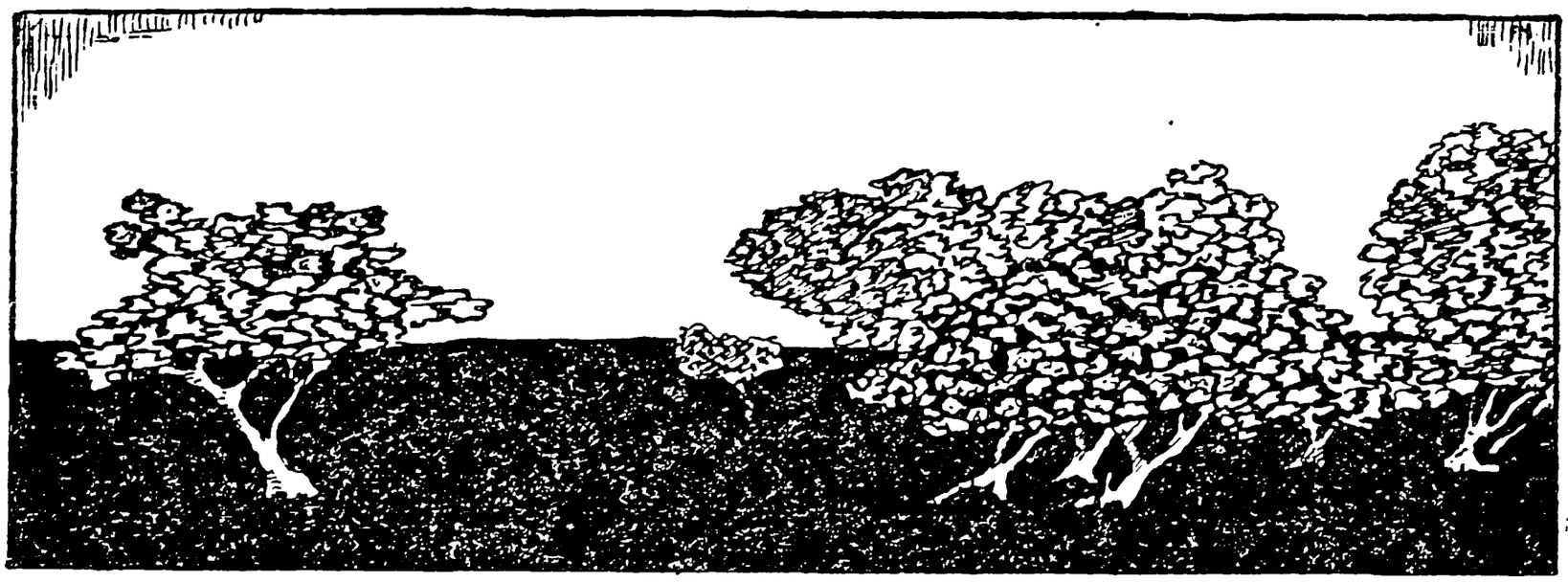

I.

Da Hørkræmmer Kringelberg var to og halvtredsindstyve Aar gammel og med Stolthed saâ tilbage paa, at han havde været etableret i 28 Aar, saa han endog havde maattet søge Myndighedsbevilling for at aabne en Boutik, havde han ved surt Slid, ved gjerrig Opstabling af Eneste- og Toskillinger og senere ved forsigtige Diskonteringer fortjent sig en kjøn lille Formue paa et halvt hundrede tusind Daler. Men Hørkræmmer Kringelberg var ikke af Naturen anlagt til Asket, ej heller var han saa prosaisk, som han saâ ud til. I Sommertiden forsømte han ingen Søndag i den Tid, hans Boutik stod lukket, med et Par Venner at spasere til Charlottenlund langs Strandvejen, og, om han end ingenlunde æsthetisk-reflekteret nød Farvespil og Linier, Skyformationer og Havets vexlende Udseende, følte han dog altid et forhøjet Velvære ved Bevægelsen i den friske Luft, et Velvære, der først slog ud i Sentimentalitet, naar han efter sin Frokost, der bestod af Æg og Anchiovis, Smørrebrød med islandsk Lammekjød og gammel norsk Ost med tilhørende Genever, der var fyldt paa en Medicinflaske, lagde sig under en Eg foran i Charlottenlund Skov og morede sig med at lade

Øjnene glide, som de vilde, ud paa Vrimmelen af Kjørende, Ridende og Spaserende paa Strandvejen og ud over Havet paa de hvide Sejl. Da rørte Modet sig i Hørkræmmer Kringelbergs Bryst; han blev lyrisk og sang et Vers, der fandtes i Visebogen i den Klub, hvoraf han var Medlem:

O, ejed jeg en yndig Pi—i— ge
i Livets ungdomsfagre Vaar,
et Englebarn fra Himlens Ri—i—ge
med Azurøjne, gyldne Haar!
Ak — da var min al Livets Ly—ø—kke,
da glemte jeg al Sorg og Harm,
naar blot hun ømt mig vilde try—ø—kke
tæt til sin elskovsfulde Barm.

Derfter saâ han, listig plirende med Øjnene, hen paa sin Ledsager, tog den halve Flaske bajersk Øl, som han havde i Baglommen paa sin Frakke, og som han, skjønt dens Indhold blev lunkent paa Vejen, dog stadig førte med fra Kjøbenhavn for ikke at give dobbelt Pris paa Beværtningsstederne, drak en Slurk og rakte Resten til Vennen med de Ord:

Den dejlige nordiske Kvindes Skaal!

Naar han derpaa vandrede langs Hovedpassagen i Skoven, og Duften af Boeuf fra Restaurationerne pirrede hans Lugteorganer, følte han i sit Indre en ubetvingelig Lyst til at fortsætte sin Frokost med denne lukulliske Ret; men kun et halvt Minut dvælede Herakles-Kringelberg paa Skillevejen; Dyden overvandt Vellysten og forkyndte sin Sejr med de Ord:

Fanden skulde give to Mark og otte Skilling for en Boeuf.

Tidligere havde Hørkræmmer Kringelberg drømt om et tusindaarigt Rige med herlige Nydelser i Form af Le-

diggang, rigelig Mad og Drikke og Kjærlighed i en fyldig Kvindes Arme; men hans kiliastiske Drømme havde han udregnet vilde kræve 3000 Rigsdaler om Aaret til deres Realisation, og for at være sikker paa denne aarlige Indkomst maatte han have en Grundkapital af 50000 Daler. Uagtet han aldrig brugte mere end 700 Daler om Aaret, naaede han som sagt først til dette Maal efter 28 Aars Forløb, i sit 52de Aar. Da overlod han Boutiken for en god Afstaaelsessum til sin Svend og ægtede en tredive-aarig Pige, der i en halv Snes Aar havde gjort Pigegjerning i hans Hus.

Hun var, sagde baade han og hun, af pæn borgerlig Familie og hed Jomfru Asmussen.

Om Søndag Formiddag, naar Hr. Kringelberg gjorde sine Udflugter i Naturen, beværtede hun med hans Tilladelse en tre fire Veninder med Kaffe og Sukkerkringler.

To Gange om Aaret forærede han hende en Billet til anden Etages Pladsloge paa de bageste Bænke i det kongelige Theater.

Da Jomfru Asmussen var bleven gift med »Grossereren« — thi Kringelberg antog denne Titel efterat have opgivet Boutiken — bleve hendes kaffedrikkende Veninder yderst opbragte. De erklærede det for en afgjort Sag, at dette pludselige Giftermaal var sket *propter periculum in mora;* men ingen paafølgende Begivenhed bekræftede denne ondskabsfulde Insinuation — Grosserer Kringelberg kaldte det for en Infinuation, fordi han, naar han havde set Ordet i Aviserne, altid havde læst det lange danske s som et f.

Nu saâ Grosserer Kringelberg det tusindaarige Rige oprinde; nu vilde han tage Revanche for sin Selvfornægtelse og Askese; nu vilde han forme sit Liv efter sine Begreber om Lykke og Livsnydelse. Han fik arrangeret et

Spilleparti to Gange om Ugen, Whist om Onsdag, L'hombre om Søndag Aften, efterat han var flyttet ind i den Gaard, han havde kjøbt i en af de smalle Gader, der fra Vimmelskaftet løbe ned til Stranden. Til disse Glæder mødte regelmæssig to gamle Ungkarle, Venner fra Klubben og Ledsagere paa Søndagsfodtourene, en forhenværende Hosekræmmer og en ligeledes forhenværende Juveler, nu Rodemester, samt en gift Brændevinsbrænder, hans nye Nabo og før ham Ejer af den nykjøbte Gaard; hans Kone og to Døtre *entre deux âges* holdt Fru Kringelberg med Selskab. De Fremmede beværtedes med en overordentlig solid Aftensmad: enten en varm Steg, hvortil der serveredes en grusom Mængde Syltetøj, som navnlig Brændevinsbrænderens Døtre fortærede med stor Graadighed, eller en kold Opdækning, hvis staaende Repertoire var Aal i Gelée, den fedeste røgede Lax og dito Skinke foruden Fersk og Ost; Desserten var Æblekage eller Svesketærte. Drikkevarerne vare: dansk Brændevin og bajersk Øl; først efter Bordet serveredes der for de spillende Herrer dampende Romtoddy af meget store Glas, medens Damerne, som i et andet Værelse forlystede sig ved at spille Stop eller Rambus, fortsatte Kage- og Syltetøjsspisningen og opfriskede Appetiten ved smaa Snapse Solbærrom. Gjæsterne titulerede Hr. Kringelberg ved hvert andet Ord med »Grosse'ren«, ikke saa meget for at smigre ham som for at hæve sig selv i deres egen Bevidsthed. Kringelberg, der til daglig Brug, medens han syslede med sin Forretning, havde været tavs, gnaven og tvær, var nu Lystigheden, Gemytligheden og Meddelsomheden selv; kun saalænge Maaltidet stod paa, led han ikke megen Tale; naar hans Kone blev for vidtløftig, sagde han gjærne:

— Aa, pas din Mad og lad os Andre have Ro til at spise.

Men, naar denne Hovedforretning var besørget, fortalte han Masser af Historier uden al Pointe, ad hvilke baade han og hans Gjæster lo, saa det skraldede i hele Huset. Naar Fruen saa sagde:

— Gud — pst — I vaagner Børnene her under nejen, raabte Grossereren:

— Gaarden er min. Lad dem, der har Lyst, flytte. Lejere kan jeg sagtens faa. Hvorpaa han spilede Arme og Ben ud som Vingerne paa en Vejrmølle for i stolt Selvfølelse som Grundejer i Danmarks Hovedstad at indtage et saa stort Rum som muligt og henvendte hver Gang den stereotype Replik til Rodemesteren:

— Naa, Therkelsen! Naar kommer De saa igjen og panter mig for mine Skatterestancer? Og atter lo Grossereren under sine Gjæsters pligtskyldige Akkompagnement. Naar han spillede en Hjerter ud eller stak med den, sagde han: Her er mit blødendes Hjerte! Var det en Klør, hed det: Nu faar I Klø; en Spader ledsagedes af Kommentaren: Dette hersens er Isenkram, inte Hørkræmmervarer; en Ruder fik i Tilgift: Ruder ud! sagde Glarmesteren ... og han er jo en Svoger af Dem, Therkelsen. Under idelig Latter fortsattes Spillet, indtil de af den stærke Drik omtaagede Øjne ikke længere kunde skjelne mellem Otter og Tier, medens et Kort af og til dryssede ned paa Bordet fra de famlende Fingre.

Men Grosserer Kringelberg stillede for store Fordringer til sine Livsfunktioner i det Hele taget. En skjøn Dag fik han et let apoplektisk Anfald, og, uagtet hans Læge forbød ham enhver Form af Udskejelse, var han saa besat af den Tanke at ville nyde Livet til Gavns, at han strax efter sin Helbredelse tog fat, hvor han slap. Et forstærket Anfald ramte ham da efter et Par Aars Forløb; efter dette fulgte Hjerneblødhed med jævnt fremskridende Imbecilli-

tet; et Aar efter døde han. Det skjønne, solbeskinnede Efteraar, som han havde higet efter, blev meget kort. Ved det Testament, han efterlod sig, havde han gjort sin Enke til eneste Arving, hvis hun forblev i ugift Stand; men, indgik hun i et nyt Ægteskab, skulde den halve Kapital tilfalde en af Hovedstadens Sognekirker, medens hans Enke i saa Tilfælde kun skulde arve den Gaard, han ejede og den anden Halvdel af Formuen. At Grosserer Kringelberg vilde straffe sin Hustru, hvis hun i et andet Ægteskab med en yngre Mand tog Revanche for sit første Ægteskabs mulige Skuffelser og Savn, var Resultatet af en Tænkemaade, der ikke er ualmindelig hos smaalige og udannede Mennesker. Underligt kunde det synes, at han, som næppe havde skjænket Kirken en Tanke undtagen ved sin Konfirmation, Altergang og Brudevielse, havde betænkt denne Institution, hvis hans Kone skulde vise Utroskab mod hans *manes*. Nogle mente, at han længe havde været i Forlegenhed med at finde en offentlig Institution, som han vilde unde Noget, og at hans Valg netop var faldet paa denne bestemte Kirke af følgende Grund: Hver Formiddag mellem Frokost og Middag tilbragte han fire Timer i sit Vindue uden at røre sig fra sin Stol; han tændte den ene Cigar efter den anden og gjennemlæste Adresseavisen tre Gange fra Ende til anden. Naar denne sidste Beskjæftigelse var tilendebragt, lod han sit Øje ørkesløst strejfe op ad Gaden, og bestandig mødte det det Øverste af denne Kirkes Taarn som den mest fremspringende Gjenstand i Rummet. Han syntes, at Taarnet saâ ud, som om det kjedede sig ligesom han selv, naar det gloede ud i Verden gjennem sine Lydhuller; han kom efterhaanden til at føle Sympathi med Taarnet og nikkede stundom fortrolig til det som til en god gammel Bekjendt.

Jomfru Asmussen havde aldrig været nogen fin Skjøn-

hed, og, da Hr. Kringelberg besluttede sig til at gjøre sin mangeaarige Husholderske til sin Hustru, var hun stærkt affloreret; hendes høje, ranke Væxt var bleven knoklet, de store røde Hænder og brede Fødder vare knortede og deformerede; Kindernes tidligere sunde Rødt og Hvidt havde tabt deres faste Kontourer og sad i uregelmæssige Skjolder og Klatter, saa at man fik Indtrykket af, at noget af Kindernes forrige Rødt var sprunget op i Panden eller Tindingerne. Men det varede ikke længe, før hun nu i Form af Fru Kringelberg fik en Slags Efterblomstring: der lagde sig Kjød om det store Skelet; hendes Former, der havde faaet noget Maskulint eller rettere Kjønsløst, rundedes og blødgjordes; en aldrende Elsker med noget plebejisk Smag havde endnu kunnet finde Behag i hende, da Hænder og Fødder vare det eneste Stygge paa hende. Heller ikke kunde Nogen føle sig frastødt af hendes moralske Egenskaber; thi som Frue viste hun et anderledes roligt og mildt Væsen, end hun havde aabenbaret i sine sidste Jomfruaar, i hvilke hendes Husbond oftere i fortrolige Vennesamtaler havde kaldt hende »en haard Negl af et Fruentømmer«. Men nu tav hun meget og ytrede kun sin Mening om Klæder, Mad og Tjenestepiger, hvilke Sidste hun tumlede og agerede med som i fordums Dage og kaldte »en forvorpen Rasje Mennesker«. At hun tidt græd hele Timer i sine sidste Ægteskabsaar, naar hun var ene, fik Ingen at vide, og hun fandt sig ikke foranlediget til at ytre Noget til Nogen derom, og, havde Nogen spurgt hende om Grunden til hendes Sorg, vilde hun være bleven Vedkommende Svaret skyldig.

Da Manden døde, fældte hun de pligtskyldige Taarer; hun vilde forøvrigt have grædt over et hvilket som helst Dødsfald, der var forefaldet i hendes Nærværelse, og, da den nærmeste Sørgetid var forløben, viste hun Tegn paa

Irritation, naar man roste den Afdøde for meget, og hun paastod ivrig, at han havde »mange Fejler«. Da Indholdet af Testamentet, som ifølge Mandens Bestemmelse først blev meddelt hende nogen Tid efter hans Død, blev oplæst for hende, forglemte hun sig ganske i Prokuratorens Nærværelse, brugte Ukvemsord som »et gammelt Asen« om sin salige Halvdel; hun forsikrede, at hun aldrig havde havt en glad Time i sit Ægteskab, men havde bare maattet slide og sjove sine bedste Aar hen; hun slog med sin store Haand til Dokumentet, saa det fejede hen ad det glatte Bord og langt ud i Stuen, gjorde nogle ikke utydelige Hentydninger til Snyderi fra Prokuratorens Side, erklærede Loven for lumpen, naar den kunde tillade Sligt, og, jo mere hun følte, at hun tørnede mod en uigjennemtrængelig Granitvæg, desto mere slog hun over i den værste Fiskerkjællingetone og spyttede hen ad Gulvet, naar hun nævnede Mandens Navn. Saa gik hun i Seng, hvor hun forblev i fjorten Dage under stadig Graad og Raseri. Brændevinsbrænderens Kone besøgte hende i denne Tid og fik hende stundom beroliget ved stadig at snakke hende efter Munden og ved at gjentage som et Refræn:

— Grosse'ren har, mildest talt, baaret sig uhyre simpelt ad.

Ørkesløse, glædeløse, tomme Dage fulgte efter; Fru Kringelberg havde ingen Glæde af sin Velstand. Al den fede og tunge Mad, som hendes Ægteherre havde sat saa stor Pris paa, blev hende, maaske netop af den Grund, modbydelig; hun indførte atter de kjøbenhavnske Smaahusholdningers tørre, knappe og tynde Levemaade, som havde hersket i Huset de Aar, hun var sin Mands Husholderske. Hun, som før ligegyldig og ukritisk havde ladet Omverdenen, paa Tjenestepigerne nær, glide forbi sig, blev en opmærksom og skarp Iagttager af al Livets usleste De-

tail. Hun blev Uvenner med Brændevinsbrænderens Kone, fordi hun ikke kunde lide hendes yngste Datters Frisure, hun kombinerede Historier om mindre anstændige Forhold mellem Mænd og Kvinder i sin Omgangskreds, satte dem i Omløb og ophobede paa den Maade endeløse Masser af Klammeri og Vrøvl, Fjendskaber, Forsoninger, Skjænde- og Grædescener. Baade af den Grund og vel mest fordi smal Kost havde afløst det tidligere bugnende Aftensbord i det Kringelbergske Hus, trak de gamle Bekjendte sig tilbage. Og nu sad Fruen ene i sine fem Stuer, hvoraf hun kun brugte de to, med en stadig Forbitrelse i Sindet, der voxede i samme Forhold, som Tallet svandt paa dem, hun kunde lade den gaa ud over, følgelig blev hendes Tjenestepige den eneste Afløbskanal; hun skiftede da ogsaa mindst hver Maaned. Om det end ikke gik saa hyppig paa, vexlede hun ogsaa juridiske Tillidsmænd; hun syntes bestandig, at hun ikke fik Nok ud af sine Penge, uagtet Kapitalen dyngede sig op hvert Aar, fordi hun ikke nær brugte sine Renter, men dette skjulte hun listig for sin officielle Sagfører og anbragte de opsparede Beløb hos en obskur Kommissionær og Lommeprokurator, der, efter i nogle Aar at have givet hende urimelig høje Renter, en skjøn Dag gik fallit, hvorved Fru Kringelberg fik ny Anledning til at rase, ikke alene mod Bedrageren, men ogsaa mod den Prokurator, hun sidst havde valgt som Administrator af Grundkapitalen, fordi han, ved kun at skaffe hende saa ringe et Udbytte, havde tvunget hende til at søge Andre. Fremdeles skiftede hun adskillige Gange Huslæge, thi alle de Læger, som hun trættede med vidtløftige og uforstaaelige Forklaringer af de tusinde Sygdomssymptomer, hun paastod at føle, skrev paa Skrømt Medicin op til hende; hun var snild nok til at mærke, at de ikke tog hendes Svaghed for Alvor, samtidig søgte hun i Smug en Homøopath og desuden en

klog Kone, der som Middel mod de »forfærdelige Trækninger« i Lemmerne, som hun paastod at lide af, anbefalede hende at lægge en Blanding af Rugbrød, Honning og fastende Spyt lige under Hjertekulen hver Aften, naar hun gik i Seng. Dette syntes hun selv skaffede hende nogen Lindring.

Det var midt i vor sidste Spekulations- og Svindelperiode, at Fru Kringelberg henvendte sig til en ung Sagfører, som nylig havde etableret sig. Han hørte med tavs bifaldende Velvillie paa hendes Klager over Forgængerens Uduelighed, lovede Fruen med Haand og Mund, at hun skulde faa langt flere Renter ud af sin Kapital, hvis den blev overladt til hans Administration, og han holdt Ord. Han kjøbte Papirer af alle Slags; solgte, høkrede og jobbede paa alle Maader; hans Klientinde var henrykt; hun fik et overfladisk Begreb om Aktievæsen og Kurser; det morede hende at snakke med den unge, elegante Sagfører med det soignerede Ydre; hun var opmærksom mod ham, sendte Presenter til ham, Kone og Børn, saa Sagføreren tilsidst fandt, at han maatte bede hende med til sine Middags- og Aftenselskaber. Skjønt Konversationen her ingenlunde havde noget særdeles aandfuldt Præg, stod den dog adskillige Intelligentsgrader over, hvad Fruen hidtil var vant til at høre; Damerne talte om Theatret og om Byens Prædikanter; Herrerne afhandlede Politik. I Begyndelsen generede det Fru Kringelberg, at hun aldeles ikke kunde give sit Besyv med, og hun fik strax fat i en halv Abonnementsplads i det kongelige Theater; men, naar det kom til Stykket, kunde hun ikke faa et Ord frem om, hvad hun havde set; det var hende umuligt at faa Indtrykket formet til nogen Dom, især da det egentlig ikke morede hende at se Komedie, og hun mangen Gang med heroisk Anstrengelse tvang sig selv til at holde sig vaagen i The-

atret. Men hun vilde ikke »stikke op«. Hun indtog, naar Theaterdiskussionen begyndte, en stram, imponerende Holdning med lidt tilbagelænet Nakke, og, naar Nogen henvendte et Spørgsmaal til hende, sagde hun:

— Jeg sagde forleden Dag min Mening til Prokuratoren, da han var hjemme hos mig; — og denne Replik blev sagt med en saadan Suffisance, at den idetmindste en tre fire Gange blev tagen *au sérieux.*

Sagførerens meste Klientel bestod af Kapitalister, dels Particuliers, der oprindelig havde været større Detailhandlere eller Haandværkere, dels Andre, der endnu drev lignende Næringsveje. Denne Praxis skyldte han tildels sin Morbroder, der var Sognepræst ved en af Hovedstadens Kirker, og som nød et stort Ry som Prædikant blandt Damerne af disse Samfundsklasser. Pastor Hjorths Ydre mindede noget om en velstaaende Bryggers eller Bagers; hans skikkelige, rødlige, trivelige Ansigt oplivedes af et venligt, fugtigt Øje og et livligt Minespil om den fyldige Mund. Hans Prædiken var mere moraliserende end dogmatiserende; han talte meget om Hjemmets Velsignelser, om de smaa elskelige Børn, ogsaa ofte om Døden, om hvilken han brugte evfemistiske Udtryk som den evige Hvile, den dybe Ensomhed, Mørket, der fører til den evige Morgenrøde; naar den kom paa Tale, løsnede Fugtigheden sig fra hans Øje og perlede langsomt ned i en blinkende Dugdraabe, der beskrev en stor Bue om Kindens Runding. Der var noget Solidt, Biedermannsmæssigt udbredt over hans Forkyndelse. Han kom i Huset hos ikke faa af sin Menigheds Medlemmer; men dels var han en arbejdsom Mand, der stod i Spidsen for velgjørende Foretagender, dels var han klog nok til at indse, at hans Autoritet let kunde faa et Stød, hvis han ikke gjorde sig en lille Smule kostbar, saa han ingenlunde viste sig hver Gang, man

kaldte paa ham. Han holdt af at leve godt, men var hverken Fraadser eller Gourmand. Han havde et lille Versifikationstalent, indledede gjærne sine Prædikener med en Bøn paa Vers; ved en Kirkeindvielse havde han skrevet en hel Kantate; desuden beklædte han en høj Stilling i Frimurerlogen.

Pastor Hjorth havde i sin Søstersøns Hus lagt Mærke til Enkens noget isolerede Stilling og tilbagetrukne Væsen. Af naturlig Skikkelighed, der maaske var forbunden med et lille Gran af uskyldig Nysgjerrighed, havde han givet sig til at tale med hende. Efter den første Samtale, hvori hun blot snakkede Præsten efter Munden uden at indlade sig videre med ham, svandt hendes Mistænksomhed paa Grund af hans aabne Ansigt, skikkelige, store Øje og fordringsløse, korpulente, lille Figur. Fru Kringelberg følte sig ikke lidet smigret, da Pastor Hjorth ved deres tredie Møde til et stort Middagsselskab hos Sagføreren før Bordet rykkede sin Stol hen til hende og tiltalte hende som en god Bekjendt. Forinden havde han, som han var vant til at gjøre hos Slægtninge og Venner af de ham personlig ubekjendte Afdøde, over hvem han skulde holde Ligtale, hos sin Søstersøn skaffet sig nogen Detailkundskab om Enkens Vaner og Levevis. Idet han holdt sit Ideal — en ærlig, djærv, kraftig Mand — tæt for sin Fantasis Øjne, slog han Fru Kringelberg gemytlig paa hendes brede Skulder, saa den ømskindede Enkes Muskler ængstelig trak sig sammen, og sagde:

— Naa, hvad er saa D e r e s Glæde i Livet, lille Fru Kringel — bach — nej — berg, ikke sandt?

Enken vidste ikke rigtig, om det muligvis kunde være passende at agere lidt stødt. Hun brystede sig, stak Næsen i Vejret og svarede:

— Jeg glæder mig virkelig slet ikke.

— Saa — aa? Naa, ja vi ere jo heller ikke satte her i Verden ene for at glæde os, sagde Pastor Hjorth, rettede sig endnu rankere end Fru Kringelberg og pustede en Luftsøjle ud mellem Læberne. — Vistnok er Verden ikke, som énsidige Bodsprædikanter kalde den, en Jammerdal; men den er fuld af Alvor. Men det gjælder om at se denne Alvor i Troens Lys; saa bliver denne Alvor os kjær, vi lære at elske denne Alvor, selve denne Alvor bliver vor sande, vor egentlige Glæde.

Da han opdagede, at Fru Kringelberg forlegen snoede en Ende af sin Brystsløjfe om sin hvidbehandskede store Pegefinger og skyede hans Blik, slog han fra den værdige over til den mere gemytlige Tone, som han strax havde brugt. Denne Gang ledsagede han endog sin Replik med et lille, kjærtegnende Dask paa Bagen af Enkens venstre Haand, der hvilede i hendes Skjød.

— Naa, De synes maaske ikke, at Livet er saa alvorligt? Hvad?

— Jo, naar man holder Tjenestefolk, saa faar man saamænd at vide, at det ikke er Morskab, svarede Fruen.

— Naa, naa, naa — de husmoderlige Pigesorger, lo Præsten godmodig-overlegen.

Egentlig blev Fru Kringelberg arrig og havde Lyst til at bevise, i hvor høj Grad Tjenestepiger var en Plage for Husmødre, men hun huskede paa, at hun en Gang i sin Ungdom havde hørt en studeret Mand sige, at det var simpelt at tale om Tyendet i Selskab; hun havde det paa Fornemmelsen, at hos en Mand som Pastor Hjorth vilde hun ikke finde tilstrækkelig Sympathi, og tav derfor med en mut Mine med Fortænderne stemte mod Tungen. Pastor Hjorth saâ paa hende i nogle Sekunder; hun syntes ham foreløbig utilgængelig, og han skjulte en Gaben med sin hule Haand. Strax efter udbrød han:

— Jeg er bange for, at De tidt kjeder Dem, gode Frue.

— Ja det véd Gud, sagde hun af sit Hjertes fulde Oprigtighed. Hun maatte give los for Tungen og begyndte at græde.

Pastor Hjorths Øje blev ogsaa fugtigt; Andres Rørelse smittede strax den godhjertede Mand. Kun et svagt Anstrøg af Salvelse gjennembrød den bløde, venlige Tone:

— Kjære Kone ... De har aldrig bedet mig om at være Deres Sjælesørger ... ja ... jeg vil ikke være paatrængende; men enhver kristelig Præst maa føle det som sin Pligt at trøste dem, der — som det hedder i vor gamle Kirkebøn — syge og sorgfulde ere, hvad enten de ere fjern eller nær.

— Gener Dem endelig ikke, svarede Fru Kringelberg med et opmuntrende Nik. Jeg, som er saa travrig af mig, kan netop trænge til Trøst og Sjæle...forsørgelse og saadan Noget.

— Føler De aldrig Trang til at søge Kirken?

— Jo—o—o. Det kunde jeg saamænd mangen Gang have Lyst til. Men Pastoren skulde bare vide, hvor megen Mas man har med at faa en Pige sat i Trit om Morgenen, saa, inden man véd et Ord af det, er det langt op paa Formiddagen, og om Søndagen er det nu rent tosset med dem, for saa tror de, de har Rettighed til at ligge og snue og ...

Her standsede Fruen i Fornemmelse af, at hun var gledet for langt ned ad det forførende Skraaplan, det om Tjenestepigerne. Præsten henkastede som i Spøg:

— Kan De huske Evangeliets Fortælling om Martha og Maria? ... Naa, jo vist husker De den. Tænk paa den, gode Frue!

Fruen gjorde et Forsøg paa at »tænke over« Præstens Ord, men de to Typer, han henviste til, skilte sig ikke

klart ud fra hinanden i hendes Tanke. Pastor Hjorth opfattede hendes konfuse Blik; brat og myndig sagde han:

— De maa virke for velgjørende Øjemed; der er ikke Andet for.

Fru Kringelberg saâ sig omkring som efter Undsætning. Hun havde slet ikke Lyst til at indlade sig paa Noget, som kostede Penge; men et ligefremt Nej havde hun ikke Mod til at give Præsten, hvis beduggede, skikkelige Øjesyn desuden udøvede en løjerlig betvingende Virkning paa hende. En Ytring om daarlige Tider og lidte Pengetab svævede hende paa Læben, men hun turde ikke udtale den, thi sæt, at Præsten gjennem sin Søstersøn muligvis havde faaet Nys om, at hun var en velhavende Kone. Enten nu Sagføreren, som i nærmere og fjernere Ringe bestandig havde omkredset og iagttaget de to Samtalende, forstod sin Klientindes tavse Nødraab, eller det skete rent tilfældigt — han kom til just i dette Øjeblik, lagde sin Haand paa Pastor Hjorths Skulder og spurgte:

— Naa — fisker Onkel en Sjæl?

Præsten slog strax ind i den anslaaede Tonart og svarede:

— Jeg har Snøren ude. Det er jo min Profession at fiske Sjæle, som det er din at fiske Klienter. Naa — men Spøg til Side. Synes Du ikke ogsaa, at Fruen bør gaa ind i vort Velgjørenhedsselskab? — Hvad Frue? Er det Noget at betænke sig paa? De er jo en rig Kone. (En Kuldegysning fik Fru Kringelberg til at fare sammen). Naa, lille Frue, bliv ikke bange. Jeg aner, Skam, ikke, hvad De ejer, men Gud og hver Mand véd da, at salig Hørkr... hm ... Grosserer Kringelberg havde baade at bide og brænde. Hvad? Naa ... hvad mener min retslærde Neveu?

Den unge, noget blegfede Sagfører snoede sin Guld-

vestekjæde om et Par af sine Fingre, drejede Halsen for at give den et mageligere Leje mellem de smaa opstaaende, af Stivelsen blankt glinsende Flipper, som hans blonde Whiskers fejede ned over som Hængeaskens Grene og Løv over en Marmorgravsten. Han sagde ligegyldigt, langsomt og døsigt:

— Hm ... ja ... jeg véd ikke, hvad jeg skal sige til det. Saadan ... aktiv Deltagelse i Foretagendet, jeg mener personlig Undersøgelse af de Trængendes Værdighed i et vist Distrikt, tror jeg ikke egentlig ligger for Fruen. Ja, hvad mener De selv, Frue?

Fru Kringelberg tog meget hurtig til Orde med langt mere Ugenerthed, end da hun talte til Præsten:

— Nej, véd De hvad, Prokurator, det véd D e da bedre end Nogen, at jeg, ved Gud, ikke har Helbred til at rende op ad alle Slags Hønsetrapper til Kvistkamre. De véd jo selv, hvor nemt jeg taber Vejret.

— Saa? Lider De af Asthma? spurgte Pastor Hjorth med opmærksom Deltagelse.

— Ja. Jeg tror snart, at der ikke er den Sygdom til, som jeg ikke har.

— De ser dog saa frisk og sund ud, sagde Præsten naivt.

Sagføreren gjorde en Anstrengelse for at holde sit Smilebaand i Lave ved at bøje Spidsen af sin ene Bakkenbart hen til Munden og bide i den. Han missede med Øjnene til sin Onkel, som vilde han sige: Klem paa hende! Præsten svarede med et Minespil, der bad Sagføreren blive og hjælpe ham. Denne nikkede bekræftende, og Pastor Hjorth aabnede atter Attaquen.

— Men kunde De slet ikke have Lyst til at deltage i en Kjærlighedsgjerning, Frue? Tænker De aldrig paa de Fattige og Bedrøvede?

Fruen betænkte sig lidt og svarede:

— Jo—o. Naar man sidder i en god varm Stue, saa takker man rigtignok Vorherre for, at man ikke er nødt til at gaa hele Dagen og rode i et koldt Kjøkken og sjaske og pjaske i halv frossent Vand.

Fru Kringelberg skuttede sig ved Tanken om Kulden og saâ hen mod Aabningen i den hvide Porcelænskakkelovn, der glødede højrødt og kastede et gult Skjær hen over Gulvtæppet i det halvmørke Værelse.

Præsten og Sagføreren vexlede atter Blikke, den Sidste nikkede energisk tilskyndende. Pastor Hjorth knappede sin sorte Kjole over Vesten, tog et lille Tag i sit hvide Halstørklæde, traadte et Skridt tilbage, lagde begge Hænder over en Stoleryg og antog en lidt foroverbøjet Stilling, fast støttet paa et Par solide Ben. Hans Tonefald mindede lidt, men ingenlunde paa nogen smagløs Maade, om Prædikeduren, medens han sagde:

— En Samling retskafne, kristelig sindede Mænd og Kvinder med varmt Hjerte for dem, der vandre i Skyggen, for værdige Trængende, der have kjendt bedre Dage, eller som endnu formaa at skjule deres Trang for Verdens Øjne ... en Samling, siger jeg, af retskafne, brave, kristelig sindede Mænd og Kvinder har forenet sig om i Aarets Løb at foranstalte en Bazar, hvor der skal sælges frivillige Gaver fra Handlende, Haandgjernings- og Husflidsarbejder til Fordel for slige Trængende. Kunde nu ikke De, Frue, (her slog Taleren ud med Haanden) ... De, hvem Gud har givet, om ikke Rigdom, saa dog Velstand, om ikke Overflod, saa dog ... dog ... jeg mener, dog mere, end Livets strenge Nødtørft kræver (her fjernede Sagføreren sig, da han saâ Taarer baade i Talerens og Tilhørerindens Øjne og deraf sluttede, at Sagen var i god Gænge), kunde nu, siger jeg, ikke De føle Trang til at bidrage til et saadant Maal, det være sig med Pengegaver eller ved Deres Hæn-

ders Værk i ledige Timer, samt ved at hjælpe til ved Bazaren med Udsalget?

Fruens Udtryk blev spændt nysgjerrigt; hun fik aabenbart Interesse for Sagen. Efter en kort Pavse slog Pastor Hjorth om i en livlig Konversationstone.

— Naa, ser De, lille Frue; det gaar virkelig morsomt til ved saadan en Bazar. Den holdes i et kjønt dekoreret og stort Lokale, der er draperet med Rødt og Hvidt, vore kjære nationale Farver; paa hver Side af en bred Midtergang er der en Rad Boutiker, der ogsaa ere prydede med Draperier, Flag og Guirlander. Bag Diskene staar ældre og yngre Damer ... he ... i flunkende Stads, og der handles under Latter, Spøg og Vittigheder. Grosserer Ravns Frue er Sjælen i disse Bazarer, hun ...

— Hvem, Grosserer Ravns Kone paa Nørregade? afbrød Fru Kringelberg Præsten med funklende Øjne.

— Netop.

Fru Kringelberg mindedes, at hendes Mand havde fortalt, at Fru Ravn ogsaa havde været sin Mands Husholderske, før hun blev hans Frue. Skjønt Ravns ingenlunde hørte til »*la haute finance*«, var det dog et rigt Hus, hvis Chef ligesom Kringelberg havde været Hørkræmmer; men, da Ravn dels var ældre, dels havde erhvervet en mange Gange større Formue end Kringelberg og desuden havde havt Mod og Talent til at slaa ind paa den store Handel, havde Kringelberg altid set op til Ravn som noget af det Mærkeligste, der var til, og afvexlende ytret sin Misundelse og sin Beundring. Naar han var sammen med sine Venner, lod han stundom, især naar Toddyen havde sat hans Fantasi i Bevægelse, som om han havde staaet paa en ret familiær Fod med Ravn. Aa ja, Herre Gud — vi gjorde saamænd tidt Forretninger sammen, sagde han. Naa, jeg var jo lige saa klog som Ravn ... det vil sige

... ja han var jo mere svineheldig. Men han har mange Gange sagt til mig ... det vil sige nogle Gange: Der gjorde De et godt Slag, Kringelberg ... eller ogsaa: De er lige saa god som Kontanter, Kringelberg ... naa, han var svineheldig, for jeg forstod mig lige saa godt paa Hørkramhandel som han ... ja, nu faar vi se, hvor længe det gaar, osv. osv. — Fru Kringelberg havde i nogle Aar med Ærgrelse set Ravns Ekvipage holde udenfor Boutikerne paa Hovedrouten gjennem Byen og den store, imponerende Frue med Masser af Silketøj raslende omkring sig og slæbende efter sig stige ud paa Fortovet og gaa ind i vedkommende Boutik. Fru Kringelberg vidste, Gud véd hvorfra, hvad alle Grosserer Ravns Børn hed til Fornavn, hvor mange Tjenestefolk der holdtes i Huset, hvor store Indkjøb Ravns gjorde hos Slagteren; hun havde slaaet Hænderne sammen ved at erfare, at de hver Dag brugte Asparges til Kjødsuppe om Vinteren. Udsigten til at komme i Stue sammen med Fru Ravn gjorde hende exalteret; hun sagde til Pastor Hjorth:

— Ja det vil jeg gjærne være med til.

— De hører os til, udbrød Præsten og gjorde et Forsøg paa at omslutte Fru Kringelbergs Hænder mellem sine, men det lykkedes ikke; hans smaa buttede Hænder med de korte hvide Fingre kunde ikke spænde om dem.

Da Sagførerens inkvisitoriske Sideblik var kommet til det Resultat, at nu var Sagen afgjort, sagde han til Gjæsterne:

— Tør jeg bede Dem gaa til Bords. Vil Onkel tage Fru Kringelberg?

Det var første Gang, denne Ære var overgaaet Fruen. Hun havde en Følelse, som hendes vægtige Korpus ingen Tyngde havde, som gled hun, lig en Svane gjennem Vandet, da hun med sin Arm i Præstens passerede Kabinettet

og Dagligstuen. Hun strøg forbi et Par Damer, om hvem hun altid havt havt den Fornemmelse, at de skumlede over hende og trak spodsk paa Smilebaandet ad de faa Ord, som hun havde vovet at berige Samtalen med. I Følelsen af sin triumferende Situation sendte hun dem et stikkende, giftigt Øjekast, der ledsagedes af en ganske lille fnysende Lyd, omtrent som en Kat, der er for vel opdragen til at lade sit Had bryde frem mod Hunde i al dets raa Naturfylde, men dog heller ikke ganske kan eller vil beherske det.

Ved Bordet sad der lige over for Præsten en Skuespiller af anden eller tredie Rang, der var ivrig beskjæftiget med at spise og følgelig ikke fik Tid til at tale et Ord med sin unge og ret kjønne Borddame, Datter af en forhenværende Hofbager, skjønt hun idelig sendte ham indbydende Skraablikke. Hver Gang Kunstneren løftede paa sit Glas, lugtede han til dets Indhold med en Kjendermine. For det meste rystede han lidt paa Hovedet, som om han var utilfreds med Undersøgelsens Resultat, hvilket imidlertid ikke hindrede ham i hvert Øjeblik ved fortrolige Nik til den opvartende Lejetjener at skaffe sig de tømte Glas øjeblikkelig fyldte. Pastor Hjorth sagde til ham:

— Hvad siger De om det nye Stykke, Hr. Krog?

— Tja—a—a! svarede Skuespilleren, medens han tyggede af; min Rolle er rent nederdrægtig; det er ikke muligt at faa Noget ud af den.

— De skal dog have fortræffelige Momenter i Deres Spil ... Jeg holder mig til Kritikens Dom, jeg har ikke selv set Stykket, sagde Præsten. Har De set det, Fru Kringelberg?

— Det har jeg rigtignok, svarede Enken og skød sin Gorge i Vejret.

— Og De synes om det?

Til Svar gav Fruen en uartikuleret Lyd til Bedste, som man kunde tage baade for Ja, aa ja saamænd og Nej. Præsten vendte sig atter til Skuespilleren.

— Det hører jo til den saakaldte realistiske Skole. Sympathiserer De med den, Hr. Krog?

— Nej, svarede Skuespilleren, idet Butterdejgsranden af en Krustade knasede under hans Tænder; jeg holder paa, at ethvert Kunstværk skal ... kort sagt, skal ... have Noget til Baggrund (Her tømte han et Glas Sherry).

— Ja vel, et Kunstværk skal, saa at sige, vise ud over sig selv, fortsatte Pastor Hjorth og nikkede bifaldende ad sin egen Tanke; det skal ligesom pege hen til den ideale Tilstand, som først naas hinsides.

— Ja — ja, det var det, jeg mente, faldt Skuespilleren ind, da han havde faaet et Par Champignons sunket.

Præsten talte videre:

— Men der maa kunne findes en højere Enhed, hvori Realisme og Idealisme gaa op som ophævede Momenter. Ikke sandt, Hr. Bramsen? Her saâ han over paa en ganske ung Student, som endnu læste til Philosophicum.

Den Adspurgte blev ildrød, saâ ned i sin Tallerken og stammede:

— Jo—o, det ... tror jeg nok.

Sagføreren smilede og sagde:

— Nu doceres der nok en anden Slags Filosofi ved Universitetet, Onkel. Ja, jeg forstaar mig ikke paa Filosofi.

— Ja, ja det er sandt. Jeg har jo læst Anmeldelser i Bladene af Professor Brøchners forskjellige Arbejder og deri set, at denne Tænker vil frakjende Kristendommen Naturbegreb. Nu be'r jeg Dem, mine Damer og Herrer! Er ikke denne Vennekreds, der i Dag er samlet om min kjære Søstersøns gjæstfrie Bord, det bedste Modbevis mod

denne Paastand? De Fleste, jeg ser bænkede her, ere gode Kristne, ere mine Tilhørere og Tilhørerinder. Og glæde vi os ikke alle ved den gode Moders, Naturens Gaver? (En rund Armbevægelse omfattede Fadene, Tallerkenerne, Flasker og Glassene paa Bordet). Erkjende vi ikke, at Naturen er Skaberens Værk, og at dens Gaver ere skabte til Gavn og Glæde for Mennesket? Og saa paastaar en Mand, der kalder sig Filosof, at Kristendommen intet Naturbegreb har.

Pastor Hjorth lagde sig tilbage i Stolen; Reflexen fra Gaslysekronen spillede i hans glade Øje; han følte sig som den, der ved sin Argumentation havde fældet alle Kristendommens Modstandere lige fra Lukian og Celsus til Feuerbach og Strausz. Hans Ord bevaredes i flere unge Damers Hukommelse, de undlod ikke at bruge dem i senere Selskaber, hvor unge Snesaarsmennesker af begge Kjøn konverserede om Tilværelsens højeste Problemer.

Fru Kringelberg forlod Selskabet efter at have givet sig selv det Løfte at overvinde alle Hindringer næste Søndag for at høre sin prægtige Bordkavaller prædike, og hun holdt Ord. Hun hørte eller opfattede ikke synderlig af hans ellers populære, hjertelige og oprigtige Ord, saa beskjæftiget var hun med at sluge ham med Øjnene og opdage, om han dog ikke skulde se paa hende. Hun gik hjem med en lidt pinlig Uvished; hun kunde ikke komme til noget sikkert Resultat, om han havde havt et Øjekast tilovers for hende eller ikke. Det Haab, der havde dæmret frem i hendes Fantasis Baggrund, at Pastor Hjorth i Anledning af Indmeldelsen i det velgjørende Selskab, som Sagføreren skyndsomst havde besørget, skulde gjøre hende en Visit, som hun nok skulde sørge for blev publiceret i hele Huset, dette Haab var nu skræmmet tilbage, men dets tomme Sted var som et Saar, hvori hun følte Svie og

Prikken. Pastor Hjorth viste sig sjelden uden ved højtidelige Lejligheder: Bryllupper, Begravelser, Daab, Konfirmation o. dsl. i sine Tilhøreres Huse, naar han ikke udtrykkelig blev indbudt. Dette skete temmelig hyppig, og et vist Lag af Bourgeoisiet var hans egentlige Omgangskreds, thi hans lærdere og mere begavede Kollegaer saâ ned paa ham; hans Provst beklagede tidt med et Skuldertræk, »at en ... ja ... en Filister som Hjorth var bleven kjøbenhavnsk Sognepræst, en Stilling, som han ganske manglede Intelligents til at udfylde«. Da Fru Kringelberg havde holdt ud et Par Søndage endnu at overvinde sig til at gaa saa tidlig ud, at hun kunde naa at komme til rette Tid til Pastor Hjorths Gudstjeneste, uden at Præsten syntes at bemærke hende, blev hun kjed af det; da den tredie Søndag kom, laa hun i Sengen og ærgrede sig over sine fejlslagne Forhaabninger om at komme i nærmere Forbindelse med ham, der siden hint Middagsselskab stod for hende som det fineste, hun havde sét af alle mulige Mandfolk. Da Pigen kom ind med Morgenkaffen, fandt hun Fruen hulkende, og, da hun spurgte til hendes Befindende, fik hun til Tak en Salve af Skjænd og en Opsigelse til næste Maanedsskifte.

Da Sagføreren nogle Dage efter kom for at betale Fruen Rentepenge, blev han modtaget med en sur Mine, som ikke formildedes trods hans gjentagne Forsøg paa at gjøre hende forstaaeligt, hvor meget han havde faaet ud af Kapitalen. Da Regnskabet var færdigt, og Fruen havde underskrevet Kvitteringerne, gav hun ved sin hele Adfærd tydelig tilkjende, at Sagføreren skulde gaa; men denne lod, som om han ikke forstod det, lagde sig magelig tilbage i Stolen og strakte Benene lidt fra sig.

— Denne Gang gjorde vi et godt Coup, Frue, sagde han.

— Finder De?

— Otte Procent gjennemsnitlig. Hvad behager?

— Aah! — Der er dem, der faar mere.

— Ja, men saa maa man, Skam, have Mod til at spekulere; og det har De jo ikke, Frue.

— Saa? Det kan De sige, at De ikke véd. Hendes Stemme bævede ved Tanken om, hvad hun havde tabt ved Kommissionæren.

Sagføreren rørte sig ikke fra sin Stilling, men blev ved at se paa Enken med halv sammenknebne Øjne og et lille fint Smil paa Læberne. Hun vrissede gnavent med Hovedet, som var hans Øjne et Par generende Fluer, hun vilde kyse bort, men det hjalp ikke; Øjnene bleve siddende; Fru Kringelberg havde en krillende Fornemmelse i sit Ansigt.

— De har nok faaet Interesse for Religion ... for det Kirkelige, sagde han.

— Man har lige megen Tak, enten man er saa eller saa, sagde Fruen.

— Hm! Nu skulde vi for Resten snart have fat paa en Bazar.

— Saa! Jeg er lige glad.

— Ja, men min gode Frue, jeg har paa Deres egen Opfordring meldt Dem ind i Velgjørenhedsselskabet og lovet Deres Bistand.

En uformelig Stemningsklump væltede sig om i Fru Kringelbergs Indre, den var sammensat af en almindelig Ulyst til at foretage sig Noget som helst, Arrighed mod Verden i Almindelighed, mod Pastor Hjorth og Sagføreren i Særdeleshed, en ubestemt Lyst til at se paa og tage Del i Bazaren, en Tiltrækning hen mod den store, fløjels- og silkestruttende Fru Ravn, blandet med Ængstelse for at blive overset og stødt tilbage; Klumpen forulempede hen-

des Aandedræt; hun udstødte tre dybe Suk, og det svære Bryst spændte Kjolen stramt; saa sank hun sammen med begge Hænder mat henkastede i Skjødet.

— Ja, hvad er vi uden Religion, Frue? sagde Sagføreren igjen og bed sig i Spidsen af sin ene Whisker. Det er dog den, der holder Styr paa os Allesammen; ellers slog vi, min Sæ'l, hinanden ihjel til Hobe.

Fruen følte sig hverken opfordret til at bekræfte eller benægte dette Stykke Socialfilosofi.

— Hvad koster det Væsen? spurgte hun ... dette Velgjørenhedstøjeri?

Sagføreren svarede ikke, men kastede det ene Ben over det andet, smilede og bøjede sig nærmere hen mod Fruen.

— De véd jo nok, at Bibelen opfordrer os til at være snilde som Slanger og enfoldige som Duer. Vil De være velgjørende, uden at det koster Dem Noget, eller dog uden at De mærker det Ringeste dertil?

Det vilde Fruen uhyre gjærne; hun turde vistnok ikke svare Ja, men Sagføreren havde tilstrækkeligt Svar i det Lysglimt, der opklarede de nys saa misfornøjede og vrantne Træk. Han fortsatte derfor uden Afbrydelse.

— De véd, at jeg er Kasserer for dette Velgjørenhedsselskab, som jeg vil have skal voxe op til noget Storartet, forstaar sig først og fremmest af Interesse for Sagen, men ogsaa ... naa, ja vi er jo alle Mennesker ... for at jeg selv ... ja De forstaar mig jo nok ... man maa jo slaa sig i Vejret i denne Verden ... selv noget Tøjeri som et Ridderkors er ikke at foragte.

Fru Kringelberg saâ hen paa hans Frakkes øverste Knaphul. Hun kunde ogsaa nok have Lyst til at se samme Kors hænge der; det var Noget at prale af for Veninder og Bekjendte, at hun havde en saadan Mand til Prokurator. Sagføreren havde Kik paa noget langt »Reellere« end et

Ridderkors, som han vel ikke havde havt Noget imod at tage som et lille Akcidens; men han indsaa, at Fruen netop vilde finde en Ærgjerrighed, der havde et Ridderkors til Maal, ædel og imponerende. Imidlertid gjorde han en pludselig Bevægelse, sprang op fra Stolen, saâ hen til sin Hat, der laa i Vinduet, og sagde:

— Naa ... men det er sandt. Jeg er jo kun saadan halvt om halvt Deres Tillidsmand ... De har jo en Anden, som De har betroet en Del af Deres Penge til.

Fruen skiftede Farve, og det rislede koldt gjennem alle hendes Lemmer. Hun turde ikke møde Sagførerens kolde, smilende Blik, hun saâ hen mod Væggen, men tog strax Hovedet til sig, da hun saâ hans Profil aftegne sig i et mangfoldig forstørret Skyggebillede paa samme Væg; det skræmmede hende ligesaa meget som Manden selv. Hvor vidste han dog, at hun havde betroet en Anden nogle af sine Penge?

— Jeg maa have Deres fulde Tillid, naar jeg indlader mig paa en saadan Forretning som den, jeg havde i Sinde at foreslaa Dem.

Lynsnar greb han Hat og Stok, bukkede dybt med sit sædvanlige Smil og var ude af Døren, før Fru Kringelberg fik udstødt nogle uartikulerede Lyd for at holde ham tilbage.

Enken greb til sit sædvanlige Middel mod pinlig Spænding og anden Sindsbevægelse; hun yppede Klammeri med sin Pige og gik i Seng. Men nogle Dage efter gik hun selv til Sagføreren med Resten af sin Kapital — ja hun maatte gaa to Gange, thi hun havde forsøgt paa at unddrage ham nogle tusind Kroner og erfarede til sin Rædsel og Forbavselse, at han til Punkt og Prikke vidste, hvad hun ejede. Hun maatte smukt bringe ham Resten. En lang Forhandling fandt Sted for lukkede Døre; man hørte

ud igjennem dem Fruen snart skjænde, snart græde, snart true, snart bede; Sagførerens Stemme kunde ikke høres. Efter omtrent tre Timers Samtale fulgte han bukkende og artig Fru Kringelberg ud paa Trappen. Faa Dage efter læstes i Aviserne, at Enkefru Kringelberg havde skjænket 6000 Kroner til »Velgjørenhedsselskabet af 18de Februar«. Hun fik Diplom som Æresmedlem af Selskabet, Visit af Pastor Hjorth og endelig den Glæde, at hendes Sagfører paa Grund af sin utrættelige Virksomhed i filanthropiske Øjemed blev dekoreret med Danebrogsordenens Ridderkors. Han lovede Fruen den Boutik paa Bazaren, der laa umiddelbart ved Siden af Fru Ravns i Salens øverste Ende. De næste Søndage forsømte Fru Kringelberg ikke Pastor Hjorths Gudstjeneste; det forekom hende nu, skjønt hun ikke var ganske sikker derpaa, at Prædikantens Øje stundum hvilede paa hende med et velvilligt Udtryk.

II.

Nogle Dage efter gik en lille, helt sort klædt Mand frem og tilbage i den Gade, Fru Kringelberg beboede. Han havde en blank børstet Cylinderhat, blankt og højt Atlaskes Halsbind, i hvis Sløjfe sad hæftet en Brystnaal med en violet Sten i, glat kæmmede glinsende sorte Lokker strøgne hen over Tindingerne, dito stærkt fremad kæmmede Bakkenbarter paa de røde porcelænsagtige Kinder; paa Hænderne bar han sorte Skindhandsker, der, paa Grund af, at de vare for snævre i Fingerspidserne, dannede krøllede Tutter. Det eneste Fremtrædende i Ansigtet var en spids, maaragtig Næse, det eneste Bevægelige deri var de indad mod Næsen buskede Øjenbryn, der vare i en stadig sitrende Bevægelse. Han saâ et Par Gange paa et

stort, gammeldags Gulduhr, som han trak op af Vestelommen, saa standsede han foran det Hus, hvis Ejerinde og Beboerinde Fru Kringelberg var, og tog nøje Syn over det. Façaden havde et Knæk midt paa Maven; Huset, der var bygget i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, bar forøvrigt Præg af at være opført af en efter de Tiders Vilkaar velstaaende Bygherre. De kannelerede Pilastre mellem Vinduerne bare tunge Koronamenter, der fremkaldte Forestillingen om sammenrullede tykke Bondepandekager, en Prøve paa, hvorledes en kjøbenhavnsk Murmester paa den Tid havde opfattet de Harsdorffske ioniske Kapitæler; Arkitraven, der lod, som om den blev baaren af Pilastrene, var saa primitiv som vel muligt. Huset var overstrøget med graa Oliefarve, hvis stærke Afskalning vidnede om, at Ejerinden ikke overanstrængte sig med ydre Reparationer. Den blankt børstede sorte Herre gik saa ind i Porten. Den var belagt med Brosten, og en Rendesten med Bræt over løb midt igjennem den. Han gik op ad Trappen; den var daarlig belyst, slog mærkelige Volter og havde Afsatser og isolerede Trin paa de uberegneligste Steder. Rækværkets Haandgreb var malet mørkebrunt med Oliefarve; det var fedtet og klamt at tage paa; de firkantede, klodsede Trætremmer gave gjennem Malingens sprukne Blærer en Forestilling om mangfoldige Overstrygninger. Over det Hele rugede en sødlig Lugt, der kom fra Naboens Brænderi og Kostald. Den blanke Herres Næse og Øjne spillede til alle Sider og tog Maal af Alt. Han naaede op til anden Sal, hvor Fru Kringelberg beboede sine fem Værelser, men kun benyttede de to til daglig Brug. Som i mange ældre kjøbenhavnske Huse savnede Lejlighederne her Entrée, og man gik lige fra Trappen ind i Dagligstuen. Den var ret rummelig, Indgangsfløjdørenes Kanter vare beslaaede med Lister af tykt Gulvtæppetøj for at værne mod Træk fra Trap-

pen. Mellem Væggenes perlemalede og riflede Panelrammer var der Felter af lyseblaat oliemalet Lærred, indesluttede af forgyldte Lister, som Alderen havde givet en Tinte, der laa mellem Kobber og Bronce, og som Ormehuller og Residua af mange Sommeres Fluegenerationer havde prikket og spættet. Vinduernes gule Damaskes Gardiner med sort Fløjels Kantning hang glat, foldeløst, kjedelig og fladt som Kjolen over en mager gammel Jomfrus Bryst. Over hele Stuen var der paa én Gang udbredt noget Falmet, der tydede mere paa karrig Forsømmelighed end paa fortrykte Kaar, og noget forlorent Oppyntet, der navnlig viste sig ved de rigelige Draperier af hvide hæklede Stykker, som bedækkede Ryg og Sæde paa alle Møblerne, samt ved Nips i Form af smaa, smagløse Vaser, Porcelænsæsker, diminutive og daarlige Biskuitstatuetter, der fyldte Spejlkonsolerne og det Øverste af Sekretæren, og endelig ved Kakkelovnsprydelsen: den afskyelige Sejrsgudinde fra Julisøjlen paa Bastillepladsen i Paris.

Fru Kringelberg havde rustet sig til Modtagelse; hendes Sagfører havde forberedt hende paa Besøget. Hun havde sat sig i Positur midt i den store Sofa bag Divansbordet, bred og stor, med en struttende magentarød Brystsløjfe til den sorte Kjole. Hun havde flere Gange lyttet spændt, naar hun hørte Trin paa Trappen; efterhaanden som de nærmede sig hendes Dør, havde hun indtaget en imponerende Holdning, lidt tilbage lænet og med de store Hænder, der lignede Naalepuder, hvis flade, riflede og opad krummede Negle ingen Børste kunde berøve et halvgrumset Udseende, lagte over Kors i Hjertekulen, alt imens hun lod den højre Tommelfinger dreje sig i en Cirkel om den venstre; men, naar hun saa hørte det ringe paa under neden eller Trinene fortsætte sig op paa tredie Sal, holdt

hun Hvil, slappede Overkroppens Holdning og lod Hænderne synke ned.

Stuen lugtede af Ofenlak eller en lignende simpel Røgelse, der var kommen paa Fyrfadet, og fra den store Messing-Selvkogers Skorsten hvirvlede den hvide Damp ud i Stuen. Fruen fandt, at det var det mest repræsentative Stykke, hun ejede; bag den følte hun sig altid ganske specielt som Husejerinde og velstaaende Kone. Ogsaa Frokostbordet tydede paa noget Usædvanligt: i Stedet for de sædvanlige to Miniaturtallerkener med tynde, af Tørhed sig krummende Skiver af røget Kjød og simpel Ost, en rigtig lurvet kjøbenhavnsk Opdækning, stod nu et Par Koteletter, nogle Ansjoser, et lille Stykke fin Ost og en Flaske Solbærrom paa Bordet.

Den lille, blanke Mand stak sit Porcelænshoved, der nu, da Hatten var af det, tydelig viste, at det bar Paryk, ind ad Døren, som han havde aabnet ganske lidt, da et »Værs'artig« havde besvaret hans Ringning; først da samme Ord havde tonet anden Gang fra Fruens Mund, gled han helt ind og stod stille med et fedt og fløjelsblødt Smil, bukkende og holdende den glinsende Hat tæt op mod den højre Hofte. Han satte Hovedet i en sagte, svingende Bevægelse, indledte og endte sine Ord med en underlig syngende Latter, idet han sagde:

— Hehehe ... det er Overkrigskommissær Gormsen, he—he—he.

— Værs'artig ... vil Over ... krigs ... kommissionæren ikke ...? og Fruen gjorde Mine til at rejse sig og byde ham en Stol, men den blanke Mand gjorde en blid, afværgende Bevægelse, satte sig ned paa den nærmeste og flyttede Hatten fra højre Hofte ned paa det højre Knæ.

— Det er vor fælles ... he ... Interesse for Velgjøren-

heden, der skaffer mig Æren af Fruens Bekjendtskab ... jeg er Selskabets Sekretær.

— Vil Overkommis ... Overkrigs ... (Fruens Tunge slog en Knude).

— Over — krigs — kommissæren — ak Gud ... hehe ... det gjør aldeles ikke Noget ... Over — krigs — kommissær Gormsen.

Navnet blev sagt saa smørblødt, at Lyden næsten smeltede hen i Luften.

— Vil Overkrigs ... kommissio — særen ikke tage til Takke? sagde Fruen ... en Bid Frokost? ... ikke? ... naa, men en lille Kop Kaffe?

— Det siger jeg aldrig Nej til, he...he ... jeg er ... rent ud sagt ... en Kaffesøster.

Han kom en urimelig Masse Sukker og Fløde i den Kop, der blev rakt ham, saa det hvide Skind strømmede over til alle Sider, dyppede en Brioche i Kaffen og spiste, alt mens han talte, og sugede Kaffen sagte ned med en svag og hurtig slubrende Lyd, der mindede om en Kat, der laber Mælk.

— Ja Gud ... Fruen har jo betænkt os saa rigelig ... om jeg maa sige ... fyrstelig ... hehe ..., men min kjære Bazar, der er en ren Fest i mit Liv ... maa De da endelig ikke nægte Deres værdifulde Assistance. Gaver til den (Fruens Øjenbryn trak sig sammen) ... som sagt ... Gaver til den, hverken bør eller tør (disse to Verber understregede Overkrigskommissæren ved at løfte Øjenbrynene op i Panden) jeg forlange, ... blot Assistance ved Udsalget. Sagfører Borg, vor kjære, brave Kasserer, mente, at De ... hehe ... nok vilde ... hvad, gode Frue?

Naturligvis vilde Fruen gjærne til Bazaren, men hun fandt, at hun for Ceremoniellets Skyld burde gjøre sig kostbar.

— Ja ... naar jeg havde rigtig god Tid ... men Ens Hus tager al Ens Tid, naar man har saadan en daarlig Pige.

— Ja, det er en meget, meget slem Ting, sagde Overkrigskommissæren og lod Smilet glide over i dyb sympathiserende Alvor. Denne Replik og dette Minespil tog Fru Kringelbergs Hjerte med Storm: at en Mand, og det en saa højt staaende Mand kunde dele hendes Centralinteresse, overgik hendes dristigste Forventninger, uagtet hendes Sagfører varmt havde anbefalet hende at bruge »den gamle Herre til al Slags Smaasjov«, som han udtrykte sig i sin mere flot-moderne Stil.

— Ja, hvor faar man ordentlige Tjenestefolk nu om Stunder? sagde Fruen, og hendes Blikke rettede sig op ad som til en Bøn til Himlen, men samtidig rystede hun resigneret paa Hovedet, som om det var Noget, der selv oversteg de stærkeste Magters Evne at frembringe.

— Der søger atter den kristelige Velgjørenhed at udrette Noget, svarede Overkrigskommissæren.

— Kan Velgjørenhedsselskabet skaffe En Tjenestefolk? spurgte Fruen hurtig studsende.

— Om jeg saa maa sige, indirekte ... gjennem dets hehe ... Sekretær ... mig ... hehehe (Latteren blev en ren Fløjtetone). Jeg staar ogsaa i Forbindelse med Tjenestepigeskolen i G., hvor de unge Piger faa baade en kristelig og praktisk Opdragelse, og hvor der tidlig og silde indskærpes L y d i g h e d.

Det sidste Ord understregedes med Øjenbrynene og illustreredes med et ethisk Alvorsblik, det barskeste, som den lille Overkrigskommissær kunde sætte op. Nu udviklede der sig en Samtale, hvori Fruen paa det mest Detaillerede fremsatte sine Anker over alle de Tjenestepiger, hun havde havt; Overkrigskommissæren forsikrede ved hver Anke, at

den vilde være umulig at fremføre mod en Pige, der udgik fra den Institution, hvor hans Broder virkede som Præst og en Ungdomsveninde af ham som Forstanderske. Der udviklede sig paa Grundlag af denne Forhandling en saadan Fortrolighed mellem de Samtalende, at Fruen pillede ved Overkrigskommissærens Frakkeknap, og denne klappede hende paa Skuldrene. Enden blev, at han paatog sig at skaffe et udmærket Exemplar fra den nævnte Tjenestepigeskole til den første i næste Maaned; og, blev der Noget i Vejen med den første Hovedrengjøring, saa skulde Overkrigskommissæren, som siden sin Afsked fra Marineministeriet havde Tiden til sin Raadighed, og som, »uden at rose sig selv ... he ... he... he ... havde et net lille Arrangementstalent og megen Interesse for, hvad man med et fransk Ord kalder »comfort«, med største Fornøjelse hjælpe med at hænge Gardiner op og rangere Møblerne.« Fruen var i den syvende Himmel af Henrykkelse over at have fundet et saadant Faktotum, da Overkrigskommissæren sagde:

— Og saa faar De et af de fineste Udsalg ved Bazaren, godeste Frue; jeg selv, personlig ... hehe ... henter Dem om Morgenen i Vogn; og ... og ... hehehe ... jeg skal til Sølvbryllupsgratulation om Aftenen, saa jeg kommer i ... i ... hehehehehe ... Uniform.

— Har De Uniform? sagde Enken og var nær falden ned for hans Fødder.

— Ja—a — bevares! svarede Overkrigskommissæren med en Grimace, som skulde udtrykke en over en saadan Bagatel højt hævet Ironi; Rang i sjette Klasse Nr. 10!

— Hvordan er den Uniform ... hvad? spurgte Fru Kringelberg, og Overkrigskommissæren fortalte med en uhyre Tungeraphed, bestandig med ironiserende Tonefald, hvori

kun Latterafbrydelserne betegnede Selvtilfredshedens Gjennembrud:

— Mørkeblaa Vaabenfrakke med to Rader gule Knapper, opstaaende mørkeblaa Krave og højrøde Kanter; paa Kraven to Rader Guldtresser hi-hi-hi; smalle mørkeblaa Klædes Skulderstropper med højrøde Kanter og to matte Guldstjerner; hvid Vest med én Rad gule Knapper, mørkeblaa Benklæder, som bæres over Støvlerne; trekantet Hat — hi-hi — med matte Guldkordons, mat Guldkantillekrampe og reglementeret Kokarde, Kaarde med Armeens Felttegn; gule Sporer ... Farvel, farvel, kjære Frue, vi ses snart — Tusind Tak for den dejlige Kop Kaffe!

Det varede ikke længe, inden Overkrigskommissæren kom igjen og fik Kaffe, Wienerbrød og Solbærrom. Han blev helt uundværlig for Fru Kringelberg. Han vidste at skaffe hende Interesser, som dog fyldte noget af den bitre og gnavne Tomhed i hendes Sind. Han fik hende ved blidt Lirkeri til at skaffe sig et mere moderne og smagfuldt Møblement, som han besørgede kjøbt billig paa Auktioner; han løb baade i Boutiker og paa Torvet for hende, han forærede hende Skilderier til at pryde Væggene med, bevægede hende til at benytte sin Spisestue og ikke som forhen lade Maden servere i Dagligstuen; han gik baade i Kjøkken og Spisekammer og sørgede for, at Pigen baade skurede og polerede; og, naar saa Tin, Messing og Porcelæn skinnede saa blankt ned fra Hylderne, saa det skar hvidt i Øjnene, oversaâ han Rummet som en sejrrig Feltherre sin Valplads og udførte selv Sejrsfanfaren i en leende Pikkolofløjtetrille. I alt det Blanke, Rene, symmetrisk Opstillede i Kjøkkenet, i de smaa polstrede Møbler og skinnende polerede Bordplader, der i Stuerne havde afløst de gamle, bredt skrævende, med plump Træbeklædning forsynede Sofaer og Stole, i de pudsede Spejle, hvori han saâ sin

egen lille Person, sirlig som et pillet Æg, smile sig imøde, fandt han sin Livspoesi, der udaandede den fineste Nydelsesbuket, som Tilværelsen kunde bringe ham. Naar han efter en saadan kontrolerende Vandring gjennem Huset satte sig til Bords med Fru Kringelberg, der nu igjen fik Interesse for god Mad — ikke disse evindelige *piéces de résistance*, som i hendes Mands Tid — men Retter, tillavede efter Overkrigskommissærens Recept: smaa Koteletter, diminutive, men saftige Stykker Boeuf, Fjerkræ, som samme Overkrigskommissær vidste at afprutte en Amagerkone til en billig Penge, saa nød han ogsaa disse Goder med epikuræisk Langsomhed og Maadehold, lo til Fruen og spurgte hende, om hun ikke med ham fandt, at Vorherre skjænkede sine Børn mange Glæder i Livet. I ensomme og gnavne Øjeblikke kunde Fruen fatte Mistanke om egennyttige Hensigter hos Overkrigskommissæren i Form af Testamentjægeri og besluttede at være paa sin Post; men Overkrigskommissæren gav hverken i Ord eller Opførsel Mistanken fjerneste Grund. Var Fruen gnaven eller arrig, snakkede han for hende, spasende og tyssende som for et uartigt Barn:

— Saa — saa — saa ... bu ... bu ... bu — he — he — he, rolig, bare rolig, lille Frue. Det bliver godt Altsammen.

Af hans Levnetsløb erfarede hun, at han næsten som Dreng var bleven Skriver i Marineministeriet, hvor han allerede fra første Færd af havde følt det embedsmandige Ansvar og sin Stillings Værdighed i Kraft af en urokkelig Tro paa, at det bureaukratiske Maskineri var et næsten guddommeligt Kunstværk, udtrykt i Trinfølgen af Over- og Underordnede, i Administrationens i hverandre gribende Tandhjul, i den majestætisk-upersonlige Kancellistil, der med lige Højtidelighed behandlede en Leverance af Tran og en Indstilling til en høj Ordensdekoration eller et Avance-

ment. Da Hr. Gormsen var et Stykke oppe i Fyrrerne, naaede han at blive Fuldmægtig; i enkelte ekstatiske Øjeblikke saâ han en Engel i Skyerne, der holdt hans Udnævnelse til Kontorchef i den ene og Basunen, der skulde blæse til Triumf, i den anden Haand; men ulykkeligvis havde Gormsen ikke en Gang dansk juridisk Examen; i hans 48de Aar, da hans Kontorchef døde, sprang en langt yngre Fuldmægtig, der var juridisk Kandidat, ham forbi. Ved sin Resignation og sin orthodoxe Tro paa sine Overordnede stræbte han at læge dette Hjertesaar, men det brød stadig op igjen med en sagte, smertelig Bløden. Da tog han en Beslutning. Ved sin store Sparsommelighed havde han samlet en lille Kapital, som han efterhaanden havde forøget ved forsigtige Spekulationer; af dens Renter i Forbindelse med sin Pension maatte han kunne slaa sig igjennem, og i sit 50de Aar søgte og erholdt han sin Afsked i Naade og med Pension, idet han samtidig fik allernaadigst Udnævnelse til Overkrigskommissær med Rang i sjette Klasse Nr. 10 med Ret til at bære den for denne Charge normerede Uniform.

Mere erfarede Fru Kringelberg ikke, thi Skildringer af Stemninger og Sjælstilstande laa uden for Overkrigskommissær Gormsens Rækkeevne. Han betroede hende ikke, hvorledes han gjennem sin Ungdom og Manddom altid havde et eller andet platonisk Kjærlighedssværmeri for en Skjønhed i et Vindue, bag hvilken han forestillede sig al mulig Lunhed, Hygge, Komfort og sorgløs Tilværelse. Han kunde spasere mange Gange forbi et saadant Vindue, nyde det Billede med Staffage, som tegnede sig for hans Fantasi; men hans korte Syn ydede ingen Garanti imod, at den ophøjede Laura, som den lille, pænt børstede Petrarca fra Marineministeriet forestillede sig thronende deroppe i den fjerne Herlighed, ikke i Virkeligheden var en

saadan Maren Amme, som Rasmus i Ulysses von Ithacia ved en dristig Intuition forestiller sig siddende i Maanen og »skjule den ganske«. Endnu mindre kunde eller vilde han betro Fruen Aversen af sin erotiske Medaille; at hans Idealisme kunde slaa over i kras Modsætning, og at han ogsaa kjendte Noget til den aldrende Ungkarls sørgelige Mysterier, Gjenstand for mange Timers Skam og Ærgrelse hos den bly og moralsk disciplinerede lille Mand. Folk, der hverken have Dannelse eller Dybde i Sindet, falde let paa at søge Trøst i en eller anden Form af Afladshandel; de gribe da den nærmest liggende Form, som Samfundet byder dem. Overkrigskommissæren, hvis Hjerte var snævert som hans Hjerne, mente, at, naar han gav en vis Sum om Aaret til velgjørende Øjemed, maatte det kunne skaffe ham Syndsforladelse i nogenlunde ligeligt Forhold til Summens Størrelse. Da han henvendte sig til Pastor Hjorth, der var Formand for det omtalte Velgjørenhedsselskab, var han et Øjeblik i Beraad med sig selv, om han ikke tillige skulde gjøre ham til Skriftefader; men Overkrigskommissæren var altfor bly og ængstelig, og Pastor Hjorths gemytlige, aabne, brede Væsen, der vandt ham saa mange Venner i visse Samfundsklasser, skræmmede snart den lille, formelle, i Hensyn og Omsvøb indhyllede Kontormand. Men alligevel blev Bekjendtskabet og den deraf følgende Virksomhed til Glæde for den ubeskjæftigede, nogenlunde velhavende Pensionist: han fik Skriveri, som han kunde sidde og pille sirligt og pedantisk ved, som han med Triumffølelse over sin korrekte Embedsstil kunde oplæse i Bestyrelsesmøderne som Sekretær; han fik forskjellige løbende Forretninger; ved Undersøgelsen af de Trængendes Forhold fik hans sporende og snusende Talent og hans Lyst til at dvæle ved Livets yderste Detail Beskæftigelse og Anvendelse; baade Præsten og hans Søster-

søn Sagføreren, hvilken sidste naturligvis gjorde Nar af Overkrigskommissæren bag hans Ryg og ikke gad bede ham hjem til sig, maatte erkjende hans Brugbarhed navnlig til at udrette utallige Smaaærinder med Nøjagtighed og Diskretion. Ved denne Virksomhed kom Overkrigskommissæren i Bekjendtskab med adskillige Familier, men han befandt sig bedst hos Enker og ældre ugifte Damer. Han sværmede for Hækleri og Broderi, kunde selv strikke, var uudtømmelig i Ideer til Presenter i Form af nette Nipssager; og, naar han sad, opfyldt af Tanken paa og vidtløftig Tale om slige Ting i en lun, sirlig Stue, følte han sig i sit Element, og Velbehaget ytrede sig i den hensmeltende, salige, med ham selv og Tilværelsen saa inderlig tilfredse Latter. Men han gav snart Fru Kringelbergs Hus Fortrinet for de andre Steder, hvor han havde sin Gang; thi her var Noget at tage fat i, Noget at ordne, at smaareformere; han saâ det efterhaanden omskabe sig efter hans Ideal af smaat skaaren Sirlighed; han saâ Enken ligesom forædle og forynge sig for hans Øjne, blive omhyggeligere i sin Dragt, aflægge de halvt udtraadte Morgensko, der gjorde Fødderne endnu mere brede og klodsede, end de vare af Naturen; ja han opdagede endogsaa, at hun snørede sig, uden at han dog direkte havde stillet nogen Opfordring til hende i den Retning. Det var nu den Form af »das Ewig-Weibliche«, som han holdt af, og som hans Tanke kunde naa til. Han kunde sidde og nyde Fruen, selv naar hun var gnaven; thi da kunde han snakke og vrøvle, fortælle Bynyt og Skandale for at aflede det onde Lune eller, hvis det var nødvendigt, tysse og smaaskjænde. Fruen havde betroet ham sin Mands Ondskab med Hensyn til hendes mulige Tilbøjelighed til at søge Trøst for sit første Ægteskabs Skuffelser ved et nyt Forsøg i samme Retning; til lidt Ærgrelse for hende syn-

tes det ikke at gjøre synderlig Virkning paa Overkrigskommissæren, der var langt fra at have »reelle« Hensigter, men fra først af havde givet Fru Kringelberg en Plads blandt sine platoniske Sværmerier, hvis Gjenstande han vel turde se, men ikke røre. Han var altfor ængstelig til for Alvor at træde den Tanke under Øjne at gifte sig og hidføre en saa radikal Forandring i sit daglige Liv, der nu i en Menneskealder uforstyrret var gaaet i samme Takt; han syntes, at hans to sirlige, men aldrig opvarmede Stuer, hvor han selv med en Fjerkost fejede hvert Støvgran fra Møblerne, hvor Bibelen, Riises Arkiv og Nordisk Konversationslexikon straalede med blanke uberørte Rygge igjennem det lille Nøddetræs Bogskabs Glasruder, maatte falde sammen og begrave Alt under Ruinerne, hvis der hørtes andre Trin end hans smaa trippende Fødder og hans opvartende Kones stilfærdige Filtsko.

III.

Fru Kringelberg sad atter rustet til Repræsentation i den forreste Stue til Gaden, der nu alene tjente til Spisestue, med den galapudsede Selvkoger og det pænt dækkede Frokostbord foran sig. Hun havde den sædvanlige imponerende Brystsløjfe paa og havde paa Overkrigskommissærens Raad anskaffet sig en Næseklemmer med blaa Glas til at konservere Øjnene med; hun havde den idag paa for første Gang, og efter flere Gange at have prøvet den foran Spejlet havde hun endelig faaet et nogenlunde venskabeligt Forhold oprettet mellem den og Næsen, hvis flade og bløde Former længe havde protesteret mod denne nye og uvante Gjæst. For at sikre sig dens Forbliven paa Stedet holdt hun sig rankere og knejsede højere end sædvanlig.

Overkrigskommissær Gormsens kjendte Trin lød paa

Trappen; Fruen saâ paa Uhret og maatte erkjende, at Klokken akkurat var tre Minuter over elleve; og til dette Klokkeslet havde han lovet at være paa Pletten med den nye Pige, som han havde skaffet Fruen fra Tjenestepigeskolen paa Landet og nu havde hentet paa Jernbanen. Det ringede blidt og beskedent; Fruen raabte: Kom ind! Døren var ikke laaset af. Den lille Pensionist gled ind ad Dørens Aabning, som han for at skaane Fruen for Trækvind havde gjort saa smal som muligt, let og lydløst, som var han smurt med Olie. Efter ham skød hans Ledsagerske sig ind, men fik næppe Tid til det, thi Fruen raabte:

— Luk Døren, det trækker!

Den nye Pige, som fik denne Hilsen, skyndte sig at adlyde. Det var et ganske ungt, lige udvoxet Pigebarn. Hun stod undselig, med skraat ludende Hoved under den mer end tarvelige brune Straahat, paa hvilken en enlig, falmet Tøjrose sad og dinglede lige saa holdningsløs som dens Ejerinde. Svøbt i det stortærnede uldne Shawl, der sad tæt og foldeløst om hende, med den snævre Nederdel af sin Sirtses Kjole stikkende frem under Shawlet, med de altfor store udtraadte, formløse Brunels Støvler med stødte, lakerede Lædernæser, saâ hun saa ynkværdig ud som en tynd, skjævhovedet middelalderlig Helgeninde-statue under en Baldakin paa en Kirkepille. Begge Hænderne, med de forslidte, flossede brune Skindhandsker, over hvilke Haandleddene viste sig som to røde Baand mellem Handsker og Ærmer, holdt hun fast om en lille Urtepotte, hvori der var plantet en Geranium, der ogsaa havde et forkrøbent og forknyt Udseende.

Fru Kringelberg mønstrede Novicen med sin myndigste Mine. Overkrigskommissæren gjorde en lille, udslaaende Haandgestus, som om han vilde holde et intimerende Foredrag, men fik kun sagt:

— Ja—a—a, skød Øjenbrynene højt op i Panden og kløede sin Hage mod Halsbindets Rand.

— Fandt De hende strax paa Jernbanen? spurgte Fruen.

— Øjeblikkelig — he. Jeg skal sige Dem, gode Frue, jeg gjør mig altid forud ... saadan en Forestilling ... eller Idé om Mennesker; og jeg forsikrer Dem, den passer næsten altid. He—e—.

Fruen stak Underlæben frem, saâ atter mønstrende paa Pigen og sagde:

— Du hedder jo Frederikke! Men jeg vil kalde Dig Rikke. For jeg siger ikke D e til mine Piger; jeg hører til den gamle Skole; det bliver ikke anderledes i m i t Hus.

— Dette ... hehe ... dette patriarkalske — lille Frede ... lille Rikke kjender jo Patriarkerne fra Bibelhistorien, sagde Overkrigskommissæren — jeg mener, dette patriarkalske Forhold mellem Husbond og Madmoder paa den ene og Tyendet paa den anden Side stemmer jo med den reli'øse Opdragelse, der udmærker den Tjenestepigeskole, hvor lille ... he ... Rikke har nydt den Velgjerning at blive opdraget. De behørige Understregninger med Øjenbrynene ledsagede Talen, hvis Periodebygning Overkrigskommissæren nød indvendig.

Rikke saâ umaadelig fjollet ud, rørte sig ikke af Stedet, kun famlede den højre Haands Fingre ganske sagte paa Geraniumsplantens Blade.

Fruen skjænkede to Kopper Kaffe ud af Kanden til sig og Overkrigskommissæren, derpaa i en Spølkumme en lille Rest, som hun supplerede med rigeligt Vand af Maskinen og en Sjat kogt, afskummet Mælk. Ved Siden lagde hun et eneste Stykke Sukker, bestrøg et Par Stykker Rugbrød med et saa tyndt Lag Smør, at det Brune allevegne stak igjennem, og sagde til Pigen:

— Gaa først ud og sæt den tossede Urtepotte fra Dig! Du kan drikke din Kaffe, mens vi spiser, saa kommer Du ind og tager af Bordet, saa vasker Du op, og saa er De nok saa god, Overkrigskommissær, at gaa op og vise hende hendes Kammer, for jeg kan saa daarligt taale at gaa op ad de mange Trapper.

— Hjertelig gjærne, bedste Frue, svarede den sidst Tiltalte, men Svaret afæskedes ham i en uheldig Stund, thi han tabte et Stykke Sukkerkringle ud af Munden; imidlertid greb han det behændig i sin hule Haand og slyngede det tilbage til dets Bestemmelsessted. Da Tjenestepigen var gaaet ud i Kjøkkenet, knækkede det repræsentative Apparat inde i Fru Kringelberg; Overkroppen faldt sammen, Næseklemmeren sprang fra sin Plads og havnede i sin Ejerindes Skjød, et mat, misfornøjet Udtryk bredte sig over Øjne og Mund. Overkrigskommissæren skottede til hende over sin Mad.

— Bare det ikke er et rigtigt Pjok, jeg har faaet! udbrød hun med et Suk. Overkrigskommissæren sagde:

— Man bør ... jeg mener, det er en Pligt baade mod sig selv og Andre at haabe det Bedste. Hvorfor skulde nu just denne pæne, lille Pige, med det beskedne, nysselige Udseende, være hvad De kalder et ... he ...?

— Hvor véd De, at hun duer til Noget?

— De har jo set hendes udmærkede Anbefalinger, gode lille Frue.

— Aa — hvad! Dem er man jo altid nødt til at skrive saadan. Alt det Rak, jeg har havt at trækkes med, har jeg jo ogsaa maattet rose i den Tid, man skulde give Skudsmaal.

— Jeg har jo søgt de nøjagtigste Efterretninger hos min Broder, Præsten ... jeg ...

— Saa? Ja men jeg tror nu, det er et Pjok. Disse

Ord udtalte Fruen med et saa arrigt Eftertryk, at den lille Mand ikke vovede at sige hende imod, men gav sig til at grandske paa Formildelses- og Afledningsmidler for det optrækkende Uvejr.

— Nu er der kun fjorten Dage til Bazarèn. Det kan nok være, at vor kjære Fru Kringelberg vil straale i sin nye staalgraa Silkekjole. Hvad ... vil hun ikke, den lille Frue? (Fruen vrissede med Hovedet) ... jo vist vil hun saa. Jeg er vis paa, jeg bliver ... he ... he ... rent ud sagt ... jaloux, naar jeg ser de Øjekast, Herrerne vil sende samme lille Frue.

— Det Dyr af en Syjomfru faar vel ikke en Gang min Kjole færdig, sagde Fruen, der mærkede, at hendes Sind begyndte at formildes, men i Kraft af et for hende ejendommeligt Koketteri vilde vedblive at være mukken og for at opnaa dette Maal opsøgte Noget, hvorover hun kunde faa Anledning til at ærgre sig.

— Jeg skal endnu idag sige samme Syjomfru, at jeg skal have hende alvorlig paalagt at have Kjolen færdig om otte Dage, sagde Overkrigskommissæren forud glædende sig til at slynge denne bureaukratiske Frase ud mod Syjomfruen. Saa ledsager jeg Dem i Droschke, og ... som jeg har sagt, i Uniform.

Det lykkedes endnu ikke at formilde Fruen; Midlet var brugt for tidt til at gjøre sin første Tryllevirkning. Fruen var endnu sur. Pensionisten anstrengte sig paa ny.

— Det gaar jo slet ikke godt med forrige Frøken Berthelsen i hendes Ægteskab med forhenværende Hofpossementmager Lauritzen.

Nu spidsede Fruen Øren; nu tog Glæden Magten fra alle de mørke Dæmoner i hendes Sind. Der var Tale om den yngste Datter af den Brændevinsbrænder, som havde

været hendes Mands Omgangsfælle, og med hvis Familie hun levede paa fjendtlig Fod.

— Saa? sagde hun.

Overkrigskommissæren spejdede omkring i Stuen baade med Næse og Øjne og hviskede:

— Uh ... der forefalder skrækkelige Scener.

Fruen bøjede sig fremad. Hendes Øjne lurede graadig paa Skandalen som et Rovdyrs paa Byttet. Overkrigskommissæren rykkede sin Stol tæt hen til hendes og vedblev:

— Hendes ... rent ud sagt ... Arrighed er aldeles forfærdelig. Manden ... det er jo en ældre Mand, der gjærne kunde være hendes Fader ... lider af ... ja til Dem tør jeg vel nok sige det?

Fruen betragtede Overkrigskommissæren med Nysgjerrighedens ængstelige Spænding; hun ventede noget Extraordinært.

— Sig De det bare!

— Af Næseblod, rent ud sagt, hviskede han ængstelig.

— Aa — ikke Andet, sagde Fruen halv fornærmet og skuffet. Naa og hvad saa?

— Det kan den stakkels Mand jo ikke gjøre ved. I Forgaars kom Tilfældet over ham ... uh saa voldsomt, og han havde netop samme Morgen faaet en ren Man... jeg mente noget rent Manchetlinned paa. Naa, Manden kunde maaske med Forsigtighed have undgaaet at tilsmud ... at besudle det stivede og fransk strøgne Kraveindlæg ... naa ... men De véd, han er noget korpulent; som sagt, Ulykken skete. Men saa satte Fruen i et Skrig, ja der siges ligefrem et Brøl og skjældte Manden saa aldeles utilbørlig ud ...

— Hvad sagde hun?

— Hun sagde ... ja ... hehe ... hi. Hun sagde ... ja hun sagde: Dit ækle Schvinebest!

— Ja, det har altid været uhyre simple Folk, de Berthelsens. Derfor holdt Kringelberg ogsaa saa meget af dem. Nej ... vil man tænke sig! Sagde hun Svinebæst?

— Det véd Gud, hun gjorde, lille Frue. Og saa kaldte hun paa begge sine Piger.

— Naa det er derfor hun stikker sin Næse saadan til Vejrs, fordi hun har Raad til at holde to Piger. Jeg skulde bare være hendes Mand. Naa og hvad saa?

— Og saa kaldte hun dem til Vidner paa, at det ikke var hendes Skyld, at der blev leveret saadant Tøj til Vask og Strygning, og saa græd hun og skjældte igjen paa Manden, saa han blev helt ude af sig selv og erklærede, at han vilde drukne sig i Sortedamssøen, og saa gik han.

— Men dronede han sig? spurgte Fruen.

— Nej, men han gik lige op til Konens Forældre og sagde, at han vilde skilles fra hende, og saa gik Moderen med ham og vilde stifte Forlig mellem dem; men véd De, hvad Datteren gjorde ved hende?

— Nej, hvad gjorde hun?

Overkrigskommissæren vred sig og hviskede med en blød og bly Røst, der stod i en latterlig Modsætning til de raa Ord:

— Hun aabnede Døren for hende og sagde: Pil Du af, Dit gamle Dyr!

— Nej, det er mageløst. Og Fruen lo, saa det klukkede, og slog Hænderne sammen som af forarget Forbavselse, men egentlig applauderede hun Skandalen. Der kom Liv i hende, hun rejste sig op, gik frem og tilbage i Stuen, satte Næseklemmeren paa sin Plads og gjentog:

— Nej, det er mageløst, det er mageløst!

Da Pigen, som hun havde ringet paa, kom ind for at tage af Bordet, saâ Fruen endogsaa helt mildt til hende, tog noget gammelt Sytøj ud af en Skuffe, angaaende hvil-

ket hun gav hende vidtløftige Anvisninger, og beordrede hende til at gaa op paa sit Kammer og gjøre det i Stand; Overkrigskommissæren spurgte Fruen, om han saa skulde vise Pigen Vej; Fruen nikkede med et distræt Smil; hendes Tanke svømmede og boltrede sig vellystig i Skandalens Højvande; hun gav sig endogsaa til at synge falsk. Overkrigskommissæren betragtede med Stolthed sit Værk, medens han sagde:

— Kom saa lille Fred ... Rikke, saa skal jeg følge Rikke op i ... Jomfruburet ... he—he—e.

Fruens Tanke fløj pludselig i Land og slog ned som en Høg paa Overkrigskommissæren. Der var noget i disse Ord og i det Blik, hvormed han ledsagede dem, som vakte og irriterede hende i højeste Grad. Overkrigskommissæren krummede sig som en Kylling under den Høgeklo, der greb ham fra hendes koncentrerede Forbitrelsesblik, og sank i Knæ.

— Tak, sagde hun med dirrende Stemme, jeg skal nok selv vise min Pige hendes Kammer. De skal ingen Ulejlighed gjøre Dem. Ja nu gaar jeg.

Under den sidste Replik tabte Overkrigskommissæren Vejret, opgav al Tanke om Modstand, bukkede dybt og gik baglængs bukkende ud ad Døren med Ruelsen malet i hvert Træk. Fruen stod og stirrede med sammenbidte Tænder ud af Vinduet, og, da hun hørte Porten gaa, sluttede hun, at Overkrigskommissæren var kommen ud paa Gaden, se ham kunde hun ikke; thi han strøg sig som en Kat langs Husenes Vægge.

— Kom med, sagde hun befalende til Pigen og gik foran gjennem Døren op ad Trappen til Kvistetagen; Kjøkkentrappe fandtes ikke i Huset. Den trivelige og dovne Dame havde faaet en forunderlig energisk Fart i sig; hun tog to Trin ad Gangen, og Skjørterne susede om hendes

tykke Smalben. Pigen, som var uvant med kjøbenhavnske Trapper, blev helt forpustet og var nær ved at snuble over de jernbeslagne Trin. Paa den sidste Afsats standsede Fruen og afventede hende. Hun lod hende puste af for selv at betænke sig, saa hvast paa hende og spurgte:

— Fortalte den ... den ældre Herre Dig Noget paa Vejen?

Frederikke fæstede sine troskyldige, lyse Øjne paa sin Frue, men blev blussende rød. Det eggede Fru Kringelberg endnu mere, og hun gjentog Spørgsmaalet i en endnu skarpere og mere bydende Tone. Da opløstes Pigens subordinerede Alvor i et ubetvingeligt Udbrud af Latter, som hun dog strax blev fortvivlet over, og hun stræbte af al Magt efter at faa Ansigtet og Sindet lagt til Rette igjen.

— Er Du gal? Hvad griner Du af? raabte Fruen. Vil Du lige øjeblikkelig svare paa, hvad jeg spørger Dig om! Naa — hvad sagde den ... fremmede Herre til Dig?

Saa ynkelig som et Skolebarn, der bekjender sin Forseelse, svarede Frederikke:

— Han vilde kysse mig paa Halsen, og saa »neb« han mig i Kinderne her paa Trappen.

Og atter blev Pigens Ansigt blussende rødt, og Latteren fusede ud som en Springvandsstraale. Men den blev standset i Farten af Fruens Raseri, der fik Udflod i følgende Harangue.

— Naa saa Du er af den Slags! Saa bliver Du ikke gammel i Gaarde. Saadan en uanstændig Tøs! Skam Dig dog noget! Saa Du begynder allerede at jave med Mandfolk? saadan en raa Unge! Det siger jeg Dig, at, hvis jeg opdager, at Du bare ser paa et Mandfolk, saa skal jeg, ved den levende Gud ... Naa det er nogle rare Nogle, der kommer ude fra Landet.

Frederikke var bristet i Graad; hun var sig bevidst at

have undflyet Overkrigskommissærens erotiske Avancer med den største Uvillie, og hun havde set den blanke lille Mand selv blive aldeles ulykkelig over sin Dristighed. Endelig fandt hun vel sagtens ikke, at det Hele var saa farligt, men en saadan Arrighedens Skylregn var hun ikke vant til at staa for; alene Bulderet forfærdede hende rent nervøst, især da Døren i Etagen neden under gik op, og to Hoveder kikkede ud af Sprækken for at se, hvad det dog var for et Spektakel. Hun var nær ved at synke i Jorden og havde intet andet Værgemiddel end Graad. Da Fruen nu ogsaa blev opmærksom paa, at Scenen fik et Publikum, fandt hun det raadeligst at holde inde med Chargeringen; hun afdæmpede sin Stemme, som dog dirrede af Forbitrelse, da hun, efter at have smidt Pigekammerdørnøglen nogle Trappetrin opad, med en kommanderende Haandbevægelse sagde:

— Der er Kammeret oppe. Døren er lige for Næsen af Dig, dit Fæ. Bliv Du bare deroppe; Du skal saamænd ingen Ulejlighed gjøre Dig med at komme ned til Middagsmaden, for j e g har faaet den Middagsmad, jeg skal have, og jeg gaar i Seng ... Saadan en uanstændig Tøs! At saadant Noget kan ske i et ordentligt Hus!

Og medens Fruen gik ned ad Trappen, hørtes stadig hendes skjændende Brummen som Lyden af en hendøende Torden; den summede endnu om Ørene paa det stakkels Pigebarn, der med Sytøjet og sin Klædebylt naaede op til den lille umalede og uhøvlede Brædedør, som førte ind til hendes Kammer; inden hun fik drejet Nøglen om i Hullet, hørte hun nede fra tredie Sal en Kvindestemme sige:

— Gud, hvor den Fru Kringelberg dog er en simpel Kone!

— En ren Rappenskralde! svarede en Mandsrøst.

Og Frederikke, som troede, at det var en forfærdelig

fin Dame, hun kom til at tjene hos! Hun vidste jo ude fra Landet, at det var en Grossererfrue, og i den nærmeste Kjøbstad var der kun en eneste Grosserer, som ogsaa var Konsul, og hans Hus var betragtet som Byens allerfineste; at komme til at tjene der, var en Ærgjerrighedssag for Egnens tjenestesøgende Tyende. Frederikke havde forestillet sig, at det var en lignende glimrende Skjæbne, der ventede hende. Og nu var hun bleven modtagen med en saadan Arrighedssalve.

Hun drejede Nøglen om i Døren, og det lille, usle Tagkammer laa for hende med en skraa Væg til Venstre, som hun nær var løbet med Hovedet imod, og hvis hæslige graastribede Papir var løsnet fra Brædebeklædningen af Fugtighed og hang dinglende i krøllede og fedtede Laser. Det var noget Andet end den hvidkalkede, lyse og luftige Sovestue i Tjenestepigeskolen ude paa den frie Mark med vid Udsigt til Horizontens Skovpartier, der vexlede med grønne Bakkekamme i hyggelige og milde Liniers luftige Omrids, som hun var vant til at se ud paa i de lyse Sommeraftener. Uden alt bevidst poetisk Sværmeri, der laa udenfor hendes Rækkeevne, havde hun tidt ladet Øjet følge langs med disse Linier og i en behagelig Ørkesløshed i Tanken vugget sig op og ned med deres bølgende Hævninger og Sænkninger. Her ludede Alt tæt, knugende, snævert, smaaligt udregnet ned over Hovedet paa hende; den skraa Brædevæg stod som en stadig Trusel om et Ørefigen; den snævre, korte Seng med den lille Dyne overtrukken med gult, fedtplettet Sirts, der var en forhenværende Nederdel af en aflagt Morgenkjole, var ikke indbydende til at hvile sig i. Hvor tarveligt denne fattige, forældreløse, paa en velgjørende Stiftelse opdragne Pige end var vant: Lys, Luft, Rum havde hun ikke været vant til at mangle. Det halvt klosterlige Livs efter Klokkeslet ordnede Regelrethed,

med det pedantiske Opsyn og indskrænket-skikkelige kvindelige Funktionærers snerpede Moralisering havde vel, siden hun blev voxen, da Munterheden og Livstrangen udfoldede sig sammen med Legemet, mangen Gang egget hende til indre Modstand og smaa drillende Oprørsforsøg; men noget Ondt og Arrigt som sin nuværende Frue havde hun aldrig stødt paa. Den megen Kirkegang, Bøn og Psalmesang, som Educandinderne, ifølge Stiftelsens Fundats, bleve holdte til, havde ikke ret ligget for hende; hun havde tidt været adspredt under saadanne Andagtsøvelser, var bleven greben i at se ud af Vinduet og betragte en forbiflyvende Fugl eller, om Vinteren ved Lys, i at lave et Kaninhoved af sit dertil præparerede Lommetørklædes Skygge paa den kalkede Væg til Morskab eller Forargelse for sine Naboersker, og havde faaet strenge Irettesættelser derfor, men hvor længtes hun i dette stygge Loftskammer efter en Psalmetone! Hun satte sig, beklemt, forkuet paa Kammerets eneste Stol med det lasede Betræk, satte sig yderlig og umagelig, som var hun bange for samme Stol, lyttede i sløv, forskræmt Ørkesløshed, men hørte kun en løjerlig fjern Summen, der af og til afbrødes af skingrende Raab med levende Rejer eller holstensk Sild, men hun forstod ikke Ordene eller Meningen og blev uhyggelig til Mode ved den snart melankolsk-klagende, snart raat brølende Tone i disse Raab. Og nu dette Kjøbenhavn, Hovedstaden og Kongens Residents, som hun havde forestillet sig ganske ubestemt som »mageløs dejlig«! Da hun steg ned fra Jernbanevognen paa Perronen, var hun bleven puffet og skubbet, var bleven modtaget af denne lille, gammelagtige Fyr med det søde Smil, var vandret med ham i Regnvejr gjennem mørke, snavsede Gader, hvor hun ikke kunde høre Ørenlyd for Vognenes Rullen, heller ikke se Noget, fordi hendes Ledsagers hurtige Gang forbød hende enhver

Standsning. Var der noget Kjønt ved det? Og saa den »gamle, sære Stabejs«, der vilde kysse hende? Ja, det var da det eneste Morsomme, men hun havde saamænd ikke Andet i Sinde end at gjøre Nar af ham, og saa kunde Fruen blive saa gal! Det ene uhyggelige og ængstende Indtryk jog det andet gjennem denne lille Hjerne, der blev helt fortumlet og ikke vidste, hvordan den skulde komme til Hvile og Fred i noget Hyggeligt eller Glædeligt, som den trængte til. Hun pillede en Knude op paa sin Bylt, der laa paa Sengen, og trak en lille Pakke ud; det var hendes Psalmebog, som var indhyllet i et rødt- og hvidtærnet Bomuldslommetørklæde. Hun bredte Tørklædet ud paa sit Skjød, lod Psalmebogen aabne sig af sig selv, fandt en god gammel Bekjendt, læste den og læste videre, mere vuggende sig i Rhythmerne end tænkende over, hvad Ordene indeholdt; hun holdt mest af dem, hvori der var en stærkt markeret Verstakt, og var netop midt i en Strofe, som hun nynnede, reciterende, med mekanisk Skansion og pligtskyldig standsende efter hver Verslinie uden smaaligt Hensyn til Enjambements. Hun havde vel læst en halv Snes Psalmer paa den Maade og havde lige endt følgende Strofe:

Se, hvor saare
Længsels Taare
rinder paa min svage Kind,
hvor jeg trænges,
hvor jeg længes
efter dig i Sjæl og Sind;
lad dig finde, lad dig finde,
lad mig trænge til dig ind;

da hun sprang op af Stolen, aldeles forfærdet, med et lille Skrig. En Mandsstemme, stærk og skingrende som et Mes-

singinstrument, lød fra Luften og skar som en skarp Kniv det Stemningsflor igjennem, som denne tankeløse Gyngebevægelse i Verstakten havde vævet om hendes Tanker. Kaad trodsende, raat forstyrrende buldrede de banale Rhythmer og Ord:

Paa Alleenberg er mejet kjønt,
der er grumme kjønt;
der vi danser under Løvet grønt,
det er mejet grønt,
det er grønt.

Pigen tæt sig læner mod mit Bryst,
mod mit ømme Bryst.
Trykke-Polka er en salig Lyst,
er en salig Lyst,
er en Lyst.

Og saa kom et Efterspil i Form af nogle skarpe Fløjtetriller, der svirrede gjennem Luften.

Det var blevet Solskin. Det kløvede Skyerne med en blændende, overvældende Lysmasse, der gjennem Vinduet væltede sig langt ind i Kammeret; de glaserede Teglsten, der dannede Gavlen paa Nabohusets knækkede Tag, kastede saa skarpe Reflexer af Sollyset lige ind i Øjnene paa Frederikke, at hun maatte knibe dem sammen under disse hvide Stribers første Anfald. Da hun atter aabnede dem, gik hun til Vinduet, der stod aabent, og nu saâ hun en Haand gribe i en af Teglstenene tæt ved Tagets Hjørne, saa kom et med hvide Skindbuxer, Uldstrømper og Lærreds Sko besat Ben, og tilsidst en hel hvid Mursvend svingende om Hjørnet, behændig voltigerende og holdende sit Bræt med en fastsiddende Kalkmasse, hvori Murskeen var plan-

tet fast, under den venstre Arm, som sidst kom frem. Han stemmede Knæerne fast mod de glatte Tegl, som om det var Katteklør, der borede sig ind i en Træstamme; hans Fløjten lød nu i langsom Takt, beroligende, opfordrende til Forsigtighed; men, da han havde faaet et mindre usikkert Fodfæste mod den omløbende Tagrende, slog bemeldte Fløjten atter ind i den kaade, skingrende Dansetakt. Frederikke saâ ham kun bagfra, medens han laa paa Knæ og udspækkede nogle Tagstens Rande med Kalk. Den Fyr kom hende jo slet ikke ved; det var meget bedre, at hun læste videre i sin Psalmebog end stod og saâ paa saadan en tosset Mursvend; bare han vilde lade være at fløjte, for det forstyrrede hende. Men det er sandt, der var det Sytøj, Fruen havde givet hende med; det var bedst, hun snarest mulig tog fat paa det, saa skulde hun nok passe sig selv og lade Mursvenden være Mursvend. Inden hun begav sig hen at hente bemeldte Sytøj, kastede hun dog et Blik ud af Vinduet. Der laa han, solbeskinnet og hvid paa den funklende Teglstensskraaning; den svære, tyreagtige Nakke med den kraftige rødbrune Farve mødtes med det mørkebrune, krøllede Haar, der groede tæt og frodig frem som et Tjørnekrat, mens det glinsede blankt i Solen. Denne rødbrune Nakke, dette krøllede blanke Haar med Straahatten paa Sned, den brede Ryg, hvor Skuldrenes Bevægelser saas uden paa Vestens hvide Bagklædning, hele denne robuste Skikkelse tvang Pigebarnets Øje; hun kunde ikke faa det til at slippe denne Mursvend, der jo slet ikke kom hende ved, som hun bestandig indvendig paastod for sig selv. Endog den Fløjten, som havde skræmmet hende og kyst hende fra Psalmebogen, maatte hun høre paa, og, som hun før vuggede sig i Verstakten, traadte hun nu Dansetakten sagte med den ene Fod. Uvilkaarlig kom hun til at tænke paa de Dansemelodier, som

saa lokkende klang over til hende mangen en Søndag Aften fra en nærliggende lille Skov, naar hun klædte sig af med sine Kammerater i den hvidkalkede Sovestue; Tonerne kom fra et Skovbal under aaben Himmel for Egnens Karle og Piger, men det var de unge Tjenestepigeaspiranter paa det strengeste forbudt at deltage i saa farlige Forlystelser. Frederikke havde mange Gange ønsket, naar hun laa i Sengen og endnu hørte Violintonerne fjernt og svagt, at hun turde staa op og gaa over og danse, men hun maatte indskrænke sig til svagt at bevæge de nøgne Fødder mod Træbeklædningen ved Sengens Fodende. Nu stod hun, støttet med Albuerne mod Vindueskarmen, saâ ud i den lysblinkende Luft, hvor hvide Skyer sejlede højt over Tage og Skorstene, som hun kunde se i den Aabning, der frembragtes mellem det Hus, hun boede i, og Nabohuset, derved, at det sidstes Tag var bygget paa den nævnte ejendommelige Maade, saa at det ingen lige Gavl havde, medens dets Tagrygning ikke laa højere, end hun kunde se op til den fra sit Vindue. Hun fulgte nu med en Spænding, som Andre føle for en dramatisk Handling, Mursvendens langsomme Entren op ad under Akkompagnement af de vexlende Vals-, Hopsa- og Polkamelodier, som han fløjtede. Saa ... nu et behændigt Sæt! Og han sad overskrævs paa Tagrygningen, rejste sig, spadserede langs ad den med en Kats Sikkerhed og Ugenerthed, stolt knejsende op mod den blaa Himmel, stadig med Hatten paa tre Haar, avancerende hen mod Skorstenen, som han besaâ og lod til at finde uden Trang til Udspækning eller anden Istandsættelse, thi han vendte sig brat, og stod nu med Ansigtet vendt mod Frederikke. Ja, det var nu alligevel en uhyre kjøn Mursvend, som stod der højt i Luften med solbrændte Kinder, ridderlig Knevelsbart og Fipskjæg og spillende, forsorent-lystige brune Øjne, der ramte Frederikke med en

saadan Magt, at hun, ildrød i Hovedet, fôr tilbage fra Vinduet ind i Kammeret. Men det varede ikke længe, før hun, lokket og draget af Noget, der var stærkere end hun selv, maatte liste sig hen mod Vinduet, hvor hun i Haab om at være i Skjul bag Væggen, paa Skraa skottede op mod hin Ridder, der havde øvet sin luftige Idræt og nu efter fuldendt Daad vankede stolt triumferende ad den smalle Sti med frygtelige Afgrunde paa begge Sider. Frederikke havde ikke aldeles uden Frugt læst de Romaner, der, efter at have passeret Præstens og Forstanderindens Censur, fra Sognebibliotheket vare komne indenfor Tjenestepigeskolens moralsk-æsthetiske Kordon; det var væsentlig kun nogle danske, saa kaldte historiske Romaner fra ældre og nyere Tid. Helt ubevidst fik de unge Helteskikkelser, som ud fra disse Bøger vare gaaede over i den attenaarige Piges Fantasi, Kjød og Blod og samlede sig i Mursvenden i de hvide Arbejdsklæder, det brune Korsskjæg, den robuste Legemsbygning, der spadserede langs Tagrygningen paa det kjøbenhavnske Hus.

De brune Mursvendeøjne slap ikke deres Fangst. Oppe fra Luften lød det:

— Hvor blev De af, Jomfru? Jeg saâ Dem jo meget godt.

Frederikke trykkede sig tæt op til Væggen med bankende Hjerte; hendes Tanke var først at smække Vinduet i og flygte langt ind i Kammerets mørkere Baggrund; men hun gjorde det alligevel ikke, hun blev staaende. Alt var nu ganske stille; hun lyttede, men hørte ingen Bevægelse deroppe. Da vovede hun at komme frem, først med Næsetippen, saa med den halve Del af Ansigtet i Profil foran Vinduet. Nu kunde Mursvenden se hende, og for paa sin Vis at yde den unge Tjenestepige ridderlig Hylding gav han sig til at balancere vexelvis paa det ene og det andet

Ben som en Linedanser langs Tagryggen, hvorpaa han svingede med Hatten, raabte Hurra og sang, saa Frederikkes Trommehinder dirrede:

Ak, aldrig faar jeg svalet mit Hjertes hede Brand,
og aldrig faar jeg Tag i Livets Lykke,
før femten tusind Piger i Danmarks grønne Land
Jeg til min uldne Trøje tæt kan trykke.

Frederikke syntes, at hun burde finde, at det var noget forfærdeligt Sludder, den Mursvend sang, men hun følte sig dog nødt til igjen at trække Næsetippen uden for hans Synsvidde for at le, saa det klukkede i hende.

Mursvenden rømmede sig højt; dernæst hørte Frederikke et temmelig tungt Fald. Nu var det altfor fristende at lade Profilen komme frem med Næsetippen som Forløber. Mursvenden var entret ned ad Tagstenene og stod nu paa Tinden af Brandmuren mellem begge Husene; den laa saa lavt, at hans Hals var i Niveau med Pigekammerets Vindue, og pludselig saâ Frederikke til sin store Forfærdelse et Par mørkebrune Knevelsbarter glinse hende imøde paa temmelig kort Afstand; hun saâ bemeldte Knevelsbarter glide hver til sin Side, skille sig i Midten og blotte et Par svulmende røde Læber og to Rader Tænder, som intet Rovdyr kunde ønske hvidere og stærkere. Nu syntes Frederikke, at Mursvenden nærmede sig paa en altfor faretruende Maade; hun gjorde et ilsomt Tilbagetog helt hen til den anden Ende af Kammeret; ja hun stillede sig endog med Ryggen op til Udgangsdøren, stift rettet og med Hjertet bankende oppe i Struben, da hun saâ Mursvendens Ansigt i Vinduet med Hagen støttet mod Karmen og ganske ugenert ladende Øjnene spille om i Kammeret. Da de havde opdaget hende, som hun stod der i Halvdæm-

ring, tog deres Ejer Straahatten af Hovedet og gjorde et dybt Buk. Nu brast Frederikke atter ud i en ubetvingelig Latter, der umærkelig gled over i Graad; hun skyggede med begge Armene for Øjnene og klemte Ryggen tæt op mod Døren. Imidlertid var det hende umuligt at bare sig for at kikke gjennem sine to Armes Mellemrum ... bestandig lo de i Solen glinsende brune Knevelsbarter, dunkelrøde Læber og elfenbenshvide Tænder hende imøde. Gjennem det samme Mellemrum forsøgte hun at presse følgende Ord:

— Kan De ikke passe Dem selv? Men det blev ved en klynkende Hvisken, saa det næppe var rimeligt, at Ordene naaede deres Adresse. Imidlertid gled Taarerne langsomt ned ad de ru, rødlige Arme og standsedes i Farten af den dunagtige hvidgule Haarbeklædning.

— De er vist fra Landet, Jomfru? sagde Mursvenden.

— Det ... det kan jo være Dem det Samme, svarede Tjenestepigen med Bestræbelse efter at lægge Indignation i Repliken.

— Hvad behager? sagde Mursvenden.

— Ingen Ting, svarede Frederikke.

— Naa, ikke det? Det var forbandet lidt ... He! Har De aldrig været paa Alleenberg, Jomfru. Inte? Ja saa? Heller inte paa Tivoli. Nej, vil man bare se ... Hvorfor kryber De i Skjul? De skulde komme lidt herhen, saa kan vi tale om Tingene.

Nu saâ Frederikke, at Mursvenden havde arbejdet sig i Vejret, saa næsten den halve Krop laa lænet ind i Kammeret paa Karmen. Det gyste ned igjennem hende; hun blev tør og hed i Munden af Rædsel; uden selv rigtig at vide, hvad hun gjorde, fik hun Nøglen drejet om i Døren, smuttede baglængs ud ad den og slog den i efter sig. Hun stod ude paa Loftsgangen og lyttede med højt bankende

Hjerte og dirrende Knæ. Instinktmæssig havde hun revet Nøglen af og laaset udvendig fra. Efter en god Stunds Forløb lagde hun Øjet til Nøglehullet, stod længe og kikkede, og, da der ikke viste sig Spor af nogen Mursvend mere, lukkede hun sig ind igjen og tog fat paa det Sytøj, hendes Frue havde givet hende med.

Hun kunde ikke faa sine Tanker fra det Æventyr, hun nylig havde oplevet. Hun havde alligevel aldrig set saadan en Mursvend! Og saa havde han nævnet Tivoli! Medens Synaalen arbejdede, lød dette Ord bestandig for hendes Øre; hun saâ mange Gange op fra sit Arbejde, om ikke Mursvenden stod der endnu, saa vilde hun ikke være saa fjollet som før, men spørge ham ud om dette Tivoli, om hvilket hun efter en ældre kvindelig Bekjendts Fortælling allerede i Tjenestepigeskolen havde dannet sig den mest glimrende Forestilling som et Sted, hvor der lød Dansemusik langt vældigere end den, hun havde hørt klinge hen til sig fra Skovballerne, og hvor det ene lysfunklende Krystalslot knejste ved Siden af det andet, og ind i disse Forestillinger vævede sig de, som hvilede i hendes Fantasi, afsatte af de historiske Romaner. Midt i al Musiken og i Lysglansen gik Riddere med vajende Fjer, klingende Sporer og raslende Sabler lig de to hjempermitterede Dragoners, som hun havde set slæbe langs Landsbyens Gade, sammen med dem vankede Damer med fejende Fløjels- og Silkeslæb; ... hun saâ Mursvenden i en glimrende Dragt og med Dragonhjelm paa Hovedet, Guldsporer paa Støvlerne og Skarlagenskappe over Skuldrene; hendes Hjerne syede Dragter sammen efter de Modeller, som uklart stod for hende fra Romanerne, efter de to hjempermitterede Dragoners og den ved Tjenestepigeskolen nærmeste Kjøbstads Postmesters Uniformer, samt af Kuskens og Tjenerens Liberi paa Herregaarden, samtidig med at hendes Hænder

flikkede paa Fru Kringelbergs gamle Snørliv og vatterede Skjørt. Hvor det var kjedeligt, at Mursvenden ikke var der mere! Nu havde hun saa mange Ting at spørge ham om. Da hun var færdig med Sytøjet, vovede hun sig hen til Vinduet, valgte sin Udkigsport som før ved Væggen og nærmede Ansigtet i Profil til Ruden, og, da der Intet var at opdage, lænede hun sig ud ad, lod Øjnene glide om paa Nabohusets Tag — ikke Spor af Mursvend at opdage. Saa faldt hun atter hen og lod sig hvirvle om i Billedvrimlen fra før, blev overvældet af den og bange for den, rev sig løs og greb atter efter sin Psalmebog, men blev staaende med den i Haanden med Pegefingeren stukket ind mellem Bladene, ledende i Hukommelsen efter et Vers, der var skikket til at holde sig fast ved, da en vældig, skrattende, Alt overdøvende, hver Tanke dræbende Lyd af en Klokke lød lige over hendes Hoved og formelig smertede inden i hende. Hun havde ikke bemærket dette Meddelelsesmiddel mellem Fruen og hende, denne store klodsede Klokke, der hang over hendes Sengs Hovedgjærde paa Væggen ved Vinduet. Hun skyndte sig at lystre Signalet, der bød hende at komme ned og passe Middagsmaden.

IV.

Fru Kringelberg havde som sædvanlig ligget til Sengs flere Dage efter sin sidste Sindsbevægelse. Efterdønningerne af hendes Sinds oprørte Hav ramte hendes nye Tjenestepige i Form af en Gnavenhed, der fordeltes ligelig paa alle de Tjenesteydelser, hun fordrede af hende. Men Frederikke var ikke uvant med Sligt; den Dame, der i Tjenestepigeskolen havde doceret Vask og Strygning, kunde ogsaa være gnaven. Frederikke maatte nu blive nede hele

Dagen og opholde sig i Spisestuen ved Siden af Fruens Sovekammer. I de lange ledige Timer søgte hun igjen Trøst i sin Psalmebog. Mursvendens Billede afblegedes snart i hendes Fantasi og forstyrrede hende ikke mere i denne Andagt, der bestod i at vugge Tanken i Søvn ved Versenes Takt. Den fjerde Dag var Fruen mere bedrøvet end gnaven; hun nedlod sig til at betro sin Tjenestepige, at hun var et ulykkeligt Menneske, som Ingen brød sig om, og som Alle oversaâ, og som aldrig havde kjendt til Andet end til Skuffelse og Modgang i Livet. Skjønt Frederikke ikke rigtig kunde indse, at en velhavende Kone kunde have Grund til at klage over Sligt, smittede hendes Frues Graad hende tilsidst, men det syntes Fruen ikke om; det var hende for megen Familiaritet, og hun besvarede sin Piges sympathetiske Rørelse med Ordene:

— Men hvad flæber Du for? Pas Du hellere Dit Arbejde og lad være med at tude over Ting, som ikke kommer Dig ved.

Men Frederikke var nu kommen i Gang med at græde og blev ved i Følge Inertiens Lov, saa, da hun fra Sovekammeret kom ind i Spisestuen og med sit Sytøj tog Plads paa en Rørstol henne ved Døren, randt Taarerne strømmevis ned over hendes Kinder; hele Tilværelsen syntes hende et stort Regnvejr, hvor Alt græd og hylede undtagen en Mursvend, der til hendes Ærgrelse stod paa Tagryggen paa det ene Ben og svingede det andet ud i Luften; det var en væmmelig Mursvend, ad hvem hun i Tanken truede med sin knyttede lille røde Haand for at skræmme hans Billede bort. Psalmebogen maatte atter til; den hjalp, indtil hun blev træt af at læse, saa kom Mursvenden igjen, han, hvem det de foregaaende Dage var lykkedes hende næsten at gjenne helt bort, og med ham kom Tankerne om det fjerne, glansfulde Tivoli igjen og huserede i hendes Hjerne;

det laa bag en høj Mur, hvorfra der lød Dansetoner ud samtidig med, at det universelle Regnvejr piskede imod den. Som Fruens Klokke forleden Dag satte nu Dørklokkens mildere Lyd et brat Punktum for Drømmerierne; hun ilede ud for at lukke op.

Der stod en Herre uden for Døren, som Frederikke fandt umaadelig fin; hendes naive landlige Smag stødtes ingenlunde ved, at Cylinderhatten sad paa tre Haar, at den sorte, rødstribede Silkekravat ikke var elegant i Farven, og at Glansen af Slid havde afløst Silkens naturlige Glans; hun anede ikke, at den store Brystnaal, der var plantet i den foran paa Brystet, ikke hidrørte fra en Juvelers Boutik, men fra en Isenkræmmers Lager; hun havde ikke Øje for, at den blaa Dyffels Vinterfrakke dels ikke hørte den langt fremskredne Foraarssæson til, dels var for vid til den, der bar den. Men det Underlige var, at hun syntes, hun skulde kjende den Herre, især da hun hørte ham spørge:

— Med Forlov, Jomfru ... er Fruen hjemme, hvad?

— Hun ligger, svarede Tjenestepigen.

— Føj for Satan, sagde Herren, saâ grundende i Vejret og gav sig til at fløjte. Men aldrig saa snart var den første Takt af Melodien kommen gjennem hans Læber, før Frederikke udstødte et lille Hvin.

— Hvad, b'faler? sagde Herren ... Men ih Du Frelserens Arbejdshus! Det er jo den lille Jomfru fra Vindvet igaar? Saa De tjener Tante Sukkerkringle? Se, se!

Da Frederikke gjennem Omklædningen havde gjenkjendt Mursvenden paa hans Fløjten, blev hun rød i Hovedet, fik Hjertebanken og pillede ivrig ved sit Forklædebaand; men, da denne efter hendes Opfattelse glimrende Vittighed i Øgenavnet til hendes Frue kom frem, brast hun i Latter og slap Dørlaasen med den ene Haand. I et Nu

følte hun Mursvendens Arm som et stramt Bælte om sit Liv, hun søgte at skyde ham fra sig med begge sine Hænder; men, hvad enten Modstanden manglede virkelig Energi, eller Mursvendens kraftige Taktik var vant til Sejre i Kampe af den Art — vist er det, at hans Knevelsbart og Fipskjæg strax efter kildrede hendes Mund og Hage; et ordentligt Kys blev trykket mod hendes Læber. Hendes Lemmer mattedes, og hendes Modstandskraft opløstes, da hans Øjne funklede hendes tæt imøde, og hun saâ farvede Hjul gnistre om de sorte Pupiller. Da han slap hende, tumlede hun halv bevidstløs ind i Stuen, sank ned paa den nærmeste Stol og brast i Graad. Mursvenden var ogsaa gaaet ind i den forreste Stue, hvor han indtog en theatralsk Stilling i anden Position med Haanden paa Hjertet, tog derpaa en Tollekniv op af Vestelommen, gik hen i Vinduet og skar ganske ugenert en Rose af en af de der staaende Buske i Urtepotter; med forceret smægtende Galanteri rakte han den til den grædende unge Pige, der sad sammenkrøben paa Stolen. Hun rørte sig ikke for enten at modtage eller afslaa Blomsten, den faldt i hendes Skjød og trillede sagte ned paa Gulvet. Nu lød Fruens vredt skingrende Klokke inde fra Sovekammeret; Frederikke fôr sammen, rejste sig og løb derind, medens Mursvenden ugenert satte sig i Sofaen med det af Overkrigskommissæren besørgede brunrøde Reppsbetræk og det paa en saa ugenert Maade, at han lagde det ene Ben op i den.

— Kan Du ikke komme og sige, hvem der ringer? raabte Fru Kringelberg med en saa kraftig Stemme, at den vilde have beroliget Enhver med Hensyn til Farligheden af hendes Sygdom. Hvis det er Overkrigskommissæren, som Du har staaet og pjanket med, saa ...

— Nej, det er Mursvenden — det ... er ....

Med et kraftigt Ryk svang Fru Kringelberg sig over Ende i Sengen og hug begge sine knyttede Hænder mod Overdynen, saa en Sky af Dun røg ud i Stuen som en Flok opskræmmede Fugle.

— Men har jeg nu ikke sagt Dig tusinde Gange, Din ... uh, ... at Du skal smække Døren i lige for Næsen af ham ...

— Nej, det har Fruen aldrig sagt ...

— Naa, det har jeg ikke? Siger Du, at jeg? ... naa, men det maa Du da selv kunne begribe. Saadan en Døgenigt, saadan en Abekat, saadan en Socialist!

Ved det sidste Ord, om hvis Mening Frederikke vel havde en saare taaget Forestilling, men til hvilken dog knyttede sig Billedet af en Fjende af Gud og Kongen, blev hun helt bange, thi ude paa Skolen havde hun lejlighedsvis hørt Socialisterne omtale af Præsten, Forstanderinden og Lærerinderne som Tidens Pest, som Forbud paa Antikristens Komme. Ord, som hun mindedes fra sin Religionsundervisning og fra Prædikener, som hun havde hørt i Kirken, uden at de havde efterladt et Billede i hende, Ord, hvis rent materielle Klang havde skræmmet hendes Øre, kom op i hende; hun huskede en Ytring om, at Djævelen kunde paatage sig Skikkelse af en Lysets Engel; hun havde aldrig sét Nogen, der gav hende et stærkere Indtryk af en Lysets Engel end Mursvenden, og dog ... da han kyssede hende, eller rettere lidt efter Kysset, havde hun følt sig saa grænseløs skræmmet, opløst, fortvivlet; og nu hørte hun, at samme Mursvend var Socialist. Skulde det være Djævelen selv?

— Falder Du i Staver, Dit Pjokkehoved? lød Fruens Stemme — hvad har Du sagt til den ...? Pludselig saâ hun mistænkelig spejdende paa Frederikke og udbrød:

— Hvoraf véd Du, at han er Mursvend?

Frederikkes korte Erfaring havde lært hende Løgnens praktiske Nytte trods alle theoretiske Skildringer af dens Syndighed; hun havde endog set den anvendt paa Tjenestepigeskolens Udstilling af Haandarbejder, som udgaves for at være et udelukkende Resultat af Elevernes Flid, skjønt baade Forstanderinden og to Lærerinder havde hjulpet ivrig til i de sidste Par Uger, før disse Prøver bleve fremlagte for Offentligheden. Hun svarede derfor uden Frygt for at begaa noget Ondt:

— Det sagde han, han var. Han sagde ... han sagde, at jeg bare skulde hilse Fruen fra Mursvenden.

Strax efter bankede det paa Sovekammerdøren.

— Maa jeg ikke bevidne søde Tante min dybt følte Deltagelse over, at Tante er do'lig, lød Mursvendens Røst tæt bag Døren inde fra Spisestuen. Maa jeg komme ind til stakkels Tante?

— Jeg tror, Du er ... nej, nej, nej, vil Du gaa, Dit ...

— Nej, saadan en Haardhed kan jeg ikke bære over mit bløde Hjerte. Jeg skal hilse Tante saa flittig fra Fader og Moder.

— Hils dem igjen og gaa Din Vej!

— Nej, jeg vilde saa gjærne se et Glimt af min Moders eneste Søster.

— Du hører jo, jeg ligger i Sengen.

— Ja, men Tantes Pige er jo til Stede, saa der kan jo ikke være — om jeg saa maa sige — noget Umoralsk i, at jeg besøger Tante paa Sengen.

— Vil Du blive udenfor!

Men Fyren kom uden videre ind og stillede sig dybt bukkende for Benenden af Sengen. Fruens Øjne sprudede Ædder og Forgift hen mod ham.

— Tante ser ellers ret vel ud, sagde Mursvenden.

Fru Kringelberg gjorde en Vending af sin Krop, saa

Ansigtet kom ind mod Væggen, og Bevægelsen var saa pathetisk, at Sengen knagede, og Dunene atter fløi ud til alle Sider i Værelset.

— Gaa Din Vej, Rikke, snerrede hun; hvad staar Du der og glor efter?

Pigen gik ud; Mursvenden sendte et Kys paa Fingeren efter hende, hvad der bragte Fru Kringelberg til at gjøre Front imod ham ved en ny Vending, ledsaget af den samme Knagen og samme Dunflugt som forrige Gang.

— Saa holder Du oven i Kjøbet Jav med min Pige, raabte hun. Gaa dog din Vej!

— Det er en rigtig nysselig Pige, Tante har faaet. Hun ser saa uskyldig ud som et Guds Ord fra Landet, og Uskyldigheden, lille Tante, den bliver en sjelden Vare i vor syndige Tid.

— Puh! Dit Skabedyr! Du snakker om saadant Noget, Du, som er Socialist?

— Nej, det har jeg slaaet mig fra.

— Saa? Du har vel ogsaa slaaet Dig fra Svir og Sværm og Fruentimmer?

— Ganske og aldeles, Tante! Jeg har sla'et mig for Brystet, sagt til mig selv: Føj, Ferdinand, og saa omvendte jeg mig lige i en Snup til Rel'ion, Dyd og Økonomi.

— Ja, det kunde jeg se før, da Du javede med Tøsen?

— Aa ... det var bare gammel Vane ... jeg skal aldrig gjøre det mere. Kan Tante ikke laane mig ti Kroner?

— L a a n e? *Dig?* — ti Kroner? Nej, min S'æl og Salighed, om jeg gjør.

— Tak for ren Beske'n, lille Tante! Men det er nu egentlig ikke til mig, men det er til min stakkels Moder, Tantes eneste Søster, at jeg vilde laane de 10 Kroner. Hun vilde selv være kommen og talt med Tante, men hun har ikke Klæder til det, og hun véd, at det generer Tante,

naar der kommer Fremmede til Tante og ser, at Tantes eneste Søster har saadan en daarlig Garderobe.

— Puh, saa? Men Du har Raad til at holde saadan en Vinterfrakke, at gaa med stive Flipper og saadan et stort Silkehalstørklæde?

— Nej, det véd den søde Gud, jeg ikke har, Tante, for Halskluden har jeg laant af en Urtekræmmersvend, og Frakken er min Faders, og se — Flipperne er da endelig ikke saa dyre, og her skal Tante se (Mursvenden knappede Vesten op og bøjede den til Side) jeg har kun en besk..., om Forladelse ... smudsig Dowlas's Skjorte uden paa en lige saa besk... — om Forladelse, jeg vilde sige — malproper Uldtrøje.

— Knap Din Vest, Dit Svin! sagde Fru Kringelberg.

— Med Fornøjelse, Tante, det er saamænd ikke for at være uanstændig mod Tante, at jeg knappede op, men Tante sagde jo selv, jeg var saa godt klædt. Nej, Tante skulde bare se, hvor der ser tomt ud hjemme, for vi har maattet sætte Alting ud. Arbejdet gaar det daarligt med, og ...

— Aa! Din Fader maa jo tjene Noget.

— Hm — ja, men Tante véd jo, hvordan det gaar til. Fa'r og Mo'r kan jo daarlig trække Vogn sammen ...

Dørklokken ringede igjen.

— Du gaar lige øjeblikkelig, raabte Fru Kringelberg.

— Ja, hvor ligger Tantes Portemonnix, saa skal jeg strax hente den og vise Tante, at jeg ikke tager mere end den ene blaa Lap.

— Ikke Du faar en Øre. Og hun bemægtigede sig i en Fart Portemonnaien, der laa paa en stum Tjener foran Sengen. Vil Du se, Du kommer afsted.

— Det er vel bedst, jeg tager imod de Fremmede, siden

Tante ligger, sagde Mursvenden, tog en Stol og satte sig ned.

— Aa, jeg elendige, jeg ulykkelige Menneske! Rikke! Rikke!

— Jeg skal ringe paa hende, Tante. — Og han sprang op, tog Bordklokken paa den stumme Tjener og rystede den. Frederikke kom ind igjen.

— Hvem ringede paa Døren, mit Lam? ... skulde jeg spørge fra Tante.

— Din Gadedreng! ... jeg kan godt spørge selv, sagde Fruen.

— Naa, jeg troede, Tante var for medtaget. Hvem ringede, Jomfru?

— Det var en Herre ... han sagde, han hed Pastor ...

— Hjorth? udraabte Fruen og slog Hænderne sammen i Forfærdelse.

— Ja, saadan var det. Jeg sagde, Fruen var syg.

— Er han da gaaet?

— Nej, han gik ind i Dagligstuen og sagde, at han kunde tale med Fruen gjennem Sovekammerdøren.

— Gaa ind og sig ... nej, gaa bare ind! Aa Gud! Aa Gud! Ferdinand, Dit Afskum!

— Ja, Tante har mig jo nu herinde i Sovekammeret, men Tantes Renommé er mig helligere end Balslevs Bibelhistorie, saa jeg skal gjærne liste mig gjennem Spisestuen ud i Kjøkkenet og vente, til hans Højærværdighed er forduftet. Men saa kommer jeg ind igjen og snakker videre om disse ti Kroner, hvis ikke Tante vil give mig dem strax for at spare Vidtløftigheder.

Med Øjnene i Fortvivlelse rettede mod Loftet, aabnede Enken sin Portemonnaie og kastede med bortvendt Ansigt en Tikroneseddel ud i Luften, som Svenden behændig fangede.

— Tak, jeg kunde ellers nok tage den selv, brummede han og gik dybt sukkende ud, idet han sagde: Tak og god Bedring, velsignede lille Tante!

Da han kom ind i Sideværelset, saâ han, at Præsten allerede var avanceret derind og hørte ham sige til Frederikke som Fortsættelse af en tidligere begyndt Tiltale:

— og det glæder mig at høre, mit Barn, at Du er udgaaet fra en kristelig Anstalt; jeg véd, at Du er kommen i et kristeligt Hus. Din Madmoder er en Kone, som gjør meget godt, trods al menneskelig Skrøbelighed. Vær taalmodig, gudhengiven og ... Nu saâ han det fremmede Mandfolk komme ud fra Fruens Sovekammer og studsede. Mursvenden gjorde et Skrabud og sagde:

— Ja, det er daarligt med Fru Kringelberg; men Deres Højvelærværdighed maa inte forargre Dem, for jeg er bare en Balbersvend, som har sat Fruen et ... hi ...

— Godt, godt, sagde Præsten, tyssede paa ham med Haanden og sagde til Pigen:

— Ja, vil Du saa hilse Din Frue, for jeg maa gaa.

— Det behøves inte for den Sags Skyld, Deres Højvelærværdighed, for Krisisen, som vi Balberer og Doktre kalder det, er heldig overstaaet; det har lindet gebommerlig; men Fruen er bare noget mat i Sokkerne og kunde vist have godt af Rel'ionens Trøst og Bestyrkelse i hendes Dyd.

Pastor Hjorth lo godmodig og sagde:

— Tak, min gode Gert Vestfaler ... he ... he ... he ... det er bare Spøg, at jeg kalder Dem saaledes, hvorpaa han klappede Svenden, hos hvem han ikke forudsatte andet end Barbersnaksomhed, paa Skulderen og bad Frederikke spørge Fruen, om hun kunde tale med ham.

Fruen, som havde hørt Replikskiftet mellem sin uvorne Søstersøn og Præsten, var i en blandet Stemning: dels

ærgrede hun sig over de 10 Kroner og den Maade, hvorpaa Søstersønnen havde forklaret sit Besøg i Sygeværelset, dels følte hun en vis Tilfredshed ved, at Præsten dog var bleven holdt uvidende om det kompromitterende Familieforhold. Hun havde mest Lyst til at blive liggende, men Præstens Besøg smigrede hende saa meget, at hun lod Pigen sige, at, hvis det var Pastoren muligt at vente saa meget som ti Minuter, følte hun sig rask nok til at staa op og tale med ham; men, da hun ikke syntes rigtig om, at han havde talt med hendes Pige, gav hun denne Ordre til at gaa ud i Kjøkkenet, saa snart hun havde bragt Pastoren Besked. Medens Fruen altsaa iførte sig Morgenkjole, et stort Shawl og dækkede sit Haar med en Mellemting af Kappe og Tørklæde, gik Præsten om i Værelset og fordrev Tiden med at pille ved nogle Nipssager, der stod paa en Etagere. Det var ham egentlig ikke imod at faa lidt Rast for indvendig at holde en Slags Generalprøve paa sin Optræden i den Scene, der forestod. Han gjennemgik sit Parti med naiv Samvittighedsfuldhed, som naar han i det sidste Øjeblik, før han betraadte Prædikestolen, rekapitulerede Dispositionen i sin Tale; der var ingenlunde noget bevidst Poseuragtigt heri, han handlede i den bedste Tro af Verden. Da Fruen endelig viste sig med Patientens Bededagsansigt, ønskede han endog, at hun havde givet ham en fem Minuters Tid endnu til Forberedelsen.

Langsomt, med Alvorsmine, gik Pastor Hjorth Fru Kringelberg imøde, tog hendes Haand, førte hende gjennem Spisestuen ind i Dagligstuen og hen til en Sofa. Hun takkede ham med et mat, lidende Nik. Præsten satte sig lige over for hende, lagde sine foldede Hænder foran paa Bordet, lod Tommelfingrene spille, trak Øjenbrynene lidt sammen og saâ op mod Loftet. Han begyndte sin Tale med lav, noget besløret Røst.

— Der gives Mænd, og der gives Kvinder, hvis Livsvej ikke har været rosenbestrøet; nej, disse Mænd og Kvinder have saaret deres Fødder paa de Torne, som have ligget paa hin Vej. Jeg har erfaret, jeg véd, at De, kjære Frue, ikke, trods gode timelige Kaar, har svævet let hen ad Livsvejen, men jeg véd ogsaa, at Deres Sind i den sidste Tid har søgt didhen, hvor Husvalelse ene er at finde, (Nu græd Fruen), nemlig til Troen og dens Frugt i gode Gjerninger. De har givet til de Fattige af Deres Overflod, rigere end de Fleste har De givet, (Fruen bed sig i Læben), De har givet 6000 Kroner til et Værk, der med Guds Hjælp skal vorde Mange, ja saare Mange til Velsignelse. Og, hvorfor skulde jeg dølge det? Dette skyldes i det mindste tildels, at De er falden i gode og kristelige Mænds Hænder, som min Søstersøns og den brave Overkrigskommissær Gormsens. (Fruen undertrykte en Trang til at fnyse vredt, da det sidste Navn blev nævnet, Pastor Hjorth gjorde en Pavse og snød sin Næse). Ja Frue, jeg vil dvæle nogle Øjeblikke ved den Sidste, som for Øjeblikket er en dybt bedrøvet Mand.

— Det har han godt af, mumlede Fru Kringelberg.

— Enhver, der fejler, har godt af at angre; deri har De Ret. Og Overkrigskommissær Gormsen angrer. Jeg kunde mærke paa ham, at der var Noget i Vejen, og fik ham med megen Møje til oprigtig at sige mig, at han frygtede, at De var vred paa ham, og til at betro mig Grunden til denne Frygt. Men, ikke sandt, Frue? enhver Synd kan tilgives, og Mennesker bør ikke være strengere end Gud.

— Jeg kan ikke lide, at man javer med mine Piger, sagde Fru Kringelberg.

— Deri har De fuldkommen Ret. Det bør sig hver Husbonde og Madmoder at holde over rene Sæder i sit

Hus. Men hvad har Overkrigskommissær Gormsen gjort? Han har knebet eller maaske blot nippet Deres Pige i Kinden. Kjære Frue, naar ingen Mand dreves videre af sit Kjøds Skrøbelighed, saa vilde megen Skam og Ulykke være sparet. Er det dog ikke sandt?

— Jeg ærgrer mig kun over, at det var min Pige og saadan en raa Unge, sagde Fru Kringelberg, der ikke kunde finde Modgrunde mod Pastor Hjorth, men som endnu fandt nogen Tilfredsstillelse ved at ærgre sig over Overkrigskommissæren. Pastor Hjorth kunde mærke, at han ikke havde vundet Sejr endnu, og at det muligvis vilde vare længe, hvis han blev ved ad den Vej. Efter nogle Gange at have draget sit Vejr tungt og lydeligt og ladet Øjnene beskrive Cirkler paa Loftets Gibsflade for at danne Overgangen til et nyt Tempo og en anden Tonart sagde han let henkastende:

— Naa — Bazaren skal være paa Fredag. Har De ikke set det i Avisen? De kommer der ikke? Aa — hvad, det er slet ikke Deres Mening. De kommer til at more Dem udmærket. Vor gode Overkrigskommissær, som er en mageløs Arrangør, har været Mester for Dekorationen af Salen. Fru Ravn har lovet at staa i Boutiken midt for Indgangen ved Enden af Salen, og Boutiken paa højre Side af hende, hvem tror De, den er tiltænkt? Kan De nu gjætte, lille Frue?

— Nej, det kan jeg rigtig ikke, svarede Fru Kringelberg med et af Forventningsfuldhed og Glæde bankende Hjerte.

— Gjæt!

— Jeg kan ikke, sagde Fruen og krøb koket smilende sammen under Shawlet.

— Ikke? Prøv paa det! hvad?

— Jeg kan ikke, gjentog Fruen kjælent.

— Den Boutik er bestemt for ... for ... for vor kjære Velgjørerinde Enkefru Kringelberg.

Enken slikkede sig om Læberne.

— Naa? sagde Præsten; vil De saa ikke? — Han slog let og færdig om i en lille Smule Salvelse og fortsatte: Det er en Kjærlighedsgjerning, Fru Kringelberg. Det følger af sig selv, at De kommer. I den Boutik, som er Dem tiltænkt, serveres der i al Uskyldighed med Drikkevarer, det være sig Portvin, Sherry, det være sig svensk Banko eller bajersk Øl — naa, jeg vil ikke gaa i Detail. Kan De nu under Udskjænkningen udvikle nogen Humor (Enkens Ansigt blev stupidt og misfornøjet ved dette Ord) — jeg mener sige nogle muntre Ord til de Fortærende, som naturligvis kun nyde disse Sager for at gjøre en god Gjerning, ja saa vil De frembringe Glæde, den Glæde, den Lysning i Sindet, som er saa god en Følgesvend langs Livets ofte bugtede og slibrige Baner.

Som Lignelsen om den Fugl Fønix slog Jeronimus i Særdeleshed, saaledes slog Pastor Hjorths sidste Ord Fru Kringelberg, der i Begyndelsen havde havt oppositionelle Ytringer paa Læben, som f. Ex., at hun, ved Gud, ikke var vant til nogen Slags simpel Beværtning og rigtig ikke vilde trække bajerske Ølflasker op for alle Slags Mandfolk. Hun forsøgte at samle sine Indtryk af Pastor Hjorths Ord; det resumeredes i følgende to korte Formler: 1) Boutikssælgersken paa højre Side af Fru Ravn = Næstkommanderende paa Bazaren + Udsigt til at gjøre Bekjendtskab med den store Grossererfrue 2) gemytlig Beværtning + Kjærlighedsgjerning. Ved disse Formler klamrede hendes Tanke sig fast; de frelste hende fra at hvirvles om i de stridige Stemningers Malstrøm. Hendes først sky omstrejfende Blik fæstede sig sikkert paa Præsten, og hun sagde:

— Kommer saa Overkrigskommissæren og henter mig paa Fredag?

Præsten svarede ikke, men lukkede Øjnene, sænkede Hovedet og gjorde et Forsøg paa at faa Fruens Hænder anbragt mellem sine egne, rejste sig, klappede hende paa Skuldrene, sagde et bredt Farvel, der lød som F a a r v e l, og gik ud ad Døren. Fru Kringelberg følte sin Helbred styrket, gik ind i sit Sovekammer og gjorde et fuldstændigt Toilette.

V.

Da Dørklokken lød Fredag Morgen, og Frederikke lukkede op for Overkrigskommissæren i Galauniform, blev hun saa imponeret af Dragten, at hun ikke strax gjenkjendte den vævre, smilende Kurmager fra sidst; og, da det gik op for hende, at det var ham, blev hun som sædvanlig rød i Hovedet. Det undgik ikke den uheldige Elskers altid spejdende Øje; men for ganske at knuse det forrige Indtryk hos Tjenestepigen stivnede han sin lille Krop, stak den trekantede Hats forreste Snip og Næsen i parallele Linier op mod Loftet, knyttede den hvide behandskede venstre Haand om Sølvtraadene, hvormed Kaardeheftet var omvundet, spilede Benene fra hinanden og Fødderne ud til Siden, saa Frederikke saâ de forgyldte Sporer blinke. Da han havde udført disse mimiske Forsøg i Retning af det Imponerende, applauderede han sig selv med Øjenbrynene og sagde med en fornem Snøvlen, som han ogsaa stilede op mod Hængelampen i Loftet:

— Er Fruen færdig?

Medens Frederikke uden at svare gik ind for at hjælpe sin Frue med Resten af hendes Paaklædning, belavede Overkrigskommissæren sig paa en Holdning lige over for

denne Sidste og indøvede den foran Spejlet. Han lagde de foldede Hænder om den trekantede Hats Snip foran paa Maven, drog et Suk og søgte at frembringe et vemodigt Smil; men det selvtilfredsstillende Billede, som Spejlet viste ham, betog ham saa stærkt, at han strax faldt ud af den beregnede Holdning i ren naiv Glæde over, hvor godt han tog sig ud. Han satte Hatten paa igjen og nikkede med et —Hi—hi—hi til Spejlbilledet, gjorde en Antydning af Dansetrin og hviskede:

— Du er ung endnu, min kjære Overkrigskommissær; hvorpaa han skød Læggene ud, vred sig i Hofterne og lod en Finger ligesom kjærtegnende glide langs Kravens Guldgalon.

Da aabnedes Døren, og Fru Kringelberg sejlede frem i et Fløjels Overstykke og en kostbar Kjole af svær brun Silke. Hun var noget højere og to Gange bredere end sin uniformerede Kavaler, der i en Fart søgte at komme over i den indstuderede Holdning, men den store, brede Frues vældige Fremtoning lammede hans Kraft; han sank sammen under Indtrykket og kunde kun frembringe et temmelig kluntet Buk. Ved Synet af hans Stads smeltede ogsaa Fruens Hjerte, og den Mine af lidt sur Fornærmelse, som hun kom ind med, glattedes ud i et Smil og en nysgjerrig Begloen. Da Overkrigskommissæren saâ dette Smil, fik han sit gamle smilende, glatte Ansigt igjen, og Hjerternes Forsoning viste sig i det gjensidige velvillige Minespil. Fruen tog halv distræt mod Overkrigskommissærens fremrakte Haand, medens hendes Øje vimsede op og ned ad ham. Hun gav sig til at pille ved hans *Porte-épée* og spurgte ham, om det var ægte Guld, hvad han alvorlig bejaede; saa tog hun den trekantede Hat blidt ud af hans Haand, vendte og drejede den paa alle Leder, strøg sagte paa dens Filt og gav ham den igjen med et Nik af Til-

fredsstillelse. De stod en Stund og nød hinanden, hvorefter Overkrigskommissæren med et sagte hendøende: Hi—hi—hi greb Fruens Arm og sagde:

— Droschken holder der nede. Skal vi kjøre derhen?

Fruen havde gjærne i dette Øjeblik kjørt med ham til Verdens Ende. Det blev dog ved en Tour ud ad Vesterbro, hvor Bazaren holdtes i en stor Sal med tilstødende Værelser i et Restavrationslokale, som var lejet dertil. Overkrigskommissær Gormsen gjorde forskjellige Tilløb til at konversere sin Veninde for at overtyde sig om deres fuldstændige Forsoning, men Fruen svarede bagvendt, om end langt fra uvenlig paa hans Spørgsmaal. Hun sad hensunken i en stille, næsten andægtig Spænding med Tanken dvælende paa det Højtidelige, som forestod. Det var første Gang, at hun i sit ensformige, indsnævrede Liv havde Følelsen af, at hun drog paa Æventyr, ud i et hende aldeles ubekjendt Medium, og samtidig kom al den gamle Forbitrelse, hun havde næret for sin Mand, op i hende. Havde hun nu havt en Mand som — ja det var nu lige meget — men en Mand, der havde villet og kunnet føre hende frem i Verden som hendes nye Venner, Pastor Hjorth og Overkrigskommissæren! Og havde Kringelberg ikke handlet skjændigt ved i sit Testamente at lænkebinde hende saaledes, at hendes Glæde ved det nye Liv, der nu nærmede sig hende med glansfulde og rige Løfter om Anseelse og Ligestilling med ganske anderledes fine Folk, end hendes tidligere Omgang havde været, kun kunde blive ufuldstændig? Kringelberg havde ligefrem været — hun havde nær tænkt — et Asen! Der sad nu en uniformeret, en fornem Mand ved hendes Side, og han — ja ... Hun turde ikke tænke Tanken til Ende. Og, da hun sammen med h a m gik op ad den brede med Nerier og Lavrbærtræer i Ballier smykkede Trappe, tvang Hjertebanken

hende til at standse paa hver Afsats og udstøde lydelige Sukke for at lindre sit tæt klemte Bryst. Og hver Gang bøjede Overkrigskommissæren sin trekantede Hats forreste Snip med det glædeglinsende Ansigt og den bevægelige Væselsnude hen under hendes Hat, medens hans sædvanlige Udtryk for Lyrik: Hi—hi— eller He—he, antog en Tone først af beklagende Deltagelse, saa af en trøstende Opmuntring, hvori der laa Forvisningen om, at Beklemmelsen snart vilde gaa over, og, da Fruen sidste Gang umiddelbart foran Indgangsdøren udstødte sit: Aa ja, ja, ja! og ligesom bedende løftede Øjnene op ad, vovede han at gribe hendes Haand, føre Bagen af den til Brystet af sin Uniformsfrakke og lade det fløjtende hi—hi gaa over i et mere oboagtigt: ø—hø—h, hvorefter han aabnede Døren paa vid Gab for sin Dame og gik ind bag efter hende med Hatten i Haanden, dybt bukkende og sødt smilende langt ud i Salen.

Langs hver Side af denne var der sex Boutiker, adskilte ved grankvist- og blomsteromvundne Opstandere, for oven havde de som afsluttende Prydelse Draperier af et rødt og hvidt Shirtings Gardin med en rød Roset, hvorfra røde og hvide Silkebaand flagrede eller hang ned. For Enden af Salen vare de tre Galaboutiker, hvis adskillende Opstandere vare overtrukne med Guldpapir, og over hvis Gardiners Danebrogsfarver Fligene af de to andre nordiske Rigers Flag faldt ned. Forestillingen var endnu ikke begyndt, samtalende Grupper stod lejrede rundt om i Salen; to og to Herrer spaserede om paa Kryds og Tværs; Damerne bag Disken udstillede og ordnede Varerne: broderede, strikkede og hæklede Arbejder, Galanterivarer, Parfumerier osv.; nogle unge Herrer med Studenterhuer benyttede sig af deres ubundne Fritid, i hvilke deres jævnaldrende Rivaler af andre Samfundsklasser vare bundne

til Disk og Pult, til at gjøre Kur til de unge velhavende Borgerdøtre dels ved at hjælpe dem med Arrangementet af deres eller deres Mødres Udsalgssted, dels ved at staa lænede til Disken og stræbe at behage, Nogle ved følsomme Øjekast, Andre ved vittig Konversation, atter Andre ved Skumlerier og Satirer over det hele Foretagende for saaledes at imponere Gjenstanden ved et ophøjet overlegent Syn paa Tilværelsen. Skjønt egentlig Salgstiden var begyndt, turde man dog ikke sætte Bazaren i Gang, thi Fru Ravn, der skulde staa i Midterboutiken ved Enden af Salen og sælge de kostbareste franskbroderede Sager, var endnu ikke kommen. Overkrigskommissæren, der hilste mildt og bekjendt til alle Sider, spaserede først lidt om med Fru Kringelberg, der følte sig forpligtet til stive, halv fornærmede Nik som Svar paa Hilsenerne, og bugserede hende saa op til Salens Baggrund langs Sidevæggene, idet han præsenterede Fruen for nogle af Damerne i Boutikerne, af hvilke et Par ældre fandt sig smigrede ved at gjøre Bekjendtskab med »Selskabets store Velgjørerinde«. Men, saasnart Fru Kringelberg og hendes Kavaler vare komne i behørig Afstand, stak samme Damer Hovederne sammen, og den Ene sagde:

— Sikken en Air, hun tager paa sig? Hun var Husholderske hos den gamle Hørkræmmer, før han tog hende og ... gaa lidt til Side, min Pige (dette sagde hun til sin Datter, der havde vendt sig fra sin konverserende Student og nærmet sig de ældre Damer; Studenten, der var Referent for en mindre Avis, havde for ogsaa at opsnappe Noget, næsten lagt sig paa Maven over Disken) ... tal med Hr. Petersen, mens jeg taler med Fru Olsen, ... og hør, de siger, at (nu blev Stemmen hviskende, og begge begyndte at fnise).

— Ja, fortsatte den anden Frue, og nu (hun viste med

Hovedbevægelser hen paa Overkrigskommissæren og Fru Kringelberg) ... ja Gud, hvad gi'er De mig?

— Og, at Pastor Hjorth kan komme til hende!

— Aa, den velsignede Mand, han tror alle Mennesker saa godt; han tror ogsaa den Prokurator der (en ny Hovedbevægelse viste hen paa vor Bekjendt Sagføreren, der spaserede op og ned i Salen samtalende med en anden Herre), men j e g véd fra min Søsterdatters Kjæreste, De véd nok, han er juridisk Kandidat; ja han har rigtignok kun anden Karakter, saa det kan have lange Udsigter, men jeg véd fra ham, at Prokuratoren der var Frispiller, den Gang han kuns var Kandidat.

— Hvad var han? Frispiller? Hvordan det?

— Nej, Fritænker, hedder det. Og det er noget af det Værste, man kan være, for de tror, at de har Lov til, rent ud sagt, at skifte Kone hver fjortende Dag, naar de faar Lyst til det, og saa vil de afskaffe Rel'ionsundervisningen i Skolerne. Gud ske Lov, man ikke har ukonfirmerede Børn, Fru Kemp, for der er saamænd Ingen, der véd, hvad saadanne Tider som disse herre kan bringe.

— Nej, det maa De nok sige. At nu saadan en Ting, havde jeg nær sagt, som denne Fru Kringelberg, skal sættes op i den fine Ende af Salen! Hvad? Havde hun ikke den Smule Penge, var der saamænd Ingen, der saâ til hende. Kalder De d e t Kristendom, Fru Olsen? De skulde spørge, Pastor Hjorth, om d e t er Kristendom.

Fru Olsen trak paa Skuldrene og svarede:

— Ja, naar man saadan skulde gjennemgrandske alle Ting, saa kunde man jo ogsaa spørge, hvorfor Fru Ravn altid skal være højest paa Straa.

— Ja véd De hvad; hun har nu saa grumme Meget; hendes Mand staar i Skattebogen for 30000 Kroner om Aaret, saa det synes jeg dog, at man egentlig ikke kan

sige Noget til; hun kan kjøbe en halv Snes Fru Kringelberger og den lille Oberkrigsdromedar i Tilgift. Min Mand kalder ham altid Oberkrigsdromedaren, ha, ha, ha. Se, hvor han skaber sig i den Uniform, den gamle Abekat. De siger, at han kommer Blanksværte i Skjægget.

En raat klingende Fnisen belønnede Damens satiriske Præstation.

Overkrigskommissæren orienterede imidlertid Fru Kringelberg i hendes Boutiks Varer og deres Priser, gjorde hende opmærksom paa, med hvilken Omhu og Smag han havde opstillet Flaskerne i tre Etager i Form af et fremspringende Hovedparti, der indeholdt Portvin, Sherry og Likør og flankeredes af to lange Sidefløje af halve Bajere. Han sagde:

— Det er ligesom Slottet i Versailles (han udtalte det Verseilles) — he—he—

Fløjdørene ved Salens modsatte Ende aabnedes vidt med Brag. Almindelig Bevægelse! Grupperne i Salens Midtergang ordnede sig *en haie*, og mellem dem skred Fru Ravn, der var et Hoved højere og havde en Alen mere i Periferi end Fru Kringelberg, helt klædt i sort Fløjel, som en Dronning langs de hilsende Rækker, af hvilke Pastor Hjorth traadte ud og bød hende Armen. Bag efter gik en Tjener i en langskjødet mørkeblaa Liberifrakke og bar Fruens Shawl og Overstykke. Paa Grund af Fru Ravns betydelige Volumen og hendes exceptionelle Stilling blev hun ikke ført ad nogen af de smalle Gange bag om Boutikerne, og, da hun naaede sin egen, sprang Sagføreren og hans Ledsager frem og løftede hele Disken til Side, for at hun paa en eklatant Maade kunde tage sit Æresstade i Besiddelse.

Sagføreren ringede med en Klokke til Tegn paa, at nu kunde Forestillingen begynde. Publikum spaserede nu op

og ned i Midtergangen og tog alle Boutikerne i Øjesyn, inden det fordelte sig foran de enkelte. Den summende Lyd, som enkelte Gange blev gjennemskaaren af høje Udraab og Latter, tiltog med jævnt voxende Hastighed.

Fru Ravn havde anbragt sine Masser af Kjød, Fløjel og Guldstads i en bred polstret Lænestol, der stod bag hendes Disk, foran hvilken Pastor Hjorth og Sagføreren stod paa hver sin Side, flankerende den rige Grossererfrues Bod som Vildmændene det kongelige danske Vaaben. Inde fra sin Bod skottede Fru Kringelberg ængstelig og skinsyg hen til sine to Beskyttere. Vilde de dog ikke tage sig af hende? Vilde de ikke holde deres Løfte at præsentere hende for Fru Ravn? Og dog — naar hun saâ, hvorledes denne Dame nikkede nedladende til disse to Mænd, som hørte til de fineste Samfundsexemplarer, hun kjendte, og ikke en Gang syntes at høre efter, hvad de sagde, men kastede et saa kommandantmæssigt-mønstrende Syn ud over Salen, at Fru Kringelberg ikke vilde have forundret sig, om hendes behandskede Haand havde snoet den ikke aldeles ubetydelige sorte Knebelsbart, der beskyttede Fru Ravns Overlæbe, saa følte Hørkræmmerenken sig dog benauet ved Tanken om en mulig Præsentation for denne imponerende kvindelige Matadorskikkelse. Foran hendes egen Disk stod kun den trofaste Overkrigskommissær, der af og til ved et He—he søgte at henlede Fru Kringelbergs Opmærksomhed paa sig, men — om det nu var instinktmæssigt eller bevidst — Fru Kringelberg behandlede sin Akolyth ligesaa nonchalant som Fru Ravn sine to.

To Personer styrede nu hen imod Salens Baggrund: en høj, knejsende, midaldrende Dame med mandfolkeagtige Træk og en Dobbelthage svulmende som en Fuglekro, moderne og ret smagfuldt klædt, og en lille trivelig, gemytlig smilende gammel Mand, der var saa meget mindre end Damen, at man kunde udregne, at, naar han satte sin nye

blanke Cylinderhat, som han holdt i Haanden, paa Hovedet, vilde Puldens øverste Flade omtrent være i Niveau med Damens Isse. Da Damens Øje strøjfede til Højre og traf Fru Kringelberg, trak hun det øjeblikkelig tilbage, og hendes Mund gjorde en Grimace, der skulde udtrykke inderlig Foragt; Fru Kringelberg gav til Svar en ikke ganske uhørlig Fnysen gjennem Næsen. Overkrigskommissæren blev saa angst over al den Edder og Gift, der sprudede ud af de to Damers Miner, at han klemte sig op mod en af de guldpapirsbetrukne Opstandere, der begrænsede Fru Kringelbergs Boutik. Kun den lille Ægtemand, hvis skaldede, stærkt svedende Isse blinkede gemytlig ud i Salen, om hvis tandløse, indfaldne Mund et menneskevenligt Smil svævede, hvis nøddebrune Øjne sendte Alverden en velvillig Hilsen, og hvis trivelige Mave saâ ud som en Viskelædersbold, med hvilken ethvert alvorligt og haardt Sammenstød vilde være en Umulighed, anede endnu aldeles ikke, at der var Uvejr i Luften. Han kastede sympathetiske Øjekast hen til det foran Fru Kringelberg opstillede Flaskebatteri og slikkede sig om Læberne med Tungen. Ved et let Ryk i sin Kones Arm, som han holdt saaledes, at Haanden lige naaede til hendes Albue, forsøgte han at faa hende med til at gjøre et Slag hen mod den Disk, hvor en Læskedrik i Form af en halv Bajer lokkede ham; men hans kraftige Frue kneb ham saa haardt og forbitret i Armen, at hans Ansigt fortrak sig af Smerten og derefter blev ynkelig bedende; samtidig sagde hans Ægtehalvdel forbitret-myndig advarende:

— Alfred! Den Vej! og tvang ham til Venstre med en saadan Styrke, at hans smaa Ben maatte tage hurtige, trippende Skridt, for at han ikke skulde snuble. Fru Kringelberg, hvem Vreden havde givet Mod, sagde højt til Overkrigskommissæren:

— Der er nok Nogen, der er vred over, at der ikke er noget af Berthelsens Akvavit i denne herre Boutik.

Parret var nemlig Familien Kringelbergs tidligere Omgangsvens, Brændevinsbrænder Berthelsens, Datter og hendes Mand, forhenværende Hofpossementmager Lauritzen. Fru Lauritzen fandt det under sin Værdighed at vende sig om, men hendes indvendige Pathos gav sig et Udtryk ved atter at knibe i Mandens Arm, saa han ikke kunde lade være at udbryde:

— Men av for Satan dog, Aurora!

— Kom saa, lille Alfred, sagde Fruen sødbittert, kom min Ven! Vi har jo ikke Brug for Hørkræmmervarer idag.

Og — formodentlig uden at knibe ham — trak hun ham længere til Venstre. Hofpossementmageren troede, at der skulde ske en Standsning foran Fru Ravn, paa hvis Disk der laa udfoldet brogede og omfangsrige broderede Sager paa Fløjel og Kanevas, men hans Ægtehalvdel havde ogsaa en Regning at afgjøre med Fru Ravn, der en Gang i et Middagsselskab, hvor de vare trufne sammen, ikke havde svaret hende, da hun talte til hende. Fru Lauritzen spilede da sine Øjenlaage op som et Par Stykporte i et Orlogsskib, blottede begge Øjenkugler, saa det Hvide saâs helt omkring det Farvede, medens hun omtrent bed sine Læber til Blods, og efterat have mønstret Tøjerne sagde hun halv højt som henvendt til sin Mand:

— Gud, sikken en Smag! Nej! — Jeg vilde hverken eje eller have et eneste Stykke, om Nogen vilde give mig det for Ingenting.

Fru Ravn lagde sig tilbage i Stolen, maalte Fru Lauritzen fra Top til Taa, og, da Vreden bragte hende til at søge en kvindelig Forbundsfælle, drejede hun Hovedet om

til Fru Kringelberg og sagde, uden just direkte at henvende Repliken til hende, med blid Overlegenhed:

— Ja ved en saadan Lejlighed maa man jo desværre finde sig i, at der lister sig nogen Pøbel ind blandt ordentlige Folk.

— Gud, hvor det er sandt, sagde Fru Kringelberg, løftede Øjnene op mod Loftet og foldede Hænderne over Brystet.

— Desværre, det er meget sandt, sagde Overkrigskommissæren og bøjede sig saa langt ind over Fru Kringelbergs Disk, at han kunde ses og høres af Fru Ravn, men var udenfor Parret Lauritzens Syns- og Hørevidde. Samme Par gik videre til Venstre forbi Boutiken paa Fru Ravns venstre Side, hvor en Enke efter en Møller, der havde været Oberst i Borgervæbningen, solgte Portemonnaier, Cigarfutteraler og deslige, indtil Fru Lauritzen med et bydende: Alfred! tvang sin Mand til at gjøre Holdt ved Hjørneboutiken, hvor en Boghandler, der var et virksomt Medlem af det velgjørende Selskab, personlig stod for Salget af forskjellige smukt indbundne Smaabøger: lyriske Digtsamlinger, oversatte engelske Gouvernantefortællinger, opbyggelige Traktater, populære naturhistoriske Billedværker, der vare skjænkede som Gaver til Bazaren af ham selv og Kolleger; der var ogsaa Musikalier og Fotografier at faa. Overkrigskommissæren, hvis Hjerte havde banket af Ængstelse for et voldsomt og lydeligt Sammenstød mellem de tre store Fruentimmer, der syntes ham at maatte knuse baade ham og Hofpossementmageren, følte sig betydelig lettet ved at se Fru Lauritzen styre den Vej; han løsnede sig nu fra sine Støtter: Fru Kringelbergs Disk og Opstander, gav sin Næse en lidt opadgaaende Retning, saâ haanlig efter Parret Lauritzen, alt imens hans venstre Haand krummede sig om Kaardeheftet.

— Uhyre simple Folk, sagde han og trak paa Skulderen, men gjorde et Tilbagetog til sin forrige Stilling, da han i Afstand saâ Fru Lauritzens Dobbelthage og vredesfunklende Øje i Profil over hendes Skulder og hørte hende formelt rette Ordene til sin Mand, men reelt slyngende dem som et Projektil til Fruerne i Hædersboutikerne:

— Alfred, lad os se paa noget Literatur og Musik, ... ja, lille Alfred, i denne Ende af Salen véd de ikke, hvad det er, ha, ha, ha. Hvad, Alfred? Tror du, at nogen i denne Ende af Salen véd, hvad Literatur er. Ha, ha, ha!

Hofpossementmageren mumlede nogle uforstaaelige Ord; Stemmens Klang syntes at tyde paa et dyssende og tyssende Samtykke. Hans Frue slap hans Arm, Tegn paa Følelse af Befrielse viste sig paa hans lille runde Ansigt, hvorover den naturlige, gemytlige Velvillie snart bredte sig, da han havde pustet og rørt sin Arm nogle Gange.

Fruerne Ravn og Kringelberg vexlede atter et sympathetisk Minespil; og, da Fru Ravn ved et bastonende Ha, ha, ha overbød Fru Lauritzen, stemte Fru Kringelberg i med en Kraft som et Par Matroslungers. Denne Kraftudfoldelse gjorde den Sidste modig:

— Hvor det er simpelt, at en ung Kone kalder sin gamle Mand ved Fornavn, bemærkede hun.

— Aa ja; jeg vilde nu kalde det smagløst, svarede Fru Ravn med et velvilligt — korrigerende Smil.

— Ja det var egentlig det, jeg mente, sagde Fru Kringelberg og blev lidt flov, men skrev sig dog dette Udtryk bag Øret som en Berigelse af sit Vokabularium af dannede Udtryk.

Som Svar paa Ægteparret Lauritzens Nærmelse rakte Boghandleren, en rødmusset, mørk Mand med glatkæmmede Bakkenbarter, kraftige Moustacher og en Stræben

efter at se intelligent ud, sin undersætsige Overkrop imødekommende ud over Disken.

Fru Lauritzen nikkede familiært og sagde:

— God Dag, Blangstrup! Strax gav hun sig til at vende op og ned paa Nodehæfterne, ganske som hun var hjemme, aabnede nogle af dem, kigede i dem og lod Fingrene paa højre Haand gjøre klaverspillende Bevægelser paa Boghandlerens Disk.

— Den er kjøn. Den er der Stemning i, sagde hun, den skal vi have Y (hun nævnede Navnet paa en bekjendt Operasanger) til at synge hjemme paa Lørdag efter Middagen. Kom med din Tegnebog, Alfred!

Manden adlød. Fruen tog to Tikronesedler ud af Tegnebogen, rystede dem ud i Luften, meget synlig for de Omgivendes Øjne, glattede dem og lagde dem ned paa Disken.

— Det slaar lige til, Blangstrup, sagde hun, naar jeg nu tager en Bog. Den ser godt ud, den der med det grønne Bind og med den Egekrans med Geniusser inden i. Lad mig se! Nej, uh! den vil jeg ikke have; den hedder jo »Ung Elskov«. Hør, Blangstrup — gaa lidt til Side, Alfred! — den er vist ... hvad?

— Nej, det forsikrer jeg Dem, Frue; det er den virkelig ikke.

— Kan De indestaa mig for, at den er komplet anstændig? Snerpet er jeg ikke, men jeg kan ikke lide Noget som helst, som er ... sanseligt, rent ud sagt.

— Det er en meget lovende Lyriker, og hans Erotik er aldeles uskyldig; det tør jeg garantere Dem for. Han kommer i mit Hus, og jeg har jo to næsten voxne Døtre, Frue, og dem læser han Dansk med.

— Ja, lad mig saa faa den! Fik De de tyve Kroner?

Og atter fyrede Fruen sine Øjnes Granater hen imod

Fruerne Ravn og Kringelberg, greb sin Mands Arm og gik majestætisk tilbage igjennem Salen, efterat have givet et Spark til sit tykke Silkeslæb, saa det raslede og hvinede. Folk vare imidlertid strømmede til, og rundt i alle Salens Boutiker blev der kjøbslaaet og passiaret med Iver. Pastor Hjorth, der tilligemed sin Neveu havde forladt Fru Ravns Boutik før Episoden med Fru Lauritzen, gik frem og tilbage med et sjæleglad Smil paa sit Ansigt; hans Blik løb ligesom velsignende over den store Forsamling, i hvem han saâ Broderkjærligheden og de andre kristelige Dyder indkarnerede; Øjet beduggedes, Duggen blev til en Taare; Bazaren højnede sig i hans glædestraalende Fantasi til en Slags *Ecclesia triumphans.* Han nød forud den Glæde om føje Tid at kunne være med til at uddele Resultaterne af al denne Godgjørenhed til værdige Trængende og ledsage Gaven med velvillige, salvelsesfulde Opmuntringer eller Formaninger, og ved Tanken derom afløste en ny Taare den forrige i hans Øje. Han mødte, før han forlod Lokalet, sin Søstersøn, trykkede hans Haand mellem begge sine og sagde:

— Det er i Sandhed en velsignet Dag. Tak, kjære Ven, fordi Du saadan hjælper os! Farvel!

Og styrket ved Troen paa Religionens og Dydens Sejrstog gjennem Verden gik den skikkelige Mand hjem og satte sig til af Hjertens Lyst at arbejde paa sin Prædiken til næste Søndag.

Fru Kringelberg havde faaet rigtig god Søgning, efterhaanden som de tilstedeværende Herrer følte sig tørre i Halsen, og som Forsamlingens mandlige Del voxede ved Middagstid, da Forretningerne tillode flere at give Møde. Overkrigskommissæren hjalp hende med at konversere Gjæsterne; Fru Ravn vexlede en sjelden Gang ret velvillige Repliker med hende, saa Fru Kringelberg var i et ud-

mærket Humør, der endvidere forhøjedes ved det meget Bynyt, som Overkrigskommissæren vidste at lokke ud af Kunderne, der sad i hyggelig Rundkreds paa Rørstole foran Boutiken, hver med sit Glas Øl, Vin eller svensk Banko i Haanden; Overkrigskommissæren havde hele Tiden staaende paa Disken en lille Snaps Jordbærlikør, hvormed han en sjelden Gang vædede sine Læber, af og til tog han en Makron og tyggede paa den.

Pludselig saâ Fru Kringelberg og hendes Adjudant et lille, rundt, glinsende, smilende Ansigt under en ny sort Hat dukke frem og styre op imod dem. De fik ikke Tid til at meddele hinanden deres Forbavselse, før forhenværende Hofpossementmager Lauritzen, der havde faaet sat sin Kone af og nu vilde benytte sin Frihed, stod lige ved Disken, slog en siddende ældre Herre paa Skulderen og sagde:

— Det er nok Gemytligheden, der har etableret sig i denne Ende. God Dag, Fru Kringelberg! Det kan jeg lide. Ja undskyld, jeg tiltaler Dem saa bekjendt, men jeg er en Ungdomsbekjendt af Deres salig Mand. Hvad er det, De har der? Naa — lad De mig begynde med et Export. Hvad koster den? en Krone siger De! Det er Skam for dyrt. Jeg faar den vel for tre? Aa jeg har længe trængt til en Bajer!

Og under hjertelig Latter over sit Indfald og under stor Sympathi hos de siddende Gjæster gav Hr. Lauritzen sine tre Kroner og drak sin halve Flaske Øl. Fruen vidste ikke, hvorledes hun skulde behandle ham, og saâ spørgende paa Overkrigskommissæren; men dels tilskyndet af hans beroligende Mine og af Hofpossementmagerens Gemytlighed, dels imponeret af den fortrolige Maade, hvorpaa han omtalte Hoffet, fortalte Historier fra de højeste Personers Privatliv og i det Hele udfoldede en noget nærgaaende Loyalitet i den Retning, glemte Fru Kringelberg tilsidst,

at han var sin Kones Mand, og indlod sig med ham i al Venlighed. Da han, efter et Par Timers Ophold, staaende tog sig et Glas Sherry ved Disken, rystede han Fru Kringelbergs Haand, trykkede et Tokronestykke i den og sagde:

— Hun kan, min Tro, ikke gjøre for det, Frue. Det er Nervøsitet Altsammen.

Han satte Punktum efter den sidste Sætning i Form af et Suk. Derpaa gik han forbi Fru Ravn; men hende turde han ikke tiltale; han bukkede kun dybt med et bedende Blik, kjøbte og betalte højt et Stykke Broderi, ved hvilken Lejlighed kun de uundværligste Ord vexledes; Scenen endte med et endnu dybere Buk og en endnu ydmygere Bøn gjennem Øjet om Tilgivelse for sin Ægtehalvdel.

Et muntert Smørrebrødspique-nique med The, Kage, Vin og Likør endte den travle Dag.

Fru Ravn brød op forinden. Da hun havde faaet sit Tøj hjulpet paa af sin langskjødede Tjener, nikkede hun majestætisk for Selskabet i Almindelighed, men rakte Fru Kringelberg Haanden. Hun var lidt i Forlegenhed for, hvad hun skulde sige, og for, hvor vidt hun turde drive Nedladenheden; hun stammede halv sagte:

— Vi — ja — jeg haaber, vi ses ...

Men, da Fru Kringelberg hurtig og varmt tilføjede:

— Det skal være mig en ... afbrød Fru Ravn hende pludselig og sagde hurtigere og køligere:

— Ved en ny Bazar eller Sligt, og sejlede under Tjenerens Konvoi gjennem Salen.

Selv om Fru Kringelberg i dette Øjeblik følte sig noget skuffet, trøstede hun sig med, at hun var den eneste Dame, Fru Ravn havde givet Haanden. Glæden blussede atter op i hende, og, da Overkrigskommissæren, civilklædt, kom og hentede hende, saâ hun formelig kjælent paa ham. I

Droschken kom hun, uden at vide hvorledes, til at holde ham i Haanden hele Tiden under Kjørselen. De sad tavse, Begges Hjerter bankede. Da de vare uden for Fru Kringelbergs Gadeport, og Overkrigskommissæren havde lukket Porten op, stod han et Øjeblik stille i den aabne Port med Nøglen i Haanden. Men paa en Gang tvang han den over i Haanden paa Fruen, gled ud paa Gaden og næsten løb hjem ad. Fruen var gnaven, da hun gik op ad Trapperne, hun vidste ikke hvorfor, men hun mumlede, inden hun faldt i Søvn, at Overkrigskommissæren var en »Fjols«.

VI.

Men deroppe, højt oppe under Teglstenene, havde Fru Kringelbergs Pige, Frederikke,, endnu vanskeligere ved at falde i Søvn; ja hun sov ikke den Nat, men faldt kun i en urolig, hvert Øjeblik afbrudt Blund, som paa en sær Maade snart afbrød den lange Billedrække, som den sidste Dags Oplevelser tegnede i den unge Piges stærkt rystede Fantasi, snart forstørrede Billederne og gav dem Æventyrets barokke Dimensioner og irrationelle Omrids. Hendes Erindring fortalte hende hundrede Gange den samme Historie; snart understregede den en, snart en anden Episode af denne for andre Mennesker højst trivielle og hverdagslige, men for Frederikke fortryllende, betagende, ængstende, lokkende, i hvert Fald mest interessante, af Begivenheder mest opfyldte Dag i hendes korte Liv. Frederikkes Frue havde ikke været en halv Time borte, før Dørklokken kimede. Næppe havde Frederikke skudt Smæklaasen fra, før Døren blev skudt kraftig ind, og med et Spring røg Mursvenden langt ind i Stuen, svingede sig et Par Gange dansende rundt og standsede i en ikke aldeles

ubehændig Efterligning af en Balletattitude, med det ene Ben højt i Vejret og svingende sin Cylinderhat med den højre Haand. Saa gav han sig til med et Foredrag, for hvilket Studier fra Sangertribunerne i Frederiksberg Allés Kunstanstalter tydelig laa til Grund, at synge:

Jomfru, vil De med i Skoven?

Denne syngende, larmende og dansende Ustyrlighed, den Glæde og Trods, den Graadighed efter Livet, der glødede paa Svendens røde Kinder, funklede ud af hans blanke, brændende Øjne, glimtede fra hans stærke hvide Tænder og svulmede paa hans fyldige Læber, tvang hidtil ukjendte Længsler frem hos det unge Pigebarn fra Landet, og i et Nu syntes hun at se et Sollys, som skar i Øjnene, som lagde Glans hen over Markernes rask opskudte Vintersæd, bævende sno sig langs oppløjede Højes svungne Linier, dirre paa de nysudsprungne lysegrønne Blade; nu syntes hun at høre Fuglesang over og under Træer og Buske, Kryben, Raslen og Hvislen i det blegbrune Løv i Skoven, dæmpet Hundeglam og fjærnt Hanegal fra Huse og Gaarde; og hun længtes uimodstaaelig efter Skoven. Hun hørte eller forstod ikke Andet af den banale Sangs Ord end disse: Jomfru, vil De med i Skoven? Ja, hun vilde med, trods det, der ængstelig protesterede i hendes Indre: at det dog vist ikke gik an, at hun jo slet ikke kjendte det Menneske, at hun vilde faa Ubehageligheder af sin Frue osv.; Prosaen maatte vige for Poesien, der faldt dansende og syngende ned fra Himlen til hende i Form af en glad og kjøn Mursvend. Hvad hun sagde, hvad hun gjorde, sagde og gjorde hun ubevidst som i en Rus. Hun mindedes ikke, hvorledes hun kom ned ad Trapperne og ud paa Gaden, fra Byens vestre til dens østre Kant og op paa en Vogn, fuld af leende og passiarende Mennesker; men, hvad hun før havde set i drømmerisk Hallucination, ud-

foldede sig nu i Virkeligheden, og det endda forstørret og forskjønnet for hendes Blik. Det var ikke de smaa indesluttede Landskaber, som hun var vant til hjemme fra, et af den Slags, hun havde Udsigt til fra sin forrige klosteragtige Bolig: her havde hun det store dybblaa Hav med hvide Skumtoppe, med Skibe, hvis Sejl blinkede i Solen; de vidt strakte grønne Marker ved Siden, hvor Vinden tegnede mørke Flammer igjennem Vintersædens blaagrønne Masse; Haverne med blomstrende Buske, Landstederne, som hun antog for lutter Herregaarde, og hvis forskjelligartede Bygningsmaader, hvor barokke eller trivielle de end vare, for hende realiserede Former af de Slotte, hun havde læst om i Æventyr og Romaner. Og uafladelig lo hun og morede sig over sin Kavalers Vittigheder, selv om hun slet ikke forstod dem, thi hans Latter smittede, og hans sunde straalende Ansigt stod i Harmoni med det gnistrende Foraarssolskin og det farveglade Landskab; og de andre Kjørendes muntre Stemmer, hvoraf hun kun hørte Lyden uden at opfatte Ordene, var som et Akkompagnement til hendes og hendes Vens Jubelduet; ja hvert Piskeknald, som Kusken præsterede paa det forreste Sæde, satte mere Liv i hende end i Hestene; hun syntes, de kjørte i susende Galop med fire for, som naar Greven fra Herregaarden derude paa Landet i flyvende, men næsten lydløs Fart fôr forbi Tjenestepigeskolebygningens Vinduer. Fortid og Nutid, Minder og Øjeblikkets virkelige Indtryk boltrede sig om i hendes Sind i kaotisk Blanding, Altsammen sat i Bevægelse af hin Mursvend, hun den første Dag havde set knejse paa Tagrygningen midt mellem Jord og Himmel.

Hun havde klappet i Hænderne som ved Synet af en god gammel Ven, da hun saa Charlottenlunds Skov; men Stemningen steg endnu nogle Grader, da Musik, rigtig, lystig Dansemusik klang hende imøde indefra Skoven,

medens hun spaserede ved Mursvendens Arm ad Gangstien ved Siden af Hovedlandevejen. Snart droges hun frem ad, hen mod den Kant, hvor Violinstrøgene lokkede, snart standsede hun uvilkaarlig for at betragte de moderne Toiletter, som hun saâ spasere sig forbi; da løb en let Sky hen over Sindets Solskinshimmel, og et lille Suk hævede Brystet; det var Længsel efter en Kjole af saa fix et Snit, en saadan lille Hat med store Fjer, et saadant let Foraarsstykke og saadan nogle fine Fjerstøvler med en spids Hæl midt under Foden. Hun arbejdede med sine Handsker for at faa Fingrene borede helt ud i Fingerenderne. Men saa kom en ny Gruppe Spaserende, eller saa kom et nyt Kjøretøj med Liberikusk farende forbi paa Kjørevejen; det maatte hun ogsaa se paa; hun spurgte sin Ledsager, om der var saa mange Grever, Baroner, Kammerherrer eller Jægermestre i Byen, for det var jo lutter Herskabsvogne; han lo og sagde:

— Ja, her er baade Rosingrever og Kulbaroner og Tøsejægermestre, og hun lo med, skjønt hun ikke vidste, hvad han mente. Pludselig rykkede Mursvenden til Højre bort fra den banede Vej. De slog ind paa en Sti, hvor den sorte fugtige Muldjord skød sig op gjennem Grusbeklædningen, efterhaanden som den fordybede sig ned i en moseagtig Eng, hvor Vandet sivede op gjennem den med saftfuldt Græs bedækkede Bund, der hist og her spættedes af Forglemmigejer. Et nys udsprunget, gammelt, usædvanlig stort Elletræ hvælvede sig ud over en Bænk ved Stiens Rand. Den jordagtige Lugt fra Mosen blandede sig med det unge Løvs friske, sødlige Duft; kort afbrudt Fuglekvidder dansede hen over Engen, Violinstrøgene lød stadig i Afstand, en dæmpet Gjenlyd af de paa Hovedvejen Spaserendes Skridt og Tale lød derind; Frederikke sugede en Rus ind gjennem alle Sanser; hun lukkede Øjnene; hun

hørte ikke, hvad Mursvenden sagde, skjønt Munden uophørlig gik paa ham, og han endte alle sine Repliker med en Latter; men pludselig følte hun sig omslynget af ham og tvungen hen imod ham.

— Nej, lad være, lad være! jeg vil ikke sidde paa Skjødet, sagde hun, og søgte at værge sig. Hun aabnede Øjnene og saâ sin nye Vens Øjne saa tæt; de syntes hende to gnistrende Stjerneflammer, hun saâ hans Mund nærme sig hendes, hans Arm holdt fastere og tættere om hendes Liv; da knækkedes hendes Modstandskraft, og hun sank hen i et langt Kys. Hun vaktes ved Lyden af Ordene:

— Se nu er vi blevne Kjærestefolk. Dette herre er helt romantisk, hvad behager?

Og han sang med deklamatorisk Pathos og store Armbevægelser følgende fire Linier, atter hentede fra Sangerpavillonernes Repertoire, hvorfra han havde sin æsthetiske Dannelse:

Midt i Naturens grønne Skjød,
jeg kyssede Din Læbe blød,
da sank Du til min ømme Barm
saa blussende, saa elskovsvarm.

Frederikke blev bange. Billedet af den hvidkalkede Stue i Tjenestepigeskolen skød frem for hendes Syn, og en Koralmelodi klang advarende og opskræmmende for hendes indre Øre. Hun rejste sig op fra Bænken saa brat, at Mursvendens Arm slap hendes Liv; hun sagde med Graad i Halsen:

— Nej, her vil jeg ikke være, jeg vil bort.

Svenden gjorde en Bevægelse som et Skuldertræk, der skulde betyde halv Medlidenhed over en Kvindes barnagtige Indfald, halv galant Beredvillighed til at rette sig derefter. Han rejste sig og ledte sin Dame hen ad en Sti,

der krydsede den første. Violintonerne lød nærmere; nu skjelnede Frederikke ogsaa Klarinet og Fløjte og tilsidst Kontrabassen. Snart saâ hun gjennem Træerne Parrene svinge sig i Dansen, halv skjulte af et med Bøgeguirlander omvundet Rækværk. Det lignede det, hun som Barn havde set paa Bøndernes Dansepladser i Skoven ved Skyttefesten og deslige. Det var forbuden Frugt, medens hun var i Tjenestepigeskolen; hun havde jo hørt den fristende og lokkende Magt, naar hun som næsten voxen Pige havde hørt Musiken naa til hendes Øren Sommeraftenerne om Søndagen. Nu kom hun en saadan Institution nær for første Gang siden sin Barndom. Længselsfuldt skottede hun hen til de Dansende, Hovedet rokkede i Valstakten, men med Forundring opdagede hun, at Mursvenden ikke gjorde Mine til at standse, men knejsede overlegent og fornemt hen mod Dansepladsen. Frygtsomt stammede Frederikke:

— Der ser ... kjønt ud der! Det maa være morsomt ... hvad?

Mursvenden blæste i sin Cigar, saa Røg og Gnister stod ud af Enden paa den, og sagde:

— Det er en Bissekro! Lutter Rødder! Over-Johnen paa den Dansebeværtning er en Børstenbindersvend fra Antonistræde, og Tøsen, han danser med, naadler hos en Skomager i Kristenbernikovstræde i den simple Ende af Gaden. Bare videre! Saadant Noget overser man.

Frederikke forstod ikke hans tekniske Betegnelser, men blev netop derfor imponeret af dem. Hun lod sig føre af ham, til de kom til Pavillonen Gyldenlund. Frederikke syntes, at det var et Slot, og betragtede de store Vinduer og Glasdøre med Beundring. Mursvenden nikkede til Svar paa hendes Minespil og sagde:

— Ja, vel! Idag skal vi ind paa en nobel og dyr Beværtning. Slag i Frikadellen, lille Rikke!

De gik ind i Salonen. Mursvenden rykkede med saa megen Larm som muligt to Stole ud fra Bordet, hvorunder de stod, kaldte paa en Opvarter med et to Gange gjentaget Pst! og raabte:

— To Appelsinkager, to Pommeranser og to Vander!

Propperne fra Sodavandsflaskerne lod han knalde mod Loftet, kastede sig tilbage i Stolen, greb i Vestelommen og smed den fra Fru Kringelberg erobrede Tikroneseddel langt hen ad Bordet og sagde til Opvarteren:

— Værs'go' — Ti Øre til Dem selv.

Frederikke følte, at netop saadan maatte en ægte Kavaler te sig. Men der kom atter en let Dæmper paa hendes Glæde, da hun bemærkede, hvor fine de faa Kvinder, der sad i Salen, saâ ud, og et sammenlignende Blik paa de andre Herrer med Sommerpaletots og hendes Kavaler med den tykke Vinterfrakke uden nogen anden Frakke under generede hende en lille Smule; det var hende lidt ubehageligt, at der kunde gives noget Finere end han. Mursvenden havde forgjæves spejdet efter en Lejlighed til at gjøre sig bemærket. Han havde anvendt sit Fløjtetalent til at foredrage: *La donna è mobile*, men de Blikke, der mødte ham fra de andre siddende Gjæster, og de ironiske Miner, som et Par Opvartere indbyrdes udvexlede, lod ham føle, at her var ingen Sangbund for hans Kunst. Da han saâ, at Frederikke, som forlegen havde pillet ved sin Brystsløjfe, ikke syntes at være i sit Es, gjorde han endnu et Forsøg i Retning af det Imponerende ved med begge Hænderne i Lommen at udspile Frakkeskjøderne og spasere op og ned i Salonen, idet han besaâ sig selv i de store Ruder. Opvarterne fnisede. Heldigvis havde han ikke nydt flere eller stærkere Drikkevarer, end at hans krigerske

Mod blev tøjlet af Fornuftens taktiske Bedømmelse af Terrænet. Han fandt det aldeles ugunstigt for en Bataille, nøjedes med at knuse Opvarterne med Blikket og førte Frederikke ud af Kaféen. Denne Gang var det et tabt Slag, men der kunde endnu vindes et i den ganske korte Tid til Jernbanetogets Afgang fra den nærliggende Station.

— Véd Du, hvorfor jeg gik ind paa den Knejpe? sagde han. For at vise Dig, at de, man kalder fine Folk, er noget Rak, og at Opvarterne er Slavefrø. Har Du hørt tale om Socialismen? Nej, I læste vel inte Aviser ude i den Landsby?

Nej, det gjorde de rigtignok ikke, men Frederikke havde altid hørt, at Socialisterne vare nogle fæle Mennesker.

— Ja natyrlig har Præster og saadanne Nogle stukket Jer saadant Noget ud. Nej, ser du, Bøtten maa vendes. Der bliver ingen Mening i Tingene, før de, der nu er underneden, kommer ovenpaa, og de, der er ovenpaa, kommer underneden. Men de har baaret dem dumt ad med det; de har spillet dem selv lige i Gabet paa Politiet; derfor blev det til Torskesuppe den Gang. Nej, ser Du, jeg har en Idé, men Du maa, min Sæl', inte sige det til Nogen. Lad mig bare faa fat i nogle Skillinger, saa vil jeg ikke røre ved det Murerklatteri. Saa vil jeg være Skuespiller paa et af de smaa Theatre, og saa vil jeg selv lave nogle Stykker, som skal vise Publikummet, at alt det, de kalder Samfundet, er noget rigtigt Kluderi, og det skal siges med saadant et Slag, med saadan, hvad de kalder Pathus, og alligevel med Listighed, at Folk skal blive saa knusende gale hver evige Aften, de har hørt mig rigtig sætte i, at de tilsidst inte la'r sig nøje med som forrige Gang at sla Ruderne ud i en Sporvogn eller la'r sig kyse af nogle Husarskeder. Du skal se, Rikke, der skal blive

Humør paa alle Beværtninger. Du skal se, hvor Pigebørnene vil kaste Buketter til mig ... hvad Du? Men jeg skal pænt levere Dig dem allezusammen, Du skal inte se surt for det, min Tøs!

Mursvenden voxede atter til imponerende, endog ængstelige Dimensioner i Frederikkes Fantasi. Hun havde aldrig forbundet nogen bestemt Forestilling med Socialismen, men den kunde jo umuligt være noget fælt Noget, naar den havde saadan en Talsmand. Men hans foragtelige Udtryk om Præsterne gjorde hende bange. For hende var Præsten derude fra Sognet det Højeste, hun var kommen i Berøring med, og Kirken og Husandagten havde hidtil forsynet hende med de bedste Indtryk i hendes Liv, som i Ensomhedens Stilhed samlede sig i Psalmernes Rhytmers og Melodiers Strøm. Hun trykkede sig under Farten paa Jernbanen op til sin Kjæreste som for at støtte sig til Noget mod de uklare, bange Ængstelser, der væltede ind paa hende; med stor Anstrængelse af Mod havde hun omtrent paa Halvvejen samlet sig til at spørge, om Socialisterne ogsaa vare gode Kristne; men, da hun vilde til at fremsætte Spørgsmaalet for Mursvenden og løftede Øjet op til ham, saâ hun, at han sov, og hørte, at han snorkede. Hun skottede sky omkring sig, naar hun listede sig til at tørre sine Øjne, men der var ikke en Sjæl i Kupéen, der gav ringeste Agt paa hende.

Resten af Aftenen stod for Frederikkes Minde som et Kaos af Lys, pragtfulde Farver, brusende Musik, knaldende Raketter, Summen af frem- og tilbagebølgende Menneskeskarer, vildt Ridt i Rundkreds af fantastisk paaklædte eller meget lidt paaklædte Mænd og Kvinder paa underlig udpyntede Heste, Bråvoraab, Piskesmæld; hun mindedes en sød dejlig lysegul Drik, der var løbet som Ild gjennem hendes Aarer, svensk Banko kaldte de den; derefter vare de

komne ned til et Sted, hvor Dansen hvirvlede sig vildt under kulørte Lampers Skjær, der gav Ansigter og Klæder fantastiske Farvetoner; hendes Kjæreste havde ligesom løftet hende gjennem Luften; en aandedrætsbetagende, hed Atmosfære laa over det Hele; af og til hørte hun Ord svirre forbi hendes Øre, som hun, uden rigtig at forstaa, blev helt forkyst ved, men saa var al Angst, alt Tryk druknet i Musikens og Dansens Tummel og Larm; hun havde med Stolthed hørt en skrattende Kvindestemme sige om hendes Kavaler:

— Det kan man kalde at polkere? Naa da!

Hun laa søvnløs og vendte sig i Sengen. Det summede og suste, sang og klang, knaldede og knitrede for hendes Øren; det tindrede og blinkede, lyste og flammede for hendes Øjne; hun følte hede Kys næsten smertende knuges mod hendes Læber; hun stemte begge Hænder mod sit bankende Hjerte. Stundum kom hun i en nervøs Sitren, til hun endelig faldt i Søvn af Træthed.

VII.

Der fulgte mange lystige Aftener efter denne Aften. Den ved Pigebarnets tidligere Klosterliv og ejendommelige snæversynede Opdragelse omhyggelig nedpressede Glædestrang sprang nu saa meget voldsommere frem, som Trykket havde været haardt. Ved den erotiske Længsels Vækkelse i hendes Sind vaagnede tillige alle Drifter, der higede mod Nydelse for Øje og Øre, og, da ingen Dannelse eller Reflexion formede Trangen, rev den hende med i vild Fart over Stok og Sten, saa meget mere, som hendes Elsker aldrig talte et alvorligt Ord med hende, men stadig spillede en Klowns eller en Deklamators Rolle. Han forsikrede,

at han var Kunstner; kun hans Faders Urimelighed havde forbudt ham at følge sit indre Kald; »men Kunsten, den er og bliver nu det Første af Alt, og jeg skal — saa kom en Ed — blive noget af det mere Kradsende i den Genre« ... det var hans stadige Omkvæd i disse Samtaler. Det Dogme, »at Kunsten var det Højeste«, var det Første, som Frederikke hørte fremsætte med samme apodiktiske Vished, som Religionslærerinden og Præsten havde fastslaaet Religionslærdommene for hende; det susede ogsaa stadig for hendes Øre som Resultatet af det Nye, hun havde lært. Naar Fru Kringelberg sov paa sit grønne Øre, listede hendes Tjenestepige sig paa Hosesokker med Støvlerne under Armen, sky standsende og lyttende ved hvert andet Trin, ned ad Trappen og ud af Porten, hvortil Mursvenden ved en Vens, en Smedesvends Hjælp havde skaffet hende Nøgle. Naar det nu klang i hende, var det lutter Dansemusik fra Fønix, Figaro, Alleenberg og Tivoli; Psalmemelodierne fra Landet forstummede; Mindet om de puritanske hvide Stuer var veget for Billeder af oplyste Dansesale og broget Menneskemylr.

I den unge Pige, der en Søndag Juliaften spaserede ad Dæmningen mellem St. Jørgens- og Sortedamssø fra Vester- til Nørrekanten, skulde Ingen let have gjenkjendt det forknytte lille Skind, der for nogle Maaneder siden paa en saa sølle Maade gjorde sin Indtrædelse i Fru Kringelbergs Hus, ledsaget af Overkrigskommissær Gormsen. Først havde hendes vidt flagrende, ubestemte Ønsker samlet sig om en Hat med Fjer; da Ønsket undslap hende, forærede Kjæresten hende en den næste Søndag; da Ønskerne voxede videre og dristede sig til at begjære en graa ulden Kjole med Slæb med mange Plisseer og kulørt Besætning, turde hun ikke fremsætte den for Kjæresten, men et kvindeligt Bekjendtskab fra et Danselokale belærte hende om, at

der levede velsindede ældre Kvindfolk, hos hvem yngre kunde faa alskens Herlighed til Leje eller paa Afbetaling, og, da Frederikke var bange for dette Skridt, tilbød Veninden, der syede »Humbugs« for en Herreekviperingshandel, hende sin velvillige Assistance, som Frederikke takkede for, men ikke vovede strax at tage imod. Men, som Tiden gik, og Sommeren skred frem, samtidig med, at hun vandt flere og flere pyntede Bekjendtskaber, blev Trangen til bemeldte Kjole saa stærk, at den kvalte alle Betænkeligheder. En Maaneds Løn gik med til Forskuddet, det suppleredes ved, hvad der indkom for Pantsættelsen af Underbeklædningsstykker, hvormed hun var nogenlunde forsynet fra Anstalten; heldigvis tillod Kjolens Nederdels moderne Snæverhed at nøjes med et ringe Underlag af Skjørter osv. Naar hun om Dagen gik søvnig og træt over sit Arbejde, prellede de opdukkende Selvbebrejdelser saa vel som Fruens evige Skjænd og Gnaverier af paa hendes Sløvhed; først naar Alt var lukket og slukket, begyndte Hovedet at fyldes med lokkende Billeder og Fødderne at trippe i Polkatakt, medens hun oppe paa Loftskammeret gjorde sit Toilette i Mørke, en Færdighed, som hun, dreven af Nødvendigheden, efterhaanden havde udviklet til stor Fuldkommenhed.

Nu vimsede hun, som sagt, nok saa flot over Dæmningen langs Jernbanelinien, Kjoleslæbet fejede Støvet op i Skyer efter hende, af og til gav hun det et Spark med Hælen; hendes Holdning var nu snarere knejsende end som før ludende; naar forbigaaende Herrer sendte hende ømme eller udæskende Blikke, blev hun slet ikke bange, men saâ hvast afvisende eller koket-medlidende paa dem, og, da en dristede sig til at tiltale hende, havde hun strax et Afslag ved Haanden i en saa populær Form som, »at der var vinket af«. Hendes Kjærestes Lovprisninger over

hendes usædvanlig hurtige Fremgang i Væsen og Manerer havde hævet hendes Mod; hun erklærede, at hun nok skulde holde hvem, det skulde være, fra Livet.

Hun drejede om ad Nørrebros Dossering, gjennem et Par Tværgader ind i en mørk Gade med grimme, ensudseende, høje gule Huse. En Del Børn løb og legede og opfyldte Luften med skingrende ensformige Sangremser som: Alle mine Heste! hyp, hyp, hyp! som de gjentog vel nogle hundrede Gange, idet de løb rundt i en Række, den ene efter den anden; af og til brødes Kjæden af større Drenge, der legede en vild Tagfat, ledsaget af uartikulerede Hyl. Det synkende Dagslys laa rødt over alle Gjenstande og tegnede Flammer paa de barhovede Børns Haar. I de aabne Vinduer i de mest af Arbejderfamilier beboede Huse saâ man hist og her Familiefaderen sidde med Kaskjet paa Hovedet, bare Skjorteærmer og Pibe i Munden; Koner med Kapper og Kurve paa Armen strøg forbi hverandre paa Fortovene eller standsede til Passiar ved Udgangen fra Høker- og Urtekramsbodernes aabne Døre, der udaandede en Duft henholdsvis af røget Flæsk og gammel Ost eller af Kryderier og brændt Kaffe. En trivelig Madame sendte en Strøm af Skjældsord i lige Linie ned ad Gaden efter to Drenge, der løb afsted pibende i Fingrene. Det var Svar paa de knubbede Ord, de nys havde opvartet hende med, fordi hun med sin ene Filtsko ubarmhjertig havde sparket en udhulet Kobberskilling, som deres Klinkspil havde sendt hen paa hendes hvide Strømpe, ud i den tyktflydende, uappetitlige Rendesten. —

Frederikke skulde for første Gang besøge sin Kjærestes Hjem; det vil sige, ham og hans Moder, thi Faderen, Malermester Grønlund, hed det sig, havde Arbejde paa Landet. Forinden havde Sønnen instrueret Frederikke; hun maatte ikke nævne, at hun tjente Fru Kringelberg, hans Moders

yngre Søster, som Pige; det skulde hedde sig, at hun var Jomfru hos en Grossererenke.

Familien Grønlund beboede en Stuelejlighed paa tre temmelig smaa Værelser; det forreste var Opholds- og Spisestue. Det var et af de sædvanlige tyndmurede nye kjøbenhavnske Huse i de tarvelige Kvarterer; det stygge gule Tapetpapir gik lige fra den perlemalede Sokkel op til det hvidtede Gibsloft, uden at Væggen var skilt fra det ved en Gesims eller ved saameget som en Liste. De Potter med Blomster, der stundum trives saa mærkværdig godt hos Smaafolk, manglede her; der var en luslidt Uorden og noget jævnt Støvet udbredt over de polerede Fyrretræs Møbler; de oprindelig hvide Gardiner havde faaet en svag rødgul Tinte; Huller, som lidt Stopning havde forsøgt at bøde paa, gloede En imøde fra dem; Væggene prydedes kun af et Par meget primitive Oliebilleder, det ene forestillende en Ridder, der vankede om i en Have i øm Samtale med en hvidklædt Dame, det andet en himmelblaa Dame til Hest, ledsaget af en karmoisinrød Page, kunstneriske Forsøg fra Malermester Grønlunds yngre Dage, hvilke viste en stor Forkjærlighed for karmin- og rosenrød Karnation, mathematisk aflinede Skygge- og Lyspartier samt bredt gloende Glanslys, forbunden med en elskværdig Ligegyldighed for Smaating som Mellemtoner og Perspektiv.

Om Bordet med den slidte og ridsede Plade, hvoraf de sidste Spor af Politur vare ved at forsvinde, sad fem Personer: først Madam Grønlund, der lignede et Miniaturbillede af sin Søster Fru Kringelberg; Trækkene, der oprindelig vare finere og mere kvindelige end Søsterens, vare skrumpede mere ind paa Grund af hendes Magerhed; hendes Paaklædning hang skjødesløst om hende, ja opfyldte vel næppe den strængeste Renligheds Fordringer; over for

hende sad hendes Søn i en blaastribet Lærreds Frakke; i Sofaen sad en kvindelig og en mandlig Gjæst; den første var Frederikkes Veninde fra Danselokalerne, Humbugssyersken, friseret »*en chien*«, med et vældigt firdobbelt Halsbaand af falske Koraller paa en mørk Kjole med Fløjelsbesætning, stærkt udskaaren i Halsen, hun enedes med sin Sidemand om at ryge af samme Cigar; han havde et bredt, glatbarberet Ansigt, der paa de Dele, hvor der voxede Skjæg, havde en blaagraa Farve; det i Nakken lange Haar var strøget glat tilbage og smøget bag begge Ørene; hans Læber pressede sig stadig sammen og dannede en lang bestandig bølgende Linie; deres Bevægelse gik i Takt med Øjenbrynene, som han stadig trak sammen over de smaa, stikkende, rødkantede Øjne; et tærnet Silkehalstørklæde var bundet i en stor, skjødesløs Knude, medens Snipperne hang langt ned paa Brystet ud over Vesten, han kunde vel være nogle og fyrretyve Aar. Den femte i Gruppen var en lille, fed, højskuldret Mand, højt oppe i Halvtredserne, men med endnu ganske sort Haar; Mund- og Hageskjæg vare barberede til en regelmæssig Ellipse om Munden; et Par store halvkugleformige Øjenlaag beskyggede de dvaske, meget mørkebrune Øjne, hvis Iris var kantet af en blaahvid Cirkel. Han var knappet helt op i Halsen; intet Steds paa ham viste sig Spor af Linned; paa hans korte brede, mørkebrune højre Haand havde han Ringe paa Pege- og Lillefingeren, men det var længe siden, at Nogen havde kunnet antage Guldet og Agaten for ægte, saa dunkelt og falmet var det, der skulde forestille Sligt.

— Her er din Stamherres Hjerterdame, Mutter, raabte Mursvenden ved Frederikkes Indtrædelse. Efter en kort Mønstring af sin tilkommende Svigerdatter tørrede Madam Grønlund sig om Munden med Bagen af Haanden, rejste sig og kyssede Frederikke; Humbugssyersken stak Cigaren i

Munden paa sin Sidemand og nikkede med et »God Aften, min Skat« til Frederikke; Sidemanden havde rejst sig med en Kompliment og hilste saa dybt, at de lange Lokker fra Issen krummede sig til Fald ned over Panden; den lille Tykke blev siddende, bankede Mursvenden paa Maven med sin Kno og sagde i en forunderlig lydende Dialekt:

— Dajelig Pike! Gu' bevar's vel! Makesløst!

— Fine Papirer, Fredrik, sagde Mursvenden til sin Kjæreste; Hr. Justesen kongelig Operasanger (ved disse Ord tog Herren i Sofaen en dyb Bastone som for at attestere Præsentationens Rigtighed), hans Forlovede Frøken Paulsen, med a — husk endelig paa det, Frederikke; ja I har nok mødtes paa Livets Keglebane, og her er min ærværdige gamle Ven Hr. Segatti, forhenværende Tenorsanger i den italienske Opera fra attenhundrede og Hvidkaal.

Madam Grønlund og Frøken Paulsen lo højt; Hr. Justesen tog en ny Bastone; Signore Segatti gryntede, kløede sig paa Armen og sagde:

— Stor Comico, den Grønlunn. Talento, Dyt ok Pine!

— Naa, sagde saa Mursvenden til sin Moder, op med Moskaten, Donna Blanka. — Vi er Stodenter fra Salamanka.

I en Fart blev et Aftensbord dækket, hvis *pièce de résistance* var en stor Flæskesteg, i hvilken Gjæsternes udmærkede Appetit gjorde store Brecher. Paa dette Gebet udmærkede Bassangeren Hr. Justesen sig mest, medens Hr. Segattis Færdighed i at skylle den ene Snaps Brændevin i sig efter den anden tydede paa, at han i det mindste i én Henseende var bleven nationaliseret i Danmark.

— Det skal være saadant et yndigt Land, Italien, sagde Frøken Paulsen og vendte Øjnene i Hovedet. Der voxer

jo Appelsinerne paa Træer, og Herrerne synger og musicerer under deres Kjæresters Vindver.

— Gu' bevar's! Makesløst Land Italia; det kan segu nok være! Frøken kan gaa ing i Osteria, det er po Danske en Kro, kan pestille halv Bajer af Vino, so mejet (her skjænkede Hr. Segatti en halv Flaske bajersk Øl, drak den ud i ét Drag og fortsatte strax efter.) Ok hva' koster den so, tror De? Otte Skilling danske.

Han nikkede tilfreds med sit Fødeland og sig selv, da hans Publikum udtrykte deres Forbavselse og Beundring over et saadant Land.

— Og der er Kunsten og Kunstneren agtet; han er ikke som her æstimeret for en Pariaer, bemærkede Bassangeren med bred og fed Betoning af a'erne; der lever han som Troubadour hos Konger og Fyrster og bekranses med Laurbær af de Skjønne.

— Ok naj, Herre Giustesen, sagde Segatti, ok naj; Artisti har baade Sulte og Torste i Italia; slet inte so godt, temmelig skitte.

— Ja, saa, sagde Justesen med en bitter Fortrækning af Læberne og lagde Hagen i sin hule Haand; hm, altsaa følger Miskjendelsen Kunsten overalt, selv i dens Fædreneland!

— Overall — già; sukkede Segatti, dappertutto, ve' Gu' i Himmel.

— Kan Du se, lille Ferdinand, sagde Madam Grønlund til sin Søn; jeg synes ikke, at Du skulde slaa Dig fra Murervæsenet paa saadant noget usikkert Noget som Kunst.

— Lad mig bare komme til den, jeg skal nok sla' den op, Mutter, svarede hendes Søn og kastede et udfordrende Blik ud i Værelset.

Hr. Justesen rejste sig, bøjede sin store Overkrop tværs

over Bordet, lagde begge sine Hænder paa sin Gjenbos Skuldre, rystede sine lange Lokker, trak Øjenbrynene sammen til det mørkeste pathetiske Udtryk og sagde med en Bugtalerbas, hvori en Lyd som af dirrende Messing gjorde et imponerende og rystende Indtryk paa Frederikke:

— Ferdinand Grønlund! Om tyve Aar vil Du sige:

Hvor er I henne, favre Ungdomsdrømme?
I drukned dybt i Tidens stride Strømme.

Og Hr. Justesen klemte atter Læberne sammen, lod dem bugte sig og satte sig paany i Sofaen. Et Øjeblik holdt han Haanden for Øjnene, saâ gjennem Fingrene hen over Bordet og sagde til sin Forlovede med en Stemme, hvori endnu den mørke Klang bævede:

— Josefine, ræk mig den gamle Ost!

Indtrykket af Hr. Justesens Røst var saa stærkt, at det endog foreløbig tvang den Protest tilbage, som rørte sig i Mursvendens Indre mod den ældre Kunstners mørke Livsanskuelse. Der blev en Pavse, som Ferdinand Grønlund brød ved at sige:

— Men hvorfor gav De ikke det Kongelige et Spark og gik til et andet Theater? Der maatte De have kunnet brillere, Justesen.

— Det er rikti'. 'An hade vaaren bleven *magnifico* paa Al'ambra, bemærkede Segatti. Kjønne Teatro, men esisterede so korte Tit ... Direttore er Svinhunt og Skurke tillike; skylder maj tre Riksdalere to Mark ok fjorte Skillin for *Commissioni.* Jaj fór ikke fire Skillin, for det gjør ti Or, at Direttore er døt. *Al diavolo tutti gli impresari!* Fanne i Vold med alle Direttori, det ærre min Mening!

— De har ogsaa lidt Skuffelser paa Kunstens Bane, Hr. Segatti? spurgte Josefine Paulsen deltagende.

— Lidt i Skuffe? Nej, det ve' Gut jeg ikke 'ar, Fraaken; jaj mo være tilfreds at tjene hver Dak til en Smule Brøj, Ky' og lille Snapse.

— Han forstaar Dig ikke, Josefine, bemærkede Hr. Justesen; hun mener, om De har havt Elusioner?

— *Illusioni? Corpo di Madonna!* Den ene mere gale end den anden! O, Døt og Pine! *Budella del Papa!*

— Aa, vil De ikke fortælle Deres Liv? Det er vist romantisk, bad Josefine.

— Inte majet at fortælle, Fraaken. Ser, De, jaj er *Pisano.* Bræktig By, Pisa! oh oh! Store Domkirke af Mormo, barstens Marmo, saa stor Torn, skæv og vind, so ...

Han anskueliggjorde det skjæve Taarn ved med sin Tollekniv at lave en skjæv Cylinder af en Korkprop og fortsatte:

— Min Modre satte i Port af Kirke so, ved en Fat af *acqua santa* ... sodan Vand har de inte her! *Non sò spiegarmi, Diavolo!* Se her!

Han dyppede en stor Ræddiketop i sit Ølglas og bød Josefine den. Hun vilde lige til at dyppe Ræddiken i Salt og spise den, men saâ dog først spørgende paa den gamle Italiener.

— Naj, inte spise den, Gu' bevares! — Han tog Ræddiken, vædede sine Fingre med Toppen og tegnede et Kors paa sit Bryst og sin Pande med Øldraaberne.

— Ah ha, Vievand, udbrød Justesen og nikkede selvtilfreds til de Andre. Jeg kjender det fra Theatret og Literaturen.

— Jaj var *uno zago*, sodan Kirkedreng, røj og hvij, majet smok. Skulde bære en ... en ... en *incensorio*, ... en *turribulo* ... en ... so ... Et bajersk Ølkrus maatte atter til; Hr. Segatti svang det som et Røgelsekar og efterlig-

nede med Munden Røgelsens knitrende Lyd. — Skulle profumere Præst ... so (nu gik han hen og løftede Frakken op paa Mursvenden og bevægede Ølglasset ind under den paa samme for os saa bizarre Maade som Kordrengene i de katholske Kirker).

Josefine fniste, det smittede saa stærkt, at Madam Grønlund og Frederikke lo højt.

— Kjedede maj rajsomt. So var der en anden Kirkedreng; hanses Modre havde *scritturato* ham ... engagert ham til en Impre ... en Direttore for Opera i *Coro*, 'an sa' til maj, jaj kunde okso blive *Artista.* Ok so gik vi til *Francia*, jaj sang som lill' Pike ... dajlig *Soprano* ... i *Anna Bolena*, i *Lucrezia Borgia* ... *grandi opere* ... Døt ok Pine! Blev lang Dreng, Stemme væk! So blev jaj *Cuoco*, ok gik til *Parigi* med en stor Sanger, en *compatriota* af maj; jeg kunde gjøre *Macaroni* — oh (Hr. Segatti slikkede sig om Læberne og frembragte en slubrende eller sugende Lyd) ... delikat! naa da! Stor Tenore sagde: Assolut Ingen kan gjøre Macaroni som Giuseppe Segatti ... det var jaj. Jaj gik med store Tenore til Londra, men den Gang kunde jaj inte li' Øl. Væmmelig Land ... pføj, majet ubehakeli *Persone* de *Inglesi.* So blev jaj stor ok fik eccellent Tenorstemme; turde inte sike det til *Padrone* ... alle *Artisti* misund'lig ... føj ... majet stygt, men de erre det se Gu' alle tesammel; ikke *Tenori* paa *Bassi* eller *Bassi* paa *Tenori*, men *Tenore* paa *Tenore* og *Baritono* paa *Baritono. Ebbene!* So kom der en *Compatriota* af mig og spiste Frokost hos min Padrone, stor, fet Mand; han vilde kombinare *Compagnia* for *Norte**), var en *Impresario.* Jaj spionerte ham ut paa Trappen, og nere i Dør sang jaj *Leonora Addio* af *il Trovatore;* den var den Gang ganske ny; min Padrone

*) Norden.

havde gort Furore med den, og jaj ha'de lært den, uden Note, alene her (han pegede paa sit Øre), jaj ha'de stort *Talento naturale.* Jaj sku' komme til han, Impresario, næste Morgen; an proberte maj; jaj blev *Corista;* kom til Tiskland og so til *Danimarca.* Jaj havde det rajsomt koldt, hu, hu! Men jaj boede hos en Skomakre, 'an het Rassemusse — oh 'an ha'de en Datter, 'un het Larsina — *oh una biondinetta!* 'Un ku' gjøre varm dèr (Segatti trykkede begge Hænderne mod sit Hjerte) for den, som havde koldt der (han pegede paa sin Ryg). 'Un var majet entusiasmerte for italienske Opera, for 'un fik Gratuitbiglietto af maj; ok jaj spilte ok sang guddommeligt, naar jaj saa' hende i nærmeste *Palco,* nej *Loggia* i tredde Etage, ok jaj gik frem af *Coro* og gjorde store Arme, sodan ut mod Larsina, og hun kysste paa Finger til maj, sodan, ok so sang jaj, saa det bumred over den hele Teatro. Men so blev første *Soggetto,* den *Tenore,* som sang *solo,* majet gal ... det var Misundelighed, ok skældte maj ud efter *Rappresentazione,* ok jaj skældte han ut igjen, stor *Scandalo:* han slok maj paa Øre, jaj sparkte han bak i ... *scusi* ... Forrefærrdelig Vrevl ... Gu' beva'rs; Impresario gav maj bode *bestia* ok *asino,* det er liksom paa Dansk Bést ok Asen — det er de eneste italienske Ord som likner danske Ord —. Væk met maj! *Impresario* jok maj væk, og Skomakre jog maj væk, men la Larsina, *poveretta,* 'un rendte med maj. Men jaj hade kuns otte Risdali, og 'un hade en Risdale og en Riksesort. Det var inte majet; *Cristo santissimo!* Men so var der po Vesterbro en *Napolitano,* 'an hade en lille Menageri met en Bjørn, to Pappegøjere, en *Iena**) og sex Apekatter. Han var okso majet gal po min Impresario, for 'an hade kuns givet den Napolitano Gratuitbig-

*) Hyæne.

lietti til han selv ok til hanses Kone, inte til hanses to smaa Barn, og hanses Kone ku' inte go fra den lille, for det var en Patbarn, ok *Impresario* vilde inte ha' Patbarn i *Teatro.* Og so sa' den Napolitano, at jaj ok Larsina ku' assister' met at passe po *Bestie* ok polere under dem, ok so kjørte vi om til Marke'jer i hele *Danimarca* ok *Svezia* i stor *Carozza* med Kakkelovn i, ok i den *Carozza* fik Larsina stor dejlig Dreng; han har gjort maj majen Plasér, er bleven stor *Artista* og spiller hos stor Beritere i *Berlino* i *Orchestra,* ok han kan selv komporere *Marcie,* som Hester render rundt efter. *Gran talento musicale!* Men Larsina vilde inte rajse met Napolitano, men blive i sin kjære Fedreneland, so tok vi til Kopenavn. 'Un syede sodanne Sko, som Madama Gronlunn har (han pegede paa Madamens grønne Morgensko), jaj var immervæk *Assistente* hos mange, mange Padroni for Menagerier, po Vesterbro ok po Tivoli, ok po Alambra ok po Alleenberg; jaj barberer Artisti og har *Commissioni* for dem etcetera. Larsina, *poveretta,* 'un er døt; det gjør ti Or; 'un var bleven majet grim, fordi gal Apekat bet hinner i Næse ... sodan ... — og med virkelig mimisk Talent efterlignede Segatti en arrig Abes rynkede Fjæs og bed en røget Sild over for at anskueliggjøre Scenen. — Già! ... *è finito.* Nu erre der se'gu' inte mer. Kunst, Kjærrelikhet, Kjønhet ... væk ... altsammen gaar *al Diavolo! Accidente!* Det var en skræklik gal Apekat!

— Man kan da egentlig ikke kalde det et Kunstnerliv i dybere Forstand, bemærkede Hr. Justesen med medlidende Ironi til Josefine. Segatti hørte eller forstod det ikke; han var sunken hen i Lethargi og spillede dvask med sine brune, beringede Fingre paa Bordet.

— Spil Du nu noget Komedie for os, Justesen, sagde Mursvenden.

— Na—j, svarede Justesen højtidelig, rynkede Panden og rullede med Øjnene.

— Aa, hvad, bad Damerne og Ferdinand i Kor.

Hr. Segatti syntes at være falden i Søvn.

Hr. Justesen rystede paa Hovedet og gjorde en afværgende Haandgestus. Derpaa tog han sin dybe Bastone og slængte sig tilbage i Sofaen. Frøken Josefine Paulsen styrtede sig over ham, kyssede og klappede ham. Han vedblev at ryste paa Hovedet. Saa satte hun sig paa hans Skjød, nippede ham i Øret og pludrede løs som en Papegøje:

— Hvad Du — gamle Bas! Være rar Dreng! Her er jo Ingen, som miskjender Dit Talent som Sanger og Skuespiller. Hvad lille Missekat! Er der vel? Saadan! smil lidt til Din gamle Fine! Syng os først en Vise, hvad? Den om Floden, der svulmer som et Heltebryst, den er saa rystende. Hører Du, Justemand? ... Aa Du gamle, søde Dyr! Vær nu glad og behagelig! Du forædler os Allesammen, naar Du vil give Noget.

Koristen skød sin Forlovede fra sig, gik ud fra sin Plads, stillede sig midt ude paa Gulvet, vred Læber og Øjenbryn og rynkede Panden i et vildt Spil af Linier, sparkede til en Stol, der stod ham i Vejen, stillede sig i anden Position, hævede sin vældige Brystkasse og satte i med en Force, som vilde have generet delikate Trommehinder; men denne raa Stemmemasses Bulder gjorde her et Indtryk i Retning af det Ophøjede. Texten, Hauchs smukke Ord, blev aldeles uforstaaelig, alle Vokalerne lød som aabne ø'er, og Konsonanterne slugtes; men, da Hr. Justesen fra en Bjørns brummende Piano i Ordene:

Og ved Pigens Vugge stande de med Graad paa Kind;
under Suk og Vemodssange slumrer Glutten ind

slog over i et sandt Tyrebrøl, da han sang:

Men ved Drengens Vugge drømme de om Kampens Ørn;
under Sang om svunden Storhed vaagne Polens Børn;

brød Herrerne ud i Bravoraab, og Taarerne randt ned ad de kvindelige Kinder af nervøs Affektion. Hr. Justesen tog mod Hyldningen med et Smil, et let overlegent Buk, medens Frøken Josefine glattede Brystet i hans Skjorte, som han havde krøllet ved et stærkt Greb, da han sang den første Linie:

Hvorfor svulmer Weichselfloden som et Heltebryst?

— Kunsten er det Højeste af Alt, sagde Ferdinand og satte Punktum for sit Dogma ved at slaa i Bordet.

Madam Grønlund satte den rygende Punsch frem. I den Anledning glattede Hr. Segattis olivenfarvede Ansigt sig ud i forventningsfuld Salighed; han kløede sig paa Maven som for venlig at avertere den om dens forestaaende Nydelse, medens han lod Tungen spille for at indsuge Dampen, der snoede sig ud af Tuden paa Kanden.

— De har, min S'æl ingen Forstand paa Kunst her i dette Land, naar de kan lade en Sanger som Justesen gaa og slide sig op som Korist, sagde Ferdinand.

— Ja, min Ven, egentlig er jeg ikke saa meget Sanger, som jeg er tragisk Skuespiller. Forstand paa stor Kunst her i Danmark! Na—a—j! Grin, min Ven, det vil man have. Her i Danmark har Ingen gjort Lykke som de, der har gjort Grin, ligefra Johan Ludvig Holberg til Johan Ludvig Heiberg. Den Sidste har jeg kjendt, men det er ikke til hans Fordel. Jeg tror nok ikke, at Etatsraaden, som han var, egentlig kan være tjent med det Vidnesbyrd, jeg maa give ham.

Koristen afbrød sig selv med et mystisk Nik, der lod hans Tilhørere ane Meget. . Han gjorde denne Pavse for at berede en saa meget desto større Effekt for den Meddelelse, som det var hans faste Hensigt at gjøre, thi nu havde Punschen vakt hans Produktionslyst.

— To Aar havde jeg sunget i Koret, begyndte han, da jeg blev greben, om jeg saa maa sige, af et brusende Ungdomsmod og fik Vished om at kunne blive blandt de Allerførste i Skuespillet. Man taler om Nielsens stærke Stemme. Ved Siden af min var den som en Violoncel ved Siden af det mægtige Orgel i Roskilde Domkirke — naa, der er vel Ingen af de Tilstedeværende, der har hørt det, — men det er et Facta, som jeg beretter. For ikke at vække den altid listig lurende Misundelse talte jeg ikke et Ord om mine Sjælekampe og om Alt det, som ulmede og gjærede i det Dybeste af mig. Jeg havde lært en mægtig Rolle, Keans. Ja det Stykke er nu forglemt; men det er netop en Fremstilling af det dramatiske Genis traagiske ... øh ... Skaf mig en høj sort Silkehat!

Mursvenden udleverede sin til Brug.

Justesen vedblev: Den Rolle prøvede jeg for ovennævnte Johan Ludvig Heiberg. Han sad fornem og kold over for min svulmende Begejstring. Jeg saa godt, han forstod ikke, hvad jeg vilde, og hvad jeg kunde. Jeg gider ikke fortælle hans dumme Bemærkninger, da han raadede mig fra at debutere. Det var, som de var sagte af en Spækhøker, ikke af en Digter og Theaterdirektør. — Tak ... han strøg sine Lokker saa langt tilbage som muligt, brugte sin sædvanlige Ansigtsmimik for at komme til at se sublim ud, knappede Frakken, satte en Stol haardt i Gulvet og tog Hatten i Haanden, stod først stille med tilbagebøjet Overkrop, men gradvis bøjede han den frem, indtil han paa det mest pathetiske Sted som en Fægter støttede sig paa

det venstre Ben og faldt ud som til en høj Kvart med det højre Ben, den højre Arm og Haand med Hatten, som han rystede, saa det knagede, hvilket bragte Madam Grønlund ud af Illusionen, thi hun spejdede spændt efter, hvorvidt Hatten ikke tog Skade af den voldsomme Behandling, som blev den til Del. Men de unge Damer sad i en sand Ekstase ved Hr. Justesens fede Udtale af Vokalerne, saa a blev til aa, det lukkede ø til et aabent, ved hans smækkende Knald paa Konsonanterne og ved den højpathetiske Hvæsen, der akkompagnerede hele Diktionen. Der var tændt Lys, og Gardinerne vare nedrullede, saa Selskabet bemærkede ikke, at der i Gaden udenfor Vinduerne var stimlet en hel Del Drenge, Tjenestepiger og Sjovere sammen, der gjorde store Anstrængelser for gjennem Rullegardinernes Sprækker at opdage, hvad det var for sælsomme Ting der foregik i Malermester Grønlunds Hus. Kun Madam Grønlund lyttede spændt til den Summen uden for, hun var slet ikke med mere, især da en noget højrøstet Stemme lød uden for paa Gaden, ledsaget først af et Par Klask og saa af nogle fløjtende og hujende Toner samt hurtig Trætøfleklapren hen ad Stenbroen. Kunstneren var midt i et Pragtsted og udtordnede hen imod Ferdinand, som han hele Tiden havde tiltalt som Lord Meville, og som han bestandig kaldte »Milôr«, følgende Replik:

— »Milôr'! De har i alt dette kun glemt to Ting, at jeg kunde angive Deres Falskneri for Retten og overgive Dem i dens Hænder — og at De her er i min Vold, min Magt; — jeg kunde sønderbryde Dem i mine Hænder, saaledes som jeg kunde bryde dette Glas, ha, ha, ha! naar jeg ikke heller vilde benytte det til at tømme en Skaal. Skjænk i, Peter!

da Døren reves op, og en noget krumbøjet, graaskjægget Mand viste sig i Døren. Justesen standsede midt i sin

Tirade, hans Mund og Øjenbryn stode i et Par Sekunder ligesom stereotyperede i den Grimace, der plastisk havde illustreret hans sidste Tirade.

Den nys Ankomne lod sine Øjne glide over Selskabet med et intet mindre end sympathetisk Blik, og navnlig fik Madamen et Øjekast, der var saa vredt, at hun sank sammen under det og forfjamsket samlede den Strikkestrømpe op, som hun havde havt liggende urørt paa det endnu dækkede Bord. Hr. Justesen satte sig med en mørk Mine og med Armene korslagte over Brystet. Den graaskjæggede Mand rykkede, uden at sige et Ord eller at hilse Nogen, den Stol, som Justesen havde manøvreret med, hen til Bordet, gav sig til i Tavshed at spise og skjænke sig en Snaps, pegede paa en tom Halvflaske med en kommanderende Mine til Madam Grønlund, der lod, som om hun Intet saâ eller Intet forstod. Mursvenden smilede og sagde med sødladen Høflighed:

— Skal jeg hente en halv Bajer til Fa'r? Værs'artig Fa'r, der er Ræddiker, og der er røget Sild; Ost har vi ogsaa levnet. Det er mig, som holder Forlovelsesgilde; her er min udkaarne Brud, Frøken Frederikke Petersen, Selskabsdame hos Etatsraadinde XX (han nævnede et fint Navn fra Handelsverdenen).

— Det er Løgn, sagde Malermester Grønlund og blev ved at spise.

Gjæsterne vidste ikke, hvad de skulde gjøre, og vexlede spørgende Blikke med hverandre. Sønnen af Huset søgte at redde Situationen ved at sætte et flot og oprømt Ansigt op.

— Maa jeg skjænke Fa'r en Snaps til? sagde han og greb efter Brændevinsflasken, men fik strax et haardt Slag over Haanden af Faderen. Hans Ansigtsudtryk gik pludse-

lig over til en hadefuld Trods; han bed sig i sit sorte Overskjæg og sagde:

— Vil Fa'r ellers Noget? Og samtidig stillede han sig lige hen ved Siden af ham og saâ ham haanlig ind i Ansigtet.

Maler Grønlund rejste sig, tørrede sig om Munden og stillede sig Ansigt til Ansigt med sin Søn. Med en Stemme, hvis Dirren al Beherskelse ikke formaaede at bekæmpe, sagde han:

— Jeg har løst min Vinterfrakke ind fra Pantekjælderen. Du havde slidt den hvid paa Ærmerne. Du gifter Dig vel med den Selskabs ... jomfru, naar Du næste Gang stjæler et Par Buxer fra mig og faar Penge for dem hos en Pantejøde.

Frederikke stod og græd, lænet til Humbugssyerskens Skulder. Hr. Justesen tog nogle Bastoner, men der var ingen rigtig Frejdighed i deres Klang. Madam Grønlund strikkede med en Iver, saa Pindene klirrede ved det. Josefine blev ved at holde Frederikke om Livet; Ferdinand fløjtede, men Korist Justesen, som rimeligvis fandt Situationen altfor udramatisk, gjorde en Ende paa den ved at tage sin Hat, bukke theatralsk — ikke for nogen Enkelt — men ud i Stuen og gaa ud ad Døren med et —øh—øh, sunget saa dybt, han kunde gaa. De Andre fulgte ham, lydløst, paa Ferdinand nær, der sagde:

— God Nat, Fa'r, sov vel!

Ægtefolkene vare alene. Kun Strikkepindenes Prikken lød i den dødstille Stue. Maler Grønlund blev ved at spise en Stund, rejste sig derpaa og nærmede sig Døren. Lyset faldt paa hans brede, røde Ansigt med de store og raa Træk og de underlige forsagte-gnavne lyseblaa Øjne. Han havde først havt til Hensigt at vise sin Styrke ved at forsvinde uden at sige et Ord, men, da han allerede havde

Haanden om Laasens Greb, standsede han. Der brød Noget i ham, som han trængte til at faa frem, men han ønskede og ventede paa, at hans Kone skulde give ham Anledning til at begynde. Men Madam Grønlund strikkede og strikkede og lod, som om Manden slet ikke var til Stede. Det nyttede ikke, at Malermesteren vred og vendte sig; han følte, at han maatte begynde selv, hvis han vilde have Klammeri, og han følte tillige, at det maatte han have for sin Samvittigheds og Sjælefreds Skyld. Efter nogen Betænkningstid passerede han Stuen i Tavshed, tog med et energisk Tag Lampen af Bordet og gik med den ind i Sideværelset. Nogle Øjeblikke efter kom han tilbage med nogle Mandsklæder over Armen. Konen sendte ham et hurtigt Blik, men sænkede det strax efter ned paa sin Strikkestrømpe, inden han fik besvaret det. Uden Korrespondents fra hendes Side udsendte han Ordene:

— Du skulde ikke ane, hvorfor jeg kom iaften?

Madam Grønlund samlede en tabt Maske op og svarede ligegyldig:

— Ne—ej, jeg gjør saamænd ikke.

— Ja, det er ikke for det; jeg gaar strax igjen og ligger over paa Strandvejen, hvor jeg har Arbejde, for Drengen bor vel herhjemme?

— Ja, det gjør han vel.

— Det tænkte jeg nok. Derfor vil jeg redde disse Klæder fra at ryge i Pantekjælderen.

— Naa.

— Ja det er jo en nem Maade at faa Mønt til Svir og Liderlighed at sætte sin Faders Tøj ud. Og det er jo meget pænt af hans Moder, at hun vil hjælpe ham til det. Hæ, hæ, hæ. Og naar han kommer i Rasphuset, og det gjør han jo nok, saa er det jo til stor Ære for hans Moder og hendes fine Søster Hørkræmmerkjællingen.

Madam Grønlund blev rød i Hovedet, skubbede til Stolen og slog Strikketøjet mod Bordet. Hendes Stemme bævede, medens hun udstødte Ordene:

— Kommer han der, er det hans Faders Skyld, for hans Fader tvang ham til at blive Murerdreng, og Ferdinand var født til noget meget Mere.

— Ja til at blive Abekat og Bajads. Naa det har hans Moder da ogsaa opdraget ham til.

— Hm! Hvad har hans Fader opdraget ham til? Hvad? Nej, hans Fader lod nok baade Kone og Barn gaa for Lud og koldt Vand.

— Jeg havde Andet at bestille end sidde og sylte her hjemme.

— Ja, at jave med Tjenestepigerne i alle Huse, hvor Du havde Arbejde. Og det gjør Du da endnu, saa gammel Du er.

— Madamen var ogsaa saa behagelig, naar jeg kom hjem. Det var et nydeligt Eddikebryggeransigt, hun opvartede med til Aften.

— Aa ja, saamænd. Naar man kun var Gulvskrubbe og Karklud, saa var man nok i Humør til at grine og fnise. Naar andre Mestres Koner kom i Skoven og fik ordentlige Klæder, saa maatte jeg rende som en anden Sjokke-Dorthe paa Gaden med bar Kappe og Kurv paa Armen. Og det var bare for den Fornøjelse at faa en fuld Mand hjem om Aftenen.

— Ja, det er jo meget morsommere at faa en fuld Søn hjem.

Nu knækkede Madam Grønlunds af Harmen støttede Styrke, hun brast i høj Graad og udbrød:

— Nej, det er rædsomt.

— Ja saa? sagde Maler Grønlund og lo højt. Naa saa det er det dog?

— Hvorfor skulde den Dreng være Murer? Det var stor Synd, sagde Madamen.

— Hvad skulde han da være bleven?

— Hvad han selv havde Lyst til.

— Ja det var jo Kejser af Rusland eller saadant Noget.

Madam Grønlund tav et Øjeblik. Hun søgte efter Ord, der rigtig kunde saare, ydmyge, knuse hendes Mand; hun samlede al sin Lidenskab for at inddryppe dem med den mest ætsende Gift, som hendes Sind kunde destillere. Hendes Øjne fôr om i Stuen for at finde en eller anden Gjenstand, der kunde hjælpe hende. Paa én Gang krusede et Sejrssmil hendes Læber, idet hun pegede op paa de to Oliebilleder, der hang over Sofaen:

— Ferdinand tog forleden Dag de to snavs Billeder der; vi maatte sætte Noget, for vi havde ingen Penge. Manden i Pantekjælderen bød ham fem og tyve Øre for Stykket. Det maa være gode Billeder. Den, der malede dem, bildte sig ind en Gang, at han kunde blive Kunstmaler.

Madam Grønlund opnaaede sin Hensigt; hendes Mand havde virkelig næret saadanne Fantasier i sin Ungdom, og de to Billeder havde han foræret sin daværende Kjæreste til de to Fødselsdage, hun oplevede, medens de vare forlovede. Manden sprang hen mod hende, løftede sin knyttede Haand til Slag; men lynsnart greb hun den paa Bordet brændende Petroleumslampe og holdt den op foran sig. Malermester Grønlunds Haand sank ned. Hans Kone sagde:

— Slaa kun til! men det kan hænde sig, at Du svider dine Klæder med det Samme.

— Ho, ho! Du har nok drukket dig fuld i Punsch med det Døgenigtkompagni, her var, sagde han med rystende Stemme. Han var bleven mat; hans Muskler og Nerver

kunde ikke mere fungere som Ledere for hans Lidenskab, der trængtes sammen i hans Indre til en tør, ubevægelig, død Klump, der smertede som en haard Svulst, der trykkede paa et Organ. Han mægtede ikke en Gang at tage en Gjenstand og kyle den mod Væggen; hans Haand famlede ud over Bordet og fik fat i den skaarede Punschekande, hvis Tud han satte for Munden. Han drak, hvad der var i den, tog sit Tøj paa Armen og gik ud ad Døren. Hans sidste Kraftytring var at smelde Gadedøren i, saa det hele Hus rystede.

Madam Grønlund tog atter fat paa sit Strikketøj og sad ubevægelig. Gjennemgik hun i Tankerne sin lidet dramatisk-spændende, men udpinende og fortørrende Livshistorie fra den Dag, hun var bleven gift med den unge kjønne Malermester, der havde imponeret hende ved at »have gaaet paa Kunstakademiet« og smigret hende ved at foretrække hende for hendes yngre Søster, der saa aabenbart havde anglet efter ham, men som fra den Dag, hun kom i deres Hus, havde været hende en idelig Anledning til Jalousi? Erindrede hun sig de lange ensomme Dage, som Manden tilbragte ude, efter at Søsteren havde søgt Kondition; sine frugtesløse Kampe med sit uartige Barn, som hun dog klyngede sig til med al den uanvendte Ømhed, der var i hende; mindedes hun sin Kval over ikke at nænne at skjænde paa Drengen, naar han havde været doven i Skolen, og sin Anger over de Skandaler, hun havde gjort i Inspektørens Kontor, naar Drengen var kommen hjem med Strimer paa sin Ryg? Mindedes hun sin Ærgrelse over, at Drengen med Magt var sat i Murerlære, sine vanvittige Udveje for at skaffe ham Penge, da han var med i en stor Strike, sin Sjæleangst hin Aften, da hun vidste, at han tog Del i det store Socialistmøde paa Nørrefælled, da der gik Rygter om, at Husarerne huggede

Socialisterne ned med blanke Klinger? og de mange Aftener, da han kom drukken hjem, ligesom hans Fader i sin Tid, og naar han præsenterede hende den ene Kjæreste efter den anden? Af og til slog hun Grubleriets Slør til Side, gik hen og aabnede Vinduet, spejdede og lyttede ud i den lyse Nat, om han dog ikke skulde komme. Time gik efter Time, nu gik hun hen og aabnede Vinduet hver Gang, hun hørte Trin. Nej, det var ikke ham. Tilsidst lavede hun Kaffe, satte Kanden paa et Fyrfad og en Kop og lidt Sukker paa Bordet; han holdt saa meget af at faa en Kop Kaffe, naar han kom hjem; det læskede oven paa alle de Glas Øl og Toddy. Endnu et Par spejdende og lyttende, men frugtesløse Forsøg! Saa gik hun langsomt ind i sit Sovekammer, tog Petroleumslampen med, for at han ikke skulde vælte den, naar han kom hjem, kom ind igjen med en Stump Tællelys i en gammel Kjøkkenstage, som hun satte i et Vandfad paa Bordet, og redte hans Seng paa Sofaen. Hun laa ganske stille, vaagen og lyttende i sin Seng, til hun endelig hørte Nøglens Lyd i Gadedøren, derefter tunge og usikre Trin igjennem Stuen og den Hjemkomnes Tørnen mod Stole og andre Møbler i Stuen.

Paa Tagkammeret i Fru Kringelbergs Hus faldt Maaneglansen sagte sitrende gjennem Vinduet, Lysstrømmen bredte sig ud over den lille Seng og omhyllede en hvid Skikkelse med det i Panden skilte, prægtige blonde Haar, der strømmede ned over Skuldrene og Ryggen, mens hendes Hage hvilede paa Knæene, som hun omsluttede med sine Arme og stemte Brystet imod. Gjennem Aftenens og Nattens berusende Minder: Kunstnydelsen i Kjærestens Hjem, vild Dans ved Lampeskin, kvælende Kys og Favntag, kastede Maler Grønlunds Skikkelse kun en svag Skygge, men en anden Angstfølelse, Frederikke dog ikke vilde have

undværet, slyngede sig som en mørk Vedbendranke om den spraglede Guirlande af Minder, snart uhyggelig knugende, snart trøstende som en Hvile for Fantasiens Øje fra det Brogede, Glitrende, Blændende. De slappede Knæ sank endelig ned i Sengen, og Armene skilte sig og gled ud over Dynen, og det lysfunklende Haar spredte sig som en Vandstrøm, hvis Leje bliver bredere og fladere, ud over hele Sengens Hovedgjærde, og det var for hende, som hun sejlede ind i Søvnen, saa lydløst som paa hin Gondolfart over den dunkle Stadsgrav med sølvglitrende og karmoissinrøde Lyssøjler i, og som om de to sidste Linier, hendes Kjæreste havde sunget — Linier, der syntes hende det Dejligste, hun nogensinde havde hørt — vuggende omsusede hendes Øre:

Fuldmaanen, som i Kanalen sig spejler,
spejler sig ogsaa i Øjet paa Dig.

Det var en Vise fra en »Folkekomedie«, et yndet Pragtnummer paa Kafeernes Sangtribuner! Sligt forsyner Smaafolk med »Poesi«, som Lirekasserne forsyne dem med »Musik«.

VIII.

Fru Kringelbergs Sinds solbestraalte Himmel var i de sidste Maaneder bleven mere og mere formørket af alskens Skyer. Det begyndte med lette Fjerskyer i Form af Tiggere, der, lokkede ved det Ry for Velgjørenhed, som nu knyttede sig til Fruens Navn, der af og til figurerede i Avisen under Bekjendtgjørelser fra Foreningen, indfandt sig for om muligt at bringe hende til at interessere sig for dem hos Selskabets øvrige Bestyrelse: De bad hende om at se til dem i deres fattige Hjem og forinden give dem en lille Hjælp, da Nøden var overhængende. Hun viste dem altid bort; men den evindelige Ringen paa

Dørklokken, som i Kraft af det Uheld, hun paastod havde ledsaget hende gjennem hele hendes Liv, altid indtraf, naar hun vilde tage sig et Blund, irriterede hende og bragte hende til at skjælde først de Betlende, derpaa sin Pige ud. Og man tænke sig! Det Guds Ord fra Landet, for hvis Religion og Moralitet hun havde skriftlige Attester, var bleven værre til at »svare« end nogen af de Piger, hun havde havt; ikke at tale om, at hun altid gik og sov om Dagen og slog en Masse Porcellæn og Glas i Stykker. Og da Fruen fandt Nøglen til Gaaden, dannede der sig store Kugleskyer. En Nat, da Overkrigskommissæren ledsagede hende hjem fra et Aftenselskab hos en rig Urtekræmmer, hvis Kone ogsaa var i Velgjørenhedsselskabets Bestyrelse, og hun stod og ventede, medens han og Portnøglen leverede en af de sædvanlige Kampe med den gamle stædige Laas, hørte hun høj Latter og Sang og saâ nogle Mandfolk og Fruentimmer svinge om Hjørnet i Løb. En raa Stemme lød:

— Gi'r Du et Kys hos Din Kjæreste, Ferdinand Grønlund, saa gi'r jeg to Bajere bagefter.

Et af Fruentimmerne fôr hvinende afsted, forfulgt af et Mandfolk, og løb lige paa Fru Kringelberg. Madmoder og Tjenestepige stod over for hinanden under Gaslygtens Skin.

— Hjælp mig, Overkrigskommissær! jeg faar ondt, raabte Fru Kringelberg.

Overkrigskommissæren, der havde vredet Huden af sine Hænder paa Nøglen, sprang til og greb Fruen om Livet, men maatte paa Grund af sin Byrdes Tyngde støtte sig til Lygtepælen. Det lystige Selskab kom til, og Fru Kringelberg vaktes af sin begyndende Afmagt, ved at en lallende Stemme udbrød:

— Død og Pølse! Sikken Ballade! Det er min kjødelige Tante, som bliver karesjeret af en ældre Herre.

— Hurra for Ferdinands Tante! lød det baade i brølende Bas og hvinende Diskant.

Et Vindue aabnedes lige over for, og en gammel Herre stak Hovedet ud og raabte:

— Hvad er det for Spektakel? Er her ingen Betjent?

Man hørte tungt Løb oppe i Gaden. Overkrigskommissæren var bleven saa forfærdelig angst, at han sank i Knæ, og Fru Kringelberg maatte støtte ham; men i et Nu havde Frederikke, som formodentlig bedre kjendte den gamle Portlaases sære Luner, faaet Porten aabnet; uden videre tog hun sin Frues Haandled og trak hende med sig; Overkrigskommissæren smuttede efter. Med et stort Smæld røg Porten i, og Nøglen blev drejet om indvendig fra. Medens alle Tre med bankende Hjerter listede sig op ad Trappen, hørte de Ferdinand Grønlunds og et Par andre Stemmer skjændes med Betjenten uden for.

De tunge Kugleskyer gave ingen Regn. Fruen var i nogen Tid tavs og talte kun med sammenbidte Tænder de højst nødvendige Ord til sin Pige. Hun tumlede indvendig med en forfærdelig Ærgrelse, som hun ikke kunde faa saa megen Bugt med, at hun kunde give den Luft i Ord. Hun nøjedes med kort at forlange af Frederikke Udlevering af den Portnøgle, hun maatte være i Besiddelse af, og Udleveringen fandt Sted fra Tjenestepigens Side i mut Tavshed.

Og Himlen blev efterhaanden mere og mere skjult af formløse, helt overdækkede Lagskyer. I Sommerens Løb havde Fru Kringelberg gjentagne Besøg af sin Søstersøn, medens Overkrigskommissærens Besøg bleve sjældnere og kortere, og han selv mere tilbageholdende og forlegen. Fruen bed især Mærke i, at han aldeles ikke talte om Efteraarsrengjøringen, ved hvilken han ellers plejede at være en saa virksom Medhjælper. Den lille Mand var først

bleven dødelig skræmmet ved hin Gadescene, og dernæst havde hans Støverinstinkt uimodstaaelig egget ham til at forfølge Sporet videre i Retning af Fru Kringelbergs Familieforhold, af hvilke han den Aften havde faaet en saa uhyggelig Fært. En Familie som Maler Grønlunds! Vor Herre bevares! To ældre ugifte Damer, som nu i saa lang Tid havde surmulet over, at han forsømte dem for sit nyeste Bekjendtskab, glædede sig nu atter ved hans stadige Hyldest. Fru Kringelberg havde sagt sin Pige op til November; Frederikke havde vrisset impertinent med Nakken og sagt:

— Som Fruen vil; jeg er lige glad; og var gaaet trallende ud af Stuen.

— Ja, Du kommer snart til at tude, min Pige, raabte Fru Kringelberg efter hende og lo med en pikant Blanding af inderlig Glæde og inderlig Arrighed.

Ja, Fru Kringelberg spaaede rigtig. Frederikke kom til at græde og græde meget.

I lang Tid hverken hørte eller saâ hun noget til Ferdinand. En ny Portnøgle, som hans Ven Klejnsmedsvenden atter havde lavet til hende, blev benyttet med større Forsigtighed end den forrige; thi den første Tid efter den forrige Katastrofe havde hendes Frue gjort den Kraftanstrængelse at gaa op og undersøge, om hun var i Seng Kl. 10. Frederikke var ganske rigtig i Seng, men en Time efter listede hun sig paaklædt ud af Porten. Forgjæves søgte hun efter sin Kjæreste, først i Tivoli, saa længe det var aabent, saa i Figaro og Sangerpavillonerne. Hun skrev ham til; intet Svar. Hun søgte ham et Par Søndage i hans Hjem; første Gang traf hun hans Moder, der var meget ordknap og kort for Hovedet og sagde, at hun ved Gud ikke vidste, hvor hendes Søn var; anden Gang stak Maler Grønlund et saa forbitret Ansigt ud af Døren, at Frederikke fôr tilbage som

for en Hyæne, der var i Færd med at fare løs paa hende: hun fik et Par grove Skjældsord slyngede ud paa Gaden efter sig. Saa længe Spændingen var over hende, holdt hun nogenlunde Modet oppe; hun lavede sig alle Slags Trøstegrunde om Intriger fra Forældrenes Side. Ihærdig spaserede hun i de nu tidt kolde og stormfulde Nætter frem og tilbage uden for Lokaler, hvorfra Sang, Dansemusik, raa Latter og Hvin lød ud til hende, medens Lysene dirrede i Vandpytterne paa Gader og Veje. Hun ventede, til der lukkedes, og Gjæsterne gik ud — hun havde nu ikke Penge til at betale sin Entré — og hun begyndte omsider ogsaa at undse sig for at vise sin Figur i et for stærkt Lys. Tidt kom hun gjennemblødt hjem, medens Vandet svuppede i Støvlerne, og de falmede Blomster og Fjer sad uformelige klæbede til Hatten; men længe, meget længe holdtes hun oppe af Haabet om at være heldigere i sin Søgen næste Nat. Dagen døsede hun hen eller førte en ejendommelig Krig med Fruen. Naar hendes Apathi blev overvunden af dennes evindelige Gnaveri og Skjælden og slog over i nervøs Irritabilitet, saa skaffede denne sig Udbrud i, at hun med høj og skingrende Røst sang et broget Potpourri af Stumper af allehaande Sange, der gik lige fra Knejpeviser som

> Kjøbenhavn, Du er dejlig, naar bare man har
> de fornødne Penge

til Nummere, som hun havde hørt Haandværkersangforeninger foredrage i Frederiksberg Have eller i Charlottenlund, og hvis Text hun ikke havde forstaaet, men gjengav saaledes, som den havde lydt for hendes Øre i Frastand, f. Ex.:

> Unge Gjenbos Liv i Norden,
> Røst fra vore Kjæres Grav,

vil Du styre hver dens Orden
svide Aandens Banner af?
Vil Du brede Aandens Mørke
over Nutids klare Dag?
vil Du vække hviden Styrke,
fordums Had og Vaarens Brag?

for tilsidst, naar Fruen stampede i Gulvet og raabte: Hold Mund! at opbyde Røstens mest gjennemtrængende Toner og tralle:

Ja det er Gammen
at vandre sammen,
naar Hjerteflammen
er Kjærlighed.

Og hun havde ofte den Triumf, at Fruen overvunden trak sig tilbage og efter sin Sædvane tyede til Sengen for at fordøje de voldsomme Portioner af Ærgrelse, hun havde maattet nedsluge.

Men tilsidst blev det Frederikke klart, trods al den Modstand hendes Indre gjorde mod at lade den Tanke faa Magt, at der maatte være noget rent Galt paa Færde med hendes Mursvend. Hun opgav sine natlige Spejdertog og tilbragte Nætterne vaagen i sin Seng, der nu var en Pinebænk for hende. En Søndag Formiddag, medens Fru Kringelberg var i Kirke, opsøgte hun Humbugssyersken Josefine Paulsen; Haabet om hos hende at faa et eller andet Spor var det Bræt, den Skibbrudne greb efter for at klamre sig til som til det sidste Redningsmiddel. Frederikke var saa heldig at træffe hende paa hendes Kvistværelse i en Gade midt i Byen. Hun stod foran en Stol, hvorpaa der var anbragt en lille Vaskerballe, i Nattrøje med opsmøgede Ærmer, Underklokke og bare Fødder i et Par Slæber,

Levninger af broderede Morgensko, med Haaret ned ad Nakken og vaskede nogle unævnelige Klædningsstykker; paa den uredte Sengs Dyne glimrede et Guld — eller idetmindste gyldent — Uhr med tilhørende kort Kjæde, en Halskjæde med Medaillon og nogle Ringe; paa Søm i Væggen hang en sort og en kulørt Silkekjole, et Foraarsstykke af elegant Stof var falden ned paa Gulvet, nogle Stykker smudsigt Linned laa og flød over en Stol. En hæslig Blanding af Kulos og Parfume fyldte Atmosfæren i det lille Kammer. Da Josefine saâ Frederikke, som hun havde drukket Du's med i svensk Banko en af de glade Aftener, slog hun Sæbeskummet af sine Hænder langt ud paa Gulvet, tørrede dem i Nattrøjen og aabnede Favnen for sin Gjæst. Stor Omfavnelse, Hulken og rigelige Taarestrømme! Da det var stilnet lidt af, førte Josefine Frederikke til Sæde paa Sengen, satte sig selv ved Siden af og holdt begge Hænderne om hendes Liv.

— Véd Du, hvor han er? spurgte Frederikke med sænket Hoved uden at se op, som var hun bange for Svaret.

Josefine sukkede, knipsede til et Dun, der laa og bævede paa Dynevaaret og sagde:

— Væk! ... Det ene Mandfolk ligner det andet som to Draaber Vand.

— Hvor er han? spurgte Frederikke igjen.

— Ja véd jeg det, min Skat? Først var han jo med i den sidste Murerstrikke, og i den Tid gik han og drev om paa simple Beværtningskjældere og ruinerede Justesen aldeles ved at forføre ham til Drik. Véd Du, det er ogsaa forbi mellem mig og Justesen. Han har faaet Afsked fra det kongelige Theater og hjælper ham, Italieneren Schegatto med at tage mod Billetter ved det nye Menageri. Han sagde, at han fik sin Afsked, fordi han ikke kunde taale at gaa med Blanklæders Støvler i det vaade Vejr;

han var nødt til at gaa med Fedtstøvler, sagde han, og saa var der en af de store Sangerinder, der besvimede af den Tranlugt, og saa fik Justesen sin Afsked. Man han har natyrligvis været fuld flere Gange paa Prøverne og paa Komedierne. Men det tager jeg mig slet ikke nær, for han blev mere og mere vidtløftig, og jeg har sat to uldne Kjoler i Pant for at betale hans Gjæld paa en Ølkjælder. Uf — de er virkelig ækle, saadan nogle Mandfolk! Nogle dyriske Grise, rent ud sagt!

— Men hvor er Ferdinand?

— Ja hvor er han? Han bildte sig jo ogsaa ind, at han var et stort Geni; det fik Justesen ham til at tro, og til Løn for dette forførte han Justesen til at drikke. Han er rendt til Provinserne og spiller Komedie. Men det er et umaadelig simpelt Selskab; de spiller ved Markedet for Lammedrivere og saadant noget Bagads. Jeg véd ganske bestemt, at første Elskerinde er en Sangerinde fra et af de allersjofleste Telte i Charlottenlund, en gammel Harpe, Du! Men Gud! Gud! raabte Josefine pludselig og saâ op og ned ad Frederikke og gav sig til at græde. Dit stakkels Skind! udbrød hun.

Fortvivlet kastede Frederikke sig ned paa Gulvet. Hendes Legeme vred sig i Krampetrækninger og rystedes af en afbrudt, kort Stønnen eller Hulken.

Sypigen lagde sig ned paa Knæ ved Siden af hende, glattede hendes Haar, rejste hendes Hoved op og lagde det i sit Skjød.

— Gaa Du bare fra Din Kondition og det strax. Her er daarlig Plads, men man maatte jo være et Skarn, hvis den Ene ikke hjalp den Anden, naar det er rent ravgalt. Bliv Du her, min Skat! Kommer Tid, kommer Raad. Ingen véd, hvordan det kan gaa. Hør ... (og hun hviskede hende nogle Ord i Øret) ... Naa, saa har vi jo Tiden for

os. Ser Du, jeg tror nu paa hele Reli'onen, uden Undtagelse, og jeg tror, ... ja jeg tror, at ethvert Menneske bliver lykkeligt, ... naar bare ... ja naar bare Vorherre vil lade ham leve og se sin Lykke.

Frederikke blev hos Josefine, og Veninderne arrangerede sig saa godt, som det var muligt efter fattig Lejlighed. Josefine blev i Begyndelsen endogsaa hjemme hele Dagen; Munden gik uafladelig paa hende, og hendes høneagtige Pludren døvede de bedrøvelige Tanker hos Frederikke. Men den urolige Fugl kunde ikke længe finde sig i at være i Bur. Efterhaanden som Efteraaret rykkede frem, og Aftenerne længedes, maatte Josefine ud paa Farten, kom sent hjem om Natten og var gnaven og lunefuld om Dagen. Naar hun ikke gad være over sit Arbejde, kastede hun det hen til Frederikke og lagde sig paa Ryggen i Sengen med en Lejebibliotheksroman eller »Dagstelegrafen« paa Knæene, som hun skød op til en Pult, rygende en som oftest fra den foregaaende Aften levnet Cigarstump; og, naar hun var optaget af saadanne literære Sysler, blev hun vred, hver Gang Frederikke hostede eller gjorde en lydelig Bevægelse. Sypigen, som i den første Maaned havde været Godheden og Opofrelsen selv og havde delt sin knappe Middagsmad fra en Spisekjælder, sin Kaffe, Mælk og Tvebakker med hende, klagede nu over, at hun blev mager, og konsulerede tidt et stort Toiletspejl, der stod i underlig Modstrid til Værelsets forøvrigt saa lurvede Udstyrelse, og erklærede, at man snart kunde tælle alle Benene paa hendes Krop, og at hendes før saa kjønne Hals og Gorge tabte sig; saa græd hun og surmulede. Naar saa Frederikke ogsaa græd, begyndte Josefine med at bebrejde hende, at hun satte hende i daarligt Humør i Stedet for at opmuntre hende; men da kunde det hænde, at det Skikkelige pludselig kom op i hende; hun faldt da

Veninden om Halsen, kaldte sig selv et ondt og arrigt Dyr og Frederikke en Engel af Fromhed og »Res'nation« og skød Skylden for al Kvindens Sorg og Taarer paa Mandfolkene, der var nogle »vidtløftige Kanutter og »»igoistiske«« Personasjer« med en skrækkelig »ordinær« Tænkemaade, for ikke at sige, at de ligefrem var Sjofelister. Hun gav Frederikke Beviser derfor, hentede fra hendes egne, alt Andet end opbyggelige Erfaringer; men, naar Frederikke, med Landsbypigens Ukyndighed, gjorde hende et naivt Spørgsmaal, blev hun fornærmet og svarede: at hun, ved Gud, ikke vilde gaa i »Detaljeringer« med saadant Noget, en Regel, som hun dog tidt overtraadte til Frederikkes Forfærdelse. Den Sidste sank mere og mere hen i sin forrige sløve Melankoli, men, naar Aftenen kom, og hun var ene, væltede Forfærdelse for Fremtiden, Anger og Græmmelse over Fortiden, Savn af og Vreden paa den, der havde forraadt hende, saaledes ind paa hende, at hun hulkende og vridende sine Hænder i lange Timer gik op og ned i det bælgmørke Kammer, paa hvis Tagrude Efteraarsregnen trommede, og Metalsprosserne klaprede eller sang, naar Vinden ruskede og rev i dem. De faa Klæder, hun ejede, vare blevne satte ud paa de allernødvendigste Stykker nær; om sin tynde Kjole svøbte hun et uldent Shawl, som hun tillige slog om Hovedet; sammenkrøben og rystende af Kulden, der paatrængende susede ind gjennem Tagkammerets mangfoldige Utætheder, gik hun og stampede med Fødderne for at tilvejebringe lidt Varme, indtil hun sank om paa Sengen af Træthed for langt ude paa Natten at blive vækket af Veninden, ofte paa en mindre blid Maade.

En ejendommelig Rædsel faldt over Frederikke, da Julen nærmede sig. Julen! Det var jo den største Højtid paa Landet, med Sanggudstjeneste i den oplyste Kirke

Juleaften og Juletræ ovenpaa, med Dans omkring det, medens de unge Piger sang: Glade Jul, dejlige Jul! Det var saa indgroet i Folk paa Landet, at man skulde være glad i Juletiden, at Alle vare glade, selv om det vilde være vanskeligt for dem at klare, hvorfor de egentlig glædede sig. Tanken om en Jul uden Lys, uden Juletræ, uden Kirkegang var forfærdelig for Landsbypigen. Barndommens og den første Ungdoms religiøse Indtryk, som det vilde Liv, Elskovsrusen, Sorgen og Skuffelsen rent havde tængt ud af hendes Minde, meldte sig i Form af noget Dumpt, Truende, Hævnfordrende, der ikke fik Skikkelse i noget som helst Billede, ikke klang ud i nogen som helst Tone. Det var noget stort graat Noget, uklart, som den Maade, hvorpaa Indtrykket i sin Tid var optaget i hendes Bevidsthed; men Ord, som forhen, mange Gange gjentagne, havde suset hendes Øre forbi, blot efterladende Mindet om en vis Lyd, hvortil ingen Forestilling om noget Virkeligt var knyttet, dukkede nu frem igjen, Lyd som: Synd, Straf, Guds Vrede, den evige Ild, voxte nu frem igjen i Erindringen, og nu lød de som en fjærn, ondt varslende Tordenbrummen, der netop i Kraft af det Dumpe, det Døvende, det Uklare frembragte en rugende, kvælende, kuende Forfærdelse hos hende, som gjorde hende halv vanvittig. Angsten tillod hende ikke at græde; hun kneb Øjnene sammen og stak Fingrene ind i begge Øren, men den store graa Taage og den fjærne Buldren blev endnu mere skrækkelig; hun løb Panden til Blods mod Muren, satte sine Negle i Tindingerne, saa Blodet randt hende ned ad Kinden. Det var ikke til at holde ud. Hendes forvirrede Tanke slæbte og tumlede med Udtryk, der randt hende i Hu fra Konfirmationsundervisningen f. Ex.: Anger, som fører til Død og virker Fortvivlelse, og Anger, som

virker Omvendelse og fører til Liv; men hun kæmpede forgjæves for at faa en klar Forestilling vristet ud af dem.

Det mørke Kammers Ensomhed blev rædselsfuld. Uden at gjøre sig Rede hvorfor, ilede hun, som hun gik og stod, med det sorte uldne Shawl om Hovedet, de tynde Lædersko uden paa de hullede blaa Bomuldsstrømper, ned ad alle Trapperne og ud paa Gaden. Hun saâ op; der var ingen Himmel: i den graa Frosttaage flød den sammen med Jorden; hun kunde ikke løfte nogen Bøn op i dette tunge, kolde Rum, hvori de blodrøde Lygter, der døsede som flammeløse Gløder, vare de eneste farvede Punkter. Der laa Noget imellem hendes Sanser og Yderverdenen, der døvede og afstumpede Indtrykkene: hun tørnede mod Huse og Lygtepæle, men følte næppe Modstanden; Lyd af Vogne, Mennesketrin og Stemmer kom til hende som fra det Fjærne, Altsammen som Noget, der varslede Ondt, der truede. Stundum skubbede En eller Anden, som hun tørnede imod, ublidt til den lurvet udseende Skikkelse med det tilhyllede Hoved; det var hende, som det ikke kom hende ved. Aa — kunde hun blot blive ved at gaa og gaa og gaa sig død, uden at vide af det, sluges umærkelig af alt det Graa og svinde hen i Taagen ligesom Lyden og Gjenstandene!

Hvor vilde hun hen? Vidste hun det? Helst ud, hvor der var rigtig mørkt! Den stille Kulde knugede hende sammen, kun sjælden skar et isnende Vindstød gjennem hendes Klæder og afpressede hende et Gys.

Nu saâ hun kun de blodrøde Gasblus i længere Afstand som Prikker, nu mærkede hun ikke Spor af Mennesker, men der var Noget, der sukkede svagt, og af og til glimtede mat op til hende. Hun saâ og lyttede, blev staaende i Mørket og forsøgte paa at sætte en Slags Overvejelse i

Gang. Dernede i Vandet, der sukkede og glimtede ... var der ikke bedre end heroppe? Fantasien gjorde et famlende, et rystende Forsøg paa at trække et Par Fremtidskontourer, men hun skreg som et skræmmet Barn og vilde strax viske dem ud igjen; de bredte sig atter truende, hun skreg igjen og søgte at samle Tankerne til Noget, som kunde ligne en Bøn, men de ramlede sammen som et Korthus for et Stød.

Midt paa Dæmningen, der deler Sankt Jørgens Sø, standsede hun igjen og spejdede ud i det uigjennemtrængelige Mulm. Der var Intet at se eller høre. Hendes Tænder klaprede af Kulde; hendes Fødder vare som døde. Det blev ved at sukke og glimte dernede. Det var det eneste Levende, hun mærkede; Himmel og Jord vare døde. Hun gled eller sank om paa Skrænten; hun hørte nu den ganske svage Skvulpen mod Stenene. Hun tilhyllede sit Ansigt helt og sad sammenrullet som et Nøgle Garn paa den korte Skraaning, hvor Jordens fugtige Kulde forbandt sig med Luftens for ret at sammenpresse hende. Langsomt, uden at ville Noget, ligesom lokket og draget, nærmede hun sig med lange Mellemrum mere og mere ned til Vandet. Endelig naaede hun saa vidt, at hun mærkede det væde hendes Ankler; saa skreg hun og flyttede sig højere op for atter at prøve det samme Spil.

Det begyndte at summe for hendes Øren og at snurre underlig i hendes Lemmer. Samtidig lysnede det for Øjet; Alt blev hvidt; det var den store Sal i Tjenestepigeskolen med de kalkede Vægge og med de tre Vinduesfag med Udsigt over den snebedækte Mark med den brunviolette Skov bag ude. Skolelæreren sad ved Stueorglet, om det stod hun med Kammeraterne og unisont lød Kingos Psalmevers sunget af halv barnlige Diskantstemmer:

Er der da slet ingen Raad,
er der ingen Trøst at vente,
er der ingen Hjælp at hente,
er der ingen Fynd i Graad,
er da Naadens Kilder tørre,
er jeg slet til Døden solgt,
er der Laas for Himlens Døre,
er Guds Hjerte blevet koldt?

Og det blev ved at surre og summe; saa blev det atter mørkt, derpaa lyste det et Øjeblik med grønne, blaa, karmoisinrøde og orangegule Lys; larmende Polkamusik brusede op ... Psalmen, Psalmen! raabte hun i Fortvivlelse. Saa tav det Hele; Alt blev mørkt; hun mærkede kun en lammende Snurren i Arme og Ben.

IX.

I den ovale Spisestue med de zinnoberfarvede Vægge, der vare tæt bedækkede med mindre Oliebilleder, Studier og Skizzer, gamle Kobberstik efter Italienere og Hollændere, sad tre ældre Herrer og en dito Dame omkring Bordet. Man havde spist for en god Stund siden, men Dugen laa endnu paa Bordet, Kopperne med den nu afkølede Kaffe paraderede ved Siden af Cigarbægrene; Duften af god Havana slyngede sig med de lyseblaa Skyer gjennem Stuen, og stundum cirkulerede en Karaffel med hvid Oporto som Pousse-café mellem de tre Herrer, af hvilke vi endnu kun kjende den Ene, den lille trivelige Mand, der lænet tilbage i sin Stol, i glad harmonisk, med sig og Verden tilfreds Stemning lader sit fugtige Øje svæve om i Værelset, idet han lugter til Røgen, der som et tyndt

Baand snor sig ud fra den lange Askesøjle paa Cigaren, som hviler mellem hans korte, buttede, hvide Lang- og Pegefinger. Over for vor Ven Pastor Hjorth sidder Værten, en tynd, skaldet Mand med hvidt Helskjæg, et meget bevægeligt, rynket Ansigt, hvori Mundens hyppige Smaagrimacer tegne sig dæmpet under Overskjægget; han er helt sortklædt, og i Stedet for Flip falder hans ustivede fine Lærreds Skjortekrave bredt ud over det tynde sorte Slips. Han og Pastor Hjorth ere i ivrig Samtale, som Damen, der synes at være noget tunghør, har ondt ved at følge; hendes Gjenbo med det store Atlaskes Halsbind med en blinkende Topasnaal i Sløjfen, de tæt sammentrukne buskede Øjenbryn, der næsten ere lige saa store som de kort studsede graa Knevelsbarter, tygger sin Cigar flad og synes kun for Høfligheds Skyld at give sit Besyv med ved Nik eller Rysten med Hovedet og enkelte meget korte Ytringer; en med Møje skjult Gaben tyder paa Længsler i Retning af en lille Siesta oven paa det gode Maaltid.

Det var Værtens, cand. jur., pensioneret Fuldmægtig i Domænekontoret, nuværende Rentier Dambergs Fødselsdag. Han gjorde ellers ikke Gilder, men denne Dag havde han i mange Aar fejret med sine to eneste Klassekammerater fra den længst nedlagte lærde Skole i Nakskov: Pastor Hjorth, sammen med hvem han blev dimitteret til Universitetet, og nuværende pensioneret Infanterikaptejn Støvring, der som halvvoxen gik fra Minervatemplet i Nakskov til Marstemplet paa Hjørnet af Bredgade i Kjøbenhavn, blev Officer, tog Del i den første slesvigske Krig som Premierlieutenant, men blev afskediget med Kaptejns Karakter som stivbenet Invalid efter et Skud i Knæet, som han fik ved Frederikstad. Damberg havde i Skolen og i de første Studenteraar været en livlig, ustadig bevæget Fyr, der tegnede, malede, spillede Komedie, skrev

Vers og dyrkede mange frie Kunster; saa tabte hans Venner ham af Syne, og det hed, at han var nær ved at gaa i Hundene; kun Cand. theol. Hjorth, da Timelærer ved kjøbenhavnske Skoler, holdt Øje med ham, skaffede Hjælp, naar det kneb rigtig haardt, og paastod altid, at et glimrende Geni var gaaet til Grunde i Damberg. Som en Fyr paa tredive Aar tog Damberg sig imidlertid sammen, Kjærlighed til en fattig Pige, sagde man, var Grunden dertil; han tog juridisk Attestats med haud illaudabilis, men, medens han sled i underordnede Poster i den røde Kancellibygning, havde den Skjønne nok frygtet for at gaa i Frø og tabt Taalmodigheden; hun gjorde et bedre Parti med en velstaaende Sæbesyder, men Damberg aflivede sig ikke; muligvis havde hans Erotik ogsaa faaet Svindsot i de slet ventilerede Kontorers mugne Luft. Da han, nogle og fyrretyve Aar gammel, uventet, paa Grund af et Par Fætteres Dødsfald, arvede en firsindstyve tusind Kroner efter en Morbroder, tog han strax sin Afsked, kjøbte sig en lille Villa ved St. Jørgens Sø, anskaffede Malerier, Kobberstik og Bøger og levede et æsthetiserende, aldeles uproduktivt Liv. Pastor Hjorth gjorde ham af og til Besøg, som Damberg aldrig gjengjældte. De to Venner disputerede altid, thi Damberg var, muligvis egget ved mange fejlslagne Livshaab, ved den bornerede Skepsis, som Mangel paa Energi saa let føder hos æsthetiske Naturer uden bestemt Talent, ved Bitterhed over den Tvang, han uden Nytte i mange Aar havde paalagt sig ved Beskjæftigelser, han slet ikke havde Lyst til, ved Overvurdering af sine lidet paaskjønnede Evner, bleven en hidsig Modstander af de fleste, bestaaende Samfundsforhold, hvori Pastor Hjorth hvilede med troende Naivetet, og om hvilke han helst undgik al Disput. Næppe havde man faaet Kaffen serveret, og næppe havde Pastor Hjorth sat sig til Rette til blid

Efternydelse med den sittrende, i Lampelyset som en Diamant blinkende Taare i Øjet, før den magre Damberg udbrød efter i nogen Tid at have sét sig lidt arrig paa sin trivelige Ven:

— Du har nok faaet en ny residerende Kapellan ved Din Kirke? Han hedder jo Flemmer. Det er naturligvis en af den forrige Ministers overordentlig talrige Familie, der imod al Ret og Skjel er sprungen forbi en halv Snes ældre Ansøgere. Den Ex-Minister gjør Landets Embeder til Forsørgelsesanstalter for hele Familien ligefra sine egne til sine Halvkusiners Sønner og Svigersønner.

— Det er dog, siger Alle, en udmærket dygtig Mand, bemærkede Præsten.

— Ja til at drive Nepotisme og til selv at rage sig Penge sammen ...

— Ja, det kan de, Pinedød, disse nymodens Autoriteter, bemærkede Kaptejnen. Akkurat som i Militæretaten disse Artillerister ...

Han fik ikke Lov til at tale ud for Damberg, der tænkte sig mere og mere hidsig:

— Dygtig! Ja det siger man om Alle, som er frække og heldige. Det er det Eneste, der behøves for at komme i Vejret i dette slavesindede Land.

— Hvor kan Du tale saadan om vort kjære, gamle, skjønne Danmark, sagde Pastor Hjorth og blev blød. Man lever her saa godt ...

— ... Og kristeligt, karikerede Damberg med et Forsøg paa at eftergjøre Mantzius's Diktion i den bekjendte Replik af »Deklarationen«.

Pastor Hjorth rystede smilende paa Hovedet over til sin Skolekammerat og sagde:

— Gamle Drillepind! Naar man nu ikke vidste, hvor godt og hvor kjærligt et Menneske Du er! Hvad siger De,

Fru Lassen? raabte han med høj Stemme til den tunghøre Dame og gjentog sin Ros over Damberg i Form af et Spørgsmaal. Hun nikkede pligtskyldigst.

— Lad mig være fri for Jeres sentimentale Udgydelser! sagde Damberg. Du er, min Sandten, ligesaa uvidende som et Barn, min gode Pastor. Om Søndagen lever Du i en, om Hverdagene i en anden Slags Sansebedrag. Du skulde som jeg have levet en Del Aar i de store Aandløsheds Depoter omme bag Børsen, det kongelig privilegerede Institut til juridiske Kandidaters gradvise Fordummelse, hvor den gjør bedst Karrière, som er den mest slaviske og mest bornerede Skrive-, Regne- og Referatmaskine.

— Betragter Du alle vore højere administrative Embedsmænd som Idioter? spurgte Præsten.

— Guds Død og Pine, saa galt er det da heller ikke, sekonderede Kaptejnen; det bør man heller ikke sige for Disciplinens Skyld. — Han saâ sig forsigtig omkring som for at forsikre sig om, at Ingen hørte slige statsfarlige Ytringer.

— Vi regeres af Kretinere, vedblev Damberg, der talte sig op til Irritationens Højtryk. Det bedste Bevis paa det er, at Genier som Oehlenschläger og Heiberg ere døde som fattige Mænd og vilde have sultet ihjel, hvis der ikke var blevet tilkastet dem et Hundeben i Form af et Embede, som de da for Resten ogsaa aad sig halvdumme i.

Pastor Hjorth rettede sig i Sædet og løftede Haanden advarende:

— Nu bliver Dine Ord virkelig forargelige, min gode Damberg.

— Guds Død og Pine, mumlede Kaptejnen; naar Du kalder saadanne nogle kloge Hoveder halvdumme, hvad vil Du saa kalde — jeg vil for Exempel sige — mig?

— Militæretaten er ein Ding an sich; den har ikke Noget med det at gjøre, som jeg taler om, sagde Damberg med en Grimace.

— Naa, saadan? nikkede Kaptejnen beroliget.

— Jeg taler her om Folk, vedblev Værten, som i sin Tid har bildt sig selv og Andre ind, at de gav sig af med aandelig Syssel, der har sunget og talt begejstret om Idealerne. Hvad er saadanne Fyres Idealer? Høj Gage, høj Plads i Rangforordningen, Magt til at forsørge Slægt og Venner, Adgang til store Ædegilder, Ordensdekorationer, som de i deres Ungdom gjorde Nar af ...

— Du ser dem ikke i deres Lønkammer, naar de er ene med deres Gud, sagde Pastor Hjorth højtidelig; kun han kan ransage Hjerter og Nyrer.

— Det var Synd at misunde ham den Evne, svarede Damberg; der er vist ikke meget Rart ved det, han finder.

— Lad være med den Slags Spot! jeg kan ikke lide det, bemærkede Pastor Hjorth.

— Nej, jeg maa ogsaa sige ... det ... det ... lyder, hvad man vilde kalde respektstridigt, bemærkede Kaptejnen.

— Ja, vedblev Pastor Hjorth, jeg kan med en vis Taalmodighed høre paa alle Dine Paradoxer, da jeg kjender Dit gode Hjerte, min gamle Ven; men Kristendommen maa Du ikke røre ved; det taaler jeg ikke.

— Du mener vel Kirken, min Ven, for Kristendommen ... ja den kommer jo egentlig slet ikke D i g ved.

— Det var som Sa — ..., det var højst mærkeligt! udbrød Kaptejnen.

— Det maa Du nok sige, kjære Støvring, sagde Pastor Hjorth og lo; nu bliver Du virkelig morsom, Damberg. Hører De, hvad han siger, Fru Lassen? Han raabte Dambergs sidste Ord højt over Bordet.

— Ih Gud, bevares! raabte Fru Lassen. Det var, ligesom De vilde sige til min Fætter, at den Formue, han lever af, ikke kom ham ved.

— Brave, Jane, bravo! raabte Damberg jublende. Ha, ha, ha, det var en slem Allieret Du fik der, Hjorth!

— Jeg finder, at Fru Lassen taler overmaade sundt og fornuftigt, sagde Kaptejnen.

— Har Du studeret Søren Kierkegaards Skrifter, Støvring? spurgte Damberg.

— Langt fra ikke dem alle; han har jo skrevet saa Fandens meget, brummede Kaptejnen.

— Ja for, hvis Du havde læst og forstaaet dem, sagde Damberg og henvendte fra nu af pro forma Talen til ham, saa vilde Du vide, at der er en himmelvid Forskjel paa Kristendommen og Kristenheden, eller rettere, at de to Begreber Intet har at gjøre med hinanden. Er der Nogen nu om Stunder, der siger Verdens Farisæere Grovheder fra Bjergtoppe eller fra Torve og Templer? Gaar der Apostle om, som ikke har Guld eller Sølv eller Kobber i deres Bælte, ej heller to Kjortler, ej heller Sko eller Stav? Lader Nogen den beholde Kappen med, som trækker Kjortlen af ham? Hader Nogen nu Verden og de Ting, som ere i Verden? Lader Nogen sig nu bespotte og bespytte for Sandheden?

— Aa nej, det tror jeg oprigtig talt ikke ... nej, det er der næppe Nogen, der gjør, indrømmede Kaptejnen. Men hvad ... vi er jo kun Mennesker, og Kristendommen maa dog være en Religion ogsaa for almindelige, borgerlige Folk.

Pastor Hjorth tog nu til Orde med foldede Hænder:

— Ja, deri har Du Ret; vi er kun Mennesker og saare skrøbelige Mennesker, langt fjærnede fra det ideale Gudmenneske; men vi kan have godt af at høre saadanne varslende Ord af dem, der kan nænne at tage dem i

Munden uden at have Myndighed som han, der udtalte dem. Saa meget erindrer jeg fra min Religionsfilosofi, at Verdenshistorien er en Udfoldelse af Guds Tanker, at, ligesom han transcendent svæver over den, saa er han immanent i den; og, naar det er Tilfældet, saa maa vi tro, at ... at ... Verdens nærværende Skikkelse ... saa bør vi tro, at ...

... At det, som salig Doktor Pangloss lærte sin Elev Candide, er sandt, afbrød Damberg. Ikke sandt, Støvring?

— Jeg kan, min Sæ'l ikke følge med den nyeste Literatur, sagde Kaptejn Støvring, og Filosofi lærte vi ikke paa Akademiet; det var der kun nogle Højskoleofficerer, der lapsede sig med.

Pastor Hjorth blev forstyrret i Udformningen af den lærde Frase, han havde forsøgt at komponere, opgav den helt og sagde:

— Jeg holder mig til dem, der tror i al Enfoldighed, til de Fattige i Aanden; deres Længsler og Tanker forstaaer jeg bedst. Og Du kan nu holde mig for saa daarlig Præst, som Du vil ...

— Tværtimod, raabte Damberg, jeg holder Dig for en af de skikkeligste Mænd, som nogen Tid har baaret den sorte Kjole, en godgjørende Mand, en ...

— Naa, naa, sagde Præsten smilende og rakte rørt sin Ven Haanden. Jeg siger, jeg forstaar kun den enfoldige Tro og dens Frugter i et retskaffent Levnet, og jeg glæder mig ved det Skjønne, Gode og Glade i Verden som en, rigtignok kun jordisk svag Afglans, men dog et Spejlbillede af Guds Herlighed.

Damberg fortsatte:

— Det gjør Du i Kraft af Dit naturlige gode Hjerte og Dit skikkelige Sind, som en Hedning kan have lige

saa vel som en Kristen. Jeg har i og for sig ikke Noget imod, at man lader sin Egoisme sætte Grænser for sin Opofrelse, men saa skal man ikke kalde sig Kristen.

— Men jeg erkjender slet ikke, at Ens Egoisme har Lov til det, udbrød Pastor Hjorth, og her er et af Skjelnemærkerne mellem det humane Hedenskab og Kristendommen.

— Naa, det erkjender Du ikke? sagde Damberg. En Mand gik fra Jerusalem til Jeriko osv. Jeg substituerer Nutidsstørrelser ind i den gamle Formel. Her ude i Grøften paa Vodrofsvej ligger et Ladegaardslem, som er bleven slaaet halvt fordærvet og blødende af to Kollegaer. En Kapellan og en Sognepræst komme forbi. Mon ikke Ladegaardslemmet fik Lov til at vente længe paa den barmhjertige Samaritan? Hvad mener Du, Støvring?

— Føj for Pokker ... ja, men et fuldt Ladegaardslem! Skulde to saadanne Mænd tage et saadant Svinebæst hjem og befænge hele sit Hus med Utøj? raabte Kaptejnen. Der er da, for en Ulykke, Politistationer, hvor man kan melde, at man har set saadant et Subjekt ligge i Grøften.

— Det er meget fornuftigt og berettiget sluttet fra et hedensk Standpunkt, sagde Damberg. Men den barmhjertige Samaritan sluttede anderledes. Jeg indrømmer for Resten, at den moderne Politistat er en af de Virkeligheds faktorer, som gjør det nye Testamentes Kristendom temmelig malplaceret i denne Verden.

Kaptejn Støvring og Fru Lassen intonerede en dæmpet Snorkeduet, der fik Præsten og Damberg til at le, hvorved Diskussionen standsede. De havde begge Lyst til en Cigar endnu, og Værten foreslog sin Skolekammerat at nyde den i den fri Luft; lidt Kulde kunde gjøre godt oven paa det substantielle Maaltid og den hede hvide Oporto.

Klokken var bleven det meste af 10. Eftermiddagens

graa Frost, der saâ ud, som den pønsede paa ondt, havde nu faaet i Sinde at afsløre sine Planer. Det var blæst op med en bidsk Nordostvind, og en strid, endnu dog kun tyndspredt Sne piskede Ansigterne paa de to Skolekammerater. Kampen, som de maatte føre mod Blæsten og Sneen, berøvede dem Lyst til Samtale. De trængte, som sagt, til at røre sig; men, da de vare komne om paa den anden Side af Søen hen mod Midten af dens Længde, havde de nok af den Sport og besluttede at bruge Midterdæmningen som Gjenvej til Vodrofsvej-Siden. Med hinanden under Armen, med Vinterfrakkens Krave smøget op over Ørene, holdende fast med den ene Haand paa Hatteskyggen, Kroppen bøjet paa Skraa til Modstand mod Stormen, krydsede den lille trivelige Præst og den lange, smalle Pensionist sig frem med Møje under den stærke Sidevind. Pludselig mærker Damberg et Ryk i sin Arm, derpaa slipper Præstens Haand sit Tag i den, og dens Ejermand bliver borte.

— Faldt Du? spurgte Damberg.

— Puh — ja ... laan mig Din Haand ... Tak! Det er besynderligt; der ligger Noget her paa Vejen ... jeg kan ikke begribe, hvad det er ... dér ... Og han berørte med Foden den Gjenstand, han talte om.

Noget som et Suk eller en Rallen fra et levende Væsen lød de to Mænd imøde, men, om det var fra et Menneskes eller et Dyrs Strube, var ikke let at afgjøre.

Damberg, der havde lettere ved at bukke sig end Pastor Hjorth, bøjede sig ned, idet han spurgte Præsten:

— Stødte Du Dig?

— Gud ske Lov, nej! jeg blev kun lidt forskrækket. Hvad er det, der ligger, som jeg faldt over? Det er en stor, blød Gjenstand.

— Det er, saa Skam, et Menneske ... et Fruentimmer

kan jeg føle paa Klæderne. Det er vel en ovre fra Ladegaarden. Hun er sagtens fuld. Bi lidt! jeg har nogle Cigartændere med, som ikke slukkes af Blæst.

En højrød Flamme sprang spruttende og knitrende op i den sorte Luft og belyste de to foroverbøjede Mænd og en sort Skikkelse, der laa sammenrullet som et Nøgle paa Jorden. Tænderen gik ud, en ny blussede op.

— Aa, lad heller være! sagde Pastor Hjorth ... saadanne drukne Kvinder er saa modbydelige.

Damberg nærmede sit Ansigt til Præstens og sagde ham Ordene tæt ind i Øret:

— Men ved en Hændelse drog en Præst den samme Vej, og, da han saâ ham, gik han forbi.

Pastor Hjorth blev halv stødt, halv skamfuld. Samtalen om den barmhjertige Samaritan fra før af randt op for ham. Han sagde i en lidt gnaven Tone:

— Men den Kvinde, her ligger, kan dog ikke sammenlignes med ...

Imidlertid havde Damberg strøget den tredie Cigartænder, bøjet sig helt ned og trukket det Hovedet indhyllende Shawl til Side. Et ligblegt, ungt Ansigt, med et saa troskyldigt Udtryk som et Barns, glimtede frem ved det korte og stærke Lys. Inden Pastor Hjorth fik sin Sætning fuldført, raabte Damberg:

— Se — se — hvor er det et kjønt og fint Ansigt!

Han løftede hende paa Hug med den ene Arm efter at have gjort Ild paa ny. Hendes Hoved faldt som et Stykke vaadt Linned ned paa hendes ene Skulder. Den blonde Haarmasse løsnede sig og strømmede ned over Dambergs Hænder. En varm Blodstrøm susede gjennem den gamle Æsthetiker, der først kastede Tænderen, da han følte en brændende Smerte i Fingrene. Pastor Hjorth rømmede sig og vidste hverken, hvad han skulde gjøre eller sige.

Saa meget havde han faaet at se af det Individ, der laa slængt her i Skarnet, at det ikke var et drukkent Ladegaardslem.

— Hun er ikke frosset ihjel, sagde Damberg, jeg kan føle Hjerteslaget.

— Vi maa dog vist ... hm ... sagde Pastor Hjorth.

— Hvad maa vi?

— Gjøre Anmeldelse paa en Station.

— Aa, jeg vil se Dig hængt. Nej jeg vil bære det stakkels Barn hjem; hun skal plejes og behandles godt. Det er et ganske ungt Barn. Og et Par Politinæver skulde røre ved dette bløde, dejlige Haar! Føl en Gang! Det er som Silke.

— Kjære Damberg, nu bliver du exalteret ligesom i gamle Dage. Du véd jo slet ikke, om det maaske er et meget — ja hvem véd — meget uanstændigt Fruentimmer.

— O, I Kristi Efterfølgere, raabte Damberg bestandig liggende paa Knæ og støttende den afmægtige Kvinde med den højre Arm, idet han gestikulerede ud i Mørket med den venstre; skam Jer! Buk Dig ned og se, Du kan finde en Sten og kaste paa hende, for Du er jo ren! Hvad? Kom! Kast Stenen, men jeg kyler Dig den, min S'æl, i Hovedet igjen.

— Jeg skal gjærne hjælpe Dig med at føre hende hjem, skjønt jeg rigtignok synes, at der var mere fornuftige Maader at yde hende Hjælp paa, sagde Præsten sagtmodig og betænksom, men Din Svigerinde ...?

— Nu skal jeg vise Dig, at jeg tør føre hende hjem trods alt muligt Fruentimmervrøvl. Le I saa kun ad en gammel Idealist! men Idealismen er dog den eneste Livsanskuelse, der kan begejstre En til et Spring ud over den daglige Prosa.

— Nu har jeg fat i hendes ene Arm, sagde Præsten.

Nu var det bedre, Du løftede med, i Stedet for at filosofere.

Pastor Hjorth følte sig nu som den Overlegne, efter at han havde taget sit Parti. Den lille kraftige Mand slæbte dygtigt, medens Damberg stønnede og pustede og var kjed over, at der ingen Droschke var. Præsten lo af, at han kunde forudsætte Droschkers Tilstedeværelse paa Stier og Dæmninger.

Da de endelig stod uden for Indgangen til Villaen, var Damberg badet i Sved, og — han havde mistet Løftelsen. Tanker om, hvad hans Svigerinde vilde sige, om det Hus, der vilde ligge, om hvad han egentlig skulde gjøre med det særegne Fund, krydsede i rivende Fart gjennem hans Hjerne. Dybest i ham var der Noget, der gav Pastor Hjorths Forslag om Politistationen Ret. Præsten derimod, som strax havde fundet Dambergs Forslag exalteret, havde efterhaanden arbejdet sig op til en Art Begejstring for, hvad han kaldte sin poetisk begavede Ungdomsvens modige Idealisme, og beundrede ham til en vis Grad. Han tænkte over, at Augustin havde kaldt Hedningernes Dyder glimrende Laster; gjorde ikke Hedningen Damberg mange Kristne til Skamme?

Begge vaagnede af deres Betragtninger ved et Ryk i Armen. Pigebarnet var vaagnet af sin Bevidstløshed, og hendes første Bevægelse var et instinktmæssigt Forsøg paa at frigjøre sig fra Noget, som hun mærkede holdt hende fangen. Pastor Hjorth sagde:

— Vær rolig! vi vil kun hjælpe Dem.

Lyden af en Menneskestemme virkede strax skræmmende paa Frederikke, som om det var noget Fjendtligt, Noget, der vilde gjøre hende Fortræd. Hun rykkede utaalmodig og vildt igjen i sine Ledsageres Arme.

— Saa, saa! sagde Pastor Hjorth. Vi bringer Dem ind i en varm Stue og giver Dem Noget at styrke Dem paa.

Frederikke blev en Smule beroliget ved den venlige og skikkelige Klang i Stemmen, gav efter for sin Mathed og sank atter sammen.

— Kan Du holde fast, Damberg, mens jeg ringer? spurgte Præsten.

— Det er bedre, Du holder fast, mumlede Damberg forpustet, saa skal jeg hente en Droschke, for det bliver dog bedre at kjøre hen til saadant et Sted, som ...

— Naa, saa Du giver mig Ret? hm! hm! Den barmhjertige Samaritan! Idealisme! Hvad?

— Ring paa! raabte Damberg med en Slags desperat Mod. Saadan vilde han ikke lade sig sætte til Vægs. Forfængeligheden skød atter Hjertet op i ham. Nu vilde han vise sig som en heroisk Idealist. Da det varede ham for længe, inden Nogen kom og lukkede op, ruskede og rev han hidsig i Klokkestrengen og raabte med en Stemme, der skingrede gjennem Korridoren:

— Vi har fundet et sygt Fruentimmer paa Vejen. Sig til Fruen, at der skal laves noget Varmt til hende, og at et af Kamrene oven paa skal gjøres i Stand til hende.

Tjenestepigen, et gammelt surt Inventarium, som Fru Lassen, der var pensioneret Enke efter en Toldkontrolør i en Provinsby, havde bragt med sig til Dambergs Hus, betragtede sin Herre paa en Maade, der egentlig ikke syntes at røbe Forbavselse, men snarere Medlidenhed eller Undseelse over en Person, der ikke er vel forvaret. Hun blev staaende ubevægelig, som paa Vagt, afventende, hvad for Taabeligheder der nu skulde gaa for sig, thi, naar hendes Herre en Gang imellem saâ Fremmede hos sig, var Lisbeth beredt paa, at der maatte ske noget Galt, saadan som han larmede, støjede og disputerede; desuden an-

saâ hun med Bondemistænkelighed alle Kjøbenhavnere for at have en eller flere Skruer løse i Hovedet. Hidtil var der Intet sket, Lisbeth havde takket sin Gud derfor, men der maatte komme noget Galt, det var hun vis paa.

Damberg var saa nervøs opspændt, at han ikke lagde Mærke til, at Lisbeth aldeles ikke ænsede hans Ordre, men blev staaende klemt op mod Væggen for dog at have Ryggen dækket. Damberg og Pastor Hjorth kom trækkende ind med deres Fund. Frederikke gik ganske mekanisk, hendes store, lyse Øjne stirrede tankeløst ud for sig; hendes Træk vare slappe som hendes Holdning; det var hende lige meget, hvad de gjorde ved hende. Men, da de vare komne forbi en Dør, som førte til Kjøkkenet, smuttede Lisbeth hastig derind, foretog en saadan Ilmarsch gjennem Kjøkkenet, at hun naaede Spisestuen en Stund før de Andre, fik Fruen vækket og raabte hende ind i Øret:

— Pas paa, Frue! De har hittet paa Abekattestreger og kommer drivende med en Tøs, som de har hittet.

Hun raabte det saa højt, at Kaptejn Støvring ogsaa vaagnede, gned sine Øjne og gabede med et Suk som en stor Hund.

— Om Forladelse, Frue, sagde han ... hvad var det nu, vi talte om? ... naa det var om ... hø ... naa om, at man ogsaa kunde drive Religion og saadant Noget for vidt ... men hvor er Damberg og Præsten?

Kaptejnens diplomatiske Forsøg paa at skjule sin lange Søvn var aldeles spildt, thi Fruen tog Lampen og ilede ind i Dagligstuen, hvor de to Herrer havde faaet Frederikke placeret i en Lænestol. Hun saâ spørgende, først paa Damberg, saa paa Præsten. Den Første strøg sig gjentagne Gange om Skjægget, rømmede sig og knejste, spekulerede paa en eller anden imponerende Replik, men Kompositionen klikkede for ham. Præsten derimod havde faaet

sit rolige, milde Ansigt igjen, nærmede sig Fru Lassen og sagde:

— Kjære, gode Frue! Vor kjære Damberg vil gjøre en Kjærlighedsgjerning. En saadan bør vi aldrig vige tilbage for, selv om dens Form synes os meget excentrisk. Det er bedre at støde an mod, hvad Menneskene have opstillet som Regel, end ikke at følge Samvittighedens hellige Røst, Guds Stemme i vort Indre. Giv denne ulykkelige Kvinde Husly og Brød, indtil vi faar den fornødne Oplysning om, hvor hun hører hen. Nu er hun halvdød af Kulde. Husk, hvad der staar skrevet: Hvad I have gjort mod en af disse mine mindste Brødre, have I gjort mod mig.

Damberg ærgrede sig, da han saâ, hvorledes Præstens og hans Ords Autoritet spredte det Uvejr, der var trukket op paa Fru Lassens Ansigt; han følte, at han havde taget Luven fra ham, og der svævede ham paa Læberne et Udfald mod Autoritetstroen, mod Vanekristendommen osv., men han indsaâ dog strax, at her var det unyttigt. Han var vred paa alle de Tilstedeværende, misfornøjet med sig selv, kjed af den Situation, han selv havde frembragt, og over Udsigten til at faa denne Forstyrrelse bragt ind i sit Hus; Misfornøjelsen formede sig tilsidst til en hadefuld Stemning mod hele Samfundet, der ikke i Tide gjorde Noget for slige ulykkelige Individer som denne Pige, og som var Skyld i, at Folk som han ikke kunde blive fri for at komme i saadanne ubehagelige Situationer alene paa Grund af, at de vare mere idealt anlagte end Andre.

Anledningen til hele denne sære Situation, Frederikke nemlig, sad sammenkrøben i Lænestolen. Intet Indtryk syntes at naa til hendes Hjerne. Da Fru Lassen tog Lampen for at lade Lisbeth gjøre de fornødne Forberedelser til at huse den uvelkomne Gjæst, og Herrerne ligeledes

forlode Stuen, følte hun dunkelt Mørket og den varme Stueluft som noget Dulmende og Lindrende, og hun faldt atter hen i Søvn eller Bevidstløshed. Præsten blev ved at tale for Fru Lassen, der ikke turde eller kunde sige ham imod, om end en Følelse af, at det Hele var noget splintrende Galt, bestandig knurrede i hende. Lisbeth var den, der hurtigst fandt sig i Tingen som et *fait accompli;* Frederikke blev overladt til hendes Besørgelse og blev bragt i Seng i et Kammer ved Siden af Lisbeths paa Kvisten. Kaptejnen var tavs under det Hele; han var kjed af at gaa Glip af L'hombre og Toddy den Aften, thi Damberg var helt kommen ud af Stemning til Sligt; Pastor Hjorth erklærede, at han var træt, og brød tidlig op. Han og Kaptejnens Vej faldt til forskjellige Sider. Da de toge Afsked paa Dosseringen, fik Kaptejnens Skuffelse over den forstyrrede Aften Form i følgende Ord:

— Hør, ved I hvad, godt Folk? I er D—t—m— alle mer eller mindre anstukne af vor Tids Pest, jeg mener Socialismen. Og det kommer af, at I aldrig har lært militær Disciplin. Det kan ikke nytte, at Du vil sige mig imod, gamle Hjorth, for jeg har Ret. Farvel! Nu har jeg sagt min Mening.

Pastor Hjorths Sind blev gjennemfuret af en hel Del modsatte Stemninger, da han gik hjem. Først glædede han sig over, at det var ham, der havde sat Sagen igjennem, over, at »det Ideale« hos ham selv havde vundet Sejr over de verdslige Hensyn, at det egentlig var ham og ikke Damberg, der havde gjort Noget i Retning af den barmhjertige Samaritans Kjærlighedsgjerning og præsteret, hvad han kaldte et Spejlbillede, der gav Afglans af den guddommelige Kjærlighed. Men saa kom det Spørgsmaal op for ham, hvad han vilde have gjort, hvis de havde fundet det syge Fruentimmer nær ved hans Hjem; om han,

trods sin Kone, der ikke var slet saa modtagelig for hans Formaninger som hans stadige Tilhørerinder af Bourgeoisiet, kunde have skaffet den lurvet klædte Plebejerske Nattely i sit Hus. Nu, Spørgsmaalet forelaa jo ikke, det var jo overflødigt at drøfte det. Og dog paatvang det sig. Han burde naturligvis have tiltvunget sig Pigens Optagelse i sit Hus, og, naar han burde det, vilde Gud nok have givet ham Kraft til at kunne det. Ja — mon det var saa vist? Han saâ sin høje, magre Kone med det myndige Ansigt staa for sig, hende, til hvem der paa Grund af hendes svagelige Helbred maatte tages et saa ængsteligt Hensyn ved alle Lejligheder; hun, som til Gjengjæld for, at hendes Svagelighed altid holdt hende bundet til Hjemmet, herskede saa uindskrænket i dette Hjem, at han for at blive fri, saa ivrig søgte Omgang og Beskjæftigelse udenfor Hjemmet. Han var nær ved at takke Gud, fordi han ikke havde sat ham paa en saadan Prøve. Han fordybede sig i den trøsterige Tanke om *Providentia specialissima*, der kjærligt havde lagt Begivenhederne saaledes til Rette, at han, Pastor Hjorth, havde kunnet udrette, hvad han gjorde, i Dambergs Hus, og, jo mere han tænkte paa Forsynet, paa sig selv og paa sin Kone, desto mere beundrede han den styrende Visdom i Tilværelsen. Hans optimistiske Natur fandt sig tilfreds med, som det Hele var gaaet; han kom hjem, gik i Seng og sov ind i Fred med sig selv og Alverden.

X.

— Naa, linder det saa lidt? spurgte Lisbeth Frederikke den næste Morgen tidlig. Den gamle Pige sad paa en Stol foran Sengen i Nattrøje og Uldklokke med Trætøfler paa de vældige Fødder i de sorte Uldhoser. Hun havde

lige rakt Frederikke en rygende Kop Kaffe, efter at hun havde blæst paa den, som om hun serverede den for et lille Barn.

— Tak skal De have! sagde Frederikke.

— Selv Tak! Er Jomfruen ellers saa fin paa det, at hun siger D e til Folk. Det er vel, fordi hun har saadan en mageløs fin Garderaabe. — Og Lisbeth pegede haanlig paa Frederikkes elendige og faa Klædningsstykker, som hun Aftenen i Forvejen havde rullet sammen i en Bylt og kastet hen i en Krog.

— Naa De ... Du er fra Landet? spurgte Frederikke.

— Jo, med Jomfruens Forlov, det er jeg. Men Jomfruen er sagtens fra Kjøbenhavn, siden hun smider sig saadan paa Vejene ved Nattetid som en anden Skærslibertøs.

Frederikke saâ bange op paa det store Bondefruentimmer med Underbiddet og de to gule udstaaende Tænder, der gav hende et bidsk Udseende. Hver Rynke i hendes rødbrune Ansigt holdt sig saa ubevægelig som Furerne i pløjet Jord. Alligevel fandt Frederikke noget større Tryghed ved Nærværelsen af et Væsen, der ikke i social Henseende var højere paa Straa end hun selv, og de haarde Ord fandt hun ikke saa urimelige, thi det var jo aabenbart, at det var Tjenestepigen i Huset, der vilde faa Ulejligheden med en saadan Gjæst. Da Frederikke med Forbavselse havde set sig om i det pæne Værelse, spurgte hun Lisbeth:

— Hvem er jeg hos? Hvordan er jeg kommen her?

— Han selv, Manden, eller som man jo skal kalde dem i Byerne, H e r r e n, har jo selv slæbt Dig herind. Han hitter jo paa saa mange Tossestreger de Gange om Aaret, han sidder og drikker til Pægls med nogle andre Nogle. Ellers er han ikke slem til at drikke. Saadant

Noget kunde da en fuld Bonde aldrig finde paa; men herinde er de jo Allesammen saadan nogle Komediemænd.

Frederikke blev lige klog efter den Besked. Hun havde imidlertid drukket Kaffen; Lisbeth havde taget Koppen og sat den fra sig, men satte sig igjen paa Stolen ved Sengen. Skjønt hendes Ansigt ikke røbede det ringeste Tegn paa, at hun vilde spørge, ja skjønt hun ikke en Gang saâ paa Frederikke, mærkede denne dog af hendes Dvælen, at en Bekjendelse ikke vilde være hende ukjær; desuden følte Frederikke, oprigtig talt, selv Trang til lidt Meddelelse saa vel som til lidt Fritten, nu da Reaktionens Ro i Sind og Krop var fulgt efter den stærke Krisis, nu da Hygge og Lunhed slog hende imøde i Stedet for Nøgenhed og Kulde. Men det Vanskeligste var at finde Lejlighed til at bryde Isen. Lisbeth vilde have havt lettere derved, men med den for Bønder ejendommelig stive Etikettefølelse fandt hun, at det var den Fremmede, der skulde begynde. Da Pavsen havde varet lidt, sagde hun:

— Ja nu maa jeg nok ind og faa noget Tøj paa mig; men hun gik ikke, hun blev siddende uden at røre sig. Et Øjeblik fløj Frederikkes Øjne rundt i Værelset, hvis oliemalede Vægge og gibsede Loft forekom hende uendelig elegante; hun opdagede, hvor fin den Seng, hun laa i, var; men Glæden var kortvarig; et Øjebliks Reflexion bragte hende paa det Rene med, at hun inden en stakket Frist maatte forlade al den Herlighed; hun kom da til at græde og udbrød:

— Gud! At et Menneske dog kan blive saa ulykkelig som jeg!

— Han er vel rendt for at slippe for at betale til Barnet? bemærkede Lisbeth i den roligste Tone af Verden. Dette ugenerte Spring lige ind *in medias res*, denne sikre, objektive Vurdering af Situationen sprængte alle Betænke-

lighedernes Skillevægge hos Frederikke, og i en tidt af Graad og Hulken afbrudt, men dog med ikke saa ringe Tungefærdighed udført Fortælling gav hun Lisbeth et Omrids af sin Livshistorie. Da hun tav, sagde Lisbeth:

— Jeg fik ikke at vide, hvad han er.

— Han er ... ja han er ... nu er han Kunstner.

— Det var s'gu ogsaa En at indlade sig med, saadan En, der rejser rundt og æder Blaar og fanger Knive i Luften saa paa Roskilde, saa paa Ringsted, saa paa Kjøge Markedsdag. En Bondekarl kan Sognet dog skaffe En fat paa og holde ham til at betale, hvad han skal.

— Ja det er nu ikke saadan en Kunstner, bemærkede Frederikke lidt stødt; han spiller rigtige Mennesker, ligesom de gjør paa Frederiksberg Morskabstheater, og han synger Viser, som saadan er lagt ind imellem Talen, og det kaldes Poesi.

— Det Ene kan være ligesaa godt som det Andet, erklærede Lisbeth med den største Ligegyldighed for alle æsthetiske Distinktioner; for alle saadanne Nogle er Landløbere, enten de saa staar paa Hovedet eller paa Benene.

— Hvad skal jeg dog gjøre? raabte Frederikke og vred Hænderne i et nyt Udbrud af Fortvivlelse.

— Du skal staa op, naar jeg faar lagt lidt i Kakkelovnen hos Dig, svarede Lisbeth, for det ligner ikke Noget at ligge og bøle i Sengen helt op ad Formiddagen, saadan som de Sæ'le gjør her i Huset. Men saadan gjør alle Mennesker i denne halvtossede By.

— Men jeg kan dog ikke blive her.

— Næ—æ—j.

— Og hvad saa?

— Det véd jeg s'gu 'tte.

Dermed rejste Lisbeth sig og gjorde Ild i Ovnen, tilsyne-

ladende uden at ænse Frederikkes Suk og Graad. Da hun var færdig, gik hun ud af Stuen, idet hun brummede:

— Du kan ligesaa godt lade være og tude og skabe Dig, for det bliver dog ikke anderledes for det.

Damberg havde drukket nogle Glas Vin endnu, efterat han var bleven ene om Aftenen; han havde følt Trang til at stramme sig op fra den Flovhed og Nedslagenhed, som han følte efter det Skridt, han saa ubesindigt havde gjort i et Anfald af idealistisk Humanitet. Det lykkedes ham ogsaa at faa sin Stemning oparbejdet igjen. Han saâ det kjønne blonde Hoved i det flatterende Lys af den flammende Cigartænder, og i de Novellefragmenter, som hans Fantasi digtede omkring dets Ejerinde, naaede han ét Virkelighedsmoment: at det var en af en utro Elsker forladt Pige, der havde tænkt paa Selvmord. I Tanken rasede han mod det vanvittige, Natur og Sandhed fornægtende Samfund; han vilde tage sig af denne Pige, han vilde, som han udtrykte sig indvendig, udvikle hende idealt; han vilde kjøbe et Sted paa Landet, hvor hun skulde figurere i en Idyl mellem Lam og Geder; han saâ det smukke gule Haar flamme i Aftenlyset, naar hun sad hos ham paa Bænken udenfor Huset med Udsigt til Sø og Skov, medens han læste for hende; han saâ hende selv ligge henstrakt mod Skovens dybe Baggrund, som en Correggios Magdalene, men ikke bodfærdig, ikke læsende en Pønitentsepsalme, men i Goethe og drømmende recitere af Digtet: Vor Gericht:

Mit wem ich mich traute, das sag' ich euch nicht.
Mein Schatz ist lieb und gut,
Trägt er eine goldene Kette am Hals,
Trägt er einen strohernen Hut.

Han faldt i Søvn med denne Strofes Klang i Øret.

Men, da han vaagnede sent den næste Morgen, og Gaarsaftenens Æventyr fra en dunkel Taageplet trængte sig frem i Erindringen og antog en hel Skys Former, medens han vaskede sit Ansigt i det kolde Vand, syntes han, at han havde baaret sig ad som et Barn, som en Don Quixote. Han, der elskede Fred og Ro og en beskjæftiget Lediggang: at slaa op i en halv Snes forskjelligartede Bøger i Dagens Løb og læse et Par Sider af hver, at blade i sine Samlinger af Kobberstik, Litho- og Fotografier, at slaa nogle Akkorder an paa Klaveret, at pusle lidt med Blomster o. dsl., skulde han kunne paatage sig at opdrage et Pigebarn, maaske et dumt, uopdragent, malpropert, plebejisk, ja maaske endog uanstændigt Fruentimmer? Damberg var altid om Morgenen kritisk lige over for sig selv. Naar en god Frokost med et Glas god Portvin havde opildnet hans Livsaander, naar dernæst hans ovennævnte Beskjæftigelser havde adspredt ham, og naar endelig en substantiel Middagsmad med et Par Glas af hans selvforskrevne Bourgogne havde opstemt ham, saâ han i høj Grad ned paa de to halvgamle Kvinder, der syslede om ham og skaffede ham den Komfort, hvori han hvilede, som paa to Slavinder; han var Alexander Magnus, Fru Lassen og Lisbeth, eller egentlig talt hele Danmarks Befolkning, vare Slyngler tilhobe. Men om Morgenen gik det op for ham med drillende Klarhed, at disse to kvindelige Individer, som aldrig sagde ham imod, virkede sammen i Forbund bag hans Ryg, og at den døve Fru Lassen, der altid roste ham, altid gav efter for ham i Ord, alligevel ordnede Huset, som hun vilde, og egentlig ikke brød sig det mindste om de tusinde Reformplaner om Aaret, som han fremsatte i Retning af Husførelse og hjemlige Arrangements. Før Frokosten kunde Damberg være ligefrem »zerrissen«; han ærgrede sig over, at han, der længe før

nogen Anden havde set, at Oehlenschläger havde forfusket de nordiske Æmner, som han udtrykte sig, at han, Damberg, som havde havt den Plan i en dramatisk Trilogi at behandle Ragnaroksmythen i Eddaens ægte Aand, som i Tankerne havde syslet med en Fortsættelse af »Faust«, hvori Goethes, Lenaus Digtninger, Christopher Marlows: *Life and death of Dr. Faustus* samt Calderons *El mágico prodigioso* skulde sammenarbejdes til en højere Enhed, at han var født i dette elendige Land, hvor Alt sammensvor sig til at stække en højtstræbende Genius's spændte Vinger. Og saa gik det ud over Kancellibygningens Maskineri, ja selv over hans Ungdomsven, Pastor Hjorth, der havde reddet ham ud af Sølen i sin Tid. Men, skinnede Solen saa blankt ind til ham, medens han lagde den sidste Haand paa sit Toilette, kunde han blive blød, smelte hen i en filanthropisk Broderkjærlighedsfølelse og føle Trang til at gjøre en eller anden Kjærlighedsgjerning; det blev gjærne derved; kun en Gang imellem, naar han følte sig særegent opildnet, sendte han et ret spendabelt Pengebeløb til Pastor Hjorths Velgjørenhedsselskab, efter forgjæves at have spekuleret paa en mere personlig, mere selvstændig Handling i velgjørende Retning, der kunde bevise, at den idealistiske Humanitet mindst formaaede lige saa meget som Kristendommen.

Hr. Damberg var længe om at klæde sig paa den Morgen. Med Gru forudsaa han en Diskussion med Fru Lassen ved Frokostbordet om den løjerlige Gjæst, han havde bragt til Huse. Hvad skulde han gjøre? I sit Hjerte fandt han, at, hvis hans Kusine, som hun naturligvis gjorde, foretog en øjeblikkelig Henvendelse til Politiet og derpaa følgende Affærdigelse af Gjæsten, saa var det det eneste Rigtige og Bekvemme for ham; men paa den anden Side vilde Eftergivenhed her være at dale ned fra

den ideale Højde og at sætte sig paa almindelige Filistres og Politistatsundersaatters Niveau. Men hvad var det? Trin lød ude i Haven, det maatte være En, der vilde til ham. Han kikkede bag den nedrullede Persienne. Uh! Det var Pastor Hjorth. Mere Vrøvl altsaa! Det gjaldt om i en Fart at indtage en Position. Damberg fik sin Slaabrok kastet om sig, rev Skjorten til Side, saa Halsen blev blottet paa ham som paa Portræter fra Revolutionstiden, satte sig i en Lænestol for Bordenden i sit Studereværelse med Hovedet i begge Hænder. Da Lisbeth, efter at have lukket Pastoren ind i Korridoren, bankede paa hans Dør, raabte han saa højt, at Vedkommende nødvendigvis maatte høre det:

— Jeg er ikke hjemme for Nogen som helst.

— Jo, for mig nok, lød Præstens Stemme ude fra Korridoren.

Damberg gjorde ingen yderligere Indvending, men blev siddende i den nys indtagne Stilling uden at besvare sin Skolekammerats: God Dag, kjære Ven; Tak for igaar! med Andet end et distræt Nik.

— Jeg vil fortælle Dig ..., sagde Pastor Hjorth og rykkede en Stol frem til Sæde for sig selv; men Damberg afbrød ham med hul Stemme:

— Kjære, Du maa gaa Din Vej. Jeg er i en saadan aandelig Opløsningstilstand, at jeg virkelig ikke kan tale med Nogen. Ja ... undskyld mig, men jeg er ikke som I Andre. Jeg har aandelige Kriser, som I ikke kan dømme om.

Pastor Hjorth saâ deltagende paa ham og sagde vemodig:

— Ja, den Trøst, som jeg kan skjænke Dig, véd jeg jo, at Du forsmaar.

— Jeg har kun Stoikernes Trøst efterhaanden gjennem

Erkjendelsen af alle ydre Ting som ἀδιάφορα at arbejde mig gjennem αὐτάρκεια op til ἀπάθεια, den guddommelige Marmorro, hvori alle Affekter stivne i Krystalformer.

Der var under denne Replik foregaaet en Stemningsvexling hos Damberg. Han havde begyndt med ved en tragisk-zerrissen Holdning at ville imponere og distancere sin godtroende Ven; men, da han saâ de lette Trækninger af Misfornøjelse, som krusede Præstens glatte og glade Ansigt ved de græske Ord, hvad der altid var Tilfældet, naar han hørte græske Citater af Damberg, da de paa en drillende Maade mindede Præsten om, at han rent havde glemt Græsken, kom Disputerelysten op i Damberg, der forresten kun kunde nogle Fraser af det Græske. Han glemte nu sine heroiske Planer om at vise Præsten bort med aandelig Myndighed og vedblev:

— Den Kristendom, som I prædiker, som for Resten er meget forskjellig fra Apostlenes Kristendom, der forudsatte, at Verden skulde gaa under i den dalevende Generation, giver altid Menneskene Anvisning paa Noget, der ligger uden for dem selv. Konsekvent gjør den al Stræben overflødig; dens Tilhængere bør i Grunden sidde med Hænderne i Skjødet og vente paa, at Naaden skal falde ned i det. I Ulykken lærer den Kristendom at bede, den lærer at ty hen under Moders Skjørt ligesom skræmmede eller uartige Børn i Stedet for at opmande dem til tapper Kamp mod Sorgen og til Sejr over den.

— Det faar man jo netop Styrke til ved Bønnen, svarede Præsten. Men, kjære Ven, jeg er ikke kommen for at disputere om Dogmatik og Moral, men for at ...

— Hvad behager? Bør Du ikke hvert Øjeblik være rustet til Strid netop for T r o e n, det, som Protestanterne jo sætte som det Højeste.

— Troen behøver ikke mit Forsvar, den staar nok

foruden det, bemærkede Pastor Hjorth med en frygtsom Antydning af Utaalmodighed. Det er en ren praktisk Sag, jeg vilde tale om.

Aux autres, mon cher, sagde Damberg; jeg er det mest upraktiske Menneske, véd Du jo. Paa de Omraader er jeg et Barn som alle Idealister.

— Ja, men igaar paastod Du jo, at Du havde Mod til at gjøre den barmhjertige Samaritans Gjerning lige over for de ringeste og mest foragtede Personer, og, naar jeg gaar ud fra det, saa mener jeg —

Lisbeth aabnede Døren paa Klem og sagde:

— Jeg skulde bede Herren om at komme ind og spise Frokost.

— Jeg vil ingen Frokost have, snerrede Damberg.

Paa Lisbeths Ansigt læstes, at hun var akkurat lige glad; over Pastor Hjorths fôr en let Sky af Skuffelse, thi han vilde nok have Frokost. Han havde været tidlig oppe og var løbet om for at skaffe Oplysninger om det paa Dæmningen fundne Fruentimmer. De fyldigste og mest detaillerede fik han hos Overkrigskommissær Gormsen. Han anede, at Dambergs Frokost ikke vilde være saa tarvelig endda, og sulten var han. Under andre Omstændigheder vilde han imidlertid utvivlsomt have resigneret, da hans Skikkelighed og ringe psykologiske Evne var vant til at tage Dambergs Stemningsevolutioner for fuldt Alvor, ligesom hans Respekt for sig selv vilde have forbudt ham at besøge ham to Dage i Træk. Men nu havde han en Sag, som han betragtede det som sin Pligt at ordne; han blev paa sin Post. Det er ikke let at bestemme den lønlige Andel, som Haabet om en god Frokost muligvis havde i at staalsætte den brave Mands Villie; det var af den Slags Motiver, som næppe dukke op over det Ubevidstes Overflade, før de ved et Magtsprog af Vedkommende kyses ned i

Dybet igjen. Pastor Hjorth blev altsaa og fortalte Damberg, hvad han vidste om den Pige, de iaftes havde bragt til hans Hjem, og ytrede sin dybe Bedrøvelse over, at den kristelige og sædelige Opdragelse, hun havde faaet i et af Landets mest renommerede Tjenestepigeinstituter, ikke havde været stærk nok til at holde hende fra det skjæbnesvangre Skridt paa Lastens Bane. Han fortsatte sin før afbrudte Tankegang:

— Naar Du nu altsaa, kjære, gamle Ven, med Din poetiske Sjæls hele Ildfuldhed igaar erklærede Dig mod at gaa den sædvanlige Vej, som man i vort ordnede Samfund plejer at gaa med slige Individer, saa kan jo saadanne ophøjede Følelser kun glæde En; men mener Du dog nu ikke, efter nøjere Eftertanke, at der blev sørget bedst for Vedkommende, naar man lagde hendes Skjæbne i Hænderne paa de rette Autoriteter, der virkelig i vor Tid er humane ... og ...

Nu kom Fru Lassen og gjentog Opfordringen til at spise Frokost.

Damberg havde opgivet sin forrige Position, uvilkaarlig revet med af sin nye polemiske Stemning, saa han, uden at mindes sin asketiske Beslutning om at undvære Frokost og sit faste Forsæt at faa Pastor Hjorth paa Døren, selv aabnede Døren til Spisestuen og skød Pastor Hjorth først ind. Dennes Øjne holdt en flygtig Revue over det dækkede Bord, hvis Resultat: Sardiner, Skinke, kold And, Roquefort-Ost etc., frembragte en ganske lille Forøgelse af Øjnenes Glans. Havde han ikke været i en saadan Railleurs Hus, vilde han ugenert og naturlig have udtalt sin Glæde over Guds Gaver. Man satte sig tilbords. Damberg, der havde gjemt Pastor Hjorths sidste Replik, brød ud:

— Du talte om Autoriteterne i vor Tid! Vor Tid! Bureauernes Aarhundrede, hvor Godgjørenheden sættes i

System, hvor de saa kaldte Filosofer haaner den spekulative Intuition og vil underordne Aandslivet under mathematiske Formler. Jeg vil hverken have med vor Tids videnskabelige eller praktiske Autoriteter at gjøre. Jeg vil bekæmpe dem til min sidste Blodsdraabe.

— Saa skal altsaa Fru Kringelbergs forrige Pige blive her i Huset? spurgte Præsten saa højt, at Fru Lassen kunde høre det. Hvad mon Din Kusine vil sige om det?

Fru Lassen, der havde faaet fornøden Underretning af Lisbeth, gav nu ogsaa sit Besyv med og sagde:

— Det er da ikke Din Mening, Damberg? For, naar Du vidste, at hun ... ja ... hvordan skal jeg udtrykke mig?

— Jeg har sagt ham det, Frue, sagde Pastor Hjorth, og ... om det saa kun var af Hensyn til Dem, saa maa hun jo bort. Jeg skal personlig tage mig af hende, og, skjønt Velgjørenhedsselskabet ikke plejer at antage sig den Slags Trængende, skal jeg dog udvirke, at ...

Damberg fôr hidsig op, knækkede Foden af sit Sherryglas og raabte:

— Jeg foragter Jer Akkomodationsmoral. Enten skal den Kvinde stenes af Alle, som er rene, eller ogsaa skal man erkjende, at hun har været i sin fulde Ret til at følge sit Hjerte og sin Natur. Har hun elsket, er der Intet dertil at sige; Kjærligheden er den rette Legitimation for en Forbindelse mellem Mand og Kvinde; men I Præster indvier over en lav Sko Fornuft- og Spekulationsgiftermaal, der kun er privilegeret Utugt. Jeg vil hædre den Kvinde, jeg vil yde hende min dybeste Anerkjendelse, hvis hun har elsket lidenskabeligt ...

Fru Lassen rejste sig og sagde:

— Saadan Noget kan jeg, ved Gud, dog ikke høre paa. Du véd, jeg hører daarligt, saa Du kunde dog gjærne tale lidt sagtere.

Damberg havde talt sig ind i en saadan Ekstase, at Pastor Hjorth, som saâ hans Kinder blive rødplettede og hans Øjne funkle, ikke turde eller vilde sige ham imod. Han gjorde nu et Forsøg paa at stemme ham ned ved at sige med dæmpet Stemme:

— Jeg vilde have talt med den Kvinde, talt alvorligt og formanende og dog kjærligt og trøstende.

— Det vil jeg gjøre, sagde Damberg.

— Jeg vilde have sørget for en Plads paa Fødselsstiftelsen.

— Hun skal ikke paa Fødselsstiftelsen.

— Altsaa, Du vil have, at hun her i Huset ...?

— Huset er mit. Jeg er Herre her.

— Men bedste Mand ... hm ... Din Kusine

— Behøver ikke at tage sig af den Ting.

— Men ... men ... der skal jo, rent ud sagt, hentes Jordemoder.

— Det gjør jeg selv.

— Du? Ha, ha, ha, men Du er jo exalteret.

— Det vil jeg være. Saa kan I Andre være snusfornuftige, for det vil jeg ikke være. Kommer I med Jeres Politi, barrikaderer jeg Dørene. *My house is my castle.*

Fru Lassen blinkede tyssende til Pastor Hjorth. Resten af Frokosten fortsattes i Tavshed. Da Præsten tog Afsked, fulgte Fruen ham ud og sagde til ham i Gangen:

— Han gjør det ikke. Det er bare saadan en Flyvegrille.

Uheldigvis talte Fru Lassen, som mange døve Mennesker, lige saa højt til Andre, som Andre tale til dem, saa at Damberg hørte det. Det fæstnede end yderligere hans Beslutning om at trodse Sagen igjennem og at vise sig »ideal«. Da han blev ene, tænkte han paa sin endnu ubekjendte Gjæsts Historie, og, jo mere han syslede med den,

desto mere Poesi fik han ud af sin Situation ved Søen den foregaaende Aften; han fik Taarer i Øjnene, satte Pen til Papiret og skrev en fire fem Ottavestanzer, hvori han besang den kolde Vinternat, det sorte Vand, den sammenrullede Skikkelse osv. osv., saa var han træt og puttede det begyndte Digt ind i en struttende Mappe, der indeholdt hele Dynger af slige paabegyndte, aldrig fuldførte Digte. Hans Plan var at ende sit Arbejde med et vældigt Angreb paa Samfundet, en begejstret Hylding af Kjærlighedsbørn, broderet over Edmunds bekjendte Monolog i Kong Lear, der skulde glide over i en Hymne til Venus *à la* Swinburne. Men nu var han, som sagt, træt, lagde sig paa sin Sofa og faldt snart i Søvn over første Bind af Lotzes »Mikrokosmos«, som han havde ejet i flere Aar, men hvoraf kun en Snes Blade af samme første Bind vare opskaarne.

Nede i Kjøkkenet talte Fru Lassen og Lisbeth om Situationen. Lisbeth udtalte mod Slutningen af Samtalen de trøstende Ord:

— Hun kan godt en Maanedstid hjælpe til med lidt Smaavask og Strygning; det véd jeg fra den Tid, en anden En var kommen galt afsted. Saa kan hun da altid være Føden værd. Og, naar det kommer saa vidt, skal jeg nok sørge for, at hun kommer ud paa den Anstalt, som der jo er her i Byen for dem, som saadant Noget vederfares.

XI.

Den Orden, der herskede i Husets daglige Førelse, den Stilhed, hvormed Alt gik, dels paa Grund af, at Lisbeth ikke holdt af at tale, og at Fru Lassen daarlig kunde høre, dels fordi det lange Samarbejde mellem disse to havde af-

født konstante Former og bestemt afgrænset hvers Forretninger, gjorde Frederikke godt. Fru Lassen var i Begyndelsen noget kold og tilbageholdende, men, da hun opdagede, at Frederikke gjorde »pænt Stupigearbejde« og forholdt sig tavs og ydmyg, svandt den Fornærmelse noget, som Fruen først syntes, at hun burde føle paa Moralitetens Vegne. Fru Lassen saâ saa godt som aldrig andre Damer, hvis Konvenientsmoral stadig kunde minde hende om, hvorledes man skulde være tilmode lige over for Livets uregelmæssige Fænomener, og selv var hun af en godmodig, let og flad Natur, uden Kanter, og hendes Døvhed i Forbindelse med det sorgfrie, vegeterende Liv, hun havde ført i sin mangeaarige Enkestand efter sit barnløse Ægteskab, lod hende gaa op i Dagens og Vejens Smaasysler, som hun besørgede med pillen og proper Omhyggelighed. Naar hun talte med Lisbeth om Andet end, hvad der umiddelbart laa for, var det om svundne Tider, den Gang hun og hendes Mand, som hun altid kaldte salig Kammerraaden, vare regnede blandt Kjøbstadens *beau-monde* og endog bleve inviterede til Middag paa Omegnens Herregaarde. Mod Dambergs Extravagancer herskede der en tavs Alliance mellem Fru Lassen og Lisbeth; dens Politik var aldrig at sige ham imod, men vente, til han glemte sin Kaprice, for saa at gjøre, som de selv vilde, men Fru Lassen kunde ikke lide, at Lisbeth aabent udtalte den Mangel paa Respekt, som hun nærede for Husherren; ethvert Udbrud af den Art viste hun tilbage med Ytringer som: Han er klog paa Ting, som vi ikke forstaar os paa, eller: Han giver Meget bort til fattige Folk, eller: Du kan jo se, at han magelig kan disputere sig sin Ret til og det endda med en Præst. Først om Eftermiddagen, naar der intet Mere var for Frederikke at gjøre, kom Savnet, Sorgen og Graaden, mens hun sad og syede i sit Kammer,

enten ene eller i Selskab med Lisbeth, der akkompagnerede hendes Graad med: Aa, ja! Ja, det er galt, ja det er saagu'. Men det er ingen Nytte til at græde ... Det er ikke værre for den Ene end for den Anden osv.

Fru Lassen havde ikke i mindste Maade hentydet til Frederikkes Existents i Dambergs Nærværelse. Han var ganske tavs en Uges Tid efter hin Samtale med Pastor Hjorth og sin Beslutning at gjøre noget Extraordinært for den unge Pige. Sagen var, at han ikke kunde finde nogen Form for denne Beslutnings Iværksættelse. Tanken derom beskjæftigede ham, men en lønlig Selvkritik fulgte altid bag efter hans Udkast til at »udvikle det Ideale« i hende; samme Selvkritik fortalte ham, at det var Fantasteri. Han var virkelig nedslaaet derved; thi der skød i saadanne kritiske Øjeblikke Strejflys hen over hans tilbagelagte, ikke saa korte Liv, og de viste ham en Masse Tilløb og Forspring, en Masse Muligheder i ham selv, som han ikke havde villet eller kunnet faa Noget ud af. Nu havde han gjort et nyt Forsøg. Og hvorfor? Var det af Menneskekjærlighed eller af Forfængelighed? Han havde endnu ikke talt et Ord med den, som han havde paastaaet, at han kunde trøste og styrke ligesaa godt som og bedre end Præsten. Nu idag, hele otte Dage efter hendes Ankomst, maatte det dog ske; der maatte gjøres en Begyndelse. Men den Kjærlighed, der skulde drive Værket, kunde han ikke faa fat paa i sig selv. Han greb sig i at lave en *mise en scène*, i at udspekulere smukt klingende Repliker, gjøre en virkningsfuld Entré i Frederikkes Kammer, hvor han forestillede sig hendes Stilling og Udseende, og han blev led og kjed af det Hele. Han sank hen i en Rugen over sin egen indre Tomhed og en oprivende Tvivl, om den »Idealitet«, som han ellers troede sig i Besiddelse af i Modsætning til de fleste Mennesker, ikke var »lauter

Affektation«. En Eftermiddag sprang han op fra sin Sofa, efter forgjæves at have søgt at læse sig til Glemsel af sig selv i en Digtsamling af Swinburne, som i det sidste Aar havde været hans Yndlingsdigter. Som Drenge, der ikke kunne tage en Beslutning, slaa Plat og Krone eller tælle paa deres Knapper for at naa til en Afgjørelse, slog han op i Bogen paa Maa og Faa, efter at have bestemt, at, hvis de Vers, han tænkte paa, stod paa et lige Pagina, skulde han strax tale med Pigen, ellers ikke. Sidens Nummer blev lige, og Damberg løb hurtig op ad Trappen til Kvisten, idet han mumlede: »Jeg er bleven 55 Aar og er ikke kommen videre!«

Paa hans Banken svarede Lisbeths karleagtige Røst. Da han kom ind, faldt Vintereftermiddagens Skjær ind i Stuen. I den gule Tone flimrede de fine Dun paa Pigens Læber og Hage og gjorde Profilens Kontourer bløde, ligesom disede. Hun sad bøjet over sit Sytøj, ligesom Lisbeth over sit; den Sidste havde taget Plads paa en Skammel. Lisbeth kastede et flygtigt, ligegyldigt Blik paa sin Herre; Frederikke bøjede Hovedet dybere ned over Sytøjet; hun rødmede, og hendes Hjerte bankede.

Damberg betragtede Lisbeth som et rent idiotisk Fruentimmer; han havde paa Grund af hendes Grimhed og Tværhed næppe talt ti Ord med hende i den Række af Aar, hvori hun havde været i hans Tjeneste. Han sagde til hende i en Tone, der vel ikke var bydende, men saa ligegyldig, som om han talte til en livløs Gjenstand:

— Vil De gaa ud et Øjeblik.

Lisbeth rejste sig op paa Hænderne med stor Langsomhed og Omstændelighed og slæbte Benene efter sig ud af Kammeret. Damberg knipsede med Fingerspidserne af Utaalmodighed.

Med den maniererede Fyndighed i Tonen, som vankel-

modige og svage Mennesker formaa at forcere sig op til, naar de endelig ere drevne til med et fortvivlet Hug at kløve den Haardknude, som endeløs Frem- og Tilbage-reflekteren har snæret om dem, udbrød Damberg:

— Jeg kjender Deres Historie i dens store, almindelige Træk. Jeg vil sige Dem, at jeg ikke har den ringeste Bebrejdelse at gjøre Dem. Jeg betragter Samfundets Ordning som yderlig slet. Jeg har en dyb Foragt for den konventionelle Moral, som er skabt af de usleste Hensyn til Højre og Venstre.

Frederikke saâ paa Skraa op paa ham fra sit Sytøj med en frygtsom Forbavselse. Udtrykket i hendes Ansigt viste, at han ligesaa godt kunde have talt Hebraisk til hende.

— De forstaar mig jo nok? fortsatte han.

Frederikke rødmede og rystede paa Hovedet. Det var, som et smerteligt Sting skar igjennem Damberg. Han befandt sig som en Mand, der ædelmodig vil give en Fattig et Guldstykke, men ikke kan faa ham til at modtage det, fordi den Fattige aldrig har set en saadan Mønt og anser den for Regnepenge. Han gik op og ned ad Gulvet og søgte efter Tanke- og Ordsmaamønt. Endelig spurgte han:

— Synes De da selv, at De har begaaet, hvad der kan kaldes Synd?

— Ja, svarede Frederikke næppe hørlig.

Damberg trak paa Skuldrene.

— Det har vel en Præst i sin Tid lært Dem, sagde han.

— Nej, det var en Skolelærer, der læste med os paa Institutet, sagde Frederikke.

— Er De vis paa, at han talte sandt?

— Ja—a—a.

— Hvorfor?

Frederikke ønskede inderlig, at hun kunde have kjøbt

sig fri for denne Examination; men Damberg gjentog sit Spørgsmaal.

— Jo — for ... for han belagde det med Ord af Bibelen.

— Naa, og hvad saa?

— Saa ... saa ... maa det være sandt.

— Saa? Hvorfor det?

Frederikke troede, at han katekiserede for Alvor, og Skolepigeærgjerrigheden kom op i hende; hun huskede paa, at Præsten, der havde konfirmeret hende, i hendes Skudsmaalsbog havde erklæret hendes Kundskab for »meget god«.

— Jo ... for Bibelen, det er Guds eget Ord, sagde hun og saâ op paa sin Kateket, som om hun ventede et paaskjønnende Nik af ham. Damberg, som havde paa Munden at sige, at hendes Paastand om Bibelen muligvis var rent forkert, tav stille, slaaet af det uendelig Troskyldige i den tænksomme Maade, hvorpaa hun aabnede Læberne og missede lidt med Øjnene. Efter nogen Tavshed spurgte han:

— Sig mig, tænker De nu paa Alt det, De har lært om den Slags Ting?

— Nej, det er kun sjeldent, sagde hun.

— Hm! gjorde det et stærkt ... et ... dybt Indtryk paa Dem, medens De gik i Skole og til Konfirmation?

— Ne—e—j, svarede hun tøvende.

— Forstod De det?

— Nej, ikke Altsammen, men jeg var letnem til at lære udenad. Naar jeg havde fire Sider for og havde læst over paa det tre Gange, saa kunde jeg det. Men Psalmerne ... de var yndige.

Psalmerne? Hvilke Psalmer?

— Dem allesammen. — Hun saâ lidt ned for sig med

Taarer i Øjnene. Damberg nærmede sig hende og klappede hende sagte og venligt paa Skulderen. Han følte, at han blev blød om Hjertet. Frederikke klemte sig sky sammen, da han berørte hende, og skottede mistænkelig op til ham.

— Aa, lad vær' at røre ved mig, klynkede hun.

Damberg lod Haanden synke. Han rynkede Brynene og blev misfornøjet med sig selv i Følelsen af sin Afmagt til at udrette Noget. Han, der i Fantasien mange Gange havde følt sig som experimental Psykolog à la Søren Kierkegaard, som en Hjerteknuser à la Don Juan, som en Kvindebetvinger à la Byron, stod saa fjollet overfor en Tjenestepige. Han drejede sig om paa Hælen, stak begge Fingre i Vestelommen, vuggede sig i Hofterne og gav sig til at fløjte for ikke at tabe Udseendet af flot Overlegenhed. Havde han turdet give Rum for den eneste sande Følelse, der i dette Øjeblik rørte sig i ham, vilde han have erkjendt, at han var i det mindste lige saa stort et Barn, som hun, han havde valgt til Experimentgjenstand; men hans Ulykke var, at en Mængde fantastiske Idealer, som han havde skabt sig af brogede Indtryk fra sin mangeartede spredte Læsning, altid havde overskygget hans egentlige Jeg og havde kvalt Personlighedsspiren i dens Væxt. Denne simple Situation: en ældre, dannet og velstillet Mand over for en stakkels, bedragen og fattig Pige frembragte imidlertid en virkelig Bevægelse hos ham; det var, som noget af hans sande Væsen dukkede frem i sin Sandhed og Oprindelighed som et Stykke blaa Himmel, der brat bryder igjennem Skyerne. Han tog Mod til sig og spurgte ligefrem:

— Er De meget ulykkelig? Holdt De saa meget af ham, der forlod Dem?

— Ja, det gjorde jeg rigtignok, svarede Frederikke,

bestandig med Hænderne for Øjnene; Tonen i Dambergs Stemme gjorde hende tryggere.

— Var han saa smuk?

— Aa, saa mageløs smuk.

— Og livlig og munter?

— Ja og saa .....

— Saa .....?

— Saa ... ja, jeg véd ikke, hvad jeg skal kalde det ... det kaldes nok genial. Saadan kaldte han det selv.

— Ja saa? Var han ikke Haandværker?

— Jo, men indvendig, sagde han altid, var han Kunstner.

Damberg lo ikke.. Ordene klang for ham som en Parodi paa den Paastand, han saa mange Gange havde fremført om sig selv i Samtale og Enetale. Han spurgte paa en Gang smilende og sukkende:

— Hvad for en Slags Kunstner?

— Komediespiller; og saa vilde han selv lave nogle poetiske Komedier, som han skulde spille i. Han havde begyndt paa en fire fem Stykker; men han fik ikke Raad til at gjøre dem færdige. Men jeg tror nok, at hans Ulykke var, at han var Socialist.

I hvert af Pigens Ord følte han en Satire. Han havde jo ogsaa i Disputer erklæret Socialismen baade for en retfærdig Straf og for den eneste Redning for det i Bund og Grund raadne Samfund, hvori han selv ikke havde kunnet finde en Plads, der stod i Forhold til de Evner, som han altid havde tillagt sig.

— De sagde, at De holdt af Psalmer, tog han igjen til Orde. Sig mig, holder De ogsaa af andre Slags Vers.

— Ja, Vers er noget yndigt Noget, svarede Frederikke.

— Hm! — vil De vente et Øjeblik. Jeg kommer strax igjen.

Han gik ned og kom tilbage med en meget lille Bog, pragtfuldt indbunden i karmoisinrødt Shirting, smykket med en Blomsterguirlande, i Midten af hvilken svævede en Genius med højt løftet Lyre. Det var en Digtsamling, han havde udgivet i sit 24de Aar, som Kritiken skaanselsløst havde fejet til Side, og som Ingen nu læste undtagen han selv. Det var lutter Efterklangsdigte, som de fleste for Poesi modtagelige Mennesker paa et vist Dannelsesstandpunkt og i en vis Alder vel kunne producere. Han satte sig paa en Stol i Kammeret og læste med en noget maniereret Deklamation:

Ballade.

Møen gik til Skoven en yndig Sommerkvæld.
Hun satte sig ved Randen af det klare Kildevæld.
Alt Dag med Dæmring skifted,
og Aftnens Aande vifted;
den Jomfru var saa underlig til Mode i sit Sind.

Og da de lange Skygger det sidste Lys forjog,
og Natten op de tusinde klare Øjne slog,
og Maanestraaler bæved
paa Vandets Glar og væved
sin blege Sølverislæt i Mørkets sorte Felt,

da voxte hendes Længsel; højt svulmed hendes Bryst;
hun stirred ned i Kilden efter Lise og Trøst.
Den randt saa let og rolig,
den hvisked saa fortrolig,
dens Voves sorte Øje var saa trofast og saa dybt.

Men sé — da brødes Spejlet, og op en Yngling fôr.
Der fandtes ingen skjønnere vel paa den vide Jord.
Hans havblaa Øje lued,
paa Pigen ømt han skued,
hun maatte synke hen i hans aabnede Favn.

Han kyssed hendes Kinder, han kyssed hendes Mund,
og Hjertets dybe Længsel veg bort i denne Stund.
Han kvad: Vil Du mig følge
ned i den dunkle Bølge?
Der ejer jeg et Kongeslot af skinnende Krystal.

Han tog den Mø i Favnen; hun baade græd og lo.
Hun ængsted sig og glæded sig til Kildedrottens Bo.
Og Bølgespejlet lukked
sig over dem. Det sukked,
det suste, og det bruste saa sælsomt gjennem Skov.

Og stundom ses de Tvende i hvide Maaneglans
at svæve gjennem Skoven i Alfetogets Krans.
Ej mer den Jomfru græder,
i salig Fryd hun kvæder,
mens op fra Kilden stiger en dæmpet Harpeklang.

Denne Digtning paa fjortende Haand henrykte Frederikke; hun slog Hænderne sammen i Fryd og udbrød:

— Det er det dejligste, jeg nogensinde har hørt!

Damberg blev formelig en smuk Mand og saâ ti Aar yngre ud ved disse Ord. Han sagde ved sig selv: Kun en saa frisk Jordbund, som ikke er bleven forpisket af vor Bureautidsalders Overkultur, kan modtage Poesiens Frø.

— Vil De høre mere? spurgte han.

— Herren er saa mageløs god imod mig. Jo det vil jeg rigtignok gjærne.

Damberg læste eller rettere deklamerede uden ad, gestikulerende med Bogen, endnu to Digte: et, som havde til Titel: »Idealet«, et andet, som hed: »Til Stjernerne«, han modtog samme beundrende Bifald som før. Men han forfulgte ikke sin Sejr videre denne Gang; dels nærede han en dunkel Frygt for at trætte Frederikke, dels var Digtsamlingen saa lille, at der maatte spares paa den, naar den skulde holde nogenlunde længe ud. Han sagde, førend han forlod Frederikke:

— Vær ikke bange for Deres Fremtid. Af mig skal De faa Alt, hvad De behøver.

Han var i ypperligt Humør Resten af Dagen. Om Aftenen hørte han Frederikke gaa oppe paa Kammeret, der laa lige over hans Værelse. Han fik et Indfald. Det støvede Klaver, som han ikke havde rørt i Aar og Dag, blev slaaet op. Uden at have nogen mere end almindelig Færdighed havde Damberg i sin Tid tilegnet sig et vist populært sentimentalt Foredrag, der altid havde rørt f. Ex. Pastor Hjorth dybt, naar hans Ven i gamle Dage stundom nedlod sig til at producere sig for ham. Han tog Berggreens Folkevisesamling, spillede adskillige Melodier igjennem, og fra nogle improviserede Akkorder gled han over til nogle af de hyppigst anvendte Psalmemelodier. Oven paa sad Frederikke og Lisbeth sammen; den Første standsede strax Samtalen, da Klaverspillet under neden formede sig til Melodier; Lisbeth blev kjed af det og sagde, idet hun beredte sig til at forlade Kammeret:

— Det er ogsaa en Maner at give sig til saadan at gale op med den Spillekasse, naar andre Folk gaar i Seng. Men han *er* s'gu ikke rigtig i Hovedet.

— Han har nogle Begreber i Hovedet, som vi ikke for-

staar, bemærkede Frederikke. Lisbeth antog hendes Ord for en Bekræftelse af sin Paastand og gik ud af Døren med Brummen over, at nu fik »en anden En« vel ingen Nattero for det Spilleværks Skyld. Frederikke lyttede, medens hun klædte sig af. Da hun var kommen i Seng, klang de gamle Psalmetoner, det Eneste, hun havde holdt af fra sin halv hjemløse og glædeløse Barndom, dæmpede og indsmigrende op til hende; det var for hende, som de dulmede Braadden i alle Fortidens smertende Minder og alle Fremtidens ængstende Trusler. Søvnen sænkede sig umærkelig ned over hende; hun vaagnede halvt lidt efter; atter lød Klaverets dæmpede Klang op til hende, og snart lullede den hende helt i Søvn.

Damberg gik som sædvanlig sent i Seng. Han sov ind, overbevist om, at Søren Kierkegaard havde fuldstændig Ret i kun at ville have én Læser, om, at det Højeste i Poesien var de simpleste, mest elementære Følelsers Udtryk, og at det paaskjønnedes bedst af de af Folkets Midte udgaaede primitivt-modtagelige Naturer. Det var ogsaa dem, der forstod at udskille Religionens poetiske Kjærne og at bortkaste de dogmatiske Skaller. Næste Morgen kom som sædvanlig Reaktionen. Under sit langsomme Toilette brummede han halvhøjt:

— Jeg er reduceret til at gjøre Lykke med mine aflagte romantiske Klæder og med drævende Koraler hos en sølle sentimental Tjenestepige, som jeg har fundet i Skarnet paa Vejen. Jeg er et Pattebarn. — Og han vrængede ad sit graaskjæggede Ansigt i Spejlet; han fandt det umaadelig flovt. Men som sædvanlig blev Humøret bedre efter Morgenspasereturen og efter Frokosten. Frederikke fik atter et Par Digte læst op om Eftermiddagen og nogle Melodier spillede om Aftenen; Digtsamlingen og Dambergs musikalske Repertoire holdt ud, til Juledagene vare forbi.

Da Samtaler nu skulde udfylde Besøgene paa Kammeret ovenpaa, gik det trægt; Besøgene bleve kortere og kortere; saa blev Damberg kjed deraf, skjønt han bestandig bevarede en vis blød Velvillie lige over for Frederikke. Fru Lassen mærkede godt, at han var ved at løbe Linen ud, og, da hun i Begyndelsen af Februar lod sig forlyde med, at der maatte sørges for, at den fremmede Pige kom ud af Huset, gjorde Damberg vel paa Skrømt en svag Modstand, men gav strax efter. Han gav Frederikke en rigelig Pengegave med Løfte om mere, og Lisbeth besørgede hende anbragt.

XII.

En Søndag Eftermiddag i Maj Maaned — over et Aar efter de sidst fortalte Begivenheder — havde det straalende Solskinsvejr drevet en Masse Mennesker ud af Byen ad Frederiksberg Allé, hvor frem- og tilbagegaaende Strømme mødtes, delte sig og snoede sig om hverandre; de summede og brummede gemytlig smaasnakkende gjennem Alleen; ofte gjennemskares den ensformige Lyd af Sporvognshestenes Klokkeklemten eller endnu mere paafaldende af enkelte højmælte Stemmer, hvis Begejstring, efter Foredragets Klangfarve at dømme, ikke var ganske fuselfri. Endnu kikkede kun paa enkelte af Alleens Træer en lille grøn Prik ud af Knoppernes harpixklæbrige Hylster, endnu rejste de nøgne, mørke Grene deres lunefulde Arkitektur, spillende i det Brunviolette, op i den lyseblaa Luft med den blændende Sol; men nærmere Jorden kunde Menneskeøjet lindrende udhvile sig i Haverne foran Husene, hvor Alt blinkede lysegrønt af de mere eller mindre udsprungne Buskvæxter, og hvorfra en Liv og Blomstring bebudende, pirrende, krydret Duft bares ud tværs over

Vejen. I Kantningen om Bedene løftede allerede de svajende Tulipanstilke den pæreformede Blomsterknop, der endnu bly gjemte sin Farvepragt, op fra de brede graagrønne Blade; hist og her solede fuldt udsprungne Paaskelilier deres gule, krøllede Hoveder med Svævet, flot kastet ned over Stænglen, stundom ledte et med let berusende Aroma svangert Vindpust Tanken ned paa Aurikler, der dulgte deres sortviolette eller karmoisinrøde Fløjelskroner tæt ved den sorte, fugtige Muldjord. Det var, som Naturens forhaabningsfulde Udseende kastede sit Skjær over de frem- og tilbagebølgende Menneskemasser; selv hos fattig klædte Individer syntes de haarde Indtryk fra daglige Bekymringer at være gledne smeltede ud i Sollyset; og det var, som det truende Billede af den Dag imorgen havde givet Plads i Sindene for et let sangvinsk Haab om, »at det vel nok gik Altsammen«; det ægte bløde danske Letsind trivedes godt paa denne lune, lystig glimtende Foraarsdag med de løse, hvide Skyer og de sig i de milde Vindstød magelig gyngende Planter. Menneskene syntes, ligesaa lidt som Naturen, at tænke paa, hvor svigefuld denne besungne Maj Maaned som oftest er hos os, at en brutal Nattefrost pludselig kan svide dette jomfrurene og glade Grønne, og den solblanke Himmel sløre sig til og overdænge Jorden og Menneskene med iskolde, stikkende Haglprojektiler.

Iblandt de Spaserende, der styrede Kursen ud ad Frederiksberg til, træffe vi to Bekjendte. Lisbeth gik, iført et blomstret, uægte »fransk« Shawl, der bag paa røbede hendes store Skulderblades Bevægelse, og en Sommerhat, som hun idelig kæmpede med for at give den en nogenlunde rimelig Stilling paa hendes med en saadan Pryd uvante Hoved; hendes Knæ trommede kamplystent mod det stivede Skjørt, naar hun satte Benet ud til lange

Skridt, trædende vederhæftigt paa Jorden med sine nye Læderstøvler, hvis Dimensioner vilde have tilfredsstillet en almindelig dansk Dragon. Og, hvis forbigaaende Mandfolk muligvis kunde faa det Indfald indiskret at nærme sig eller tiltale en af hendes to yngre Ledsagerinder, stod de to store gule Tænder truende ud fra den bidske Mund som de forsvarligste Dydsvogtere, man kunde ønske sig. Vor anden Bekjendt er Frederikke, klædt med en Blanding af borgerlig Ærbarhed og en vis Chic, som navnlig fremtraadte i Kjolens og Overstykkets Garnering, men hendes Figur var bleven stærkere og kraftigere, Ansigtet mere markeret; de før saa svømmende lyseblaa Øjne kastede mere positive Blik ud paa Tingene end før; Læberne, som hun forhen holdt halvt aabne, og som bævede og vibrerede, sad nu fast samlede og bebudede, at deres Ejerinde begyndte at vide, hvad hun vilde. Paa Armen bar hun indsvøbt i et Shawl et Barn, der, lig en Kattekilling, som nylig har faaet Øjne, missede utilfreds mod Solen og gav en knirkende Klynken fra sig, naar Lysskjæret faldt skarpt ned i større Mellemrum mellem Træerne. Den tredie Person i det kvindelige Selskab maa vi foreløbig præsentere Læserne blot som Madam eller Fru Lodsberg, en tre og trediveaarig lille kraftig Kone, hvis Ansigt med de brune, livlige Øjne endnu havde bevaret hele sin ungdommelige Friskhed, kun et allerede fremtrædende Embonpoint røbede hendes matroneagtige Værdighed.

Fru Lodsberg og Frederikke havde samtalet ivrig, mens de gik; men Lisbeth havde ikke mælet et Ord, naar undtages, at hun gnavent havde afvist Fru Lodsbergs Anmodning om at give sit Besyv med gjennem følgende Replik: Jeg forstaar mig itte paa 'et, og jeg er lige glad, enten det er saa eller saa.

— Ja, jeg bliver nu ved at paastaa, at De hellere skal

gaa til Hr. Damberg end til Pastor Hjorth, Frederikke. Det kan godt være, at Pastor Hjorth er en rar Mand, og, naar De bliver saa rørt over hans Prækener, saa er det jo rimeligt, at De gaar i Kirke hos ham, Gud bevares! for De kjender jo ikke noget til Naturvidenskaberne, saadan som jeg; for siden jeg fik udlært paa Stiftelsen, laaner jeg altid alle Slags videnskabelige Skrifter hos Reservelægen, og deraf lærer man rigtignok, at Jorden slet ikke er bleven skabt i sex Dage, og at Døden slet ikke er kommen ind i Verden, fordi Adam og Eva spiste det Æble ... ja, lille Frederikke, jeg vil ikke gjøre Dem Fortræd, saa De behøver ikke at se saa muggen ud for det, men jeg holder med Fritænkerne, ligesom Reservelægen, og det maa enhver fornuftig Jordemoder gjøre. Nej, ser De, De skal arbejde for Deres Barn, og jeg holder med Dem i, at han skal studere, for det er det Eneste, der giver Tænkekraft, men han skal studere til Doktor og ikke til Præst. Og hvis De bliver altfor hidsig paa Rel'ionen, ser De, saa falder De i Skrupler baade over det Ene og det Andet, men, naar De holder Dem til Naturvidenskaberne, og De behøver jo ikke at studere dem selv, saa længe De bor hos mig, for jeg skal nok sige Dem ganske kort, hvad der staar i det sidste Tidsskrift ... jeg mener, naar De holder Dem til dem, saa lærer De, at De skal stole paa Dem selv, og at et Fruentimmer er akkurat lige saa god som en Mand og lige saa godt kan forrette alle Slags Bestillinger. Og ser De, De skal jo bruge et Forskud til en Symaskine; og det kan godt være, at Pastor Hjorth kan skaffe Dem det; men Præsterne, de betragter alt saadant Noget som Almisser, som man skal sætte et Bededagsansigt op for; men, naar De gaar til saadan en Mand som Hr. Damberg, som selv har lovet Dem at hjælpe Dem, som har behandlet Dem saa mageløst nobelt, og som, efter Alt,

hvad jeg kan høre, har fri Tænkning i sit Hoved ... jeg mener ... saadan en Mand vil ikke gjøre Staahej og Formaninger.

— Ja, men jeg har godt af de Formaninger, svarede Frederikke.

— Saa? Sidst, da De kom fra Kirken, var De jo helt forbrølet.

— Ja, men jeg havde alligevel godt af det, Madam Lodsberg. Det lindede ...

— Visvas! Man har aldrig godt af at græde. Det er Tidsspilde. De skulde høre, hvad Reservelægen paa Stiftelsen siger. Han siger, at Menneskene bare skal stræbe efter at gjøre sig selv og Andre lykkelige, og det gjør de, naar de lægger sig efter Retskaffenhed og Flittighed. Ja, lille Frederikke, Gud skal vide, at De er flittig, og det er jo rart, at jeg kan hjælpe Dem til saa meget Arbejde, at De kan føde Dem og Drengen, og jeg maa ogsaa sige, at De græder ikke saadan, som De gjorde, da Lisbeth der kom med Dem og vilde have, at jeg skulde leje Dem det lille Kammer, men hver Søndag skal De dog have Dem en lille Tudetour. Ser De, jeg har mistet en skikkelig Mand, der sad i en pæn Næringsvej som Gibser, og saa mistede jeg to Børn; og dem maatte jeg slide og slæbe for, for det gik jo først frem med Praxissen, da jeg var bleven ene; men jeg er naaet saa vidt, at jeg siger til mig selv: Hvis Din rare Mand og Dine to søde Børn nu kunde se Dig, saa vilde de jo bare blive bedrøvede, naar de saâ, at Du var bedrøvet, og ... Her brast Fru Lodsberg trods sine stoiske Principer ud i en kort Graad; Frederikke græd med; endog Lisbeth tørrede sine Øjne med Bagen af sin graa Bomuldshandske. Samtalen forstummede nogle Øjeblikke, Pavsen udfyldtes af Næsesnydning med de tre respektive Lommetørklæder. Saa tog Jordemoderen igjen til Orde:

— Kan De selv se, det varer ikke mere end et Par Minuter. Det er noget rent Nervøst, skal jeg sige Dem. Men hvad var det nu, jeg vilde sige? ... Nej se, hvor det mylrer inde i Frederiksberg Have! ... og se Frederik den Sjettes Støtte! Den skinner som det bare Guld. Herre Gud! Den Støtte har min afdøde Mand taget af i Gibs til en gammel Excellence. Men lad os hellere gaa lidt ind paa Sommerlyst og drikke en Kop Kaffe med et Par Horn til.

— Ja, det var der da noget Riælt ved, mumlede Lisbeth.

— Aa, nej, lad os ikke gaa derind! udbrød Frederikke og tog Fru Lodsberg i Armen.

Fru Lodsberg saâ paa hende et Øjeblik, nikkede derpaa resolut og sagde:

— Vi skal netop gaa derind. Nu kan De rolig gaa saadanne Steder, og De har godt af at røjle Dem op, som simple Folk siger. Saadan ... det kan jeg lide. Gjør Ens Følelser sig obstinatsige, saa tager man sin Villie og giver Følelserne et Slag med den paa Hovedet, ligesom man gjør ved de smaa Dukker, der springer op af en lille Tønde, naar man vil have dem ned i Tønden igjen.

Frederikke, der, ved nu i nogen Tid at have levet sammen med en saa tapper Kone som Fru Lodsberg, havde gjort den samme Erfaring som Sokrates om Tapperhedens smittende Indflydelse, satte nu Hovedet til Vejrs, samlede Læberne, klemte fastere om sit Barn, og Toget marcherede ind paa Sommerlyst; Lisbeths Skjørter maatte atter fungere som Trommeskind for hendes Knæ. Man svingede til Venstre og ind i det første af de ledige smaa Trælysthuse, der vende ud til Vejen. Frederikke, der havde sat sig for at være saa kjæk, at Fru Lodsberg skulde komme

til at erkjende hendes Fremskridt, raabte en Opvarter an og bestilte tre Kopper Kaffe med Brød i samme myndige Tone, som hun havde hørt af de Kavalerer, hun havde været sammen med forrige Sommer, og, uagtet Erindringerne sled i hende, netop da hun hørte sin egen Stemme antage denne Tone, holdt hun dog Stand, saa Ingen mærkede det paa hende, ligesom hun blev Sejrherre i den ædle Væddekamp mellem sine Ledsagerinder, af hvilke Fru Lodsberg vilde betale det Hele, og Lisbeth ytrede, at det var det »Riæleste«, at hver betalte for sig, da der ingen Mandfolk var med, for de var kun til det Samme; Frederikke afbrød Disputen ved igjen at anvende den myndige Tone til Opvarteren og betale ham trods den tostemmige Protest. Men hun havde ogsaa den Glæde, at hendes Beskytterinde ytrede:

— Ja urimeligt er det, Frederikke, at D e betaler, men jeg kan godt lide, at De viser Enersji. Men hør, vedblev hun efter en lille Betænkningstid; der falder mig Noget ind. Hør, Frederikke, De er vist oplagt til Værtshushold, jeg mener til saadan en pæn Beværtning, helst det, som de kalder *Hôtel charni.*

— Ja, naar man havde Penge, sagde Frederikke.

— Men dem har jo Lisbeths Hr. Damberg lovet Dem. Han skal holdes til at holde det, min rare Ven; det skal Mandfolkene altid, for de er, rent ud sagt, nogle Vrøvlehoveder. Nej, De skulde læse en Bog af en Engelskmand, han hedder ... lad mig se ... Stuart Miller, om Kvindens Underkuelse. Reservelægen paa Stiftelsen laante mig den ifjor; ja det vil sige, jeg har egentlig ikke læst den, for den var skreven i en Stil, der var for svær for mig, men jeg saâ saa meget af den, at vi Fruentimmer lader os lumpe af Mændene, og at det behøver vi slet ikke. Lad os bare sørge for at komme dygtig i Lav med Videnskaben

... Naa ... ja, ja, lille Lisbeth, det kjeder Dem. Tak for Kaffe, lille Frederikke! Lad os nu gaa lidt ... kom, nu bærer jeg Barnet et Øjeblik ... Genere mig? Nej, det véd Gud jeg ikke gjør. Jeg skal vise, at jeg ikke blot er Fremskridtskone i Tiorien, men ogsaa i Praxissen. Snak ... jeg vil have Drengen.

De gik ind paa Alleenberg, og, da de vare ude for Karruselbanen, slog Lisbeth et Slag hen mod Trappen, medens Frederikke aabenbart havde en Tendents til at undgaa at se denne Institution.

— Skal vi ikke op at tage en Omgang? spurgte Lisbeth. Det er da det, der er mest Plasér ved; det kan jeg huske fra Markedsdagene i Kjøge.

— Nej, der ser ud til at være en ryde Tone og fulde Mandfolk, sagde Fru Lodsberg og rynkede paa Næsen.

— Dem kan man da nok gjenne fra sig, naar man vil, svarede Lisbeth. Jeg vil derop.

— Naa — ja; det kommer jo an paa, hvad man er, og ikke paa, hvad man gjør; men det er bedst, vi to bliver her nede, lille Frederikke, sagde Jordemoderen. Musiken smertede i Frederikkes Indre som et Samvittighedsnag; hun havde i sin Tid kun altfor gjærne lyttet til den. De ventede altsaa nedenfor. Frederikke saâ ikke op, men Fru Lodsberg saâ Lisbeth med en saa alvorlig Mine, som om hun kjørte i Ligfølge, sidde ganske alene i en Vogn og lade sig svinge rundt de behørige Antal Gange til en Orkestermusik, i hvilken en skingrende Klarinet hvæsede som en Gase. Lisbeth steg saa atter ned. Hendes sure Mine havde givet Plads for et stort Smil fra det ene Øre til det andet; en Hob halvglemte Billeder fra Markeder, Bryllups- og Barselgilder vare blevne vakte til Live hos hende, maaske netop ved Klarinettens hvæsende Stemme.

— Her skal nok være nogle sjeldne Negere at se her-

ude, sagde Fru Lodsberg. Det er den Slags, der er Menneskeædere. Dem vil j e g se.

— Uh fy, nej, sagde Frederikke og krystede sin Dreng, som hun havde faaet tilbageleveret, medens Lisbeth kjørte i Karrusel, — det er jo rædsomt!

— Ja, der er Nogle, som siger, at Moralen kommer af Klimaet og saadant Noget, bemærkede Jordemoderen docerende; maaske det er den eneste Kjødmad, de kan faa i de Lande. Ækelt er det rigtignok, naar man tænker dybere over det. Men for Videnskabens Skyld vil jeg se de Menneskeædere.

Efter en kort Søgen fandt de en Fjælebod, hvis Lærredsskilt bemalet med de to sorte Mennesker og de tilhørende store gule Plakater angav, at her fremvistes de nævnte Exemplarer af den berømte Negerrace. Foran Boden sad en lille Mand ved et lille Bord, hvorpaa der fandtes en fire, fem tomme bajerske Ølglas og ét halv fuldt; han vendte Ryggen til de Kommende, saa at de kun saâ en grønbrun Dyffels Frakke, hvis Traade vare blanke af Slid, og over hvis i Nakken opsmøgede Krave et Par sorte Haartjavser hang ned, samt en strikket blaa Hue med spættet Bort og en stor blød Knop oven i. Den lille Mand sad og rokkede frem og tilbage som en gammel Hornugle i et Bur.. Da han hørte Lyden af Skridt, opfyldte han mekanisk sin Pligt: at gjøre Reklame for, hvad Skuret indeholdt, men han ansaa det for overflødigt at vende sig om og se paa dem, som nærmede sig. Med en løjerlig Udtale af dansk Sprog og i en søvnig reciterende Tone sagde han:

— To sort' Negri fra Afrika, en 'An og en 'Un. Mejet smuk Men'sker og Mensk'ædere tillike. Spiser bare Men'sker, som de tager i Krig, elle's inte gjør Noget, Væ'sarte, min 'Erre og Dame; tyve Øre per persona, ti Øre for Barn

ikke tolf Aare. Presenterer sig okso to store Apekatter og en lill' Svin, okso fra Afrika.

Frederikke gjenkjendte Hr. Segatti, hendes troløse Elskers Ven. Hun blev forlegen ved Mødet og vilde sno sig forbi ham, skjult mellem sine to Ledsagerinder; men hendes Frygt for en Gjenkjendelse fra hans Side var overflødig. Hr. Segatti sad med halv tillukte Øjenlaag i en dvask, halvsovende Tilstand, saâ slet ikke op paa Selskabet, men rakte mekanisk sin gulbrune Haand ud efter Betalingen for Entreen, som Fru Lodsberg rakte ham. Da faldt det Frederikke ind, at han muligvis kunde give Oplysninger om den Forsvundne. Hun meddelte sagte og hurtig Fru Lodsberg sin Opdagelse, og denne opfordrede hende bydende til strax at anstille en Inkvisition. Frederikke stivnede sig af al Magt, nærmede sig den gamle Italiener og sagde:

— God Aften, Hr. Segatti!

— Go' Dak, Signora, svarede han og fjærnede de halvkugleformede Øjelaag fra de brune, hvidrandede Cirkler, men de røbede intet Tegn paa, at han kjendte hende.

— Kan De ikke kjende mig?

— Gu' bevar's ... jo ... svarede han med en Antydning af et forbindtligt Smil. Han havde ikke Anelse om, hvem hun var.

— Hvordan lever Grønlunds? (Stemmen var ved at blive borte i hendes Strube).

— Skitte, tror jeg nok, svarede han med et Skuldertræk. Mann og Kone immervæk i *Disputa* og ... i *garbuglio* ... Søn meket stor Svinhund.

— Véd De ikke ... jeg mener ... Sønnen ... véd De, hvor han er?

— Jo, det vét jaj sku meket godt. Jaj sku' være *Impresario* for *Rappresentazioni* med de to Negri ok den

lille Apekat ok det Svin; 'an sku' ta' mot Penge, hvor jaj sitter 'èr utenfor *Teatro*, og jaj sku' presentér Mennesker og Dyr for *Publico*, men 'an rendte med Penge, mens jaj var derinde. Nu erre 'an derinde, ok jaj mo bli herute. *Briconaccio!* 'An 'ar majet stor *Talento*, men ... Hr. Segatti gjorde nogle Gestus med Hænderne, der skulde betegne, at den Omtalte var meget vidtløftig og upaalidelig. — Pludselig gik der et Lys op for ham, der kom formelig Ild i hans Øjne; han smækkede med Tunge og Fingre og raabte:

— *Corpo di Sant' Antonio! È una delle sue ragazze! La riconosco! Ecco la vendetta che viene!*

I lynende Fart fik han rejst sig og næsten skubbede Frederikke ind gjennem det Forhæng, der skilte det Indre af Boden fra Yderverdenen, foretog dernæst en lignende Operation med Fru Lodsberg og Lisbeth, der begge gav ham knubbede Ord, idet den Første sagde:

— Naa, naa, tag ordentlig paa Damer! og den Sidste:

— Se til, at han ka' la' vær' at rage paa Folk!

Overgangen mellem det stærke Solskinslys uden for og en halvmørk Skumring inde i Boden fik Frederikkes Barn, som nu blev baaret af Lisbeth, til at skrige; denne Lyd eggede de to Aber, der sad lænkede i hver sin Ende af Rummet, til ligeledes at hvine og fare op og ned ad deres Pæle; Barnet blev bange og skreg endnu højere; Aberne satte ligeledes i det frygteligste *fortissimo*, rykkede i Kjæderne og raslede med dem, skar deres grinende Grimacer, som skød Snuden i tusinde Rynker op mod Øjnene, ud mod de Nysankomne, for med et Ryk at gjøre omkring og te sig paa en Maade, der hos ukultiverede Mennesker betegner den dybeste Haan mod de Tilstedeværende. Lisbeth fik Barnet til at tie ved at stikke sin store Pegefinger ind

i dets Mund, for at det kunde klø Gummerne med de frembrydende Tænder.

— Det er ækelt at tænke sig, at vi Mennesker nedstammer fra saadanne Asener, sagde Fru Lodsberg; men Videnskaben har bevist det, saa vi er nødte til at tro paa det.

Fra en Tribune i Fjælebodens Baggrund skinnede to Par sorte Øjne ud fra en blaa Emailgrund. Der sad en sort nøgen Mand og en sort nøgen Kvinde med slapt nedhængende Arme, begge med brogede Bælter og Hovedprydelser af Fuglefjer. Et stribet Draperi bag Tribunen skilte sig ad, og et hvidt Mandfolk kom frem i en kort blaa Jakke, lysegraa falmede og plettede Benklæder, der faldt de Besøgende i Øjnene, efterhaanden som deres Øjne vænnede sig til Belysningen; ja ikke en Gang det Faktum, at Overlæderet paa hans udtraadte Fjersko ud imod Næserne skilte sig fra Saalerne og blottede et Par hvidgule Uldsokker, undgik deres Opmærksomhed. Men med stor Flothed drejede han med den ene Haand Spidsen af sin med Pomade stivede Knevelsbart, og med den anden legede han med en uægte Uhrkjæde med store Signeter og andet Tilhæng, Alt forlorent. Saa tog han paa en Stol en tynd, ridepiskagtig Stok, pegede hen paa de to Sorte med den, stillede sig op *en profil* med tilbagekastet Hoved og reciterede med en Diktion, der havde en daarlig Provinsskuespillers harske Fedme, følgende Ramse:

— Disse tvende Exemplarer ere virkelige Mennesker, hvilket ses af den oprejste Gang og af Lemmernes Bygning. De ere fra det Indre af Afrika, ikke langt fra de Søer, som Opdagerne have fundet ere Nilens Kilder. De leve i Polygami, det vil sige, have flere Hustruer, hm! Ja det ser man jo ogsaa i Evropa (her satte han et humoristisk Smil op), men man betragter det ikke som moralsk

undtagen blandt Høns. Undskyld, mine Damer, jeg gaar videre. Hvad det angaar, at de ere Menneskeædere ...

— Hvorfor kniber De mig i Armen? afbrød Fru Lodsberg og bestræbte sig for at trække sin Arm bort fra Frederikke.

— Det er h a m, hviskede denne.

— Hvad for Noget? Nu stærk, meget stærk! Tag Deres Barn! kommanderede Fru Lodsberg.

Hun tog Barnet fra Lisbeth og rakte Moderen det.

— Nævn hans Navn! hviskede hun til denne. Manden paa Tribunen vilde til at fortsætte sit Foredrag, da Frederikke stille og rank nærmede sig ham, holdt sit Barn i Vejret og sagde højt:

— Ferdinand Grønlund! Skam Dig!

Det gøs igjennem ham. Han søgte at stramme sig op og lege Fremmed og sagde med den affekterede Jargon, som udannede Skuespillere bruge, naar de skulle agere franske Adelsmænd:

— Min Dame! jeg véd virkelig ikke, hvorfra jeg har den Ære ...

Frederikke maalte ham fra Top til Taa. Et smerteligt Træk forvred hendes Mund, men hun tvang sig endnu til at sige med fast Stemme:

— Min lille Drengs Fader skal ikke gaa med hullede Støvler og plettede Buxer. Jeg bor Nr. 8 i Dannebrogsgade. Jeg kan godt betale et Sæt ordentlige Klæder til Dig.

— Meget godt, Frederikke! hviskede Fru Lodsberg, ... nu gaar vi.

Manden paa Tribunen havde mistet hele sin Holdning. Han sank sammen som en Klud og raabte i en ynkelig, grædende Tone:

— Aa Frederikke, bliv lidt! hvad? Aa, tilgiv mig, men ...

— Pjalt! sagde Fru Lodsberg uden at vende sig om og tvang Frederikke med sig. Segatti nikkede efter dem og gned sig i Hænderne. Nu kom Touren til Frederikke at synke sammen. Da de kom udenfor, krummede Benene sig under hende, en kold Sved stod paa hendes Pande, og Tænderne klaprede i Munden paa hende.

— De gjorde det meget godt, min Pige; jeg har Ære af Dem, og jeg er ligefrem stolt af Dem, sagde Fru Lodsberg. Nu gaar vi ind og sætter os paa en ensom Bænk i Frederiksberg Have. Saa kan De have Lov til at græde; for nu kommer den naturlige Redaktion, som Lægerne kalder det.

Lisbeth bemærkede:

— Nu er det bedst, vi melder ham paa Birkekontoret imorgen tidlig; for saa vil Birkedommeren nok holde ham til at svare til Barnet det, som han skal svare. Det er altid 28 Rigsdaler om Aaret.

Fru Lodsberg fremskyndede Marchen, og hurtig gik det ind i Frederiksberg Have, til Selskabet naaede Øen, hvor en Bænk tæt ved den der temmelig brede Kanal blev valgt til Hvilested. Der fik Frederikke Luft og brød ud i Hulken. Fru Lodsberg iagttog hende først med Ro som en Læge, der observerer en Krises naturlige Gang. Efter en Stunds Forløb spurgte hun, om det ikke havde lindret lidt, men Graaden gjorde ikke Tegn til at ville stille af. Saa bankede hun med sin Parasol paa Bænken med korte og myndige Slag, som hun efterhaanden gjorde stærkere i Lyden og hurtigere i Takten, og, da Frederikkes Graad blev uhørlig, slog hun et skarpt Slag som en Kommando at gjøre »Holdt«. Da sagde hun, mildt skjændende:

— Men De holder jo af ham endnu.

— Ja, jeg gjør, svarede Frederikke.

— Og det, efter at De har set ham saadan ... i den Positur! Hvad siger De, Lisbeth?

— Jo værre en Barias en Karl er, jo galere er Pigerne efter ham, svarede den store Bondepige. Saadanne Nogle, der rigtig kan gjøre Komedie, det er de Allerværste. — Hun tænkte paa Gjenstanden for sit eget Ungdomssværmeri, som for et Kvart Aarhundrede siden betog hende, da han som »Fastelavnsnar«, prydet med en hvid Skjorte, besat med brogede Silkebaand, som hun selv havde laant ham, gjorde sit Indtog i den Gaard, hvor hun tjente, under Akkompagnement af en hvinende Violin og en hvæsende Klarinet.

— Men han her tede sig jo som en Kryster, der hverken havde Mod eller Mands Hjerte, vedblev Fru Lodsberg.

— Mod mangler han saamænd ikke, tog Frederikke til Orde, for i den Tid, han tog En med paa Tivoli og Alleenberg og saadanne Steder, saa turde virkelig aldrig noget Mandfolk være flov mod mig, for saa slog han lige strax; saa han skal da ikke have Skyld for at være bange.

— Jeg taler ikke om fysisk, men om moralsk Mod, lille Frederikke, docerede Fru Lodsberg. Ser De ... Alting er noget Nervøst; det er Mod ogsaa. Men der er to Slags Nerver: Følenerver og Bevægelsesnerver, og jeg tror nok, at det moralske Mod kommer af den første Slags og det fysiske af den anden Slags; ja, det vil sige, det er Noget, jeg selv har udtænkt, jeg har ikke spurgt Reservelægen rigtig ud om det.

— Ja, men saa kan Ferdinand jo ikke gjøre ved, at han er, som han er.

— Nej stop, min Pige! den gaar ikke, for vi har en Villie.

— Ja, hvor kommer den fra? De siger jo, at Alting kommer af disse herre Nerver.

Fru Lodsberg blev lidt konfunderet, men hun var ikke den Kone, der lod et Problem staa uløst. Hun svarede:

— Aa, ja, ... men ser De, jeg bilder mig ind, at, naar vi vil Noget, saa gaar der det, som Videnskaben kalder en elektrisk Strøm fra Hjernen ud i Nerverne og tvinger dem til at makke ret. Ja det er nu saadan, som jeg har spekuleret det ud.

Frederikke stræbte med ærlig Villie at faa disse Ord til at faa Mening for hende i et anskueligt indre Billede, men opgav det. Nu sank efterhaanden Aftenskumringen blødt dæmpende om Øjne og Sind, og, medens Bladrandene forgyldtes, saa de funklede derved, blev det Grønne længere inde dybere og roligere, Kanalens stille Vand indsugede mere og mere Farven af Træerne, som spejlede sig i det indtil et vist Tidspunkt, da det mere og mere sank hen i Dunkelbrunt med enkelte hvide Reflexer. Vore tre Bekjendte tav, det lille Barn sov; dets Aandedræt strøg sammen med Aftenvinden sagte langs Moderens Kind.

XIII.

Madam eller Fru Lodsberg vaskede og strøg for Folk. Hun drev denne Forretning ved Siden af sin Praxis som Jordemoder og drev den efter en forholdsvis stor Maalestok. Hun var aldrig ledig i sit Hjem; foran Stolen ved hendes Seng laa altid en Mængde Hefteskrifter, som hun læste i en halv Times Tid, før hun lagde sig til at sove; det var populære naturvidenskabelige Tidsskrifter, Rejse-

beskrivelser o. desl., medens hun i høj Grad foragtede Romaner og betragtede Vers som pæne Snurrepiberier. Da hun paa Lisbeths Anbefaling tog Frederikke i Huset, var det dels af naturlig Skikkelighed og af Sympathi for den stakkels unge Pige, hvem det var gaaet saa ilde, dels fordi hun nu, da hendes anden Bestilling mere og mere kaldte hende ud af Huset, trængte til en fast Medhjælperske til Vask og Strygning, hvori Frederikke fra Tjenestepigeskolen var ret vel oplært, dels endelig, fordi hun inderlig trængte til En at snakke med for at udtale de konfuse Indtryk, hun modtog fra sin Læsning, og som hun strax slog fast i Dogmer. Frederikke havde med sædvanlig kvindelig Snuhed luret hende af, at hun nærede et lønligt Sværmeri for den Reservelæge paa »Stiftelsen«, som hun jo selv havde set, og som var en smuk ung Mand; men Fru Lodsberg var besindig nok til at maale Afstanden, der forhindrede et Parti, saa vel som til ikke at indlade sig i nogen illegitim Forbindelse. Denne haabløse Tilbøjelighed var iøvrigt langt fra at gjøre hende tungsindig; den blev snarere et lille romantisk Indelukke, hvortil hun tyede hen som til et Fristed i korte Øjeblikke fra sin ellers positive Tankegang og stærke praktiske Beskæftigelse. Som det gjærne gaar med Folk paa hendes Dannelsesstandpunkt, der forsøge paa at ræsonnere sig fra Religionen, saâ hun i Præsterne lutter sorte Sjæle. Frederikke havde flere Gange bragt Tøj til Dambergs; en eller to Gange var hun tilfældig stødt paa Husets Herre, der efter at have spurgt, hvorledes det gik hende, og have faaet det Svar, at det gik hende godt, derefter havde rettet et halvt ironisk, halvt forlegent Spørgsmaal om, hvorledes det gik med hendes Æsthetik. Hun vidste ikke, hvad det var for Noget, var bleven lidt stødt og mente, at han »gjorde Nar«. Det gjorde hende ondt, da hun havde den

Forestilling om ham, at han var en »umaadelig genial Mand«. Da hun en Gang brugte dette Udtryk om ham til Fru Lodsberg, glædede denne sig over »saadant et Udtryk« i Frederikkes Mund, men ytrede sin Tvivl om dets Berettigelse, da hun aldrig havde set hans Navn i Avisen eller hørt, at han havde udgivet Noget. Fru Lodsberg og Frederikke arbejdede sig efterhaanden mere og mere sammen; Frederikke havde Respekt for Enkens Ihærdighed, og hun vandt hendes Hjerte ved den Godhed, hun viste hendes Barn. Arbejdet gik under godt Humør og ivrig Passiar, og, naar de to kjønne og sunde Fruentimmer stod i Kjøkkenet ved Vaskerballen, og de kraftige og velformede Arme bevægede sig saa rask, at de glimtede ved det, medens røde Kinder og de livlige Øjne skinnede og lyste gjennem den hvidblaa Damp, hvis Rande spillede i gult og rosenrødt fra Skorstensilden, fik man et Billede af, at selv det jævneste Arbejde kan have sin Poesi og sin Skjønhed.

Efter hin Begivenhed paa Sommerlyst bar Fru Lodsberg taalmodig over med Frederikkes tungsindige Adspredthed og Ordknaphed. Hun lod hende ikke gaa, uden at hun enten selv ledsagede hende eller vidste, at hun var i Selskab med Lisbeth, thi hun frygtede et Møde mellem de to tidligere Kjærestefolk, og det vilde hun nok selv være med til. Hun var forberedt paa et Besøg af Ferdinand Grønlund og havde lagt sin Modtagelsesplan. Desuden spekulerede hun alvorlig paa Frederikkes Fremtid, saa det var hende ikke ukjært mod Sædvane at forholde sig lidt tavs.

En Dag, da Fru Lodsberg og Frederikke holdt Rast en Morgen Kl. 9 for at drikke Formiddagskaffe, som indtoges staaende ved Kjøkkenbordet, en Tid, som Fru Lodsberg samtidig brugte til at læse »Dags-Avisen« og heraf

at meddele Frederikke i forkortet Form, hvad hun ansaâ for at have Almeninteresse, studsede hun pludselig under Læsningen og spurgte:

— Hør, Frederikke! Prokurator Borg havde han ikke med den Frues Sager at gjøre — hende, som De tjente?

— Jo.

— Han har hængt sig. Der staar, at han foruden mange private Folks Penge ogsaa har brugt det velgjørende Selskabs, som han var Kasserer for.

— Men, Du Forbarmende! udbrød Frederikke. Saa har han vel ogsaa brugt Fru Kringelbergs Penge!

— Saa! græder De nu over det? Jeg synes ikke, hun var saa rar, efter det, De har fortalt mig. Saadant Noget, som nu er sket, det kalder jeg ligefrem logisk. For naar Folk sidder og driver over deres Penge, som de ikke selv har tjent, og ingen Gavn gjør med dem, saa er der ikke Noget at sige, naar de ryger paa den Manér. Det er logisk, som Videnskaben kalder det. Men — hvordan var det? Hun var jo Tante til Deres Bjørnetrækker? Naa, staa nu ikke og hæng, men tænk over, hvad jeg siger til Dem!

— Jeg vil op til Fruen, sagde Frederikke og tørrede Øjnene med sit Forklæde; for vel var hun arrig og gal, men jeg har ogsaa gjort Uret imod hende, for jeg løb fra min Tjeneste i Utide.

Fru Lodsberg holdt den broderede Krave, som hun havde vasket sidst, op mod Lyset for at undersøge, om den var ren, mens hun sagde:

— Op til hende? Hvad vil De der?

— Jeg vil trøste hende og ...

— Saa? Hvad vil De saa sige til hende? Hvad?

Frederikke sænkede ydmyg Hovedet og hviskede:

— Det véd jeg ikke. Men, da hun saâ Fru Lodsbergs

hoverende Mine, kom Oppositionslysten op i hende, og hun fortsatte:

— Naar man selv har været i Ulykke, saa falder saadant Noget En ind af sig selv. Men ... han, Overkrigsdirektøren ...

— Naa, hendes Kjæreste, som hun ikke kunde faa, fordi Manden i sit Testament havde forbudt hende at gifte sig?

— Ja. Men, at det var hendes Kjæreste ... det tror jeg dog ikke.

— Snak! Naturligvis var han det.

— Ja, men nu, da hun igen Ting har, saa kan han jo tage hende. Og jeg tror, hun vilde blive en meget ordentlig Kone, hvis hun fik ham.

— Saa, nu ringer det, afbrød Fru Lodsberg. Jeg vil helst selv lukke op.

Hun kom tilbage med et højtideligt Ansigt og løftet Pegefinger.

— Enersji, Frederikke! sagde hun. Det er h a m, Bjørnetrækkeren. — Ingen Skrigen! ingen Scener! Hold paa Deres Værdighed!

Frederikke hægtede sin Kjole, drog et Suk, rettede Overkroppen og stemte begge Hænder mod sit Bryst.

Ind traadte Ferdinand Grønlund i en gammel, forslidt, graa Sommeroverfrakke, hvis Krave var knappet tæt op i Halsen, i de samme lysegraa plettede Benklæder, som han havde præsenteret sig i, da han viste Menneskeæderne frem i Fjæleboden; i Haanden holdt han en Straahat, der var ved at skilles ad i alle Sammenføjningerne; men Knevelsbarten og Fipskjægget struttede af Pommade. Han havde aabenbart indstuderet sin Entré; han skred langsomt frem med sammentrukne Bryn, Hovedet lagt paa Siden og Hænderne stærkt knyttede. Frederikke pressede

Neglene ind i Vaskens Trærand, mod hvilken hun støttede sig. Hvor var den glade Mursvend bleven af? Hun saâ her en Gjøgler, der havde tilegnet sig Hr. Justesens Manerer; og, hvor meget hun end beundrede Komediespil, var der dog Noget i hende, som følte Sorg og Modbydelighed ved at se det anvendt nu. Fru Lodsberg sagde tørt og haardt:

— De er maaske sulten. Vil De have et Stykke Smørrebrød og en Kop Kaffe, men Brændevin eller Bajer holder vi ikke her i Huset, det maa De undskylde.

Ferdinand nikkede og faldt med et Suk ned paa Kjøkkenets eneste Træstol. Fru Lodsberg smurte ham fire Stykker Mad, lagde Spegepølse og Ost paa og skjænkede ham en Kop Kaffe af Kjedlen. Derpaa gik hun, uden at mæle et Ord til ham, hen mod Døren til sin Stue og hviskede til Frederikke: Nu ingen Kogen Øllebrød, men Enersji! og forlod Kjøkkenet.

Ferdinand slugte Maden med et Dyrs Graadighed. Frederikke blev staaende ubevægelig i samme Stilling og saâ paa ham, medens hendes Bryst arbejdede stærkt. Da han havde spist, fôr hun hurtig gjennem Kjøkkenet og aabnede Døren til sit lille Kammer. Der laa hendes Dreng paa et Listetæppe og kravlede, mens han halvt bed af, halvt suttede paa en Tvebak. Han gryntede lidt og fæstede et Par store forbavsede Øjne ud i det Rum, der nu aabnedes for ham. Ferdinand gjorde et Par dansende Trin hen imod Døren, lagde Overkroppen tilbage, aabnede Armene, løftede Øjnene mod Himlen og begyndte:

— O, uskyldige Sjæl!

Men Frederikke lukkede sagte og hurtig Døren igjen, slog ad ham med Haanden og sagde:

— Fy, Du skaber Dig!

Ferdinand sank ned paa Stolen igjen med Hænderne

for Øjnene. Han følte sig helt opløst; han kunde ikke finde Bund i sig selv. Han var virkelig bevæget, men han var saa vant til at skabe sig og agere, at han ikke vidste, hvorledes han skulde bære sig ad med at være sand. Den glade, evig forsorne Svends Rolle, som han tidligere havde spillet, var bleven ham fremmed, og nu arbejdede et Kaos af misforstaaede Figurer fra Sensationsdramaer, Farcer og enkelte Lystspil, som han havde udført paa Provinstheatrene som Medlem af en af de usleste rejsende Skuespillertruper, i hans af Drik og Udsvævelser sløvede Hjerne; han kunde ikke blive dem kvit, skjønt han i dette Øjeblik gjærne vilde være skikkelig og naturlig, og skjønt Noget i Retning af Sorg og Anger dæmrede i hans Sind. Han maatte opgive Ævret og sank sammen med bøjet Hoved, mens han strøg Hænderne op og ned ad Laarstykkerne paa sine Benklæder. Under denne Bevægelse gik den øverste Knap op paa hans Frakke. En Vest, af hvis Aabning det nøgne Bryst stak frem, blottedes ubarmhjertigt. Frederikke udstødte et lille Skrig, løb hen imod ham, tog ham om Hovedet og udbrød:

— Du har ingen Skjorte paa, Ferdinand!

Det var det Værste, som hun, der i den sidste Tid havde svælget i fint Manchetlinned, kunde tænke sig. Hun lagde sin Kind op til hans. De hulkede begge højt. Ferdinand var imidlertid saa betænksom, at han fangede Taarerne i den hule Haand, før de naaede hans pommadiserede Skjæg. Frederikkes Hulken blev til høj Graad; Ferdinand fulgte med i Crescendo'et. Det maa have lydt ind i Sideværelset, thi pludselig traadte Fru Lodsberg ud i Kjøkkenet med de Ord:

— Saa! Tænkte jeg det ikke nok! De laver Røræg! Hør Hr. ... hvad hedder han nu, Frederikke?

— Grønlund, lød det hulkende Svar.

— Naa, Hr. Grønlund — jeg vil, ved Gud, ikke præke Moral for et stort og stærkt Mandfolk, men jeg vil bare sige Dem, at, naar et Mandfolk møder i *det* Kostume, saa er hans Æresfølelse anløben. Og det begynder indvendig fra. Saalænge Linnedet er propert, er der endnu Haab ... Men hør nu! De er Fader til et Barn, og De har forført en Pige. De kan hverken forsørge den Ene eller den Anden. Men De skal oprette Frederikkes og hendes Barns Ære. Bi lidt ...

Fru Lodsberg forsvandt et Øjeblik, kom tilbage med fire Skjorter og tog paa ny til Orde:

— Her har De fire Stykker Linned, som har tilhørt min afdøde Mand. Dem begynder De med, hører De? Mad kan De faa her hver Dag. Saa kommer De altsaa imorgen, saa skal vi gaa ud med Dem og kjøbe Dem et ordentligt Sæt Klæder. Slip nu Frederikke! det Kjæresteri er ækelt at se paa. Men hør nu, lille Grønlund ... uh, hvor det er ækelt at se et Mandfolk flæbe! ... Saa! Saa! Jeg mener ... De har jo den rige Tante, hende, den Grossererenke. Hun maa jo skamme sig over at lade sin Neveu gaa om, rent ud sagt, som et Ladegaardslem.

Ferdinand blev, som det ofte hændes svage og fantastiske Naturer, paavirket saaledes af en mere bestemt udpræget Individualitet, at han følte Trang til at slaa ind i den anslaaede Tonart og efterabe den, som han følte havde Overtaget i Situationen. Han rettede sig og mente, at hans tidligere Svendemanér vilde harmonere mere med Fru Lodsbergs ligefremme Udtryksmaade:

— Tante Sukkerkringle er bleven snydt for alle sine Møntsorter af den hængte Prokurator. Da jeg var hjemme hos de Gamle ... det vil sige hos Mutter, for Fatter holder sig paa Distancen ... saa sad jo vores fine Tante og udvexlede sine Livsanskuelser med Mutter, som hun nu har

levet med som Hund og Kat i mange Aar. Naa da! De tudede, som de var betalte for det. Sikken en Ballade!

Fru Lodsberg maalte ham med Øjnene og sagde:

— Naa, de tudede, ligesom De gjorde nylig? Det ligger nok i Familien.

Ferdinand stod et Øjeblik og betænkte sig. Han var lige ved at sætte sit Ansigt i tragiske Folder, men den ubarmhjertige Fru Lodsberg sagde:

— Kan De ikke te Dem som et almindeligt Menneske? Lad være at lave den Slags Flovser, som man læser i Bladene, naar de skriver om den offentlige Politiret.

Ferdinand skulede sky op til hende og blev atter slap i Hjerne og Lemmer. Frederikke turde ikke sende ham en opmuntrende Mine. Efter en Pavse mumlede han Noget om, at det nok var bedst, at han gik, og nærmede sig Døren.

— De kommer altsaa imorgen, sagde Fru Lodsberg, saa skal jeg gaa ud med Dem og kjøbe Klæder. Saa kommer vi til, lille Frederikke, at faa Værtens Datter til at hjælpe os med Strygningen. Farvel, lille Grønlund!

Da Ferdinand var gaaet, sagde hun til Frederikke:

— Ja, gifte Dem med ham, det maa De, baade for Deres egen og den lille Karls Skyld; men saa maa De rigtignok holde ham stramt, for han er jo en ren ... naa, ja, ja! Jeg kan se paa Dem, at De holder af ham endnu. Ja, det er der ikke Noget at sige til; det stemmer med Videnskabens Lærdom om Naturkræfterne. Men hvad skal han blive til?

Fru Lodsberg tog atter fat paa Vasketøjet og arbejdede tavs en halv Times Tid. Saa holdt hun en Revue over, hvad de havde faaet fra Haanden samme Formiddag, og efter nogen Betænkning sagde hun:

— Jeg tror, jeg kan skaffe ham Noget, som passer for

ham. Han er jo kunstnergal, har De fortalt mig. Jeg maa op til Billedhuggeren, Professor Ahlberg; — jeg forløste hans Kone i Vinter. De kan nok blive færdig med det Tøj, der er tilbage.

— Hvad vil De gjøre, Fru Lodsberg?

— Det skal jeg sige Dem, naar jeg har gjort det, svarede hun.

Ferdinand indfandt sig næste Dag, men Fru Lodsberg beordrede Frederikke til at gaa ind i sit Værelse, mens hun talte med ham. Naturligvis undlod hun ikke at lægge Øret til Døren, men af Fru Lodsbergs lange Tale kunde hun Intet opfatte. Derimod kunde hun tydelig høre Ferdinands begejstrede Udraab:

— Nej, det var mageløst! Det vil altsaa sige Stillinger som i et Tableau!

— Ja, det faar De nok Besked paa af Professor Ahlberg, svarede Fru Lodsberg. Værs'god Frederikke! Nu klæder jeg mig bare paa.

Frederikke fandt Ferdinand overordentlig oprømt, medens Fru Lodsberg klædte sig paa. Han fortalte om sine Farter som rejsende Skuespiller, om sine Rivalers Intriger, om Direktørens Insolvents, om geniale Gilder i Paaklædningsværelset bag Salene i Landsbyernes Kroer eller de smaa Kjøbstæders Raadstuesale, hvor kun et Skjærmbræt afsondrede de mandlige fra de kvindelige Kunstnere; han trak ud af sin fedtede Frakkelomme udklippede Stykker af Provinsaviserne, som han oplæste for at bevise, hvor skjændigt Kritiken mishandlede Kunsten og specielt en af dens Repræsentanter, Ferdinand Grønlund, der havde forsøgt sig i alle Fag, som ung Elsker, som Melodramahelt, som værdig Fader, som burlesk Komiker, ja endog som Stig Hvide i »Svend Dyrings Hus«, i hvilken Rolle han fortalte, han havde optraadt i en karmoisinrød Fløjels-

kappe, foret med Hermelin, grøn guldbroderet Jakke og en højpuldet graa Filthat med safrangul Fjederbusk. Han endte sin Beretning med disse Ord, som han ledsagede med et stærkt Knips paa de udklippede Avisstykker:

— Men Du ser, Frederikke, at Din ulykkelige Ferdinand mange Gange har været paa Tryk.

Hans Besøg bleve hyppigere og gjentog sig flere Gange om Dagen. Nu viste han sig i den anstændige Paaklædning, som Fru Lodsberg havde skaffet ham i et Magasin i Grønnegade. Han blev stille og pæn, legede med Drengen og bestræbte sig for at tale som »et andet Menneske«. Naar Frederikke spurgte ham, om han havde faaet Arbejde, svarede han med et selvtilfredst og hemmelighedsfuldt Nik, men tilføjede, at Fru Lodsberg havde forbudt ham at sige, hvad det var, indtil videre. Fru Lodsberg fortalte selv Frederikke, at hun havde lejet et Kvistværelse til Ferdinand nogle Gader fra deres egen Bolig, men hun tilføjede:

— Hvor det er, siger jeg Dem ikke. Jeg er ikke snerpet og moralsk, men jeg har studeret mig til Klogskab og Erfaring og véd, at Menneskene er svage. Man maa bruge Tvang imod dem, til den Tid kommer, at de alle bliver videnskabelige og selv lærer at indse, hvad der tjener dem bedst.

Nogle Dage efter blev Fru Lodsberg kaldet i Praxis og bragte en Pose af Nyheder hjem med. Sagførerens Selvmord var Følgen af, at han forudsaâ sin Fallit, der var foraarsaget af Svindelspekulationer. Pastor Hjorths sammensparede lille Kapital var gaaet med; alle Mennesker sagde, at han var nær ved at gaa ud af sit gode Skind over, at det Velgjørenhedsselskab, der havde gjort ham saa populær blandt Smaafolk, var blevet sprængt ved hans egen Søstersøns Kjæltringestreger; han turde næsten ikke

være hjemme for sin Kone, der var aldeles rasende af Fortvivlelse og Vrede over deres personlige Tab. Fru Kringelberg var rent gaaet fra Koncepterne; hun turde heller ikke være hjemme, men sad hele Dagen ude hos Søsteren og blev der til alle Maaltiderne, skjønt Søsteren havde ondt ved at faa det tørre Brød. Efter at have fremsat dette for Frederikke, blev Fru Lodsberg ganske tavs, tog fat paa noget Sytøj og spekulerede aabenbart stærkt, thi imod Sædvane gik hendes Arbejde langsomt og med mange Afbrydelser, under hvilke hun gned sin Pande eller spaserede fra Kjøkkenet ind i Stuen og tilbage igjen. Paa en af disse Vandringer standsede hun foran Frederikke, der som sædvanlig stod ved Vaskerballien.

— Hør, Frederikke, sagde hun, har De saa læst den Bog »om Sindets Kraft«, som jeg laante Dem. Nu maa jeg levere Doktoren den tilbage.

— Jeg begyndte paa den ... men ... stammede Frederikke.

— Men hvad?

— Jeg kunde ikke forstaa den.

— Det kan jeg heller ikke, men man skal alligevel læse saadant Noget. Der hænger altid Noget ved. Men De har ikke Enersji nok, siger jeg Dem. Maa jeg spørge, uden Fortrydelse, lille Frederikke, hvad bestiller De da om Aftenen, naar De brænder Lys?

— Jeg ... jeg læser.

— Saa? Hvad? Hvorfor bliver De rød i Hovedet? Det er da ikke Romaner eller saadant Noget? De er saamænd ikke det Petroleum værd, De brænder i Deres Lampe. Ja, ja, lille Ven, har De ingen Fortrolighed til mig, saa skal jeg saamænd ikke trænge mig ind i Deres Hemmeligheder. Ellers havde jeg Noget for med Dem, som maaske kunde skaffe Dem gift. Om jeg selv tør sige det, saa er

det, jeg havde for, meget mere sjenialt end Roman- og Versebøger, for det er Noget, som ikke skal digtes, men som skal ske, ligefrem ske, virkeligt.

— De maa saamænd gjærne faa at vide, hvad jeg bestiller om Aftenen, svarede Frederikke, men De gjør jo bare Nar af det. Ser De, jeg kan ikke blive dannet paa den Maade, som De vil have det, for jeg har ikke saadan ... hvad De kalder Tænkekraft til at forstaa Deres Skrifter om, hvordan Jorden er bleven til, og om hvordan Dyrene slaas om Føden. Nej, nu skal jeg vise Dem det ... men De maa ikke le, Fru Lodsberg, for jeg synes, det er saa dejligt.

Hun gik ind i sit Kammer og kom tilbage med en tynd, heftet Bog i blegrødt Omslag og et Par sammensyede Hefter i Kvart. Da hun aabnede et af dem, viste der sig en Side, der var linieret med Blyant som en Skrivebog; langs Linierne stod en stor, stiv, men meget omhyggelig Skrift. Fru Lodsberg læste langsomt: Skjønne Stjerner, I, som favne Lyset, der paa Jord er slukt! Lad min Sjæl hos Eder havne paa sin tavse Natteflugt ... men hvad, udbrød hun; det rimer jo! Laver D e Vers?

— Nej, jeg skriver dem af efter denne Bog.

— Lad mig se: Lyrisk-romantiske Studier af Georg Damberg, Kjøbenhavn 1843. I Kommission hos — naa? Men hvorfor skriver De det af?

— Jo, for jeg finder, det er saa nydeligt. Jeg synes, jeg først rigtig nyder det, naar jeg ganske langsomt og ligesaa pænt, som jeg kan, skriver alle de yndige Ord om Roser og Stjerner og Guldharper, for saa er det, ligesom jeg saâ og hørte det, og, naar der saa kommer noget ... saadant rigtig Højtravende ... maa jeg se: »Uendelige Længler« ... og der ...

»Og hvor de rene Idealer svømme
i Æthrens evig klare Sølverstrømme«,

saa kan jeg dog huske Ordene, naar jeg skriver dem ned. Og saa om Dagen, naar jeg staar ved Vaskerballen, naar De er ude, som nu igaar, saa siger jeg Versene for mig selv, og naar jeg er bleven træt af Hr. Dambergs Vers, saa tager jeg nogle lettere, nogle af de Psalmevers, jeg kan udenad fra Skolen, og saa, naar jeg vasker og gnider i Takt, saa gaar det lettere fra Haanden. Ja, nu staar De og ler, Fru Lodsberg, men jeg bilder mig ind, at det hjælper mig til at holde ud, ligesom Musiken hjælper Soldaterne til det, naar de er i Krig. Og naar jeg vugger Drengen eller pusler med ham, saa bruger jeg de Melodier, som jeg kan, og synger Hr. Dambergs yndige Vers til dem. Men det er ikke altid saa let at faa dem til at slaa til.

— Hm, sagde Fru Lodsberg, ja, naar det kan hjælpe til at fortne paa Arbejdet, saa kan jeg jo ikke have Noget derimod, om jeg ogsaa synes, at det er noget sært Legeværk. Men nu skal De da høre min Spekulation. Den kan ikke sættes paa Vers, men, kommer den i Stand, saa tror jeg nok, uden Fortrydelse, at flere Mennesker faar Gavn af den end af Hr. Dambergs Versebog. Der skal bare en Driftskapital til. Bi lidt ... nej, hør! Det er mageløst! Naar man faar en god Ide, saa bringer den strax flere til Verden. Gaa De over til Hr. Damberg og fortæl ham, hvor De sværmer for hans Vers.

— Det véd han godt, men det bryder han sig ikke mere om. Og det er saa rædsom flovt.

— Passiar, min Engel! Saadanne Skoletøsehistorier er Frederikke og jeg for længe siden voxede fra. De gaar over til Hr. Damberg, begynder med at rose hans Vers,

minder ham om, hvad han selv har lovet, og beder ham om at laane Dem 2000 Kroner til at sætte i en Bedrift. Jeg har 2000 Kroner i Bikuben, et tusind maa jeg se at faa laant. Nu skal jeg sætte Dem ind i det Hele.

Og med forretningsmæssig Bestemthed og i en vis grossereragtig Flothed i Tonen fortalte Fru Lodsberg, at Fru Kringelbergs Gaard havde været til Auktion, men enten havde Budene været for lave, eller Kjøberne ikke solide. Men der maatte kunne bringes Noget mere ud af den Ejendom end hidtil. I Baghuset maatte der kunne indrettes Dampvaskeri, det vilde Fru Lodsberg overtage og beskæftige Ferdinands Moder i, saa hun kunde faa Føden; i Stuen i Forhuset kunde der blive en Cigarboutik, den kunde Ferdinand passe og endda beholde sin nuværende Bestilling ved »Kunsten«, som han jo havde saa megen Lyst til; første og anden Sal skulde gjøres til et »*Hôtel charni*«, som Fru Lodsberg af lutter Iver for korrekt romansk Udtale altid benævnede den Slags Institutioner, det maatte Frederikke bestyre; det Hele skulde være, hvad der i Handelsverdenen kaldtes »en Konsurtium«; men det forstod sig af sig selv, at Fru Lodsberg vilde føre Overkommandoen over det Hele og, hvis det gik godt, efterhaanden trække sig ud af sin Jordemoderpraxis, som Folk var saa dumme at rynke Næse af.

— Ser De, Frederikke, sluttede hun, De véd, hvormeget jeg holder af Dem; men jeg er ikke af den Sort, der gaar og kysser og slikker; det kan jeg ikke lide. Jeg finder, at hele det Arrangement vil stille Dem nobelt over for den Fru Kringelberg, som har opført sig saa simpelt imod Dem. Jeg har jo faaet ud af Grønlund, at hun i sin Tid gav ham fyrretyve Kroner for at løbe fra Dem, fordi hun syntes, at det var en Skam, at En af hendes Familie skulde blive gift med en Tjenestepige — Pyh — det er

virkelig ogsaa en net Familie. Ser De, jeg har saadan min egen Moralitet. Jeg mener ikke, at De skal hævne Dem paa den Madame, saadan som simple Folk hævner sig; nej De skal være mere storartet. (Her knejsede den lille Kone, skød sin trivelige Gorge i Vejret og slog ud med den højre Haand) De skal sige til hende, hvis vi kan kjøbe Gaarden: Vær saa artig, Fru Kringelberg, og flyt op paa tredie Sal; De skal faa den for samme Leje, som De selv har taget af de forrige Lejere, og der skal ikke blive lagt paa. Naa, men det tør De kanske heller ikke.

— Jo, det tør jeg rigtignok, sagde Frederikke, der blev inspireret af Udsigten til at kunne være »stor« overfor sin forrige Madmoder. Og i sin faste Tro paa, at Fru Lodsberg kunde faa sat igjennem, hvad hun vilde, gjorde hun ingen Indvending mod hendes Plan. Hun blev ikke saa rasende paa Fru Kringelberg, fordi hun havde underkjøbt Ferdinand til at forlade hende, som hun vilde være bleven, hvis hun ikke havde havt den Tro, at det selv uden en saadan Fristelse kunde være faldet ham ind at bære sig ad paa lignende Maade. Værre var det for hende med Ærindet til Damberg. Hun vred og vendte sig, men Fru Lodsberg erklærede, at, hvis hun ikke gjorde det godvillig, vilde hun trække hende med sig til Dambergs Dør og skyde hende ind ad den; og det var ligesaa godt, at det skete strax. Frederikke maatte lystre og gaa den Gang langs Dosseringen ved St. Jørgens Sø, der siden hin fortvivlede Vinteraften altid havde været hende en *via doloris*. Hun saa flere Gange op og ned ad Villaen, inden hun gik ind; endelig drog hun et lydeligt Suk og ringede paa Døren. Lisbeth lukkede op. Frederikke fandt den store halvgamle Bondepige grædende. Hun spurgte hende, hvad der var i Vejen, og fik at vide, at Fru Lassen pludselig var død. Frederikke gik med ind i Kjøkkenet, og, da hun

var let at smitte baade med Graad og Latter, satte hun sig paa Kjøkkenstolen, medens Lisbeth satte sig paa Komfuren, og sekunderede livlig sin ældre Veninde i hendes lydelige Veklage over hendes gamle Frue, om hvem Lisbeth bemærkede, »at der altid havde været et godt Sind i hende, og naar hun var galhovedet, saa var det over det, at hun var døv og ikke kunde høre, eller ogsaa over Herrens Taab'ligheder, men nu havde hun lige godt »undt« af ham, for han havde lukket sig inde og havde ikke rørt ved Frokosten, og hun var vis paa, at det ikke kunde nytte noget at lave Middagsmad til ham. Hun havde kikket ind gjennem Nøglehullet fra Dagligstuedøren og set, at han ikke sad og grandskede i Bøger, men gloede lige ned for sig paa Gulvet paa den samme Plet og rørte sig ikke »ud af Steden«. Efterhaanden tog Samtalen en mere praktisk Vending; Lisbeth erklærede, at hun ikke vilde tjene Damberg længere, for saadan en Mand som han var »til ingen Ting«; han vidste ikke en Gang, hvad et Læs Tørv kostede, og Fruen havde maattet klippe Lapper af hans Obligationer og selv rende efter Pengene; ikke en Gang det kunde eller gad han besørge, og han havde endda været »i Ministeriet« og studeret til Prokurator. Til Gjengjæld for disse Tilstaaelser fremsatte Frederikke Fru Lodsbergs Spekulation. Lisbeth var nogen Tid om at fordøje den; derpaa erklærede hun, at hun kunde have Lyst til at være med i den Vaskeanstalt; hun havde 600 Kroner i sin Sparekassebog, og Fru Lassen havde givet hende »Læsning« (ɔ: et skriftligt Bevis) for, at hun skulde have 2000 Kroner efter hende. —

Frederikke følte sig strax lettet om Hjertet ved, at Omstændighederne nu forbød hende at søge Damberg; men denne Følelse afløstes strax efter af Frygt for, hvad Fru Lodsberg vilde sige om det Hele. Frederikke kom hjem

med et glædestraalende Ansigt. Hun havde bemærket, at, hver Gang Fru Lodsberg havde vist sig i denne ligesom forvyngede og forklarede Skikkelse, havde hun været hos sit videnskabelige Orakel: Reservelægen paa Stiftelsen og nydt de faa Minuters Samtale, han havde tilovers til den skikkelige Jordemoder, hvis Flid og Dygtighed han agtede, men hvis »videnskabelige« Passiar han hverken havde Tid eller Taalmodighed til at høre paa. Men efter en saadan fem Minuters Samtale sang Fru Lodsberg hele Vejen til sit Hjem de Visestumper, hun kunde af Vaudevillekouplets, som hun kunde huske fra sin første Ungdom fra Kasinos Theater; nede fra Trappen hørte Frederikke hende idag nynne:

Og skilt fra Tante jeg blev i Vrimlen,
da kom en Herre som sendt fra Himlen
med Paraply.

— Han talte over en halv Time med mig idag, kan De tænke Dem, udbrød hun, idet hun traadte ind. Her er en Bog om ..... naa, ja det bryder De Dem jo ikke om. Men saasnart jeg fortalte ham, hvad jeg havde for, lovede han at tale med sin Broder om det; for han har en Broder, som er Prokurator, en af de fine; og Doktoren mente, at han kunde skaffe os et Par tusind Kroner nogenlunde billigt. Naa ... og Hr. Damberg?

Da Fru Lodsberg hørte, hvorledes Sagerne stod paa Villaen ved St. Jørgens Sø, kløede hun sig lidt ærgerlig under Hatten, og da Frederikke bemærkede, at med Lisbeths og Doktorens Penge blev det Beløb suppleret, som hun havde ventet at faa hos Damberg, svarede hun:

— Nu snakker min Gaas. Jo flere, jo bedre. Saa kjøber vi hele Kassen og laver den om. Hm, hm, hm! Det var slemt.

Hun grundede lidt med sammentrukne Bryn, medens hun tog Hat og Overtøj af. Derpaa sagde hun saa livligt, at den Knappenaal, hun havde i Munden, klirrende faldt mod Gulvet:

— Han skal ikke slippe, den Gamle. Jeg tror, vi har ham alligevel. Imorgen maa De gaa til Pastor Hjorth.

— Men, lille Fru Lodsberg.

— Vist saa. For j e g gaar ikke til en Præst. Jeg vilde anse det for min Pligt at sige, at jeg ikke tror paa Mirakler. Og jeg vil ikke bede en Præst om en Tjeneste, det strider mod mine videnskabelige Principer, og dem holder jeg paa fremfor Alt.

Skjønt Frederikke heller ikke var ganske rolig ved Udsigten til et Besøg hos Pastor Hjorth, syntes hun dog, at han ikke var slet saa imponerende som Damberg, og desuden havde hun det samme platoniske Sværmeri for ham som saa mange andre af hans Tilhørerinder af hendes Stand. Da hun spurgte Fru Lodsberg om, hvad hun skulde sige til Præsten, kom Jordemoderen frem med den nye Felttogsplan, som hendes frugtbare Hoved havde udklækket. Paa Grundlag af den Forestilling, hun havde faaet af Lisbeths Fortællinger, og af Alt det, hun havde stavet og lagt sammen om den Kreds af Mennesker, Frederikke tidligere havde sét, instruerede hun hende. Hun skulde foreslaa Pastor Hjorth at sætte sig i Bevægelse og udføre hendes Ideer. Frederikke havde ikke let ved at holde Alt samlet i sit Hoved; da Fru Lodsberg mærkede det, gjennemgik hun *en détail* med hende de Repliker, hun vilde have, at hun skulde sige; ja hun fulgte hende paa Vej og gjentog sin Instruktion lige til Pastor Hjorths Dør. Tilbagevejen lagde hun om ad Fødselsstiftelsen og sendte et Suk op mod Reservelægens Vindue, men det Hele skete

i Jernbanefart, thi der maatte ikke spildes mere Tid til Sentiments end højst nødvendigt.

I Pastor Hjorths Forværelse sad der adskillige Folk, der ventede paa at faa ham i Tale, saa Frederikke havde god Tid til at foretage endnu et Par Repetitioner af sin Rolle; hun syntes nu, at hun var aldeles sikker i den. Men, da hendes Tour kom, blev hun paa Vejen til Døren til Præstens Værelse betaget af den samme Angst, hun som Skolepige havde følt, naar hun var til Examen, og den Dag, hun blev konfirmeret. Hun tænkte et Sekund paa at flygte bort, men Tanken om, hvad hendes Formynderske Fru Lodsberg vilde sige, naar hun kom hjem, drev hende frem. Hjertebanken gjorde hende saa stakaandet, at hun mistvivlede om at kunne faa Ordene frem. Pastor Hjorth sad med Profilen mod Døren foran sit Skrivebord. Den før saa trivelige og glade lille Mand havde faaet ældre og skarpere Træk; Øjnene udsendte ikke mere den faste, kuglerunde, regnbuespillende Draabe; de randt jævnt, og han maatte tørre dem hvert Øjeblik med sit Lommetørklæde. Det rødmussede Bourgeoisansigt, hvoraf lige over for hans sædvanlige Omgivelser en harmonisk Sikkerhed udstraalede, lignede nu et Billede, hvorpaa Fernissen havde slaaet mange Sprækker; det Glinsende var gaaet af det.

— Hvad vil De, min Ven? spurgte han med et Suk, idet hans Mund fortrak sig smerteligt.

Præstens nedslaaede Væsen gjorde, at Frederikke følte sig stærkere. Med nogenlunde Tungefærdighed svarede hun:

— Jeg er en af Hr. Pastorens Tilhørere. Jeg har saa mange Gange havt Glæde ved at høre Hr. Pastoren ...

— Glæde? Hm! Det vil De næppe faa mere, min lille Pige ... eller maaske lille Kone? Jeg bliver vist Bodspræd-

kant for Fremtiden. Sandheden i Læren om en personlig Djævel er ret levende gaaet op for mig. Naa (her drog han atter et Suk) ... hvem er De? Hvad ønsker De?

— Jeg er den Pige, som Hr. Pastoren og Hr. Damberg fandt den Aften ved Søen.

En Mængde uhyggelige Minder: Fru Kringelberg, Prokuratoren, Velgjørenhedsselskabet, hans egen Mangel paa Energi til at tage Kampen op mod Dambergs Urimelighed i sin Tid, hans tro Beundrerinde, Fru Lassens Død steg samtidig op i Pastor Hjorths Fantasi som truende Skræmmebilleder. Han lod Haanden glide over Øjnene som for at viske Skræmmebillederne ud. Han mumlede:

— Ja ... der var en Tid, jeg kunde aabne en Haand og give mange Forladte og Sorgfulde! Nu ejer jeg ... ikke en Hvid ... Han strøg den ene Haandflade mod den anden, og hans Stemme kvaltes.

— Gud ske Lov, til den Slags Hjælp trænger jeg ikke, svarede Frederikke.

— Naa, maaske blot til aandelig Trøst? sagde Pastor Hjorth synlig lettet. Tal kun!

Nu kom Frederikke med sin Lektie. Hun fortalte, hvorledes Fru Lodsberg havde taget sig af hende som en Moder, hvorledes de arbejdede i Kompagni og tjente godt, om den Spekulation, de havde for, der, hvis den lykkedes, kunde skaffe hende gift og fri hendes Barn fra Skam, og endte med, at hun syntes, at hun burde meddele sin Præst dette.

En saadan lille borgerlig Novelle med rørende Momenter og med lykkelig Udgang stemmede aldeles med Pastor Hjorths Smag. Hans Ansigt oplivedes under Frederikkes lange, men i hurtigt Tempo holdte Fortælling, der var en lille Stiver for hans rystede Tro paa Optimismen i Tilværelsen. Frederikke havde lært lidt praktisk Ob-

servationskunst af Fru Lodsberg; hun saâ, at Skyerne spredte sig, og vilde benytte sig af det maaske kun kortvarige frembrydende Solskin i Pastor Hjorths Gemyt.

— Ja, men Hr. Damberg maa være græsselig ulykkelig, sagde hun. Hvordan skal han undvære Fru Lassen?

— Jeg var hos ham igaar Aftes, sagde Præsten. Han talte om at sælge sin Villa og ophæve hele sin Husholdning.

Det var netop det, som Fru Lodsberg havde overdraget Frederikke at faa sat igjennem ved Præstens Hjælp. Et nyt Kort paa Haanden, tænkte hun og blev mere og mere modig. Hun spurgte nu Præsten, om ikke Damberg kunde bevæges til at laane Fru Lodsberg og hende et Par tusind Kroner og tage Bolig i det projekterede *Hôtel garni*, hvor der skulde blive sørget for ham som for et lille Barn; for det fortjente dog den Mand, der havde taget sig af hende som en Fader. Hun bad ham tilsidst om at give Hr. Damberg medfølgende lille Bog. Det var den Skrivebog, hvori hun havde skrevet hans Vers af.

Der faldt igjen en Sten fra Pastor Hjorths Hjerte. Han var virkelig bekymret for sin Ungdomsven, som han med den sejge Hængen ved Barndoms- og Ungdomsindtryk, der er en af de smukkeste Sider ved lidet perfektible Naturer, betragtede som et, vel ikke uden egen Skyld, miskjendt, men betydeligt Geni, og denne Bekymring havde sin Rod i et af de Dogmer, som han ogsaa havde læst i sin Ungdom, at kunstnerisk anlagte Naturer absolut maa, ja bør være upraktiske. Men dels havde han hjulpet Damberg saa mange Gange, at han syntes, det kunde være nok, dels følte han i sin nærværende pinlige Stilling liden Energi til at gribe aktivt ind i Sagerne. Vilde disse brave Fruentimmer tage sig af dem, saa meget desto bedre, saa havde han, Pastor Hjorth, sin Samvittighed fri og havde

ikke forsømt nogen Pligt mod Damberg. Han bad Frederikke at høre op til ham om en Uges Tid.

Og en gunstig Skæbne ordnede Sagerne efter Pastor Hjorths Bekvemmelighed. Denne Gang kom Damberg selv til ham, der til Tak for sin fra Barndommen tilvante Seen op til sin Skolekammerat saa ofte var bleven anvendt af denne som en Slags Løbedreng. Thi, da Lisbeth havde sagt sin Kondition op, fik Damberg en Følelse, som om Huset ramlede sammen over hans Hoved, satte sig strax i en Droschke, kjørte til Pastor Hjorth og erklærede, at nu maatte h a n tage sig af ham; han vidste jo, at han var et Barn i alle praktiske Sager. Præsten følte dybt i sit Indre en Slags Tilfredsstillelse ved at gjøre sig lidt kostbar; han vilde lade Damberg mærke, at det var meget vanskeligt for en Mand, der nylig havde lidt noget saa Smerteligt som det, det var overgaaet ham, nu at tage sig af Ting som Kjøb og Salg; han vovede endog at minde Damberg om, at han jo dog selv var Jurist osv., og udholdt et Udbrud af dennes Raseri, da han erklærede med største Pathos, at en af hans senere Livs Hovedbestræbelser havde været at rive ethvert Spor ud af sin Erindring om dette trivielle, uvidenskabelige, uideelle Sammensurium, som ved vor usle Embedsfabrik af et Universitet gik under Navnet Retsvidenskab. Pastor Hjorth lagde sig tilbage i Stolen, som om han grundede lidt, derpaa udbrød han:

— Husker Du den ulykkelige, faldne Pige, vi fandt paa Din Fødselsdag forleden Aar?

— Jo—o—, svarede Damberg lidt forlegen; jeg har af og til hørt Noget om hende gjennem min afdøde Kusine ... naa, det gaar hende jo godt.

— Hvis Du var Kristen, min Ven, saa vilde Du i, hvad jeg nu vil berette Dig, erkjende Forsynets Finger, sagde

Pastor Hjorth. Hun, som Du hjalp den Gang, bliver nu sendt til at hjælpe Dig; hun, den Fattige, den Ringe, har Herren nu givet Evne til at være Dig, den Begavede, den Velhavende, til Tjeneste.

Han fortalte nu, hvad Frederikke havde meddelt ham om sin Plan for Fremtiden. Damberg blev virkelig rørt, han mindedes jo, hvor den Pige havde havt den instinktmæssige, dybe Forstaaelse af Poesi, som han var kommen til Erkjendelse af egentlig kun fandtes i de Samfundslag, hvor Naiveteten endnu ikke var reven op af Civilisationens Plovjern. Han gik ind paa det forlangte Laan og paa at leje sig i Kost hos Frederikke, naar han kunde være fri for at se Noget til hendes Mand og Barn, thi Vrøvl vilde han ikke høre, og Børneskraal gjorde ham dødssyg. Men Frederikke maatte ordne Flytning og alt Sligt; der maatte sørges for et Par Mand til at indpakke og senere ophænge og opstille Bøger, Malerier og desl. Da disse imaginære Vanskeligheder vare erklærede for let overvindelige, gjorde Damberg nogle Grimacer bag Skjægget og udbrød:

— Nej, jeg vil dog betænke mig. Flytte ind til Byen! Det er vist meget bedre, om jeg lejede mig i Kost et ensomt Sted paa Landet og fuldførte den Digtning, som jeg stadig har manglet Sindsro til, Du véd den ...

— Naa, den om Kong Sebastian af Portugal med den yndige Scene mellem ham og Digteren Car ... Can ...

— Camoes.

— Ja vel. Det er vel en tredive Aar siden, Du læste den for mig. Naa, den Tragedie arbejder Du bestandig paa? Men har Du ikke havt Ro der, hvor Du boede?

— Nej. Jernbanetogenes Rumlen og Piben har altid forstyrret mig. Og saa kom jo alt det Vrøvl, der følger med at være Husejer ... nej, vor Tid kan ikke føde en Poesi. Dens Atmosfære er Kulrøg; den kvæler Digterne.

— Ja, skrækkelig er Tiden rigtignok, sagde Pastor Hjorth, og hans Ansigt formørkedes igjen ved Tanken om, hvad han havde maattet døje i den senere Tid. Sukkende trommede han med Fingrene paa sit Skrivebord og kom derved til at berøre den Bog, som Frederikke havde medbragt, og uden paa hvis Omslag stod skrevet saa sirligt, som hun formaaede: »Nogle af Hr. Dambergs skjønne Digte for Frederikke Karoline Petersen«.

— Naa, det er sandt, sagde han. Den Bog bragte den samme lille Pige mig. Du har rigtignok en Beundrerinde i hende.

Damberg trak paa Skuldrene, men greb ivrig Bogen, aabnede den og saâ, hvad den indeholdt. Med en Stemme, som han af al Magt søgte at lægge Ligegyldighed i, skjønt Henrykkelsen klang igjennem den, sagde han:

— Hm! hun har skrevet mine Digte af!

Da han bemærkede, at Pastor Hjorth betragtede ham, og frygtede, at denne skulde kunne læse sig til, hvor henrykt han var i sit Indre, tog han sig om Skjægget, trak sit Cigarfuteral op af Lommen, bød Præsten en af sine Havanacigarer, idet han stak Skrivebogen i Lommen, og sagde henkastende:

— En saadan Tro har jeg endnu ikke fundet i Israel.

Under Turen hjemad modnedes Beslutningen hos ham om at gaa ind paa de af Pastor Hjorth fremsatte Forslag. Han tænkte paa de begejstrede Planer, der i sin Tid vare opdukkede i ham om at tage sig af Frederikkes »ideale Udvikling«. Fantasterier! sagde han til sig selv. Der er Noget i Rousseaus Paastand, at Menneskene aldrig burde være revne ud af det umiddelbare Naturstandpunkt. Maaske vilde den fine Sans for Poesi være bleven kvalt

hos dette Fruentimmer, hvis den var bleven betynget med Lag af positive Kundskaber. Nej, jeg vil overlade hende til hendes egen Udvikling.

Da Fru Lassen var begravet, lod Damberg sin Sagfører ordne alt Fornødent; i en Samtale med Pastor Hjorth, hvori den Sidste hentydede til Dambergs upraktiske Genialitet, svarede Sagføreren:

— Aa, han er Skam ikke saa tosset, som han lader. Han lod mig undersøge Prioriteterne i Fru Kringelbergs Hus og forstod meget godt at sikre sig. Han gjorde mange meget rigtige praktiske Bemærkninger, og denne Madam Lodsberg maatte udstede en hel lovformelig Obligation til ham, som han selv havde gjort Udkast til. Han véd ogsaa meget godt, hvor han skal anbringe sine Penge, men han forsvarer sig med, at han handler af en vis genial Intuition.

XIV.

Overkrigskommissær Gormsen havde ikke lidt direkte Tab ved Pastor Hjorths Søstersøns Bedrageri, men Skandalen, der i nogle Uger var Konversationsthema i visse kjøbenhavnske Kredse, havde dybt rystet den lille Mand, hvem Velgjørenhedsselskabet i sin Tid havde givet Anledning til alskens Skriveri, Undersøgelse af Trængende og Arrangements af forskjellig Art. Han løb nu om som et forvildet Faar, der ikke vidste, hvor han skulde anbringe sig selv. Han havde ikke mere Velgjørenhedsselskabet til flatterende Baggrund; han havde ikke mere Anledning til Besøg i de »velgjørende« Familier, mellem hvilke han kunde bringe pikante Observationer og nære Skandalegraadigheden. Gamle Damer, hos hvilke han især havde sin Gang, fandt, at han var bleven kjedelig; hans Fløjtetone og sagte hendøende Latter havde tabt deres sym-

pathetiske Klang; det kraftige Haandtryk og det glade Smil, hvormed Pastor Hjorth tidligere havde modtaget ham, vare nu afløste af en mat Berøring og et dybt nede fra oppumpet Suk, der forstemte ham i Stedet for at opmuntre ham. Naar han passerede Gaden, hvori Fru Kringelbergs Hus laa, løb Samvittighedsnag og Minder ham koldt ned ad Ryggen; blandt de Steder, han havde havt at »gaa«, havde dette dog været det sikreste og intimeste. Og dog dreves han stundum hen i Gaden som lokket af en dæmonisk Magt. En Dag blev han saare forbavset over at se Haandværkere i Lag med at pudse Façaden op og den aabne Port fuld af Murbrokker og Grus. Overkrigskommissær Gormsen lod Øjnene løbe rundt, lig en Kat, der agter at gaa paa forbudne Veje, strøg sig ind ad Porten saa tæt som muligt op ad den ene Væg; hans Blik søgte Trappen, da han ogsaa vilde sikre sig mod Overrumpling fra den Side; men der stod et nyt Stykke Murværk, hvor man før drejede ind til Trappegangen. Overkrigskommissæren gik ind i Gaarden og saâ, at der var lavet et Slags Udbygning dèr til Anbringelsen af en ny, regelmæssig og bred Trappe; ogsaa i Baghusets forskjellige Etager rumsteredes der. Overkrigskommissæren følte sig ydmyget som en Mand, der ikke længere er *à jour* med sine Ting. Han vidste vel, at Fru Kringelberg havde mistet sin Formue ved det store »Krak«, der paa anden Maade havde ramt ham selv saa føleligt, men, hvad her gik for sig, havde han ingen Nøgle til. Det var ikke til at holde ud. Han bebrejdede sig, at han af Etikettehensyn havde trukket sig tilbage fra Fru Kringelberg, og hans Samvittighed fortalte ham, at han kunde have baaret sig smukkere ad. Dreven af Videlyst gik han ned i Urteboden paa det næste Hjørne, og under det Paaskud at se i en Vejviser fik han at vide af Urtekræmmersvenden, at Fru

Kringelberg havde solgt Gaarden, men skulde bo paa tredie Sal, saasnart Reparationen var fuldført, og at hun dog vilde redde en fyrretyve tusind Kroner ud af Skibbruddet. Uvilkaarlig gjorde Overkrigskommissæren, som fra tidligere Tid kjendte Indholdet af den famøse Klausul i Hørkræmmer Kringelbergs Testamente, følgende Addition: 40,000 Kroner à 5 pCt. gjør 2000 Kroner, dette + Pensionen fra Marineministeriet og Renten af en lille Kapital tilsammen 2000 Kroner gjør 4000 Kroner. Det er Kontorchefsgage. Nu maatte der gjøres Noget.

— Hvor bor da Fru Kringelberg nu? spurgte Overkrigskommissæren. Urtekræmmersvenden, der som de fleste af sine Kolleger var nogenlunde funderet i Gadens Beboeres Personalhistorie, svarede:

— Det er hos en Søster, hun bôr. Det vil sige, Søsteren er gift med en Maler. Han arbejder nu i hendes forrige Gaard. Han hedder vist Grønbæk.

Overkrigskommissæren havde nu fundet Ariadnetraaden. En Rest af fordums Fornemhed kriblede endnu i ham, men den blev overvunden af det straalende Haab om en velhavende Alderdom, alle Filistres attraaede Paradis. Han kunde jo kun faa et Afslag; i saa Fald var hans Stilling jo ikke værre, end den nu var, og i sin oplivende Fortrøstning til sin kontormæssige Færdighed i Pennen, skrev han, da han kom hjem, med sirlig Haandskrift følgende Brev, der begyndte med en vældig kalligrafisk Initial og endte med et langt Sving under Navnet, der som en Slange snoede sig om Titulaturen, der fulgte efter:

Efter at jeg med dybt følt og oprigtig Beklagelse har erfaret det Fruen med mange Andre, paa Grund af uforudsete og uforudseelige Omstændigheder, overgaaede haardt rammende Tab og den deraf følgende Sorg og Bekymring, skal jeg, næst efter at frembære min Bøn om

Tilgivelse for, at jeg, ogsaa ramt af denne i enhver Henseende beklagelige og oprørende Begivenhed, hvilken har havt en ikke umærkelig Indflydelse paa min Helbred og Sindstilstand, ikke undlade forbindtligst og ærbødigst at erklære, at jeg, hvis pekuniære Omstændigheder turde være Fruen bekjendte, af ganske Hjerte, og det tør vel her tilføjes, med et mig i min Sorg oplivende Haab, gjærne ved en Addition af Fruens og mine samlede Indtægter vil bidrage til at berede Fruen en sorgfri Fremtid, og at den af denne Addition resulterende nøjere Forbindelse af vore Livsskæbner, vilde være en Opfyldelse af mit inderligste Ønske, i Haab om hvis Realisation jeg tegner Fruens med Højagtelse

ærbødige og forbindtlige

H. Gormsen,

Overkrigskommissær.

Overkrigskommissæren gjennemlæste Brevet og nikkede bifaldende, alt mens han tilføjede et Komma hist og en Prik eller en Tøddel her.

Fru Kringelberg modtog dette Brev en Søndag Formiddag, da hun drak Kaffe sammen med sin Søster, Madam Grønlund. Hun sad og græd, saa Taarerne randt ned i Kaffekoppen, hun erklærede, at hun var tiggefærdig, uagtet hun havde faaet Underretning om, at hun vilde faa omtrent lige saa meget at leve af, som hun hidtil havde brugt til sin Husførelse. Og saa skulde hun tilmed have den Krænkelse, at hun, den Tøs, der var rendt fra sin Kondition, skulde være Medejer af hendes velsignede salig Kringelbergs Gaard, og at hun var bleven gift med hendes kjødelige Søstersøn; »ja jeg er rigtignok bleven »degredert«, sagde hun. Madam Grønlund blev vred paa Ferdinands Vegne og svarede, at, naar man stak Næ-

sen altfor højt i Vejret og ikke gad se paa Jorden, saa faldt man netop med den i Snavset. Scenen var ved at antage en krigersk Karakter, da Postbudet bragte Brevet. Fru Kringelberg aabnede det spændt, thi hun kjendte Overkrigskommissærens Haandskrift, og, da hun havde læst det, rystede hun paa Hovedet; hun kunde ikke forstaa det. Hun læste det atter og atter, gav derpaa Søsteren gode Ord og bad hende læse det. Hun var lige saa klog. Heldigvis ankom det nygifte Par, Ferdinand og Frederikke. Fru Kringelberg maatte nedlade sig til at bede dem om at se dette Brev, men tilføjede hun:

— Hvis det er noget Simpelt, der staar i det, saa kan det være det Samme. Saa vil jeg ikke vide det.

— Men Gud, Frue, udbrød Frederikke, da hun havde læst det over Ferdinands Skulder, han vil jo gifte sig med Dem.

— Aa Sludder! sagde Fru Kringelberg og rev Brevet ud af Haanden paa sin Søstersøn. Ved en ny Læsning gik det imidlertid op for hende, at det var Meningen med Brevet. En straalende Glæde udbredte sig over hendes Ansigt, men, da de Andre beredte sig til Gratulation, sagde hun pludselig:

— Gud, jeg faar saa ondt. Jeg maa ind og lægge mig et Øjeblik.

Da hun var ude, sagde Ferdinand til sin Moder:

— Hun sla'r til med Smækkys! Hvad behager?

— Nu faar hun nok lidt Stadighed paa sig, nikkede Madam Grønlund; det var, ved Gud, paa Tiden.

Frederikke havde sendt sin Ægtemand et bebrejdende Blik efter hans sidste Udbrud og sagde nu:

— Du véd, Ferdinand, at jeg ikke kan lide saadanne flove Ord. Ja, ja, vær Du blot glad ved, at Fru Lodsberg ikke hørte det.

— Jeg skal nok være en pæn Mand, svarede Ferdinand, for nu er jeg virkelig i en pæn Bestilling.

— Hvad er det, Du egentlig er, Ferdinand? spurgte hans Moder.

Ferdinand rettede sig, skød Brystet frem, hvilede paa det venstre Ben og gjorde et Udfald med det højre, trak sin Frakke af, smøgede Skjorteærmet op, strammede de svære Muskler paa sin Arm og sagde:

— Ja, skulde jeg forklare Dig det rigtig, maatte jeg egentlig klæde mig splitternøgen af.

— Ih, fy dog, raabte baade hans Moder og Kone.

— Ja, saadan stod jeg sidst for Professoren. Det er rigtignok ham, der *gjør* alle disse hersens gammeldags Guder og Generaler, men han kan ikke faa dem klasket sammen i Ler, før jeg har ageret dem, ligesaa spillevendes, som jeg er. Kom bare op paa Udstillingen paa Charlottenborg til April; det er ikke en Gang saa dyrt som at gaa paa Tivoli, og saa er det meget noblere, om ogsaa det er noget sejgt i Længden for dem, der inte har stoderet den Slags Kunster, saadan som jeg har gjort i den senere Tid. Men, hvis Mo'r kjendte min bare Ryg, saa vilde Mo'r se den paa to saadanne Guder og tre Generaler, men splitter-ragende nøgne er de, jeg kan inte hjælpe Jer, for det skal Folk være i den Slags Kunst. Men min Bestilling er en pæn Bestilling, for der maa absolut Properhed til over hele Kadaveret.

— Ja, nu kan Din Fader selv se, sagde Madam Grønlund, Du kunde først blive til Noget, naar Du blev Kunstner.

— Ja vel, sagde Ferdinand, og den Slags Kunster, som man kan forrette, mens man holder Kj..., om Forladelse, mens man tier stille, mener jeg, de er meget mere noble end som de, hvor man bralrer op. Den stak jeg Justesen

ud forleden Dag. Han er ellers bleven Øltapper; det vil sige, hans Kone, I véd, hende, Josefine, født Paulsen med *a*, er den rigtige Øltapper, for han selv spiller paa Frederiksberg Morskabstheater.

— Skal Du hen og arbejde paa Din Kunst idag, min Dreng? spurgte Madam Grønlund, for ellers kan vi blive samlede her i Aften. Naar Din Fa'r faar at vide, hvordan det Hele er gaaet til, ogsaa det med Tante Sukker— med Tante Kringelberg, saa er jeg vis paa, at han bliver saa glad, at han kommer med.

— Iaften skal jeg ogsaa ud paa Kunstens Vegne, svarede Ferdinand. Der er en Maler, som skal lave et stort Gilde, og jeg skal staa i Gangen og tage mod Gjæsterne i en stribet, gul, brun og rød Ridderdragt ligesom en af de Kanutter, der passer paa Paven nere i Rom uden for det Slot, hvor han har de 2000 Medhustruer eller Slavinder — nej, det er sandt, det er nok Sultanen i Konstantinopel, men det er lige meget, jeg skal agere ved den Lejlighed.

— Men hør, Ferdinand, saa tager Du Dig nok iagt for ..., sagde Frederikke. Sætningens Fortsættelse hviskede hun ham ind i Øret.

— Bare en lille bitte Søndagskæfer, bad han.

— Nej.

— Aa hvad, en lille glad en?

— Ja, ja. Men, er der mindste Dingleri ved Dig, saa siger jeg det til Fru Lodsberg.

XV.

Fru Lodsberg havde maattet slaa noget af paa sine storartede Projekter. Efter Reparationsarbejderne, der nu skinnede ud i Gaden med en lys og munter Farve og

havde faaet lyse og rummelige Trapper og Korridorer i de forskjellige Etager, var der ikke Tale om at anlægge Dampvaskeri. Hun maatte nøjes med en Vaske- og Stryge-anstalt uden Damp, men det gik saa godt, at Haabet om en Anstalt, indrettet efter mere »videnskabelige« Principer, stadig glimtede for hendes Øje. Fem unge Piger arbejdede i det af Em opfyldte store Kjælderrum; de saâ ud som Ellepiger i Taage, gjennem hvilken Fru Lodsbergs glade, blussende Ansigt skinnede som en rødlig Fuldmaane. Snak og Latter lød muntert i Rummet; Fru Lodsberg erklærede, at Ytringsfriheden inden for Anstændighedens Grænser var en Menneskerettighed, som var anerkjendt af Videnskaben, men hun holdt paa, at Villiens elektro-magnetiske Strøm maatte kunne faa Bugt med de modsatte Strømninger, der gjennem Nerverne beherskede Menneskene. Hver Aften fulgte hun de unge Piger ud af Porten, som hun lukkede efter dem, og, saâ hun en mistænkelig Kavaler staa paa Lur, holdt hun Øje med ham som en Politibetjent. Respekterede Kavaleren ikke hendes plastiske Advarsel gjennem de sammenslyngede Arme og rynkede Bryn, hvormed hun ledsagede sine Inkvisitorblikke, men gjorde mistænkelige Tilnærmelser til den unge Skjønhed, kaldte Fru Lodsberg denne tilbage og befalede hende at tilbringe Natten under hendes Tag i en Uge, hvis hun vilde beholde sin Post. »Saa har jeg gjort, hvad jeg kan, sagde hun, men vil de absolut paa Galejen, saa kan jeg ikke tvinge dem. Mærker jeg, at de vil den Vej, saa maa de væk, for jeg vil ikke have Halløjpiger i mit Brød.«

Forhuset var heller ikke blevet et Hôtel garni, men snarere en Slags Pensionsanstalt, der blev bestyret af Frederikke og et Par Piger. Lisbeth var mest virksom med Strygning hos Fru Lodsberg. Paa første Sal boede Damberg. Hans Frygt for at blive forstyrret ved Larm fra

selve Huset havde Frederikke beroliget ved at anbringe dobbelte Portièrer foran alle Døre, og Damberg selv havde ladet hænge smukt farvede Tæpper, som en Maler havde valgt, i tykke Draperier under Lofterne i alle sine Værelser, for at døve Larmen oven fra, hvilken dog var saa ringe som mulig, da anden Sal bestod af et Pensionat af fire gamle Damer. Paa tredie Sal boede Overkrigskommissær Gormsen med Frue; de levede i en vis tilbagetrukken Fornemhed, tilsyneladende lykkelige som et ungt Turtelduepar, i al Fald kom ingen Larm fra huslige Scener uden for deres Bolig, som Tilfældet var under Fru Kringelbergs Enkestand. En Pige bragte kun det Rygte om blandt Husbeboerne, at hver Søndag Formiddag spaserede Ægteparret Arm i Arm gjennem alle Husets Stuer, og at Overkrigskommissæren da var i Uniform med trekantet Hat og Kaarde ved Siden og Fruen i sin mest flunkende Silkekjole fra Bazarernes Tid, samt at Parret adskillige Gange standsede foran Konsolspejlet i Dagligstuen, foretog en Omfavnelse og nød deres eget Billede. I Stuen var der Boutik; i Kjælderen drev Ferdinand Grønlund en Cigarhandel, som i hans Fraværelse paa »Kunstens« Vegne besørgedes af en halvvoxen Pige. Den lod ikke til at ville give Overskud, men den »balancerede«. Alligevel vare Fru Lodsberg og Frederikke enige om, at det var bedst at blive ved, for Ferdinand maatte holdes til Ilden, og Fru Lodsberg, der svømmede om i det hele Komplex af Forretninger som den mest spillende Fisk i klart Vand, og snart var oppe, snart nede, bestandig med opsmøgede Ærmer, i evig Travlhed og uforstyrreligt godt Humør, fik endda Tid til at føre Hovedregnskabet og udbetale Enhver sit; kun ytrede hun stundum med et beklagende Skuldertræk, at hun var for træt om Aftenen til at følge med i

»Videnskaben«. Det ældre Ægtepar Grønlund boede i øverste Etage i Baghuset; Manden kom nu hjem til Maaltiderne og sov hjemme. Frederikke, som passede Damberg med stor Omhyggelighed, vandt ham mere og mere; hver Aften, naar hun kom for at tage af Sengen og udbede sig hans Ordrer til næste Dag, læste han for hende Scener af sine ufuldendte Dramaer og Strofer af sine lyriske Digte, der vare gaaede over i Midten; disse Sager nød hun og fandt dem dejlige; mindre Held havde han med sine filosofiske Foredrag, hvori han vilde forklare hende, hvorledes den indre Begrebsudvikling var identisk med den objektive Sagudvikling, og hvorledes Tænkningen, upersonlig og uendelig, realiserer det ideelle Indhold i Form af den ydre Tilværelse gjennem en uendelig fremadskridende Proces; hun hørte vel derpaa med Ærbødighed, men forstod saa lidt eller rettere saa aldeles Intet, at hun ikke en Gang turde forsøge at give et Referat til Fru Lodsberg og spørge hende om, hvad det Hele var for Noget. Men Damberg var overbevist om, at han havde omvendt hende fra hendes umiddelbare religiøse Standpunkt til Tro paa Pantheismen, og, naar han paa sine Spørgsmaal til Frederikke, om hun endnu gik i Kirke, fik det Svar, at hun aldrig havde Tid, sagde han til sig selv: Man faar altid Tid til at følge sin ideelle Trang, og til Poesi og Filosofi faar hun jo dog Tid, det beviser, at hun er kommen ud over Hjorths skikkelige Filisterreligion.

Damberg holdt første Gang Fødselsdag i sit nye Hjem. Af Hensyn til Kaptejn Støvring, der paa Grund af Gigtsvaghed ikke turde blive sent ude, var Gildet arrangeret i Form af en elegant *Déjeûner à la fourchette.* Frederikke havde forestaaet Anretningen og fik megen Ros for den, hvad der ærgrede Lisbeth, som havde gaaet hende til Haande i Kjøkkenet, en Smule, thi hun havde spaaet, at

saadant noget raat Snaskeri som de smaa ristede Koteletter var ikke Noget at byde store og voxne Mandfolk. Men de store og voxne Mandfolk vare hjertensglade; Pastor Hjorth glemte sine Sorger, Kaptejn Støvring sin Gigt, og Damberg saâ i Aanden alle sine Digterværker fuldendte, selv Tragedien om Kong Sebastian, thi den hvide Oporto var bleven varmere og aandigere i de tre Aar, som vare gaaede, siden vi sidste Gang nævnede den for Læseren. Vintersolen skinnede ind paa Gubbernes glade Ansigter: Dambergs Skjæg glimtede som Sølvtraade, Pastor Hjorths velærværdige Skaldepande lignede en tæt bedugget Porfyrplade, brogede Reflexer spillede paa Kaptejn Støvrings mægtige sorte Atlaskeshalsbind som paa Vingefjerene af en Due. Da Frederikke kom ind med Desserten, og Damberg havde skjænket gammel Cap Constantia i de smaa fine Glas med en tynd Stilk til at tage om og med fint slebne Fordybninger, holdt han den rubinfunklende Vin op i det af Værelsets mørke Draperier dæmpede, matgyldne Lys; hans Mund dirrede under Skjægget, og med opad vendte Øjne deklamerede han, mens han slyngede sin Arm om den forbavsede Frederikkes Liv:

Heftig faszt er sie mit starken Armen
von der Liebe Jugendkraft durchmannt,

men slap hende strax, da han saâ hendes inderlig forlegne og ulykkelige Blik, uden at høre Kaptejnens Ølbas brumme af en gammel Garnisonsvise:

En Lieutenant ved Jægerne,
han tømmer alle Bægerne,
og han er den blandt Krigerne,
som varmest favner Pigerne.

Pastor Hjorth rynkede sin Pandes glatte Flade, bankede med Kniven paa Glasset og sagde mildt advarende:

— Lad os huske paa, at vi ere ældre og tildels kristelige Mænd (Ordet tildels henvendte han specielt til Damberg). Og ikke sandt, Madam Grønlund, De er en kristelig lille Kone?

Her tog han hendes Haand, og den runde Draabe glinsede blank og kuglefast i hans Øje som i gamle Dage. Inden hun fik svaret, udbrød Damberg:

— Jeg protesterer mod den Paastand, og som radikal Modstander af alle det hestedumme Samfunds nederdrægtige Vilkaarligheder hævder jeg, at man siger Fru Grønlund til denne Dame.

— I det Sidste føjer jeg Dig gjærne, svarede Pastor Hjorth med en overlegen Haandgestus, men, hvad Kristendommen angaar, saa véd jeg, at det er Fru Grønlunds kristelige Barnelærdom, der har ført hende frelst gjennem Livet.

— Saa? Fru Grønlund — er det ikke Poesien? Hvad? Er det ikke Gjenklangen i Deres Sjæl af ... af ... forskjellige Digteres Vers og af store Tænkeres Ideer? raabte Damberg.

— Jeg véd det saamænd ikke, sagde Frederikke og pillede ved sit hvide Forklæde, det er ... ja Fru Lodsberg siger, at det er Videnskaben, men saa var der jo gode Mennesker og Noget inden i En ... ja det er vel saadant lidt af alle Slags, det Ene med det Andet.

— Meget rigtigt, nikkede Kaptejn Støvring bifaldende, man skal tage lidt af Alt med, jeg mener ... man skal ... ja, hvad skal man sige? Jeg mener, man skal, om jeg saa maa sige, bestræbe sig for ... for ... vent lidt, nu kan jeg

det ... for en fast Samarbejden af de aandelige Vaabenarter, om jeg saa maa sige.

Da Samtalen opløste sig i en almindelig Højtale, gik Frederikke op paa Kvisten, som var ombygget og indeholdt tre pæne Værelser, hvor hun og hendes Mand havde deres Lejlighed. Der løb hendes lille Karl om paa Gulvet og trillede med en Bold. Hun kyssede Barnet, stillede sig hen i det Vindue, hvorfra hun første Gang havde set sin senere Elsker og nuværende Mand. Nu skinnede Solen paa den hvide Rim paa Tagene. Hun drog et Suk, thi, hvor godt hun end havde det, saa følte hun dog, at den Ridderskikkelse, hun havde digtet ud af Mursvenden, der stod paa ét Ben paa Tagrygningen, var betydelig reduceret, men han var dog bleven ordentlig og skikkelig, »og hvad kan En, der ikke har lært mere end jeg, forlange mere?« sagde hun til sig selv. Hun saâ om i den lyse Luft, da hun pludselig fik et Indfald. Hun pakkede sin Dreng godt ind, listede sig ned ad Trappen, men undgik ikke at møde Fru Lodsberg, der spurgte, hvor hun skulde hen.

— Jeg vil ud i Solskinnet med min Dreng? svarede hun.

— Altid, naar De skal ud og røre Dem, skal De have Drengen med, sagde Fru Lodsberg. De kan ingen ordentlig Motion faa, naar De gaar med ham.

— Men nu kan jeg være ham bekjendt, og nu synes jeg, at jeg vil vise ham frem for alle Mennesker, svarede Frederikke.

— Hm, sagde Fru Lodsberg og tog hendes Haand; nu er De altsaa helt og holdent lykkelig? Hvad?

Hun opfangede et ganske lille Suk fra Frederikke, forstod hende og tilføjede:

— Det var dumt sagt. Man skal ikke være helt og

holdent lykkelig, for saa bliver man dvask. Der skal være ... ja der skal være Noget, der er i Distance ... højt op over En, som man ikke kan naa, men som man gjærne vilde naa, og som ... Naa, Farvel, lille Frederikke, og god Fornøjelse paa Spasereturen. Værs'go lille Karl, her er en stor Kobberspecie til Bolcher.

Frederikke styrede Vejen ud til Sankt Jørgens Sø. Hun gjennemlevede hin Sorgens Vandring for tre Aar siden med den underlige Blanding af Smerte og Vellyst, som Mindet om forbigangne Sorger vækker i Menneskesjælen. Den Gang var Alt mørkt og sort, kun gjennembrudt af Gaslygternes røde, døsige Øjne; nu laa det i den klare Frosteftermiddags stille og gule Lys. Hun satte sig paa samme Skrænt, hvor hun hin Dag havde sat sig med Tanken om at ende sit eget og det lille rødmussede og glad spillende Liv, der vimsede om hende. Nu laa der en let gjennemsigtig Taage over den blaa Sø med den muntert kræppede Bølgeflade; mod Vest laa Himlen i lys, gylden Tone, medens den tynde Sne langs Søens Kanter snart rødmede i en svag Rosatinte, snart gled over i Lilla. Maanen krummede sig som en Sølvsabel paa den hvidblaa Grund; en enkelt Stjerne var tændt hist og her. I den dybe Stilhed lød en fjern, lystig Hornmusik, hvis Toner, klart perlende, rullede sagte gjennem den rene, ætheragtige Frostluft. Hendes Øre indsugede disse Toner, som hendes Øjne indsugede de milde, sig i hverandre blødt fortonende Farver. Hun tænkte ikke paa Noget, hun strømmede hen i det Hele. Skulde de uudviklede Tankekimer, der brød frem i hende, undergaa en Fortolkning, maatte det vel nærmest være denne: At det var bedre og kjønnere at sidde og se paa alle disse Kulører, som Vorherre selv havde skabt, og at høre paa denne kjønne og skikkelige Musik, end at se og høre sig tosset i Hovedet og feberhed i Blodet paa alt

det kulørte, spruttende og knaldende, susende og larmende og skrattende Tøjeri, Lamper, Raketter, Dansemusik, hvinende og gale Mennesker, som hun en Gang syntes var det Dejligste, der var til. Og hun bifaldt i sit Indre som noget særdeles Aandrigt og Træffende Ferdinands Lovprisning over »de stille Kunster« fremfor dem, der »brallrer op«.

GYLDENDALS 75 ØRES BØGER

Alle nedenstaaende Bøger koster

75 Øre heftet i farvetrykt Omslag, 1 Kr. indb. i blaat Hellærredsbind, 1 Kr. 35 Øre indb. i komponeret Kunstnerbind.

1. **H. C. Andersen,** De to Baronesser.
2. — Improvisatoren.
3. — Kun en Spillemand.
4-5. — Mit Livs Eventyr. I—II.
7. **Jens Baggesen,** Udv. Digtninger.
13. **Boganis,** Jagtbreve.
14. **Georg Brandes,** Fem danske Digtere.
16. **H. Drachmann,** Fortællinger. Ny Samling.
17-18. **Kristian Elster,** Saml. Værker. I-II.
20. **Carit Etlar,** Udv. Fortællinger.
21. **Carl Ewald,** Makra.
23. **H. F. Ewald,** Udvalgte Fortællinger.
24. **Johs. Ewald,** Udvalgte Skrifter.
25. **Fortællinger fra Oplysningstiden** af Rahbek, Pram og Tode.
26. **G. af Geijerstam,** Bogen om Lillebror.
27. **Karl Gjellerup,** Germanernes Lærling.
31. **J. L. Heiberg,** Udv. Digtninger.
32. — Vaudeviller. Ny Samling.
33. **Verner v. Heidenstam,** Karolinerne I.
34. — — II.
36. **Henrik Hertz,** Tre Lystspil.
37. — Lystspil. Ny Samling.
42. **B. S. Ingemann,** To Fortællinger.
44. **Alex. L. Kielland,** Skipper Worse.
45-46. **Thomas Lange,** Udv. Skrifter. I-II.
49. **Jonas Lie,** Livsslaven.
50. **Poul M. Møller,** Udvalgte Digtninger.
52. **A. Oehlenschläger,** Udvalgte Digtninger.
57. **John Paulsen,** Sjødronningen.
58. **Henrik Pontoppidan,** Skyer.
62. **Viktor Rydberg,** Vaabensmeden.
63. **Schandorph,** Et Aar i Embede.
64. — Det gamle Apothek.
66. — Smaafolk.
68. **Amalie Skram,** Udvalgte Fortællinger.
69. **Viggo Stuckenberg,** „Sol" og „Vairavn".
70. **Karl af Tavaststjerna,** Strænge Tider.
71. **Magdalene Thoresen,** Udv. Fortæll.
73. **Chr. Winther,** Fortællinger i Prosa. II.
74. — Fortællinger paa Vers og Træsnit.
75. — Romancer og Ballader & Udv. Digte.
77. **Yngre danske Digtere.** I.
78. — — — II.
80. **Vilh. Østergaard,** Tyge Brahe.
81. **Johs. Helms,** Soldaterliv i Krig og Fred.
82. **Alex. L. Kielland,** Sne og St. Hans Fest.
87. **E. Aarestrup,** Digte i Udvalg.
88. **Carl Ewald,** Historier.
89. **Kristofer Janson,** Han og Hun.
90-91. **Henrik Ibsen,** Kejser og Galilæer. I-II.
92. **Alex. L. Kielland,** Garman & Worse.
93. **Peter Nansen,** Fra Rusaaret.
94. **Pontoppidan,** Isbjørnen og Lille Rødhætte.
95. **Herman Bang,** Tine.
96. **Alex. L. Kielland,** Samlede Novelletter.
97. **Holger Drachmann,** En Overkomplet
98. **Jonas Lie,** Dyre Rein.
99. **Clara Tschudi,** Eugénie.
100. **A. Oehlenschläger,** Sanct Hansaftenspil og Aladdin.
101. — Hakon Jarl hiin Rige, Baldur hiin Gode og Palnatoke.
102. **Oehlenschläger A.,** Axel og Valborg og Correggio.
103. — Stærkodder og Hagbarth og Signe.
104. **Johan Bojer,** Et Folketog.
105. **Sonja Kovalevsky,** Liv i Rusland og Vera Vorontzoff.
106. **Carl Bernhard,** Lykkens Yndling.
107. **Henrik Ibsen,** Et Dukkehjem.
108. **Carl Bernhard,** Et Aar i Kjøbenhavn.
109. **L. Budde,** Julefortællinger.
110. **J. P. Jacobsen,** Mogens og andre Novel.
111. **Zacharias Topelius,** Gustav Adolf og Tredivaarskrigen.
112. **Jakob Knudsen,** Den gamle Præst.
113. **Holger Drachmann,** Melodramer.
114. **Mathilda Malling,** Guvernørens Frue.
116. **Thomas Krag,** Gunvor Kjeld.
117. **Jeppe Aakjær,** Frederik Tapbjergs Plovgilde. Udv. Fortællinger.
118. **Herman Bang,** En dejlig Dag o. a. Fortæll.
119. **H. F. Ewald,** Kristian den Anden.
120. **Johs. V. Jensen,** Bræen.
121. **Selma Lagerlöf,** Legender og Fortæll.
122. **Jonas Lie,** Gaa paa.
123. **Einar Christiansen,** Joppe
124. **Knut Hamsun,** Victoria.
125. **Kristofer Janson,** Hjørdis.
126. **Harald Molander,** En Lykkeridder.
127. **C. Hauch,** Vilhelm Zabern.
128. **Laurids Bruun,** Kronen.
129. **Vilh. Østergaard,** Danmarks Vovehals.
130. **Johs. Jørgensen,** Den yderste Dag og Gt.
131. **Johan Bojer,** Troens Magt.
132. **Bernt Lie,** I Eventyrland.
133. **L. Mylius-Erichsen,** Fra Klit og Hav.
134. **Daniel Fallström,** Sorte og røde Hjærter.
135. **Sophus Bauditz,** En Aften i Skovridergaarden o. a. Fortællinger.
136. **Henrik Pontoppidan,** Nattevagt.
137. **P. Fr. Rist,** Lasse Månsson fra Skaane.
138. **Jonas Lie,** Lodsen og hans Hustru.
139. **Clara Tschudi,** Kejserinde Augusta.
140. **Zacharias Topelius,** Fra Karl den Tiende Gustavs og Karl den Ellevtes Tid.
141. **Harald Meltzer,** Politinotitser.
142. **H. F. Ewald,** Daniel Rantzow.
143. **Alex. L. Kielland,** Arbejdsfolk.
144. **Selma Lagerlöf,** En Herregaardshistorie.
145. **Karl Larsen,** Seksten Aar.
146. **M. Andersen Nexø,** Bornholmer Noveller.
147. **Ingeborg M. Sick,** Jomfru Else.
148. **Knut Hamsun,** Pan.
149. **Sophus Michaëlis,** Æbelø.
150. **Holger Drachmann,** Sangenes Bog.
151. **August Strindberg,** Dødsdansen.
152. **Thomas Krag,** Ulf Ran.
153. **Edv. Blaumüller,** Agnete og Havmanden.
154. **Herman Bang,** Excentriske Noveller.
155. **Jacob Hilditch,** Østlands-Fortællinger.
156. **Gustav Wied,** Muntre Fortællinger.
157. **S. Schandorph,** Uden Midtpunkt.
158. **M. Goldschmidt,** Avrohmche Nattergal.
159. **Bjørnstjerne Bjørnson,** Brudeslåtten.
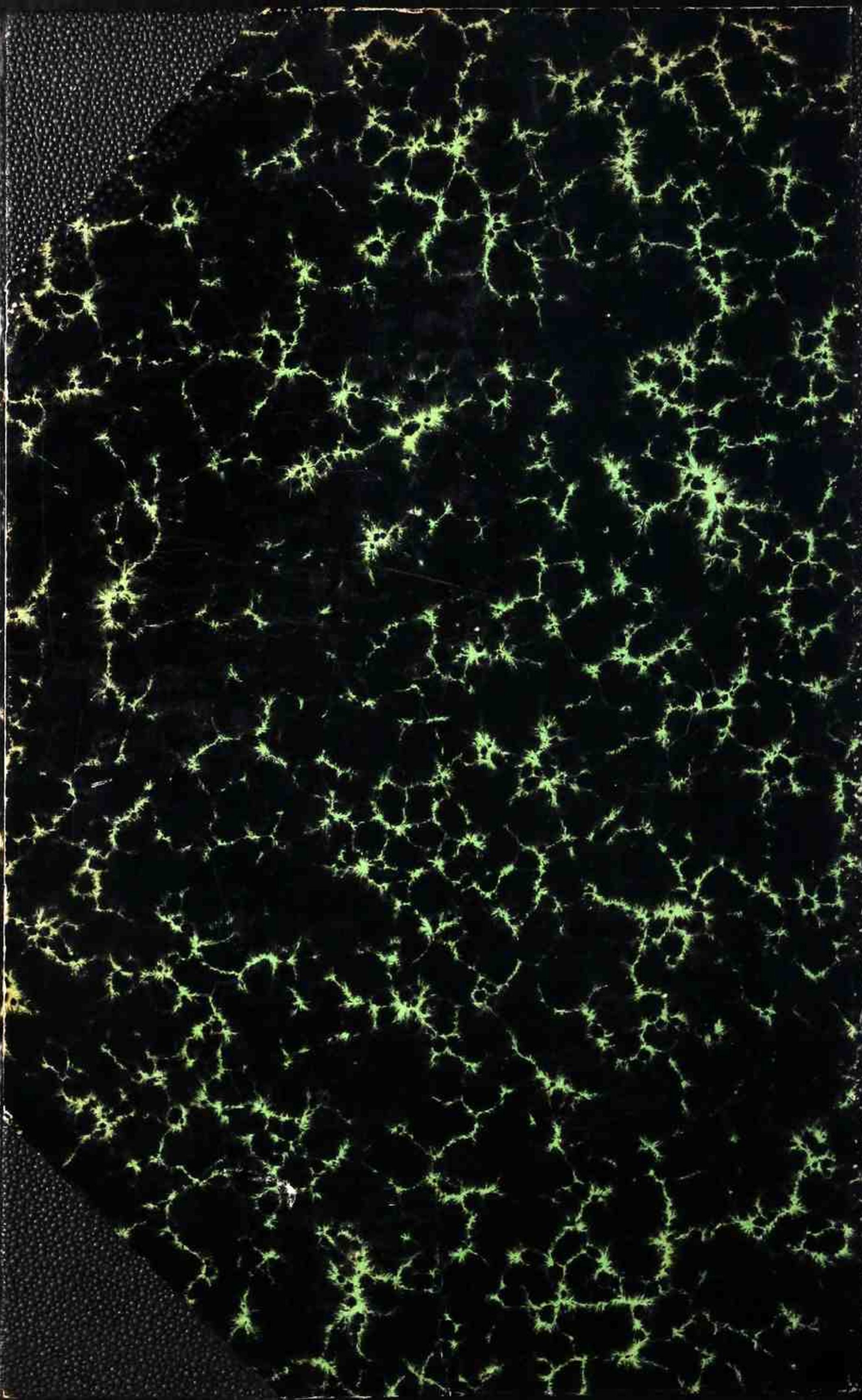
GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG